

בראשית

פרשת ויצא יעקב	זהר
זהר	זהר
<p>ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (בראשית כח י) רבי חייא פתח ואמר (קהלת א ה) זורח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם האי קרא אוקמוה אבל זורח השמש דא יעקב¹ כד הוה בבאר שבע² ובא השמש כד אזל לחרן³ דכתיב (בראשית כח יא) וילן שם כי בא השמש ואל מקומו שואף</p>	<p>"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה". רבי חייא פתח ואמר, "זורח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם", הפסוק הזה בארוהו, אבל "זורח השמש" זה יעקב כשהיה בבאר שבע, "ובא השמש" כשהלך לחרן, שכתוב "וילן שם כי בא השמש", ואל מקומו שואף</p>
סתרי תורה	סתרי תורה
<p>זורח השמש ובא השמש מאי קא חמא שלמה מלכא דשירותא דספרא דחכמתא דיליה מהכא איהו⁴ אלא אמר רבי אלעזר שלמה מלכא האי ספרא אוקים ליה על שבע הבלים⁵ ועלמא קאים עלייהו ואינן עמודין וסמכין קיזמא דעלמא⁶ <דבגין> (ובגין) כך אקרין הבלים⁷ <נ"א בהאי הבל דנפיק מפומיה דבר נש ואתקיים ביה ואתערו חברייא אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן דבר אחר על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. התורה, זה יעקב, העבודה, זה יצחק, גמילות חסדים, זה אברהם. שלשה דברים אלו הם עמודים עליונים, שלשה מן שבעה הבלים). מה הגוף אינו מתקיים בלי הבל, כמו כן העולם אינו מתקיים אלא על ההבלים שאמר שלמה המלך, והם שבעה, שכתוב "הבל</p>	<p>"זורח השמש ובא השמש", מה ראה שלמה המלך שראשית ספר החכמה שלו הוא מכאן. אלא, אמר רבי אלעזר, שלמה המלך העמיד את הספר הזה על שבעה הבלים, והעולם עומד עליהם. והם העמודים והתומכים, קיום העולם, שלכן נקראו הבלים. (ס"א בהבל זה שיוצא מפיו של אדם ומתקיים בו, והתעוררו החברים אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן. דבר אחר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. התורה, זה יעקב, העבודה, זה יצחק, גמילות חסדים, זה אברהם. שלשה דברים אלו הם עמודים עליונים, שלשה מן שבעה הבלים). מה הגוף אינו מתקיים בלי הבל, כמו כן העולם אינו מתקיים אלא על ההבלים שאמר שלמה המלך, והם שבעה, שכתוב "הבל</p>

¹ ז"א (מ"מ).

² בינה (מ"מ).

³ מלכות (מ"מ).

⁴ אין הכוונה שספר קהלת מתחיל בפסוק זה שהרי יש כמה פסוקים קודם לו, אך ר"ל שבהיותו ספר מלא חכמת חכם גדול כשלמה שנראה שהיה לו לדבר מעניינים גדולים ולהתחיל משמי שמים העליונים והוא מתחיל מכאן, פי' מן השמש שיש עליו כמה מעלות רמות ונשאות (רמ"ז).

⁵ ספר קהלת הוא בסוד בינה. וכו' בדברי הרב בכמה מקומות נדרש פסוק זה על בחינת הדעת העליון דזעיר הנמשך ממשך שפע תיקון ז' דדיקנא דאיהו סוד תרין תפוחין שבהם מושב הבלים היוצאים מיסוד אי' שבדעת ודעתא גניז בפומא דמלכא. ונלע"ד שמ"ש ועלמא קאים עלייהו, ירצה על בחינת ז' הבלים המושרשים בדעת זעיר שהוא ודאי שורש וקיום כל שאר גופו שהן ז' תחתונות שלו הנקרא עולם תמיד (רמ"ז).

⁶ הכוונה על התפשטות הבלים בגופא דזעיר, וקראם עמודין וסמכין, בין על שם תרין תפוחין דאינן נר"ה דיסוד אימא, ובין על שם שז' קצות הזעיר עומדות על חג"ת נה"ם דנה"י דאימא, והיינו עמודין וסמכין (רמ"ז).

⁷ שאם כוונת הבל הבלים שיזכיר אחר כך היא כמובן מן הפשט שר"ל תוהו ואפר וריק, איך יצדק לקראו בלשון רבים שהרי ההעדר והאפס אין לו מציאות ומהות שיכון עליו ריבוי ומספר, אלא ודאי שפירושו לשון הבל הפה (רמ"ז).

⁸ הוצרך הכתוב לסדרם בסידור ההוא הבל הבלים וגו' מפני שהוא על סדר שבע התחתונות, כי הבל הבלים הם חג"ת פי' גדולה וגבורה שני הבלים ות"ת כלול משניהם, וכמו כן הבל הבלים השני בסוד נה"י והכל הבל בסוד מלכות הכוללת את הכל. וטעם הקדימו את הת"ת אל ח"ג ואת יסוד אל נצח הוד, הוא מפני

בראשית

<p>הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הבל הבל הא שבע</p>	<p>הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל", הרי שבעה.</p>
<p>ואי תימא אי הכי <ד>אינון מרגלאן טבאן דעלמא קיימא עליהו הא <באתר אחרא> כתיב הבלים בישין ואינון סתירו דעלמא כגון (קהלת ו (ב) זה הבל וחלי רע הוא (שם ד ד) זה הבל ורעות רוח אלא ודאי (אלין שבע הבלים אינון) <אף על גב דהני שבע הבלים דאינון קדישין> קיומא דעלמא <אית¹ לקבל הני שבע הבלים דכל דינין דעלמא² נפקין¹ (ומנייהו) מתפשטין (נ"א)> הבלים אחרנין וכלא קיומא (דגלותא) [דעלמא] בנין דאית בהני שבע הבל דכל דינין דעלמא נפקי</p>	<p>ואם תאמר, אם כך, שאותן מרגליות טובות שהעולם עומד עליהם, הנה במקום אחר כתוב הבלים רעים, והן חורבן העולם, כמו "זה הבל וחלי רע הוא", "זה הבל ורעות רוח". אלא ודאי (אלו) אף על גב ששבעה ההבלים הללו, שהם קדושים, קיום העולם, יש כנגד אלו שבעה הבלים שכל דיני העולם יוצאים (מהם), ומהם מתפשטים (הבלים אחרים, והכל קיום של הגלות (של העולם), משום שיש באלו שבעה הבלים שכל דיני העולם יוצאים</p>
קמז/א	
זהר	
<p>זורח דכתיב (בראשית כה יא) וישכב במקום ההוא ותא חזי שמשא אע"ג דנהיר לכל עלמא מטלנוי² בתרין סטרין אינון כמה דאת אמר (קהלת א ו) הולך אל דרום וסובב אל צפון בגין דדא ימינא ודא שמאלא (ובגין דנגיד) [ונגיד] ונפיק כל יומא מסטרא דמזרח³ ואזיל לסטרא דדרום⁴ <נ"א דמערב> ולבתר לסטרא דצפון ומסטרא דצפון⁵ לסטרא דמערב וכדין שמשא אתכניש ואזיל לגבי מערב נפיק ממזרח דכתיב (בראשית כה י) ויצא יעקב מבאר שבע ואזיל למערב דכתיב (שם) וילך חרנה</p>	<p>זורח", שכתוב "וישכב במקום ההוא". ובא וראה, אף על גב שהשמש מאיר לכל העולם, מסעותיו הם בשני צדדים, כמו שנאמר "הולך אל דרום וסובב אל צפון", משום שזה ימין וזה שמאל, (ולכן) ושופע ויוצא כל יום מצד המזרח, והולך לצד הדרום (של מערב), ואחר כך לצד הצפון, ומצד הצפון לצד המערב, ואז השמש נכנס ויוצא לצד מערב. יוצא ממזרח, שכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע", והולך למערב, שכתוב "וילך חרנה".</p>
<p>רבי שמעון אמר, יוצא מכלל ארץ ישראל, שכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע", והולך לרשות אחרת, שכתוב "וילך חרנה". (יוצא ממזרח, שכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע", זו השמיטה שנוטלת מהעומק העליון האור שמאיר והולכת למערב,</p>	<p>רבי שמעון אמר, יוצא מכלל ארץ ישראל, שכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע", והולך לרשות אחרת, שכתוב "וילך חרנה". (יוצא ממזרח, שכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע", זו השמיטה שנוטלת מהעומק העליון האור שמאיר והולכת למערב,</p>

שלהיות ההבלים יוצאים מן הדעת שהוא באמצע בודאי שיגדל כח הקו האמצעי אל שני הקוים של ימין ושמאל, וכל שכן שח"ג ונ"ה הם סתומים בסוד זרועות ויריכים מה שאין כן צנור האמצעי (רמ"ז).

¹ אותם ההבלים שהזכיר שלמה הם קדושים ומקיימים העולם, אלא שלהיותם מבחי' ס"ג שממנו נתפשטו הסיגים גם משם יתפשט למטה הבלא דגרמי להעמיד החיצונים שוטרי הדין שהם גורמים קיום העולם (רמ"ז).

² פי' מסעיו לב' צדדים לדרום וצפון והוא חס"ד וגבורה כנודע (ד"א).

³ פי' בינה נק' מזרח שמשם זריחת ז"א (מ"מ).

⁴ כמ"ש לעיל בפ' תולדות דף קלו שהחסדים יוצאים מיסוד דאימא והולכים לחסד דז"א ומניחים שם חסד א' ואח"כ הולכים לגבורה דז"א ומניחים שם חסד שני וז"ש ולבתר לסטרא דצפון (מ"מ).

⁵ פי' כי המלכות בניינה מהגבורות הנק' צפון (מ"מ).

⁶ פי' ר"ש פליג עם רבי חייא שר"ח ס"ל ויצא יעקב שהוא ז"א מבאר שבע שהיא בינה וילך חרנה למלכות, ור"ש ס"ל ויצא יעקב באבינו מבאר שבע היא המלות, וילך חרנה שיצא חו"ל ששם היא הקל"י שהיא רשו אחרא הנק' חרנה חרון אף (מ"מ).

בראשית

	<p>שכתוב "וילך חרנה", המקום שהדין והרוגז שם.</p>
<p>רבי יוסי מוקי האי קרא בגלותא בקדמיתא הוה נחית נהירו מעומקא עלאה ויעקב הוה נטיל ליה ואזיל לגבי באר שבע באר דחפרוה שרים דהוה נהיר מתמן ואשלים להווא באר בכל שלימו וביומי דגלותא נטיל מהאי באר שבע ואזיל לגבי חרנה דכתיב וילך חרנה כלומר חרון אף ומאי היא חרון אפו דקב"ה דרגא בישא ארעא דרשו אחרא</p>	<p>רבי יוסי מבאר את הפסוק הזה בגלות, בראשונה היה יורד אור מן העומק העליון, ויעקב היה נוטל אותו והולך לבאר שבע, הבאר שחפרוה שרים, שהיה מאיר משם, והשלים אותה הבאר בכל השלמות, ובימי הגלות נסע מבאר שבע הזו והלך לחרנה, שכתוב "וילך חרנה", כלומר חרון אף. ומה הוא חרון אפו של הקדוש ברוך הוא, הדרגה (הרעה), ארץ של רשות אחרת.</p>
<p>אמר רבי חייא כד אזיל¹ שמשא למערב האי מערב אקרי מקומו דשמשא כרסייא דיליה אתר דשריא עליה הה"ד (קהלת א ה) ואל מקומו שואף זורח הוא שם דאזיל לגביה לאנהרא עליה ונטיל כל נהורין וכניש לון לגביה והיינו כמה דתנינן קב"ה אנח תפלין (נ"א ותנינן קב"ה אנח תפלין דכתיב (ישעיה סב ח) נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו ותנינן ימינו דא תורה דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו ובזרוע עוזו אלין תפלין</p>	<p>אמר רבי חייא, כשהולך השמש למערב, המערב הזה נקרא מקומו של השמש, הכסא שלו, מקום ששולט עליו, זהו שכתוב "אל מקומו שואף זורח הוא שם", שהולך אליו להאיר עליו, ונוטל את כל האורות וכונס אותם אליו. והיינו כמו ששינינו שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין. (ס"א ולמדנו, הקדוש ברוך הוא מניח תפילין, שכתוב "נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו". ושינינו "ימינו" זו התורה, שכתוב "מימינו אש דת למו", "ובזרוע עוזו" אלו תפילין.</p>
<p>וכלהו נטיל יעקב ומכניש לגבי מערב וסיהרא כניש לבתר כל אינון נהורין ובוצינין דנטיל יעקב דאיהו יהיב לה ואנהר לה והיינו דתנינן קב"ה אנח תפלין > בגין דנטיל כל כתרין עלאינ² ומאן נינהו רזא דאבא עלאה³ ורזא דאמא עלאה ואינון תפלין שבראש כמה דתנינן כהן [גדול] נוטל בראש ולבתר דנטיל אבא ואמא [נטיל] ימינא ושמאלא⁴ ואשתכח <דקב"ה> [ד]נטיל בלא</p>	<p>ויעקב לקח את כולם ומאסף לצד מערב. והלבנה אוספת לבסוף כל אותם האורות והמאורות שיעקב לוקח, שהוא נותן לה ומאיר לה. וזה ששינינו הקדוש ברוך הוא מניח תפילין, משום שנוטל את כל הכתרים העליונים, ומי הם, הסוד של האב העליון וסוד האם העליונה, והם התפילין שבראש, כמו ששינינו, כהן גדול נוטל בראש. ואחר שנוטל האב והאם, נוטל הימין והשמאל. ונמצא (שהקדוש ברוך הוא) שנוטל הכל.</p>

¹ ר"ח חזר לחזק סברתו שפי' ויצא יעקב הוא ז"א שיצא מן הבינה כד אזיל שמשמע למערב פי' כשהלך ז"א למלכות קב"ה אנחת תפילין פי' ז"א יוציאם התפילין ממוחין דיליה (מ"מ).

² פי' מוחין דא"א (מ"מ).

³ פי' מוחין דאבא ורזא דאימא עלאה מוחין דאימא ונקט בהו עילאה לרמוז אל מוחין דא"א עיאלין לא דיש"ס ותבונה (מ"מ).

⁴ פי' תרין כתפין דא"א מהם חסדים וגבורות דז"א והם תרין עטרין דאחסינו או"א לברייהו ת"ת, שתרין עטרין הם בפקדון בתוך ו"ק דא"א, ואינם מתעצמים בתוכם כמ"ש הרב בכוונת העמידה דחול, ולכך ז"א נוטל תחלה מוחין דא"א שהם מחב"ד שלהם ואח"כ תרין עטרין דאריך שהם טמירין בו"ק שלהם (מ"מ).

בראשית

<p>רבי אלעזר אמר, תפארת ישראל נוטל הכל, וכשנמשכת כנסת ישראל למעלה, נוטלת כמו כן כאן הכל, עולם הזכר של הקדוש ברוך הוא, וכן עולם</p>	<p>רבי אלעזר אמר, תפארת ישראל נוטל הכל, וכשנמשכת כנסת ישראל למעלה, נוטלת כמו כן כאן הכל, עולם הזכר של הקדוש ברוך הוא, וכן עולם</p>
<p>סתרי תורה</p>	<p>סתרי תורה</p>
<p>ומתפשטים ממנו) ונקראים הבלים אחרים להלקות בני אדם ולתקנם שילכו בדרך ישרה. ונקראים הבל ששורה בהם חולי רע, הבל שהוא רעות רוח. והם הקיום שבגללם בני אדם הולכים בדרך ישר ופוחדים מהקדוש ברוך הוא. ועל כן רבים הם ההבלים שמתפשטים משבעה הללו. והראשית שהוא אמר, סוד השמש, שהוא הבל שמקיים את העולם, והוא הסוד להכניס את האדם לתוך האמונה העליונה של הקדוש ברוך הוא. ולכן כל מה שתחת הדרגה הזו אינו סוד האמונה, ועל כן כתוב "ואין יתרון תחת השמש", בכל אשר נעשה תחת השמש, שהרי מתחת לזה לא צריך להדבק, השמש והלבנה שהם אחד בלי פרוד. ואף על גב שהלבנה היא תחת השמש, הכל הוא שמש בלי פרוד, ותחת לזה הכל הוא רעות רוח ואסור להדבק בו.</p>	<p>ומתפשטים ממנו) ונקראים הבלים אחרים להלקות בני אדם ולתקנם שילכו בדרך ישרה. ונקראים הבל ששורה בהם חולי רע, הבל שהוא רעות רוח. והם הקיום שבגללם בני אדם הולכים בדרך ישר ופוחדים מהקדוש ברוך הוא. ועל כן רבים הם ההבלים שמתפשטים משבעה הללו. והראשית שהוא אמר, סוד השמש, שהוא הבל שמקיים את העולם, והוא הסוד להכניס את האדם לתוך האמונה העליונה של הקדוש ברוך הוא. ולכן כל מה שתחת הדרגה הזו אינו סוד האמונה, ועל כן כתוב "ואין יתרון תחת השמש", בכל אשר נעשה תחת השמש, שהרי מתחת לזה לא צריך להדבק, השמש והלבנה שהם אחד בלי פרוד. ואף על גב שהלבנה היא תחת השמש, הכל הוא שמש בלי פרוד, ותחת לזה הכל הוא רעות רוח ואסור להדבק בו.</p>
<p>ויצא יעקב בקטרא דסתימו מנו סתרא⁵ סתימא נפקא⁶ זהר אספקלריאה דנהרא⁷ <כלילא> (בלילא) מתרין גוונין⁸ דמתחברין כחדא</p>	<p>"ויצא יעקב", בקשר של הסתום, מתוך הסתר הסתום יוצא, זהר האספקלריה המאירה כלולה משני צבעים שמתחברים יחד.</p>
<p>תוספתא</p>	<p>תוספתא</p>
<p>בני עלמא רחימי עלאה⁹ הורמנא דבורירי¹⁰ קריבו שמעו מאן חכימא בכו מארי דעינין בסוכלתנו ליתו ולינדע בשעתא דרישא¹¹ חורא נטיל תלת אתוון וגליף לון בגלופא בגלופין חד א'</p>	<p>בני העולם, אהובי עליון, בחירי הממשלה, קרבו שמעו. מי חכם בכם, בעלי העינים בהשכל, יבא וידע. בשעה שהראש הלבן נטל שלש אותיות וחקק אותם</p>

¹ פי' ר"א מוסיף על ת"ק וס"ל מי הוא העיקר שנוטל את הכל הוא ת"ת דז"א שבו מתגלים יסודות דא"א (מ"מ).

² פי' בינה שנקרא עלמא דדכורא משפעת לז"א עלמא דנוקבא דקב"ה פי' המלכות מתאוה לקבל מז"א ע"ד מ"ש הזהר בפ' וארא על פסוק עד תאות גבאות עולם (מ"מ).

³ פי' גבורה דז"א שמסיגי הגבורות יצאו הקלי' (מ"מ).

⁴ ה"ס יסוד אבא שבתוך יסוד זעיר, שבו נכללים ז' הבלים של כל הז' תחתונות (רמ"ז).

⁵ פי' בינה (מ"מ).

⁶ פירוש בקשר סתום מתוך בינה שהיא נסתרה וסתומה יצא ז"א בלול מחסד וגבורה מחוברים בת"ת ועיין מקדש מלך (נ"א).

⁷ ז"א (מ"מ).

⁸ פי' חו"ג א"נ נפקא זהר הוא ת"ת כלילין בתרין גוונין הם חסד וגבורה (מ"מ).

⁹ אהובי עליון דשולטני' מבורר והכל מפורש במקדש מלך (נ"א).

¹⁰ גדולי הסלטים (אור יקר).

¹¹ א"ק כדמוכח לקמן (מ"מ).

בראשית

<p>חד י' וחד י' ואתגליף אי"ן [א] רישא עלאה דכלא טמירא דכל טמירין¹ י' סליקו דרעותא הוי² אשתכלל³ מרישא לעילא ונחת לתתא⁴ נפק ואפיק תלתין ותרין שבילין⁵ עד דאתגליפו בין אבני יקר <דמתלהטין⁶> (כמתלהטין) ואתקשרו באת נו"ן דאיהו דכר ונוקבא תרין רחימין⁷ קשורא תקיפא⁸ בהו אשתכללו⁹ <ו>שמא קדישא¹⁰ בהו אתקשר מנייהו אשתכח מזונא לכלא¹¹ אשתכללו עלמין¹² ועל דא אתגליף י' פשוטה כללא דתרין נ' כפופה נוקבא חדא י' דאיהו רעותא</p>	<p>בחקיקת החקיקות, אחת א', אחת י', ואחת ו', ונחקק אי"ן. הא' הראש העליון של הכל טמון של כל הטמונים, י' הוא עלית הרצון, נתקן מן הראש למעלה, וירד למטה. יצא והוציא שלשים ושנים שבילים, עד שנחקקו באבנים יקרות שלוהטות, ונקשרו עם האות נו"ן, שהיא זכר ונקבה, שני אוהבים, קשר חזק, בהם נתקנו, והשם הקדוש נקשר בהם, מהם נמצא המזון לכל, נתקנו העולמות. ועל כן נחקה ו' פשוטה, הכלל של שתיים, נ' כפופה נקבה אחת, י' שהיא הרצון</p>
קמז/ב	
זהר	
<p>דנוקבא דקב"ה כמה דנפקי כל נהורין מהאי עלמא הכי נמי נטיל כללא האי עלמא דהא דא כגוונא דא ובגין כך באר שבע דא יובלא באר שבע [דא] [דא] איהי שמטה כללא לקב"ה¹³ [נ"א דהא דא כגוונא דא] ושמשא <דא> (לא) נהיר אלא מייובלא <נ"א ואיהו נטיל כל נהורין ויהיב לנו שמטה> ובגין כך ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה] (בראשית כה י) דא מערב [דאיהי שמטה]</p>	<p>הנקבה של הקדוש ברוך הוא, כמו שיוצאים כל האורות מן העולם הזה, כך גם נוטל הכל העולם הזה, שהרי זה כדוגמא זו. ולכן באר שבע זה היובל, באר (שבע) זו השמיטה, (שהרי זה כדוגמא זו נ"א הכל לקדוש ברוך הוא), והשמש (הזה) אינו מאיר אלא מן היובל, (והוא נוטל כל האורות ומכניס תוך השמיטה), ולכן "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", זה המערב שהיא השמיטה.</p>
<p>רבי שמעון אמר¹⁴ ויצא יעקב מבאר שבע דא מערב³ שנת השמטה¹⁵ וילך חרנה דא שנת</p>	<p>רבי שמעון אמר, "ויצא יעקב מבאר שבע" זה המערב, שנת השמיטה, "וילך חרנה" זו שנת הערלה, משום שיצא</p>

¹ הוא א"א כי אר"א טמירין גו זר"ן וא"א טמיר גו אר"א ובא' רמזו עתיק וא"א ששניהם כתר דעולם האצילות, כמ"ש הרב (מ"מ).

² פי' אבא שנקרא רעותא (מ"מ).

³ פי' שכלולו ותיקונו הוא מעתיק וא"א (מ"מ).

⁴ פי' אצל הבינה (מ"מ).

⁵ פי' ל"ב נתיבות חכמה שבו [עי' ס"י פ"א מ"א] (מ"מ).

⁶ פי' הם זר"ן וז"ש ואתקשרו באת נ' איהו דר"נ (מ"מ).

⁷ פי' אר"א שהם תרין רחימין כנודע, שאר"א הם ריעים בסוד אכלו ריעים [ח"ג ד ע"ב] (מ"מ).

⁸ לפי שכותל א' יש לשניהם ותמדי הם פב"פ כמ"ש הרב (מ"מ).

⁹ פי' בתוך זר"ן (מ"מ).

¹⁰ פי' שעיקר שם הוי"ה בזר"ן, יה"ו הוא ז"א, ה' אחרונה מלכות (מ"מ).

¹¹ פי' שמזר"ן בא מזר"ן בי"ע ועה"ז (מ"מ).

¹² פי' מהם נשתכללו בי"ע (מ"מ).

¹³ פי' כמש"ל שהבינה משפעת לז"א והמלכות מקבלת ממנו (מ"מ).

¹⁴ פי' ר"ש חוזר לסברתו שבאר שבע היא המלכות, וחרנה היא הקלי' (מ"מ).

¹⁵ מלכות הנקראת באר שבע ובת שבע, על שם שהיא כלולה מז' מדות והיינו שהיא שמטה כנודע. אמנם אמרו שנת השמטה ולא אמר שמטה שהם שבע שנים כולם אלא שנת השמטה, שהיא שנה השביעית, הוא לדקדק מאי בין באר שבע לבת שבע, כי בת שבע ר"ל בת מדה א' כלולה מז' והיינו שמטה ממש, אמנם באר שבע פי' באר הנובע מז' מדות, א"כ היא שנת השמטה שהיא המלכות שביעית לו' שנים הקודמין (אור יקר).

בראשית

<p>ערלה¹ בגין דנפק² מרשו קדישא לרשו אחרא דהוה עריק מאחוי כמה דאתמר</p>	<p>מרשות הקדושה לרשות אחרת, שהיה בורח מאחיו, כמו שנתבאר.</p>
<p>וכד מטא לבית אל דאיהו ברשו קדישא³ מה כתיב (שם יא) ויפגע במקום⁴ מאן מקום רבי חייא אמר דא הוא מקומו דקאמרן דכתיב (קהלת א ה) ואל מקומו שואף (זורח הוא שם) וילן שם כי בא השמש (בראשית כח יא) כמה דאת אמר שואף זורח הוא שם דהא בגין לאנהרא ליה קאתיא (שם) ויקח מאבני המקום אבני המקום לא כתיב⁵ אלא מאבני המקום אלין אינון אבני יקר⁶ מרגלאן טבאן דאינון תריסר אבנין עלאין כמה דכתיב (מ"א יח לא) שתים עשרה אבנים ותחת אלין תריסר אלף⁷ ורבון אבני פסילן⁸ וכלהו [אקרונ] אבנין בגין כך מאבני המקום⁴ ולא אבני >נ"א המקום⁵ דא הוא מקום דקאמר וישם מראשותיו (שם) מראשותיו דמאן⁹ אלא מראשותיו דההוא מקום מאי מראשותיו אי תימא כמאן דשוי תחת רישיה לא אלא מראשותיו לארבע >נ"א רישי> סטרין דעלמא תלת אבנין לסטר</p>	<p>וכאשר הגיע לבית אל, שהיא ברשות הקדושה, מה כתוב, "ויפגע במקום". מי המקום, רבי חייא אמר, זהו מקומו שאמרנו, שכתוב "ואל מקומו שואף" ("זורח הוא שם"). "וילן שם כי בא השמש", כמו שנאמר "שואף זורח הוא שם", שהרי הוא בא כדי להאיר לו. "ויקח מאבני המקום", לא כתוב אבני המקום אלא "מאבני המקום", אלו הם אבנים יקרות מרגליות טובות שהן שתים עשרה אבנים עליונות, ככתוב "שתים עשרה אבנים". ותחת אלו שנים עשר אלף ורבבות אבנים פסולות, וכולן נקראות אבנים, ולכן "מאבני המקום" ולא אבני (המקום), זהו המקום שאמר. "וישם מראשותיו", מראשותיו של מי, אלא מראשותיו של המקום ההוא. מה זה "מראשותיו", אם תאמר כמי ששם תחת ראשו, לא, אלא מראשותיו לארבעה (ראשי) צדדי העולם, שלש אבנים לצד</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>כיון דאלין אתכלילו דא בדא אתחזון ביה כל גווינין ארגמן איהו כל חיזו דנהורין ביה כלילין¹⁰ רצוא ושוב אינון נהורין¹¹ לא מתעכבן למחמי</p>	<p>כיון שאלו נכללו זה עם זה, נראים בו כל הצבעים, הוא ארגמן, כל מראה האורות כלולים בו. רצוא ושוב, הם האורות לא מתעכבים לראות, חבור אחד הם מתחברים בזהר ההוא. בזה"ר הזה שורה</p>

¹ נודע כי הערלה מקיפה אות הברית שהוא הפרי, והיינו חרנה חרן ערלה, ה' פר, שהוא מתעלם בתוכו כענין ח"ט ה' ה' פרי, חט סובין ומורסן שסובבין אותו (אור יקר).

² היינו לדקדק מלת ויצא, כי כל לשון יציאה הוא לחוץ לחצונים כענין אצא והייתי רוח שקר, וכענין צא תאמר לו (אור יקר).

³ שכינה מצוי שם, ולכך ויפגע במקום דהיינו מלכות ממש, שהיא נקראת מקום וכדפי' ר' חייא דבהא לא פליג עליה ר' חייא אמר כי תקנת תפלת ערבית שהיא מלכות הואע"י יסוד ואל מקומו שואף שפי' ר' חייא לעיל (אור יקר).

⁴ פי' זה לכ"ע בין לר"ח בין לר"ש, אלא לר"ש הכי פירושה, ויצא יעקב מהמלכות, וילך חרנה לגלי' שהיא חו"ל, וביני ביני כד מטא לבית אל שהיא מלכות, ויפגע במקום שהיא מלכות, וילן שם, וכמ"ש לקמן הזהר. ולר"ח, הכי פירושה, ויצא יעקב מהבינה, וילך למלכות שהיא חרנה, וכשפגע בה כתיב ויפגע במקום שהיא מלכות והיא חרנה, שהכל א' (מ"מ).

⁵ דהוה משמע כולהו ואינו, שיש ג' מיני אבנים: יש אבנים פסולות שהם חצונים אבן נגף וצור מכשול שמשם הם ג' אבנים דמתניתין מסכת ע"ז, ויש אבנים שאינם פסולות אלא שאין בהם עיקר היחוד ותיקון המרכבה ויש אבנים שהם הם עיקר התיקון והמרכבה עליהם, והם הנקראות תריסר מרגלאן טבאן, ויש תחת ממשלתם ד' מחנות שכינה שאין מספר לגודליו, אלא אלו הם ראשי ראשים (אור יקר).

⁶ פי' י"ב בקר (מ"מ).

⁷ קנא ע"א (הערת הזוהר)

⁸ גזית (ד"א).

⁹ פי' לא איעקב שהוא ז"א קאי אלא מראשותיו דמלכות (מ"מ)

¹⁰ פי' שיש בו כל המוחין בין דאבא בין דאימא (מ"מ).

¹¹ פי' שאין בהם השגה, וז"ש לא מתעכבן למחמי (מ"מ).

בראשית

<p>חבורא חדא אתחברין בההוא זהר¹ בהאי זהר² שארי מאן דשאר³ שמא איהו לההוא דסתים דלא ידיע כלל⁴ קול יעקב אקרי בהאי אתחזי מהימנותא דכלא⁵ ההוא דסתים ולא ידיע כלל⁶ בהאי שריא יהו⁷ שלימו דכל סטרינ איהו⁸ עלאה ותתאה הכא אשתכח יעקב שלימו דאבהן⁹ דאחיד מכל סטרינ¹⁰ זהר דא על ברירו דשמא דא אקרי דכתיב (ישעיה מא ח) יעקב אשר בחרתיך תרין שמהן אקרי יעקב וישראל¹¹ בקדמיתא יעקב ולבתר ישראל</p>	<p>מי ששורה, הוא שם לאותו הנסתם שלא ידוע כלל, נקרא קול יעקב, בזה נראית האמונה של הכל, אותו נסתר שלא ידוע כלל, בזה שורה יהו"ה. הוא השלמות של כל הצדדים, העליון והתחתון נמצא כאן. יעקב השלמות של האבות שאחוז מכל הצדדים. הזהר הזה על בחירת השם הזה נקרא, שכתוב "ישראל אשר בחרתיך", שני שמות נקרא, יעקב וישראל, בראשונה יעקב ואחר כך ישראל.</p>
<p>סתרא <דסתרא>¹² דא כד הוה בקדמיתא בהאי סופא דמחשבה דאיהו פרושא דאורייתא דבכתב¹³ ואיהי תורה שבעל פה ועל דא אקרי באר שנאמר (דברים א ה) הואיל משה באר את התורה בא"ר איהו <לההוא דאקרי שבע¹⁴ דכתיב (מ"א ו לח) ויבנהו שבע שנים והיינו קול גדול ודא סופא דמחשבה בא"ר שבע איהו ויעקב עאל בהאי רישא למהימנותא¹⁵ כיון דאתדבק במהימנותא דא אצטריך ליה לאתבחנא בההוא אתר דאתבחינו אבהן דיליה דעאלו בשלם ונפקו בשלם¹⁶</p>	<p>הסתר של הסתר הזה, כשהיה בהתחלה, בסוף הזה של המחשבה, שהוא הפירוש של תורה שבכתב, והיא התורה שבעל פה. ועל כן נקרא באר, שנאמר "הואיל משה באר את התורה". בא"ר הוא לאותו שנקרא שבע, שכתוב "ויבנהו שבע שנים". והיינו קול גדול. וסוף המחשבה הזה הוא בא"ר שבע. ויעקב נכנס בראש הזה לאמונה, כיון שנדבק באמונה הזו, הוצרך לו להבחין באותו המקום שנבחנו אבותיו, שנכנסו בשלום ויצאו בשלום.</p>
<p>אדם עאל ולא אסתמר ואתפתא אבתרה וחטא בההיא אשת זנונים¹⁷ נחש קדמאה נח עאל ולא אסתמר ואתפתא אבתרה וחטא דכתיב (בראשית ט כא) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך</p>	<p>אדם נכנס ולא נשמר, והתפתה אחריה, וחטא באותה אשת זנונים, הנחש הקדמוני. נח נכנס ולא נשמר, והתפתה אחריה וחטא, שכתוב "וישת מן היין וישכר</p>

¹ פי' ז"א (מ"מ).

² פי' או"א הם בז"א התחלת גילויים (מ"מ).

³ פי' אריך (מ"מ).

⁴ פי' בינה כי כ"א פעמים אה"ה גימ' אמ"ת (מ"מ).

⁵ פי' אריך, שכולם מאירים בז"א (מ"מ).

⁶ יובן במ"ש הרב, שעיקר שם הוי"ה היא בת"ת, לפי ששלשה כלים שבו, חיצון ואמצעי, ופנימי כולם הוי"ת (מ"מ).

⁷ פי' שת"ת מכריע בין חו"ג, ובין בינה ומלכות, וז"ש עילאה ותתאה (מ"מ).

⁸ פי' יעקב אע"ה הוא מרכבה לד"א (מ"מ).

⁹ כלומר שהוא מרכבה לכל הו"ק, ה"ה עיקר תיקון הנוק' כמבואר בע"ח שער תיקון הנוק' פרק ב' כלל יט ועוד (הקדו"ש מד ע"ד).

¹⁰ יעקב היא מלכות, וישראל הוא ז"א (מ"מ).

¹¹ עי' לעיל נב ע"א, עו ע"א ופב ע"ב, ענין כניסת אברהם ושלמה לידיעת הקלי' (דע"ה ח"א פא ע"ד).

¹² והיינו מלכות (מ"מ).

¹³ פי' שהמלכות מגלית הארת הבינה ג"כ שנקרא שבע (מ"מ).

¹⁴ מלכות (מ"מ).

¹⁵ שלא טעו עצמם בהם ונבחנו כבחון את הזהב וכצרוף את הכסף ועלו האבות למקומם בסוד האצילות להיותם רגלי המרכבה העליונה כמאמר רז"ל האבות הן הן המרכבה (ד"א).

¹⁶ פקודי רמה ע"א (ד"א). עי' דע"ה ח"ב פא ע"ג שעומק חטא עץ הדעת הוא שנכנס אדה"ר להסתכל ולהתבונן בעניני הקלי', ו"אשת זנונים" הוא כינוי לנוק' דסט"א הנזכר לקמן קמח ע"א.

בראשית

<p>אחלה אברהם עאל ונפק דכתיב (שם יב י) וירד אברם מצרימה וכתיב (שם יג א) ויעל אברם ממצרים יצחק עאל ונפק דכתיב (שם כו א) וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה וכתוב (שם כג) ויעל משם באר שבע יעקב כיון דעאל במהימנותא אצטריך למיעל</p>	<p>ויתגל בתוך אהלה". אברהם נכנס ויצא, שכתוב "וירד אברם מצרימה", וכתוב "ויעל אברם ממצרים". יצחק נכנס ויצא, שכתוב "וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה", וכתוב "ויעל משם באר שבע". יעקב כיון שנכנס באמונה, הצטרך להכניס</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>דאפיק שבילין בטש בין אתוון ועבד רקיעא דיעקב¹ בין תרין רוהין² ואטיל ביני שייפי מלולי עד דנחת להאי נ' דאיהי כפופה וחברו לה³ כחדא צפון ודרום לבתר אתקשרו כחדא האי נ' כפופה באר שבע אקרי ואתמלי מיעקב⁴ לאשקאה כל עדרי ענא⁵ ועל דא ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (בראשית כח י) תו מבאר שבע לעילא⁶ דהא מינה [נפיק⁷ לבתר אזיל] [נפקא לבתר נזיל] לאשקאה לחרנה⁸ דאיהו בירא [ד]לתתא חרון אף יהו"ה חרב יהו"ה דינא בי דינא אלהי"ם ועל דא (תהלים עט א) אלהי"ם באו גוים בנחלתך</p>	<p>שמוציא שבילים היכה בין האותיות, ועשה את הרקיע של יעקב בין שתי רוחות, והטיל בין האיברים דיבורים, עד שירד לנ' הזו שהיא כפופה, וחברו אותה יחד, צפון ודרום. אחר כך נקשרו יחד. הנ' הכפופה הזו נקראת באר שבע, ומתמלאת מיעקב להשקות את כל עדרי הצאן. ועל כן "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה". עוד, מבאר שבע למעלה, שהרי ממנה יוצא אחר כך להשקות את חרנה, שהיא הבאר שלמטה, חרון אף ה', חרב ה', דין, בית הדין, אלהים. ועל כן "אלהים באו גוים בנחלתך".</p>
<p>קמח/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>צפון ותלת לסטר מערב ותלת לסטר דרום ותלת לסטר מזרח וההוא מקום עליהו לאתתקנא בהו וכדין (בראשית כח יא) וישכב במקום ההוא >נ"א וישכב י"ב מרגלאן לתתא וכל אינון דרגין דאינון על האי מקום הא אינון כ"ב<</p> <p>כיון דאתתקן ערסא שכיב ביה מאן שכיב ביה שמשא ועל דא כתיב [חסר] [ביעקב] (בראשית מח ב) וישב על המטה דהא ליה אתחזי ולא לאחרא ועל דא וישכב במקום ההוא ובגין כך כתיב] [קהלת א ה] וזרח השמש ובא השמש</p>	<p>צפון, ושלש לצד מערב, ושלש לצד דרום, ושלש לצד מזרח. והמקום ההוא עליהם להתקן בהם [להיות נתקנת על ידם], ואז "וישכב במקום ההוא". ("וישכב", י"ב מרגליות למטה, וכל אותן הדרגות שהן על המקום הזה, הרי הן כ"ב).</p> <p>כיון שנתקנה המיטה, שכב בה. מי שכב בה, השמש. ועל כן כתוב ביעקב "וישב על המטה", שהרי לו ראויה ולא לאחר. ועל כן "וישכב במקום ההוא", ולכן כתוב "וזרח השמש ובא השמש".</p>
<p>רבי יצחק הוה יתיב יומא חד קמי מערתא דאפיקותא⁹ אעבר חד בר נש ותריין בנין עמיה והוה אמר חד לחד דא תוקפא דשמשא מסטרא</p>	<p>רבי יצחק היה יושב יום אחד לפני מערת אפיקותא [שם מקום]. עבר איש אחד ושני בניו עמו, והיה אומר אחד לשני, זה חוזק השמש הזה הוא מצד הדרום, ואין</p>

¹ פי' ת"ת (מ"מ).

² פי' חסד וגבורה (מ"מ).

³ פי' שהמלכות היא בין תרין דרועין והשמאל תחת ראשה והימין מחבקה (מ"מ).

⁴ פי' המלכות מתמלאת מז"א (מ"מ).

⁵ פי' ב"ע וע"ד ויצא יעקב וכו' פי' יעקב אבינו יצא מהמלכות הנק' באר שבע וילך חרנה לחו"ל ששם הקל"י כמ"ש ר"ש בזוהר (מ"מ).

⁶ בינה (מ"מ).

⁷ פי' ז"א יצא מהבינה (מ"מ).

⁸ פי' מלכות, וזה כסברת ר' חייא בזוהר (מ"מ).

⁹ שם מקום והמערה סמוך לה (ד"א).

בראשית

<p>דדרום¹ איהו ועלמא² לא אתקיים אלא על רוח³ בנין דרוח איהו קיומא שלימו דכל סטרין ואלמלא דאיהו קיימא בשלימו לא יכיל עלמא לאתקיימא אמר ליה אחוה זעירא אלמלא יעקב⁴ לא אתקיים עלמא</p>	<p>העולם מתקיים אלא על הרוח, משום שהרוח היא קיום השלמות של כל הצדדים, ואלמלא שהוא עומד בשלמות, אין העולם יכול להתקיים. אמר לו אחיו הקטן, אלמלא יעקב, לא התקיים העולם.</p>
<p>תא חזי בשעתא דיחדו בניו יחודא דלעילא ואמרו (דברים ו ד) שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד דא הוא שלימו עלאה לאתיחדא ביחודא חד כדין אתחבר יעקב אבוהון ונטייל ביתיה ויטיב ביה בחבורא חדא עם אבהון לאתחברא דכר ונוקבא כחדא⁵</p> <p>אמר רבי יצחק אשתתף בהדיהו ואשמע מאי קאמרי אזל בהדיהו פתח ההוא בר נש ואמר (תהלים קלב ח) קומה יהו"ה למנוחתך אתה וארון עונך קומה יהו"ה למנוחתך⁶ כמאן דאמר יקום מלכא לבי נייחא דמשכניה תרין אינון הו דאמרו קומה יהו"ה משה ודוד משה אמר (במדבר י לה) קומה יהו"ה ויפוצו אויביך⁷ ודוד אמר קומה יהו"ה למנוחתך מאי איכא בינייהו אלא משה כמאן דפקיד לביתיה⁸ קאמר משה פקיד ליה לאגהא קרבא לקביל שנאו דוד זמין ליה לניחא כמה דזומין (ליה) למריה זמין למלכא ולמטרוניתא עמיה הה"ד קומה יהו"ה למנוחתך אתה וארון עונך בגין דלא לאפרשא לון⁹</p>	<p>בא וראה, בשעה שיחדו בניו את היחוד שלמעלה ואמרו "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", זוהי השלמות העליונה להתייחד ביחוד אחד, אזי התחבר יעקב אביהם, ונטל את ביתו, וישב בו בחיבור אחד עם האבות, להתחבר זכר ונקבה יחד.</p> <p>אמר רבי יצחק, אשתתף עמהם ואשמע מה הם אומרים. הלך עמהם, פתח אותו האיש ואמר, "קומה ה' למנוחתך אתה וארון עונך". "קומה ה' למנוחתך", כמי שאומר יקום המלך לבית מנוחת משכנו. שנים הם היו שאמרו "קומה ה'", משה ודוד. משה אמר "קומה ה' ויפוצו אויביך", ודוד אמר "קומה ה' למנוחתך". מה ההבדל ביניהם, אלא משה, כמי שמצוה את ביתו הוא אמר. משה צוה אותה להלחם קרב כנגד שונאיו. ודוד הזמין אותה למנוחה, כמו שמזמין (לו) את רבו, מזמין את המלך והמלכה עמו. זהו שכתוב "קומה ה' למנוחתך אתה וארון עונך", כדי שלא להפרידם.</p>

¹ תוקף ז"א ובנינו מהחסדים דאימא (מ"מ).

² מלכות (מ"מ).

³ ז"א (מ"מ).

⁴ בא לרבות שלא זו בלבד אלא על ידי יחוד ת"ת ומלכות נוסף על זה הוא קיום העולם, דהיינו יעקב שהוא שלמות יחוד ת"ת ומלכות (אור יקר). פי' אלמלא ז"א אין קיום למלכות והיינו מ"ש אחיו הגדול נמי. א"נ מ"ש ועלמא לא אתקיים אלא על רוח פי' כל העולמות אינם מתקיימים אל על ידי שם מ"ה החסד ולפי זה מ"ש אחוה זעירא א"ש (מ"מ).

⁵ ת"ת ומלכות אח"כ כדפי' וראיתיה ככלה דמתקשטא בגוונה שהם גווני הקשת ומיד לזכור ברית עולם שהוא היחוד. ויש דרכים רבים בפסוק שמע ישראל ואפשר דעם היות שנפרשהו על כל האצילות ולא נדחוק לייחס המלות ב"ק עכ"ז ביחוד פסוק שמע ישראל לא נכללה המלכות בבחי' נקבה אלא בבחינתה בעולם הזכר ובבחי' הנקבה היא נרמז בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (אור יקר).

⁶ הוא ז"א (מ"מ).

⁷ מלכות (מ"מ).

⁸ משה רבינו היה מרכבה אל הת"ת בסוד הדעת, ובידו היה המלכות לכל אשר יחפוץ יטנה כבעל ממש, לכך אמר קומה ה' ויפוצו שאף אם תתלבש שדין ויפוצו שאף אם תתלבש בדין בידו לשפוך חמתה אל הגוים והיינו כמאן דפקיד לביתיה. אם דוד ע"ה ח"ו אם היה אומר קומה ה' ויפוצו והיה הדין מתהפך מה בידו לעשות שהרי אין לו כח כמשה רבינו, לכך אדרבה כל פעולותיו לא היו לעורר דין אלא לבטל הדין (אור יקר).

⁹ קשיא ליה, דכיון דאמר קומה ה' למנוחתך, ודאי דהיינו שיבא אל המקדש אל המנוחה והנחלה שהיא המלכות, א"כ מאי אתה וארון עונך, ותירץ בגין דלא לאפרשא לון, שאם היה אומר קומה ה' למנוחתך לחוד ת"ת היא מתפחד מן הדין שמא יראה פירוד, ונמצא מה שאמר משה קומה ה' אהדר השם למלכות ומה שאמר דוד אהדר השם לת"ת (אור יקר).

בראשית

<p>”כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו”, מכאן למדנו, שמי שמזמין את המלך, ישנה</p>	<p>כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו (תהלים קלב ט) מכאן אוליפנא דמאן דמוזמן למלכא ישני</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>מנחה לצד ההוא, משום שמי שניצל משם הוא אהוב ונבחר של הקדוש ברוך הוא. מה כתוב, ”ויצא יעקב מבאר שבע”, הסתר של סוד האמונה. ”וילך חרנה”, הצד של אשת זנונים, אשה מנאפת. סתר הסתרים, סתר מתוך התוקף של אורו של יצחק (יצא) מתוך שמרי היין, יצאה צורה מורכבת אחת, כוללת יחד זכר ונקבה, אדומה כמו שושנה, נפרדים לכמה צדדים ושבילים. הזכר נקרא סמא”ל, ונקבתו כלולה בתוכו תמיד. כמו שהוא בצד הקדושה, כך גם בצד האחר זכר ונקבה כלולים זה עם זה, הנקבה עם סמא”ל, נחש, נקראת אשת זנונים. קץ כל בשר, קץ הימים. שתי רוחות רעות נדבקות יחד, רוח הזכר דקה, רוח הנקבה בכמה דרכים ושבילים נפרדת, ונדבקות באותה הרוח של הזכר. מקשטת את עצמה בכמה תכשיטים, כמו זונה מרוחקת, עומדת בראש הדרכים והשבילים לפתות בני אדם.</p>	<p>מנחתא⁷ לההיא סטרא בנין דמאן דאשתזיב מתמן איהו רחימא וברירא דקודשא בריך הוא מאי כתיב (בראשית כח י) ויצא יעקב מבאר שבע סטרא דרזא דמהימנותא² וילך חרנה סטרא דאשת זנונים³ (הושע א ב) אשה מנאפת (משלי ל כ) סטרא דסטרין⁴ <סטרא> מגו <ד>תוקפא דטיהרא⁵ דיצחק (נפק) מגו דורדיא דחמרא <נפק> חד נעיזו קטירא כליל חד דכר ונוקבא סומקא כוורדא⁶ מתפרשן לכמה סטרין ושבילין דכורא אקרי סמא”ל נוקביה כלילא בגויה תדיר כמה דאיהו בסטר קדושה הכי נמי בסטרא אחרא דכר ונוקבא כלילין דא בדא נוקבא דסמא”ל נחש אקרי אשת זנונים קץ כל בשר קץ הימים תרין רוחין בישינ מתדבקן כחדא רוחא דדכורא דקיק⁷ רוחא דנוקבא בכמה אורחין ושבילין מתפרשא ומתדבקא בההוא רוחא דדכורא קשיטת גרמה בכמה תכשיטין כזונה מרחקא קיימת בריש אורחין ושבילין לפתאה בני נשא</p>
<p>השוטה שקרב אליה, מחזיקה בו ומנשקת אותו, מוזגת לו יין המשומר של מרורת פתנים [ארס נחשים], כיון ששותה סוטה אחריה. אחר שרואה אותו סוטה אחריה מדרך האמת, מפשיטה את עצמה מכל אותם התקונים שהיתה מתקנת לשוטה הזה. התקונים שלה לפתות בני אדם: שערותיה מתוקנים אדומים כשושנה, פניה לבנים ואדומים, באזניה</p>	<p>שטיא דקריב בהדה אתקיפת ביה ונשקת ליה⁸ מסכת ליה חמרא דדורדיא⁹ דמרורת פתנים כיון דשתי אסטי אבתרה לבתר דחמאת ליה סטי אבתרה מאורחא דקשוט אפשיטת גרמה מכל אינון תקונים דהות מתתקנא לגבי דההוא שטיא תקונין דילה לפתאה לבני נשא שערהא מתקנין</p>

¹ כוונת דוד המלך ע”ה למ”ש הרב ז”ל שאור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד ולכך אם הלויים שהם גבורה אומרים שירה והשיר ג”כ הוא מצד הגבורה לא יהיה התכללות חסד בגבורה וגבורה בחסד לכך דוד הביא הכהנים עם החסדים לרנן הרינה שהיא בגבורה כמ”ש הזהר בפ’ ויחי ובפ’ ויקרא שמחה בצפרא ורננה ברמשא וכשהבנים אומרים רינה נכלל חסד בגבורה וגבורה בחסד שהכהן שהוא חסד מתחבר עם רינה שהיא גבורה ועי”ז נמתקים הגבורות על ידי החסדים ולכך הקב”ה אוקים מלה כרעותיה כיון שכוונת דוד למתק הגבורות על ידי החסדים (מ”מ).

² מלכות (מ”מ).

³ פי’ שירד לקלי’ לברר הבירורים (מ”מ).

⁴ סודי סודות ונסתר מהנסתרים הוא זה (ד”א).

⁵ מתוקף הדין של מדת יצחק נשתלשל למטה מגבול הקדושה כענין השמרים שהם למטה בחבית היין כך הם הקליפות למטה מגבול הקדושה (ד”א).

⁶ אדום כשושנה מצד תוקף מרירות הדין (ד”א).

⁷ בגלל דקותו ולכן אין בידו לפתות ולכן רק מקטרג (בהגר”א על ספד”צ לא ע”ג).

⁸ שהקליפות בת זוגו של סמא”ל היא מתדמית עצמה לפני השוטה שהוא החוטא בכל מיני קישוט ויופי ומוזגת לו הכוס והוא ענין יורד ומסטין וכו’ (ד”א).

⁹ שמרים (ד”א).

בראשית

<p>סומקין כוורדא אנפהא חוורין וסומקין באודנהא¹ תליין שיתא תקונין אטונא דמצרים תליין על קדלהא² כל חילי דארעא דקדם פיה מתתקנא בפתיחו דקיק יאה בתקונהא לישנא חדידא כחרבא שעיען מלהא כמשחא שפוהא יאן סומקין כוורדא מתיקו בכל מתיקו דעלמא ארגוונא לבשת אתתקנת בארבעין תקונין³ חסר חד שטיא <נ"א דא> סמי אבתרהא ושתי מכסא דחמרא ועביד בה ניאופין ואסמי אבתרה מה עבדת שבקת ליה נאים בערסא וסלקת לעילא ואלשינת עליה ונטלא רשו ונחתא</p>	<p>תלויים ששה תקונים של אטון מצרים, תלויים על צוארה כל חיילות ארץ קדם, פיה מתוקן כפתיחה דקה יפה בתקונה, לשון חדה כחרב, דבריה חלקים כשמן, שפתותיה יפות אדומות כשושנה מתוקות בכל המתיקות של העולם, לבושה ארגמן, מתוקנת בארבעים תקונים חסר אחד. שוטה (זה) שסוטה אחריה ושותה מכוס היין ועושה עמה נאופים וסוטה אחריה, מה היא עושה, משאירה אותו ישן במטה, ועולה למעלה ומלשינה עליו, ונוטלת רשות ויורדת.</p>
<p>אתער ההוא שטיא וחשב לחייבא בהדה כקדמיתא והיא אעדיאת תקונהא מינה⁴ ואתהדרת גיבר תקיף קאים לקבליה לביש לבושא דנורא מלהטא בדחילו תקיף מרתתא</p>	<p>מתעורר השוטה ההוא, וחושב לצחוק עמה כמו בראשונה, והיא מסירה את תקוניה ממנה, וחוזרת לגיבור חזק שעומד כנגדו, לבוש בלבוש של אש לוהטת, בפחד חזק מרתת</p>
<p>קמח/ב</p>	
<p>זהר</p>	
<p>עובדוי בגין למיהב חדוה למלכא אי ארחיה דמלכא דחדאן ליה בדיחי הדיומי יסדר קמיה בדיחי רופינוס ופרדשכי⁵ ואי לאו לאו איהו (בגין) בדיחותא דמלכא</p>	<p>את מעשיו כדי לתת שמחה למלך, אם דרך המלך שמשמחים אותו בדחנים פשוטים, יסדר לפניו בדחנים נכבדים ושרים גדולים, ואם לא, אז אין (משום) שמחת המלך.</p>
<p>תא חזי דוד זמין ליה למלכא ולמטרוניתא לנייחא מה עבד שני בדיחי דמלכא⁶ בגין רופינוס ומאן נינהו דכתיב (תהלים קלב ט) כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו⁷ וחסידיך ירננו לוייך ירננו מבעי ליה דהא ליואי אינון בדיחי מלכא והשתא דוד דזמין ליה לנייחא עבד כהני וחסידי דליהו אינון בדיחי מלכא</p>	<p>בא וראה, דוד הזמין את המלך והמלכה למנוחה, מה עשה, שינה את בדחני המלך בשביל שרים ונכבדים, ומי הם, שכתוב "כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו". "וחסידיך ירננו", היה צריך לכתוב לוייך ירננו, שהרי הלויים הם בדחני המלך, וכעת דוד שהזמין אותו למנוחה, עשה את הכהנים והחסידיים שיהיו הם בדחני המלך.</p>
<p>א"ל קב"ה (דוד לא בעינא לאטרהא) <עלך נ"א אלין> נ"א אמר ליה קב"ה דוד לאו הכי⁸ אמר</p>	<p>אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, איני רוצה להטריח עליך. (אלו נ"א אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, לא כך), אמר לו דוד,</p>

¹ באזני הקליפה היא כשמתקשטת לפני החוטא אזי יש באזנה ו' תקונים אטון מצרים והוא פסוק במשלי ז (ד"א).

² פירוש נזם זהב וחלי כתם. הרש"ב (נ"א).

³ היא מתקנת עצמה במ"ט תקונים שהם מ"ט פנים טמא כי זה לעומת זה עשה האלקים כנגד מ"ט שערי טהור שבקדושה כמ"ש מזה בעל הפרדס בשער השערים שער שלישי (ד"א). ר"ל לעומת ט"ל הקדש במ' יה"ו במילוי אלפין. א"מ (נ"א). ויקרא קיד ע"ב (הערת הזוהר).

⁴ מסי' מתנת תקונהא שהיתה מתראה בהן ועומדת כנגדו כגבור חזק ותקיף להלשין עליו למעלה כמבואר (ד"א).

⁵ דברי משלים וחידות של שרים ופקידים נכבדים (ד"א).

⁶ שינה אותם המשמחים המלך בדברי משלים ושחוק (ד"א).

⁷ רל ע"ב רלד ע"א (הערת הזוהר).

⁸ שאין דרך המדות בכך, ודוד אמר הן אמת למעלה אין צורך בזה אמנם למטה שהוא בעבור דוד עבדך שהיא השכינה שסביב רשעים יתהלכון אל תשב פני משיחך (אור יקר).

בראשית

<p>לִיָּהּ] דוד מארי (לאו הכי אלא) כד אנת בהיכלך¹ את עביד רעותך השתא [דומינא] <דומינא> לך ברעותי קיימא מלה לאקרבא אלן דאינון השיבי יתיר אע"ג דלאו ארחייהו בהאי</p>	<p>רבוני, (לא כך, אלא) כשאתה בהיכלך, אתה עושה רצונך, כעת שהזמנתי אותך, הדבר עומד ברצוני לקרב את אלו שהם יותר חשובים, אף על גב שאין דרכם בזה.</p>
<p>מכאן אוליפנא דמאן דאיהו בביתיה יסדר אורחיה ועובדיה כרעותיה אי מזמנין ליה עביד רעותא⁸ דאושפיזיה כמה דמסדר עלוי דהא דוד אחלף ליואי וסדר כהני וקב"ה אוקים מלה כרעותיה אמר דוד (שם י) בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך סדורא [ד]קא סדרנא לא יתוב לאחורא א"ל קב"ה דוד חיך אפילו במאנין דילי לא אשתמש אלא במאנין דילך² ולא זו קב"ה מתמן עד דיהיב ליה נבזבזן ומתנן דכתיב (שם יא) נשבע יהו"ה לדוד³ אמת⁴ לא ישוב ממנה⁵ מפרי בטןך⁶ אשית לכסא לך⁷ אתא רבי יצחק ונשקיה אמר אי לא אתינא להאי ארחא אלא למשמע דא די</p>	<p>מכאן למדנו, שמי שהוא בביתו, יסדר דרכו ומעשהו כרצונו. אם מזמינים אותו, יעשה את רצונו של מארחו כמו שמסדר עליו, שהרי דוד החליף לויים וסדר כהנים, והקדוש ברוך הוא הקים את הדבר כרצונו. אמר דוד, "בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך", הסידור שסדרתי לא ישוב אחור. אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, חיך, אפילו בכלים שלי לא אשתמש אלא בכלים שלך. ולא זו הקדוש ברוך הוא משם עד שנתן לו אוצרות ומתנות, שכתוב "נשבע ה' לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטןך אשית לכסא לך". בא רבי יצחק ונשק לו, אמר, אם לא באתי לדרך הזו אלא לשמוע את זה, די לי.</p>
<p>פתח חד בריה ואמר (בראשית כה י) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה היינו דכתיב (שם ב כד) על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו דבר אחר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה רמז (ד) כד נפקו ישראל מבי מקדשא ואתגלו ביני עממיא כמה דאת אמר (איכה א ו) ויצא מן בת ציון כל הדרה וכתיב (שם ג) גלתה יהודה מעוני וגו' פתח אחרא [זעירא] ואמר (בראשית כה י) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש וגו' <מאי>⁸</p>	<p>פתח בן אחד שלו ואמר, "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", היינו שכתוב "על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו". דבר אחר, "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", רמז כשיצאו ישראל מבית המקדש והוגלו בין העמים, כמו שנאמר "ויצא מן בת ציון כל הדרה", וכתוב "גלתה יהודה מעוני" וגו'. פתח קטן אחר ואמר, "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" וגו'. מה זה "ויפגע במקום", [משל] למלך שהולך לבית המלכה, צריך לפגוש אותה ולבשם אותה</p>

¹ למעלה הת"ת כולל הדין והחסד והדין שם משמח הת"ת ובהיות תיקון הדין למעלה במקומו בין החסד והגבורה, שאין למעלה קריבת החצונים בקל ע"י הלויים מתתקן הדין כאמרו ועבד הלוי הוא, דהיינו שהיו מרננים ומתקנים דין הגבורה שיהיה יין המשמח לא יין המשכר ולכך בבית המלך למעלה בבחינת הת"ת בדיחי מלכא דהיינו המשמחים הדין שלא יהפך לאכזר הם הלויים וכו' (אור יקר).

² כלומר, כיון שרצון המלכות שיהיה היחוד למטה במקום הגילוי אליה, ולא למעלה במקום הדקות, ראוי שיכנס כל הרוחניות העליון בדקותו בענפיה התחתונים ואבני ביתה יהיו המרכבה והמצע, וז"ש במאני דילי שהם י"ב גבולי אלכסון העליונים לא אתלבש, אלא בי"ב אבנים תתאין, וכן מזה נקיש לשאר פרטי קשוטי היחוד שהכל היה לפי דרך מלכות (אור יקר). לא מבעיא שאיני מבה מאנין דילך שלא אשתמש בהם אדרבה לא אשתמש במאנין דילי אלא במאנין דילך כדי שיהיה המיתוק, היינו דכתיב על כן יעזוב איש את אביו וכו' זה כמו פי' ר' חייא דלעיל שיעקב הוא ז"א ובאר שבע היא בינה. ד"א פי' זה כפי' ר"ש דלעיל (מ"מ).

³ למלכות (אור יקר).

⁴ שהוא ת"ת (אור יקר).

⁵ אלא מיוחדים לה לעולם (אור יקר).

⁶ שהם חיליה הנמצאים ממנה וכן נשמתן של צדיקים (אור יקר).

⁷ כענין ויקח מאבני המקום, ולדוד ממש שגרם היחוד המתנה כמשמעה (אור יקר).

⁸ מט ע"ב (הערת הזוהר).

בראשית

<p>ויפגע במקום למלכא¹ דאזיל לבי מטרוניתא בעי למפגע לה ולבסמא לה במלין בגין דלא תשתכח גביה כהפקירא ולא עוד אלא דאפילו אית ליה ערסא דדהבא² <וכסותותי> (וכסתותי) מרקמאן³ באפלטייא⁴ [למיבת] (לא יבית) בהו ואיהי מתקנא ערסיה באבנין⁵ בארעא ובקיסטרא דתיבנא⁶ ישבוק דידיה ויבית בהו⁷ למיהב לה נייחא ובגין דיהא רעותא דלהון כחדא בדלא אניסו כמה דאוליפנא הכא דכיון דאזל לגבה מה כתיב [[נ"א] וילן שם כי בא השמש לאחזאה דאסיר ליה לבר נש לשמשא ערסיה ביומא) ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא (בראשית כה יא) בגין למיהב לה נייחא דאפילו אבני ביתא רחימין קמיה למיבת בהו <נ"א דכתיב וישכב במקום ההוא></p>	<p>בדברים כדי שלא תמצא אצלו כהפקר, ולא עוד, אלא שאפילו יש לו מיטה של זהב וכסתות מרוקמות מעשה רוקם לישון בהם, והיא מתקנת לו מטתו מאבנים בארץ ובחדר של תבן, יעזוב את שלו וילון בהם, לתת לה נחת, וכדי שיהיה הרצון שלהם יחד בלי אונס. כמו שלמדנו כאן, שכיון שהלך אליה, מה כתוב, ("וילן שם כי בא השמש", להראות שאסור לו לאדם לשמש מטתו ביום) "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא", כדי לתת לה נחת שאפילו אבני הבית אהובים לפניו ללון בהם, (שכתוב "וישכב במקום ההוא").</p>
<p>בכה רבי יצחק (וחייד) [וחדר] אמר מרגלאן אלין תחות ידיכו ולא אזיל בתרייכו אמרו ליה את תזיל לאורחך ואנן ניעול למתא להלולא דהאי ברי⁸ אמר רבי יצחק השתא אית לי למהך לארחי</p>	<p>בכה רבי יצחק, (וחייד) ושם. אמר, אלו המרגליות תחת ידיכם ולא אלך אחריכם. אמרו לו, אתה תלך לדרכך ואנו נכנס לעיר להלולא של בני זה. אמר רבי יצחק, עכשיו יש לי ללכת לדרכי.</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>גרמא ונפשא ערומה מלייא דעינין⁹ דחלן חרבא שננא בידיה שיפין מרירן תליין מההוא חרבא קטיל ליה לההוא שטיא וארמי ליה לגו גיהנם¹⁰</p>	<p>עצמה, ונפשה ערומה, מלאה בעינים מפחידות, חרב שנונה בידו. טפות מרירות תלויות מהחרב היא. הורג את השוטה ההוא, וזורק אותו לתוך גיהנם.</p>
<p>יעקב נחת לגבה ואזל לאתרה שנאמר (בראשית כה י) וילך חרנה וחמא כל תקון ביתא ואשתזיב מינה (דבורא דיליה) <דכורא דילה סמא"ל¹¹ אבאיש קמיה ונחת לאגחא ביה קרבא</p>	<p>יעקב ירד אליה והלך למקומה, שנאמר "וילך חרנה", וראה את כל תיקון הבית, וניצל ממנה. הזכר שלה סמא"ל, הרע לפניו, וירד לערוך בו קרב ולא יכל לו, שכתוב "ויאבק איש עמו" וגו'. אזי ניצל מן הכל, והשתלם בשלמות, והתעלה בדרגה</p>

¹ ת"ת (אור יקר).

² כתב הרב ז"ל כי ז"א עיקר מושבו הוא בהיכל הבינה, ששם הארות גדולות. וכשבא אצל המלכות אע"פ שמניח הארותיו שהם אורות הבינה ומוצא אצל המלכות י"ב בקר שנק' אבנים, אפ"ה ישבוד דידיה ויבית בהו, וז"ש ואיהי מתקנא ערסיה באבנין בארעא (מ"מ).

³ וכסתות שלו הם מרוקמים (ד"א).

⁴ במיני ציורים (ד"א).

⁵ פנחס רכד ע"א רמג ע"ב (הערת הזהוהר).

⁶ באהל וחדר של תבן (ד"א).

⁷ וילין בהם (ד"א).

⁸ לשמחת חתונת בני (ד"א).

⁹ מלאים עינים ור"ל מלא נצוצי אש המתנוצצים ממנו (ד"א).

¹⁰ משליכו לגיהנום (ד"א).

¹¹ זכר של לילית הרשעה הרע לפניו שניצול יעקב ממנה וירד להלחם עמו כמ"ש ויאבק איש עמו וגו' והוא סמא"ל כמבואר (ד"א).

בראשית

<p>ולא יכיל ליה! דכתיב (שם לב כד) ויאבק איש עמו וגו' כדין אשתזיב מכלא ואשתלים בשלימו ואסתלק בדרגא שלים ואתקרי ישראל² כדין סליק בדרגא עלאה ואשתלים בכלא והוה עמודא דאמצעייתא ועליה כתיב (שמות כו כח) והבריה התיכון וגו'</p>	<p>שלמה ונקרא ישראל. אז עלה לדרגה עליונה ונשלם בכל, ונהיה העמוד האמצעי, ועליו כתוב "והבריה התיכון" וגו'.</p>
<p>מהו "ויגע בכף ירכו", לו לא יכל, אבל נגע בכף ירכו שהם נדב ואביהוא שיצאו מירכו של אהרן, (בסבת אש זרה. והרי התעוררו לשמרך מאשה זרה וגו', ותפסה אותם ברשותה. בא וראה מה כתוב ביעקב השלם נ"א ועל יעקב כתוב) "והבריה התיכון בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה".⁴</p>	<p>מהו "ויגע בכף ירכו", לו לא יכל, אבל נגע בכף ירכו שהם נדב ואביהוא שיצאו מירכו של אהרן, (בסבת אש זרה. והרי התעוררו לשמרך מאשה זרה וגו', ותפסה אותם ברשותה. בא וראה מה כתוב ביעקב השלם נ"א ועל יעקב כתוב) "והבריה התיכון בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה".⁴</p>
<p>קמט/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>אזיל ליה וסדר מלין קמיה דרבי שמעון אמר רבי שמעון ודאי שפיר קאמרו [וכלא בקב"ה אתמר] אמר מלין <אינון> (אלין) מבני בני דרבי צדוק חלשא נינהו מאי טעמא אקרי חלשא בגין דארבעין שנין אתעני על ירושלם דלא יתחרב ביומוי והוה פריש על כל מלה ומלה דאורייתא רזין עלאין ויהיב בהו ארחא לבני עלמא לאתנהגא בהו</p>	<p>הלך לו וסידר את הדברים לפני רבי שמעון. אמר רבי שמעון, ודאי יפה אמרו, והכל נאמר בקדוש ברוך הוא. אלה שאמרו את הדברים הללו, הם מבני בניו של רבי צדוק החלש. למה נקרא חלש, משום שארבעים שנה התענה על ירושלים שלא תחרב בימיו, והיה מפרש על כל דבר ודבר של התורה סודות עליונים ונותן בהם דרך לבני העולם להתנהג בהם.</p>
<p>אמר רבי יצחק לא הוו (אלא) יומין זעירין [עד] דאערענא בהווא בר נש ובריה זעירא עמיה אמינא ליה אן הוא ברך אחרא א"ל עבידנא ליה הלולא ואשתאר בדביתהו כיון דאשתמודע ביה) א"ל חייך דלא [זמיננא] (זמינא) לך להלולא דברי בגין תלת מלין חד דלא ידענא בך ולא אשתמודענא לך דהכי מזמנין ליה לבר נש כפום יקריה [יקירה] ודילמא אנת גברא רבא ואפנים יקרך וחד דילמא אנת אזיל בארחך בבהילו ולא אטרה עלך וחד דלא תכסיף קמי אנשי דחבורא דאורחא דילן דכל אינון דאכלי לפתורא דחתן וכלה כלהו יהבי נבזבזן ומתנן לון אמינא ליה</p>	<p>אמר רבי יצחק, לא היו (אלא) ימים מועטים עד שפגשתי אותו האיש, ובנו הקטן עמו. אמרתי לו, איפה בנך האחר. אמר לי, עשיתי לו הלולא, ונשאר עם אשתו. כיון שהכיר אותי, אמר לי, חייך שלא הזמנתי אותך לחתונת בני משום שלשה דברים: אחד, שלא ידעתי בך ולא הכרתי אותך, שמזמינים את האדם כפי כבודו, ואולי אתה איש גדול ויפגם כבודך. ואחד, אולי אתה הולך לדרך בחפזון ולא אטריח עליך. ואחד, שלא תתבייש לפני אנשי החבורה, שדרכנו, שכל אותם שאוכלים על שלחן חתן וכלה, כולם נותנים להם אוצרות ומתנות. אמרתי לו,</p>

¹ ר"ל מתחלה האשה ואח"כ האיש ולפיכך כתיב תחלה חרנה ואח"כ חרן (נ"א).

² משמע מכח השלימות שנאבק עם המלאך ונצחו לפיכך נקרא ישראל. א"מ (נ"א).

³ כתב הרב בספר הליקוטים וז"ל דע כי נדב ואביהו שורשם מקין, והנה קין נטל מאדם בחי' הנצח והוד שבו וזה היתה נשמת קין ונ"ה הם בחי' תרי פלגי גופא ולכן כנגד זה היו נדב ואביהו תרי פלגי גופא דלא אנסיבו לטענה זו עכ"ל. וז"ש הזהר דאינהו נדב ואביהו דנפקו מן ירכו דאהרן וכינה אותם הפ' על יעקב לרמוז שהם מנ"ה דד"א (מ"מ).

⁴ הוא כינוי לעץ החיים הכולל את כל ו"ק (ביאורים ח"ב ד ע"א).

בראשית

<p>קב"ה ידין לך למב¹ אמינא ליה מה שמך א"ל צדוק זוטא</p> <p>בההוא שעתא אוליפנא מניה תליסר >נ"א תריסר< רזין עלאין באורייתא ומן בריה תלת חד בנבואה² וחד [נ"א ותרין] [בחלמא³] [כחלמא] ואמר מה [נ"א וחד] בין נבואה לחלמא נבואה בעלמא דדכורא איהו וחלמא בעלמא דנוקבא ומהאי להא⁴ כשיתא⁵ דרגין נחתא נבואה בימינא ובשמאלא וחלמא בשמאלא וחלמא מתפרשא לכמה דרגין לתתא בגין כך חלמא איהו בכל עלמא אבל כפום דרגיה⁶ הכי חמי כפום בר נש הכי דרגיה <ד>נבואה לא אתפשטא אלא באתריה</p>	<p>הקדוש ברוך הוא ידון אותך לטוב. אמרת לו, מה שמך, אמר לי, צדוק הקטן. באותה שעה למדתי ממנו שלשה עשר (שנים עשר) סודות עליונים בתורה, ומבנו שלשה: אחד בנבואה, ואחד (ושנים) בחלום. ואמר, מה בין נבואה לחלום, נבואה בעולם הזכר, והחלום בעולם הנקבה, ומזה לזה כשש דרגות יורדים, הנבואה בימין ובשמאל, והחלום בשמאל. והחלום נפרד לכמה דרגות למטה, לכן החלום הוא בכל העולם, אבל כפי דרגתו, כך נראה, כפי האדם כך דרגתו. הנבואה אינה מתפשטת אלא במקומה.</p>
<p>תא חזי מה כתיב (בראשית כח יב) ויחלום⁶ והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו פתח ואמר (יחזקאל א ג) היה היה דבר יהוה אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים⁷ על נהר כבר ותהי עליו שם יד יהוה היה היה נבואה לשעתא⁸ (היתה) [הוות] דאצטריך על גלותא בגין דשכינתא נחתת בהו בישראל בגלותא⁹ וחמא יחזקאל מה דחמא</p>	<p>בא וראה מה כתוב, "ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו", פתח ואמר, "היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד ה'". "היה היה", נבואה לשעה שהיתה נצרכת על הגלות, משום שהשכינה ירדה עם ישראל לגלות, וראה יחזקאל מה שראה לפי שעה. ואף על גב שאותו המקום</p>

¹ לפי שכל הטעמים שסבר ר' צדוק זוטא כולם למעלת רב יצחק שדן אותו לאדם גדול וחשוב (מ"מ).

² פי' שהנבואה מנ"ה דז"א (מ"מ).

³ פי' החלום מגבריאל ואמר מה בין וכו' פי' זה דבר שלישי (מ"מ).

⁴ ירצה כי מהנצח עד גבריאל הם ו' מדרגות והם נה"ם בריאה יצירה על היכל הרצון ששם גבריאל כנזכר בפרשה פקודי בהיכלא שתייתה ע"ש וכל אחד כלול מי' הרי ס' וזהו מרז"ל חלום אחד מס' בנבואה. ז"ח (נ"א). ע' לקמן בס"ת ובמעבר לדף (הערת הזוהר).

⁵ נג ע"א (הערת הזוהר).

⁶ עי' דע"ה ח"ב קלה ע"ג.

⁷ לרמזו שנגלתה לו השכינה בארץ כשדים הטמאה ששם מלכות הרשעה ותחתית הקליפה ועכ"ד על נהר כבר ולמה נקרא נהר כבר שבב"ר אמרו שהוא פרת ולמה כאן שינה שמו ותירץ דהוה כבר וכו' (מ"מ).

⁸ [כהקדמה]: מדרגת גלות בבל היתה שנתמעטה רחל עד חדוהי דמלכא ובסוד ד"ל וכו' כל בחינות הנבואה הן בנה"י דז"א וכו'. והנה ידוע שחזה דז"א שם א' דס"ג שה"ס אה"ה המאיר בוא"ו דמ"ה וכשמתעלם א' אז הוא ד"ם, וה"ס גול"ה, וכשיש הא' אז הוא גאול"ה. וכו' א' של אה"ה הוא ללאה ואותיות ה"ה הן לרחל, ובזה נבוא לביאור מאמרנו שאומר נבואה לשעתא היתה, כעין הוראת שעה ולא לפי שורת הדין וכמ"ש לקמן, שלא היה ראוי ששם תתגלה הקדושה, וזהו היה היה, לא שראוי להיות כך אלא היה היה כעין דיעבד. אי נמי שעד אותו הזמן לא נגלתה נבואה בחוץ לארץ כי אין זכות ושייכות לחיצונים השולטים בחו"ל להעשות צנורות לשפע הנבואה, עד שהוצרך להוות הויה חדשה כדי שתוכל להראות. וסיבת הדבר דאצטריך על גלותא, וזה בין לחזק לב ישראל בצרתם ובין להאיר לשכינה שתתחזק להגין על ישראל ולכן הוצרכה אותה הנבואה (רמ"ז).

⁹ ולכך נתעורר השפע ממרומים, וגם אפשר שילמד דעת להבין איך תשרה שכינה בחוץ לארץ, ואמר שהשכינה ירדה בהו בישראל, פי' נתלבשה בנשמותיהם, וכמשה"ה (יחזקאל א, א) ואני בתוך הגולה, על דרך (שמות כה, ח) ושכנתי בתוכם, וירידת השכינה הוא מיעוטה מן הראש דז"א עד החזה. ועוד י"ל והוא עיקר כמ"ש בזהר הרקיע פרשת יתרו (פב ע"א) שיחזקאל נבואתו ממלכות בריאה שהאירה בנ"ה דיצירה וזו היא לה ירידה גדולה, שהרי ישעיה השיג אותה בעולמה עולם הכסא והשרפים, אבל יחזקאל היה כבן כפר שלא ראה אלא בבתי החצרים בתי בראי, וזה היה לפום שעתא, דרך מקרה ולזמן מועט, וגם לפי מדרגת אותה השעה שקומת רחל כנגד נה"י דידיה, ובסוד ויהי בשלשים שנה, והאור האיר למטה גם שהיה במקום בלתי ראוי (רמ"ז).

בראשית

<p>לא ראוי לזה, לכן "היה היה". מה זה "היה היה", אלא היה למעלה, היה למטה, שכתוב "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה". נוטל (אותו) למעלה, ונוטל (אותו) למטה. "היה היה", אחד למעלה ואחד למטה.</p>	<p>לפום שעתא ואף על גב דלא אתחזי (ל)ההוא אתר להאי בניני כך היה היה מאי היה היה? אלא היה לעילא היה לתתא דכתיב סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה נטיל (ליה) לעילא ונטיל (ליה) לתתא היה היה חד לעילא וחד לתתא²</p>
<p>בא וראה, הסולם הזה מחזיק בשני עולמות, במעלה ומטה, בארץ כשדים על נהר כבר, בארץ כשדים, במקום שהגלות שורה בו, ועם כל זה על נהר כבר. מה זה נהר כבר, אלא שהיה כבר מקודם לכן, שהשכינה</p>	<p>תא חזי האי סלם בתרי עלמין אתתקף³ בעילא ותתא בארץ כשדים על נהר כבר בארץ כשדים באתר דגלותא שריא ביה [ועם כל דא על נהר כבר] מאי נהר כבר אלא דהוה כבר מקדמת דנא דשכינתא</p>
<p>סתרי תורה⁴</p>	
<p>"ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", החלום, המדרגה הששית מאותן שתי דרגות הנבואה, עד אותה הדרגה הן שש דרגות, ועל כן החלום אחד מששים דרגות של נבואה. סולם, ראה את בניו שעתידיים לקבל תורה בהר סיני. סולם זה סיני (בגימטריא), משום שהוא נעוץ בארץ וחושב בעליה לשמים, וכל המרכבות והמחנות העליונים, כולם יורדים לשם עם הקדוש ברוך הוא כשנתן להם את התורה, וראה הכל, ראה את מטטרו"ן זקן הבית ששולט בכל אשר לו, שהוא עומד בשלטונו על העולם (הזה), בשלטון של שם שד"י, ועולה למעלה בעלית שם רבונו הו"ה. המקום שיעקב הושלם בו לאחר מכן. וראשו של שם שד"י הוא י', וזה מגיע השמימה. כיון שהגיעה ועלתה האות הזו</p>	<p>ויחלום והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה (בראשית כח יב) חלמא מדרגא שתיתאה מאינון דרגין תרין דנבואה⁵ עד ההוא דרגא שית דרגין אינון ועל דא חלמא חד משתיין דרגין דנבואה סלם חמא בנוי דזמינין לקבלא אורייתא בטורא דסיני סלם דא סיני [בגנין]¹⁰ דאיהו נעיץ בארעא וחשיב בסליקו לשמיא וכל רתיכין ומשריין עלאין כלהו נחתי תמן בהדי קודשא בריך הוא כד יהיב לון אורייתא וכל חמא חמא מטטרו"ן⁶ סבא דביתא דשליט בכל דיליה דאיהו קאים בשלטנו על האי עלמא <בשולטנו בשם> שד"י וסליק לעילא בסליקו דשמא דמריה יהו"ה⁷ אתר דיעקב אשתלים ביה לבתר⁸ וראשו דשם שד"י איהו י' ודא מגיע השמימה¹⁰ כיון דמטי וסליק את דא לההוא אתר¹¹ אשתלים ואתקרי בההוא שמא דמאריה יהו"ה</p>

¹ לפי הפשט נבואה לשעתא הות וכפי הסוד מאי היה היה ותירץ אלא היה לעילא פי' שהמלכות מקבלת שפע מלמעלה וזהו היה לעילא. ומ"ש היה לתתא, ר"ל שגם יש לה שפע מעשה התחתונים שעולים בה בסוד מן מאי סולם פי' מלכות (מ"מ).

² עיין בסוף הספר מה שחסר כאן סימן נ' (הערת הזוהר).

³ פי' שהמלכות יש לה חוזק ממ"ד שבאים מלמעלה וממ"ן שבאים מלמטה (מ"מ).

⁴ אור יקר 166

⁵ היינו נו"ה. א"מ (נ"א).

⁶ בשולטנא על עלמא בשם שד"י גרסי' ופי' בכח המלכות שנקרא שד"י שולט על כל הועלם (מ"מ).

⁷ פי' תחלה מט"ט נקרא שד"י על שם המלכות ואח"כ נקרא הו"ה ע"ש ז"א לפי שקיבל הארה מז"א (מ"מ).

⁸ פירוש כי קודם יעקב נקשר במ' וכדי ליקשר בת"ת במדתו ירד לקלי' ליבחו ונשעלה נזדכך ונתקשר במדתו ונקרא ישראל (נ"א). פי' שיעקב תחלה השיג המלכות ואח"כ השיג ז"א (מ"מ).

⁹ פירוש כיצד נקרא מט"ט בשם יהו"ה ואמר כי שד"י הוא מט"ט וי"ד שד"י רומז לשכינה המתלבשת בתוכו בשית יומי דחול וכשהמ' מתקשרת בת"ת קונה ג"כ שם הו"י וכן ג"כ מתחלק שם יהו"ה במרכבת המ' שהוא מט"ט וז"ש וראשו דשם שד"י איהו י' כלומר חשיבותו י' מגיע השמים כלומר ת"ת. ז"ח (נ"א).

דשם שד"י איהו י' פי' ראש המלכות והוא י' שהוא יסוד (מ"מ)

¹⁰ פי' יסוד אחוז בת"ת (מ"מ).

¹¹ כיון שי' שהוא יסוד עלה לת"ת והמלכות קשורה בו לכך עלה מט"ט למדרגת הת"ת (מ"מ).

בראשית

	למקום ההוא, הושלם ונקרא באותו שם של רבונו הוי"ה.
והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו (שם) אינון מלאכין קדישין [ד]קרבין למלכותא סלקין ואינון אחרנין דלא קרבין הם נחתי ותו <בו> סלקי ונחתי כד איהו סליק סלקין בהדיה כד נחתי נחתי בהדיה	"והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו". אותם המלאכים הקדושים שקרובים למלכות עולים, ואותם האחרים שאינם קרובים יורדים. ועוד, בו הם עולים ויורדים, כשהוא עולה, עולים עמו, כשהוא יורד, יורדים עמו.
קמט/ב	
זהר	
שריא עלוי דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' ודא הוא נהרא חד מאינון ארבע נהרין ובגין דשריא עלוי מקדמת דנא והוה עלוי כבר שריא ביה השתא ואתגלי ליה ליחזקאל	שורה עליו, שכתוב "ונהר יצא מעדן להשקות את הגן" וגו'. וזה הוא נהר אחד מאותם ארבעה הנהרות. ומשום ששרה עליו מקודם לכן והיה עליו כבר, שורה בו עכשיו, והתגלה ליחזקאל.
תא חזי ויחלוס ¹ וכי יעקב קדישא דאיהו שלימא דאבהן בחלמא אתגלי עלוי ובאתר דא קדישא (דלא חמא ליה אלא בחלמא ²) [לא חמא אלא חלמא] אלא יעקב בההוא זמנא לא הוה נסיב ³ ויצחק הוה קיים ⁴ ואי תימא והא לבתר דאתנסיב כתיב (שם לא י) וארא בחלוס תמן אתר גרים ⁵ ויצחק הוה קיים ועל דא כתיב ביה חלוס ⁶ ולבתר דאתא לארעא קדישא עם שבטיין ⁷ ואשתלים להון עקרת הבית ואם הבנים שמחה (תהלים קיג ט) כתיב (בראשית לה ט) וירא אלהים אל יעקב וגו' וכתיב (שם מו ב) ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה הכא לא כתיב ביה חלוס דהא מדרגא אחרא עלאה הוה	בא וראה, "ויחלוס", וכי יעקב הקדוש, שהוא השלם של האבות, התגלה עליו בחלוס, ובמקום הקדוש הזה לא ראה (לו) אלא בחלוס. אלא יעקב בזמן ההוא לא היה נשוי, ויצחק היה קיים. ואם תאמר, שהנה אחר כך, כשנשא, כתוב "וארא בחלוס". שם המקום גרם, ויצחק היה קיים, ועל כן כתוב בו חלוס. ואחר שבא לארץ הקדושה עם השבטים, ונשלמה להם עקרת הבית ואם הבנים שמחה, כתוב "וירא אלהים אל יעקב" וגו', וכתוב "ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה". כאן לא כתוב בו חלוס, שהרי היה מדרגה אחרת עליונה.

¹ מביא ראייה למ"ש שהנבואה צריכה הכנה בין מצד הזוכה לה ובין מצד המקום, כי של יחזקאל היתה כעין הוראת שעה שהיתה צריכה לכך, והראיה הגדולה מיעקב שאעפ"י שהיה בחיר שבאבות זכה אליה בהדרגות. ולמדנו זה התחיל והקשה, וכי יעקב וכו', שהיה אחוז בדעת ששם מקור המוחין העצומים שהם סוד הקדושה וכן כתוב (ישעיה כט כג) קדוש יעקב, והוא שלימא דאבהן, שלא יצא ממנו שום פיסול. ובאתר דא קדישא, שהוא מושפע מלבנת הספיר שהוא יסוד הבריאה ששם משך הדעת כנודע מסוד המרום לבדו מאז (רמ"ז).

² קסה (הערת הזוהר).

³ פי' עדיין היה בבחינת הקטנות, ולא היה לו כח להמשיך מוחי גדלות (רמ"ז).

⁴ ואז היה נמשך שפע מצד הבינה באופן שהיו לו שני מונעים, אחד מצדו שעדיין לא היה גדול והשני מפאת גדלות יצחק, שאם לא היו לו שניהם, ההכנה וגם מצד יצחק, היה זוכה לאיזו מדרגת נבואה (רמ"ז).

⁵ חוצה לארץ ומקום התנגדות טומאת לבן, הרי חוסר ההכנה וגם מצד יצחק.

⁶ ירצה שכאן היתה לו מעלה יתירה משל הראשונה, כי בראשונה לא נזכר שם מראה וראיה אלא חלוס שהיא הבחינה הגרועה, אבל כאן מראה שהיא יותר חשובה אלא שהיה ע"י חלוס, וכמ"ש בסמוך אצל גבריאל הבן להלז, ומש"ה (לא, ג) ויאמר ה' אל יעקב שוב וגו', שעודנו אצל לבן (רמ"ז).

⁷ פי' שהיתה לו הכנת המקום והכנת עצמו שכבר היו אצלו שבטי יה, וגם בודאי שזכה לגדלות שהרי כבר היו לו שתי נשיו המתהוות מדעת ות"ת שלו, אז זכה למדרגת נבואה הנקראת מראה ולא חלוס, והיינו דמפרש ואזיל תא חזי חלמא וכו' (רמ"ז).

בראשית

<p>תא חזי¹ חלמא איהו ע"י גבריאל² ל דאיהו לתתא בדרגא שתיתאה מנבואה³ מראה על ידא³ דההוא דרגא דההוא חיה דשלמא בליליא ואי תימא⁴ הא כתיב (דניאל ח יז) גבריאל⁵ ל הבן להלן את המראה הכי הוא ודאי⁵ דמראה מלוי סתימין יתיר ובחלמא פריש יתיר ופריש סתימין דמראה ועל דא אתפקד גבריאל [דיפרש] (דפריש) מלוי דמראה דאיהו סתים יתיר ועל דא כתיב במראה וירא וארא מאי טעמא⁶ בגין דמראה איהו כהאי מראה דאתחזי כל דיוקנין בגויה בניני כך וארא אחמית דיוקניה באל שדי דאיהו מראה⁷ דאתחמי דיוקנא אחרא בגויה וכל דיוקנין עלאין ביה אתחזון בניני כך יעקב בההוא זמנא⁸ כתיב (בראשית כח יב) ויחלום והנה סלם מוצב ארצה (וראשו)</p>	<p>בא וראה, חלום הוא על ידי גבריאל, שהוא למטה בדרגה הששית מנבואה, מראה על ידי הדרגה ההיא של החיה ההיא ששולטת בלילה. ואם תאמר, הנה כתוב "גבריאל הבן להלז את המראה", כך זה ודאי, שמראה דבריו יותר סתומים, ובחלום מפורש יותר, ומפרש את הסתומים של המראה, ועל כן נפקד גבריאל, שיפרש את דברי המראה, שהוא יותר סתום. ועל כן כתוב במראה "וירא", "וארא", למה, משום שהוא מראה, כמו המראה הזה שנראים בתוכו כל הדמויות, ולכן "וארא". ראיתי דמותו באל שדי, שהוא המראה שנראית בתוכו דמות אחרת, וכל הדמויות העליונות נראות בו. לכן באותו הזמן כתוב אצל יעקב "ויחלום והנה סולם מוצב ארצה" (וראשו).</p>
<p>מהו סלם דרגא דשאר דרגין ביה תליין⁹ והוא יסודא דעלמא¹⁰ וראשו מגיע <השמימה> (השמים) הכי הוא לאתקשרא בהדיה וראשו מגיע השמימה מאן ראשו ראשו דההוא סלם ומאן איהו דא דכתיב ביה (שם מז לא) ראש המטה בגין דאיהו ראש להאי מטה ומנה נהיר מגיע השמימה בגין דאיהו סיומא דגופא וקאים בין עלאה ותתאה כמה דברית איהו סיומא דגופא וקאים בין יריכין וגופא ועל דא מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו</p>	<p>מה זה "סולם", הדרגה ששאר הדרגות תלויות בה, והוא יסוד העולם. "וראשו מגיע השמימה", כך הוא להתקשר עמו. "וראשו מגיע השמימה", מי ראשו, ראשו של אותו סולם. ומי הוא זה, שכתוב בו "ראש המטה", משום שהוא ראש למטה הזו, וממנה מאיר. "מגיע השמימה", משום שהוא סיום הגוף, ועומד בין עליון ותחתון, כמו שהברית הוא סיום הגוף ועומד בין הירכים והגוף, ועל זה "מגיע השמימה". "והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו",</p>

¹ קצו ע"א (הערת הזוהר).

² במחנה שכינה מטטרון סנדלפון אוריאל רפאל מיכאל גבריאל (ספר לבנת הספיר) (ד"א). עיין מעבר לדף מ"ש בשיתא דרגין נחתא ופירושם בסה"מ דף ו' א' וגבריאל² הוא חזוא דליליא בדף קצו א. הרשב"ב (נ"א).

³ היא מדרגה יותר עליונה כנזכר, וה"ס נו"ה דמלכות דבריא ששם שליטת הלילה כנודע, כי ביום מאיר האצילות כנודע. ונקרא חיה כי סתם החיות שבקדושה סודן בחינת נפש כנזכר בזוהר הרקיע ריש פרשת ויקרא (רמ"ז).

⁴ שנבואה היא מדרגת גבריאל שהיא בסוף היצירה, ולכן נצטווה להבין את דניאל שהשיג עד עתיק דעשיה (רמ"ז).

⁵ והוא הוא הנז"ל שמראה הוא מנו"ה דמלכות דבריא ששם חביון עוז הכסא ותמן מקננא אימא שהיא מעולם הנסתר. ומראה זו מתעלמת בנו"ה דיצירה, ולכן צוה את גבריאל הב"ן, משום שהוא אור הבינה (רמ"ז).

⁶ פי' שהז"א אומר וארא אל האבות דהיינו שהראיתי דיוקני במלכות שנקרא אל שדי וע"י המלכות היו משיגים האבות דיוקן ז"א (מ"מ).

⁷ צא ע"א (הערת הזוהר).

⁸ שהיה עדיין במדרגת הקטנות היה בסוד חלום כאמור (רמ"ז).

⁹ סולם זה היה בסוד הקטנות, דהיינו המוחין דאלקים המתקבצים בו באותו זמן. וכו' [ומש"כ] ונקרא סלם מפני שהוא דרגא וכו', ירצה מפני שבו [ביסוד] נכללות כל המדות כי על כן שמו כל, וגם שכל בחי' מדרגות ההשתלשלות בו תלויות ודרך בו יורדות ומשתלשלות בעולמות בין דעיבור ובין דיניקה ובין דגדלות, כל המעלות באות על ידו (רמ"ז). פי' המלכות נקרא סולם שבי"ע תלויים בה לינק ממנה, והוא יסוד דעלמא פי' כי המלכות היא יסוד וקיום דבי"ע, ראשו דההוא סולם, פי' יסוד דז"א (מ"מ).

¹⁰ פי' חותם יסוד האצילות שהוא יסוד דזעיר הנקרא עולם, ובו עולים למעלה שהוא תחילת הקו האמצעי וקו הישר שהוא חוט השדרה העשוי מדרגות מדרגות הן הן החוליות (רמ"ז).

בראשית

<p>(בראשית כח יב) אלן ממנן דכל עמין דאינון סלקין ונחתין בהאי סלם כד ישראל חטאן מאיך האי סלם וסלקין אינהו ממנן וכד ישראל מתכשרן עובדיהו אסתלק האי סלם וכלהו ממני נחתי לתתא ואתעבר שולטנותא דלהון כלא בהאי סלם קיימא >וכד בלהו נחתין לתתא אתעביד סלם קיימא< הכא חמא יעקב בחלמיה שלטנותא דעשו ושלטנותא דשאר עמין</p>	<p>אלו הממונים של כל העמים, שהם עולים ויורדים בסולם הזה, כשישראל חוטאים, נשפל הסולם הזה, ועולים אותם הממונים, וכשישראל מכשירים את מעשיהם, מתעלה הסולם הזה, וכל הממונים יורדים למטה ועובר שלטונם. הכל עומד בסולם הזה, וכאשר כולם יורדים למטה נעשה סולם עומד. כאן ראה יעקב בחלומו את שלטונו של עשו ואת שלטון שאר העמים.</p>
<p>דבר אחר (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו במאן בהוא ראשו דהוא סלם דכד אסתלק ראשו מניה סלם אתכפיא וסלקין בלהו ממנן וכד אתחבר ראשו בהוא סלם אסתלק וכלהו ממנן נחתין וכלא חד מלה כתיב (מ"א ג ה) נראה יהו"ה אל שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל מה אתן לך ואי תימא הכא בחלום וכי מה</p>	<p>דבר אחר, "והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו", במי, באותו ראש של אותו סולם, שכאשר ראשו מסתלקת ממנו, הסולם נכנע ועולים כל הממונים, וכשמתחבר ראשו באותו סולם, מתעלה וכל הממונים יורדים, והכל דבר אחד. כתוב "נראה ה' אל שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל מה אתן לך". ואם תאמר, כאן בחלום, וכי איזו</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>מלאכי אלהים תריסר מרגליטאן¹ טבאן ואינון מיכאל קדמיאל פדאל גבריאל צדקיא² חסדיאל רפאל רזיאל סטוריה נוריא³ (יופיאל) ענאל אלפי שנאן שנאן שו"ר נש"ר אריה⁴ אדם כליל דכר ונוקבא ואינון סלקי כד איהו סליק ואלין נחתי כד איהו נחית ותו כל אינון דשלטי בשלטנו דהאי עלמא על ידיה >סלקין וכל אינון דנחתין על ידיה< נחתי בלהו בהאי סלם² יהו"ה³ שלטא על כלא דכתיב (בראשית כח יג) והנה יהו"ה נצב עליו כד אתער כתיב (שם יז) אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים בית אלהים ודאי ואיהו תרעא לאעלא לגו דכתיב (תהלים קיח יט-כ) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה זה השער ליהו"ה זה שער השמים כלא חד</p>	<p>מלאכי אלהים, שתיים עשרה מרגליות טובות, והן מיכאל, קדמיאל, פדאל, גבריאל, צדקיא, חסדיאל, רפאל, רזיאל, סטוריה, נוריא, יפיאל, ענאל, אלפי שנאן, שנאן, שו"ר נש"ר אריה, אדם, כולל זכר ונקבה, והם עולים כשהוא עולה, ואלו יורדים כשהוא יורד. ועוד, כל אותם ששולטים בשלטון העולם הזה עולים על ידו, וכל אותם שיורדים יורדים על ידו, כולם בסולם הזה. הו"ה שולט על הכל, שכתוב "והנה ה' נצב עליו". כשהתעורר כתוב "אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים", בית אלהים ודאי, והוא השער להיכנס פנימה, שכתוב "פתחו לי שערי צדק אבוא בם אודה יה זה השער לה", זה שער השמים הכל אחד.</p>
<p>קנ/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>רשו אית ליה לחלום בהאי אלא הכא אתכליל דרגא בדרגא דרגא עלאה בדרגא תתאה⁴ בגין דעד כען שלמה לא הוה שלים כיון דאשתלים כתיב (מלכים א' ה כו) ויהו"ה נתן חכמה לשלמה</p>	<p>רשות יש לחלום בזה. אלא כאן נכללת דרגה בדרגה, הדרגה העליונה עם הדרגה התחתונה, משום שעד עכשיו שלמה לא היה שלם, כיון שנשלם, כתוב "וה' נתן</p>

¹ עי' דברי הגר"א שהובאו בסוף הספר.

² כלומר הגם כי מלאך מט"ט ע"י הנהגת העולמות בשית יומין דחול עכ"ז הכל מאתו יתברך המתלבש בו דכתיב והנה ה' נצב עליו דהאי מלה דהיינו השכינה נצבת על הסולם מט"ט. ז"ח (נ"א).

³ ת"ת (מ"מ).

⁴ פי' מלכות נתלבשה בגבריאל שממנו החלום (מ"מ).

בראשית

<p>וכתיב (שם י) ותרב חכמת שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא¹ ובי מקדשא יתבני וכדין הוה חמי שלמה עינא בעינא חכמתא ולא אצטריך לחלמא</p>	<p>חכמה לשלמה", וכתוב "ותרב חכמת שלמה", שעמדה הלבנה בשלמותה, ובית המקדש נבנה, ואז היה רואה שלמה את החכמה עין בעין, ולא הצטרך לחלום.</p>
<p>לבתר דחטא אצטריך ליה לחלמא כקדמיתא ועל דא כתיב (שם יא ט) הנראה אליו פעמים וכי פעמים הוה ולא יתיר אלא סטרא דחלמא הוה ליה פעמים סטרא דחכמתא כל יומא <הוה> ועם כל דא סטרא דחלמא <הוה> יתיר על כל שאר בני נשא בגין דאתכליל דרגא בדרגא מרא"ה במרא"ה והא השתא בסוף יומי השיך יתיר ודא בגין דחטא וסיהרא קיימא לאתפגמא מאי טעמא בגין דלא נטיר ברית קדישא באשתדלותיה בנשים נכריות ודא הוא תנאי דעבד קב"ה עם דוד דכתיב (תהלים קלב יב) אם ישמרו בניך בריתי וגו' גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך מאי עדי עד² היינו דכתיב (דברים יא כא) כימי השמים על הארץ ובגין דשלמה לא נטר האי ברית כדקא יאות שריא סיהרא לאתפגמא ועל דא בסופא אצטריך חלמא וכן יעקב אצטריך <ליה לחלמא כדאמרן³</p>	<p>אחר שחטא, הצטרך לחלום כבראשונה, ועל כן כתוב "הנראה אליו פעמיים", וכי פעמיים היה ולא יותר, אלא צד החלום היה לו פעמיים, וצד החכמה היה בכל יום, ועם כל זה, הצד של החלום היה יותר על כל שאר בני האדם, משום שנכללה דרגה עם דרגה, מרא"ה במרא"ה. והנה כעת בסוף ימיו יותר חשוך, וזה משום שחטא, והלבנה עמדה להיפגם. למה, משום שלא שמר את ברית קודש בהתעסקותו עם נשים נכריות, וזה התנאי שהקדוש ברוך הוא עשה עם דוד, שכתוב "אם ישמרו בניך בריתי וגו', גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך". מה זה "עדי עד", היינו שכתוב "כימי השמים על הארץ". ומשום ששלמה לא שמר את הברית הזו כראוי, התחילה הלבנה להיפגם, ועל כן בסוף הצטרך את החלום, וכן יעקב הצטרך את החלום, כמו שבארנו.</p>
<p>והנה יהו"ה נצב עליו וגו' (בראשית כח יג) הכא חמא <יעקב> קשורא⁴ דמהימנותא כחד נצב עליו⁵ וכתיב (נצב מלח) [מ"א כב מח] אין באדום נצב מלך⁶ חמא דכל דרגין⁷ קיימין כלהו כחד על ההוא סלם לאתקשרא כלא כחד קשרא⁸ ובגין דאתיהיב⁹ ההוא סלם בין תרין סטרין הה"ד אני</p>	<p>"והנה ה' נצב עליו" וגו', כאן ראה יעקב הקשר של האמונה כאחד. "נצב עליו", וכתוב "ומלך אין באדום נצב מלך" (נציב עליו), ראה שכל הדרגות עומדות כולן יחד על אותו הסולם לקשור הכל בקשר אחד, משום שאותו הסולם ניתן בין שני צדדים. זהו שכתוב "אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ" וגו'. אלו הם שני</p>

¹ שלמה המלך ע"ה היה בבחי' עטרת היסוד, ולכן זכה למלכות שהיא גופא בחינת עטרת היסוד (בהגר"א על ספד"צ י ע"ג ד"ה וזהו עיי"ש).

² פי' עד הוא ת"ת, כמ"ש הזהר על פסוק בבקר יאכל עד. עדי היא מלכות ודריש עדי מלשון עדי שבה הם הקישוטים, וז"ש היינו דכתיב כימי השמים על הארץ שמים וארץ הם ז' ור"ל כשם שז' קיימים לעולם כך בניהם ישבו לכסא לך (מ"מ).

³ כאן שייך מה שבסוף הספר סימן נ' ויחלום כו' (הערת הזוהר).

⁴ כוונתו לפרש מהו ענין ההתיצבות עד שהוצרך רש"י לפרש נצב עליו, לשמרו, ואמר שהכוונה שהראהו בו ייחוד עולם האצילות בכל בחינותיו שהן כמוסות בשם הו"ה, וזה בין בייחוד הפרצופין ובין בייחוד המוחין חו"ב חו"ג (רמ"ז).

⁵ מפרש לשון נצב, מושל ושליט, כמו נצב מלך, וכו' (רמ"ז).

⁶ הסולם ה"ס הדינים ומט"ט שלט עליו (מ"מ).

⁷ פי' כל הספירות האירו במלכות שנקראת סולם ופי' הכתוב והנה ה' נצב עליו הוא כולל כל הפרצופים והוא נצב על המלכות. דבר אחר והנה ה' נצב עליו היא בינה שישבה על הז"א והמלכות כלולה עמו (מ"מ).

⁸ בכל אחד מארבע הפרצופים יש בחינת יסוד אחד פרטי אך כשז'ן שלמים לגמרי אז זווגם ביסוד אחד הכולל הכל, כעין מה שאנו מכוונים באומרנו זכר למעשה בראשית, וזהו חד קשרא שה"ס היסוד הנקרא קשר שהוא קושר הזכר עם הנקבה ובו נקשרות יחד כל המדות (רמ"ז).

⁹ הוא טעם נכון למ"ש שכל הדרגין קיימין על ההוא סלם. ואמר שטעמו שהוא עומד בין ימין ושמאל ומתווך ביניהם (רמ"ז).

בראשית

<p>יהו"ה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ ונוג¹ אליו אינון תרין סטרין בימינא ושמאלא² דבר אחר והנה יהו"ה נצב עליו (ויאמר) עליה דיעקב³ למהוי כלא רתיכא קדישא⁴ ימינא ושמאלא ויעקב בגוייהו כנסת ישראל⁵ לאתקשרא בנייהו הה"ד אני יהו"ה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק⁶ מנלן דיעקב באמצעיתא משמע דכתיב אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק (הארץ)⁷ ולא כתיב אלהי יצחק אביך דכיון דאתקשר ביה⁸ באברהם אשתכח דאיהו באמצעיתא ולבתר הארץ⁹ אשר אתה שוכב עליה הא כלא רתיכא חדא קדישא והכא חמא דיהוי שלימו דאבהן¹⁰</p>	<p>צדדים, בימין ובשמאל. דבר אחר, "והנה ה' נצב עליו", (ויאמר) על יעקב, שהכל יהיה מרכבה קדושה, ימין ושמאל, ויעקב בתוכם, כנסת ישראל להקשר ביניהם. זהו שכתוב "אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק". מנין לנו שיעקב באמצע, ממשמע שכתוב "אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק" (הארץ) ולא כתוב אלהי יצחק אביך. שכיון שנקשר עם אברהם, נמצא שהוא באמצע. ואחר כך, "הארץ אשר אתה שוכב עליה", הנה הכל מרכבה קדושה אחת, וכאן הוא ראה שיהיה שלמות האבות.</p>
<p>תא הזי אלהי אברהם אביך דכיון דאמר אברהם אביך ודאי איהו באמצעיתא¹¹ ואלהי יצחק הכא אתרמיז דקשיר לתרין סטרין ואחיד לון¹² קשיר לסטרא חד דכתיב אברהם אביך וקשיר לסטרא אחרא דכתיב ואלהי יצחק תוספת וא"ו לגבי יצחק לאחזאה דיעקב אחיד לתרין</p>	<p>בא וראה, "אלהי אברהם אביך", שכיון שאמר אברהם אביך, ודאי שהוא באמצע, "ואלהי יצחק", כאן נרמז שקשור לשני צדדים ואוחז אותם. קשור לצד אחד, שכתוב "אברהם אביך", וקשור לצד אחר, שכתוב "ואלהי יצחק", בתוספת וא"ו ליצחק, להראות שיעקב אחוז לשני צדדים.</p>

- ¹ יישב מה שנראה קשה שה"ל לומר אני עד אלקי יצחק ואחר כך יאמר לך ולזרעך אתן את הארץ, אלא שיקוין ליתן את הארץ באמצע בין שני הצדדים שכולם משפיעים בה (רמ"ז). ויקרא פד ע"א (הערת הזוהר).
- ² וירצה שלא אמר אלקי אברהם ויצחק לרמוז בשם אלקי למוח חכמה ובאברהם למדת החסד וכן באלקי יצחק לבינה וגבורה, וז"ש תרין סטרין בימינא ושמאלא, ונראה שירצה לרמוז לשני שרשי שתי הנקבות בדעת ובת"ת שהם באמצע בין תרין סטרין הנזכרים (רמ"ז).
- ³ יאמר שעד אותו הזמן עדיין לא זכה יעקב לשתייחד ה' עליו ושיהיה מקורו למעלה למדרגת העולם בו ועתה נתעלה להאחז בשורשו. ואומרו נצב, יורה כי שפע שני הצדדים ימין ושמאל אינו העיקרי והקבוע כי אם של האמצע וזהו נצב (רמ"ז).
- ⁴ היינו חב"ד וחג"ת משפיעים בלאה ורחל הרמוזות בהארץ אשר אתה שוכב עליה, ששתיהן מתייחדות יחד, וז"ש רז"ל שכפל ארץ ישראל תחתיו (רמ"ז).
- ⁵ גם רחל נקראת יעקב. ועוד אפשר לומר שכאן מדובר בבחי' יעקב שברחל (כללים ח"א עא ע"ב). רסו סע"ב (לש"ו).
- ⁶ כלומר עד עכשיו נהגתי את עולמי בשנים ימין ושמאל שהם א"ל אלקי"ם ועכשיו יאיר שם ה' עליך, ובזה יתייחדו ג' שמות א"ל אלקי"ם הוי"ה העולים נצ"ב עם הכולל, שעכשיו יש התייצבות לתיקון העולם ובכסא של שלש רגלים (רמ"ז).
- ⁷ מבואר עד"ה מ"ש אברהם אביך וניחא מ"ש ואלקי יצחק. אבל בתפלה תקנו אנשי כנסת הגדולה אלקי אברהם אלקי יצחק עד"ה וכמש"ה פ' שמות וע"פ הפשט ישנו בנ"ט הרב פנים מאירות ח"א סימן ט"ל ומ"ש אברהם אביך ע"פ הפשט פירש רבינו אפרים בביאורו על התורה כ"י שאברהם היה מחבבו מאד וקרוהו בני תדיר (מא"ן) (נ"א).
- ⁸ במלת אביך, אם כן קרוב הוא לאברהם ושני לו הבן, והלא יצחק הולידו אלא דישוב לו ביניהם ואז הוא נוטה לצד ימין ויצדק להקריבו לצד אברהם וזהו אביך (רמ"ז).
- ⁹ ה"ס רחל ולא שהן בחינת רגל רביעי לשתי המרכבות דהיינו לאה לבחי' חב"ד ורחל לשל חג"ת. ועכשיו שהיו מיוחדות הכל נבחן לסוד רתיכא חדא קדישא, מפני שהכל מרכבה אחת, ולפי שעיקרו חב"ד לכן אמר קדישא שה"ס המוחין (רמ"ז).
- ¹⁰ פי' שבו ישתלמו בשרשן שהוא המתווך ביניהם ומייחדם (רמ"ז).
- ¹¹ מדלא כתיב אלקי אברהם ויצחק אבותיך, שאז היה נראה על דרך אב ובנו ובן בנו, אבל ייחס תואר אב לאברהם להורות שיעקב קרוב לו (רמ"ז).
- ¹² פי' דקשיר לתרין סטרין, היינו ייחוד בתרין מוחין חו"ב, ואחיד לון, ייחוד תרין עטרין חו"ג, ולפי שאלו הם עצמות הדעת לכן אמר ואחיד לון ור"ל שאוחז אותם לעצמו. קשיר לסטרא חד, אין זה יתור אלא מלמד שבאומרו אברהם אביך רומז לשני מוחין הימין חכמה וחסדים וקשיר לסטרא (רמ"ז).

בראשית

<p>סטרין ועד דיעקב לא אתנסיב לא אתמר באתגליא יתיר ואתמר באתגליא למאן דידע אורחוי דאורייתא לבתר דאתנסיב ואוליד אתמר ליה באתגליא הה"ד (בראשית לג כ) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל</p>	<p>ועד שיעקב לא נשא, לא נאמר בגלוי יותר. ונאמר בגלוי למי שמכיר דרכי התורה. אחר שנשא והוליד, נאמר לו בגלוי, זהו שכתוב "ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל".</p>
<p>מהכא אוליפנא מאן דלא אשתלים לתתא לא אשתלים לעילא שאני יעקב¹ דאשתלים >לעילא ותתא< אבל לא באתגליא ואי תימא דאשתלים בההיא שעתא לא אלא חמא דישתלים לבתר זמנא ואי תימא הא כתיב (שם כח טו) והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך אלא אשגחותא דקב"ה ונשירו דיליה לא אשתביק מניה דיעקב לעלמין בכל מה דאצטריך ליה בהאי עלמא אבל בעלמא עלאה עד דאשתלים</p>	<p>מכאן למדנו, מי שלא נשלם למטה, לא נשלם למעלה, שונה יעקב, שנשלם למעלה ולמטה, אבל לא בגלוי. ואם תאמר שנשלם באותה השעה, לא, אלא ראה שיושלם לאחר זמן. ואם תאמר, הנה כתוב "והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך", אלא השגחת הקדוש ברוך הוא ושמירתו לא נעזבה מיעקב לעולמים בכל מה שהצטרך לו בעולם הזה, אבל בעולם העליון עד שנשלם.</p>
<p>ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש יהו"ה במקום הזה ואנכי לא ידעתי (שם טז) וכי תוהא² הוא דלא ידע אלא <מאי> ואנכי לא ידעתי כמה דאת אמר (ש"א יג יב) ופני יהו"ה לא חליתי אמר וכי כל האי אתגלי לי ולא אסתכלנא למנדע אנכי ולמייעל תחות גדפי דשכינתא למהוי שלים תא חזי כתיב (בראשית כה כב) ותאמר אם כן למה זה אנכי כל יומא ויומא חמאת רבקה נהורא דשכינתא</p>	<p>"ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי". וכי תמיהה הוא שלא ידע, אלא מה זה "ואנכי לא ידעתי", כמו שנאמר "ופני ה' לא חליתי", אמר, וכי כל זה התגלה לי ולא הסתכלתי לדעת אנכי, ולהיכנס תחת כנפי השכינה ולהיות שלם. בא וראה, כתוב "ותאמר אם כן למה זה אנכי", כל יום ויום ראתה רבקה את אור השכינה,</p>
<p style="text-align: center;">קנ/ב</p>	
<p>דהויא שכינתא במשכנהא וצליאת תמן כיון דחמאת עאקו דילה³ במעהא מה כתיב (בראשית כה כב) ותלך לדרוש את יהו"ה נפקת מדרגא דא לדרגא אחרא <דאיהו הוי"ה> בגיני כך אמר יעקב וכי כל כך חמינא ואנכי לא ידעתי⁴ בגין דהוה בלחודוי ולא עאל תחות גדפי דשכינתא מיד (שם כח יז) ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה מלה דא לתרין סטרין איהו מה נורא המקום הזה חד על ההוא מקום⁵ דקאמר בקדמיתא וחד על את</p>	<p>שהשכינה היתה במשכנה, והתפללה שם. כיון שראתה צרתה במעיה, מה כתוב, "ותלך לדרוש את ה'". יצאה מהדרגה הזו לדרגה אחרת, שהיא הוי"ה. לכן אמר יעקב, וכי כל כך ראיתי ואנכי לא ידעתי, משום שהיה לבדו ולא נכנס תחת כנפי השכינה. מיד "ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה", הדבר הזה הוא לשני הצדדים. "מה נורא המקום הזה", אחד על אותו המקום שאמר בראשונה, ואחד על אות הברית הקדוש, שלא צריך להבטל. ואף על גב שהם שני צדדים, הוא אחד.</p>

¹ כאן כינה את השכינה "יעקב", ועי' ע"ח שער לז פרק ג במ"ק.

² תמיהה (ד"א).

³ צרות שלה (ד"א).

⁴ ר"ל לא ידעתי לא אוכל לעשות זווג למעלה כראוי להשכינה שנקראת אנכי (נ"א).

⁵ היינו מ' (נ"א).

בראשית

<p>קיימא קדישא¹ דלא בעיא לאתבטלא² ואע"ג דאינהו תרי סטרי חד הוא</p>	<p>אמר, "אין זה כי אם בית אלהים", אין זה להיות בטל, אין זה להמצא לבדו, זה לא העמידה שלו, אלא בית אלהים, להשתמש בו ולעשות בו פירות, ולהריק לו ברכות מכל איברי הגוף, שזהו השער של כל הגוף, זהו שכתוב "וזה שער השמים". זה השער של הגוף ודאי, שער הוא להריק ברכות למטה, אחוז למעלה ואחוז למטה, אחוז למעלה שכתוב "וזה שער השמים", (אחוז) למטה, שכתוב "אין זה כי אם בית אלהים", ועל זה, "ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה", ובני אדם אינם משגיחים בכבוד שבו להיות בו שלם למעלה ולמטה. בא אביו ונשקו.</p>
<p>אמר רבי יצחק כד מלין אינון שמענא מפומיה בכינא ואמינא בריך רחמנא דלא בטיל מעלמא חכמתא עלאה אזלינא עמהון עד תלת פרסי עד דעאלנא עמהון למתא לא ספיקו למיעל עד דשדך ההוא בר נש לבריה ואמר >ליה< מליך⁸ לא יהון לבטלה אמינא הא דאמר רבי שמעון דמלין אלין כלהו ברזא דחכמתא נינהו ולאחזאה מלין אחרנין כד סדרנא מלין קמיה דרבי שמעון א"ל לא תימא דמלין אלין דינוקא נינהו אלא מלין דרוין עלאין נינהו וכלהו ברזא דחכמתא רשימין</p>	<p>אמר רבי יצחק, כששמעתי אותם הדברים מפיו, בכיתי ואמרתי, ברוך הרחמן שלא בטל מן העולם החכמה העליונה. הלכתי עמם עד שלש פרסאות עד שנכנסתי עמהם לעיר. לא הספיקו להיכנס עד ששידך אותו האיש את בנו, ואמרו לו, דברך לא יהיו לבטלה. אמרתי, זה שאמר רבי שמעון, שהדברים הללו הם כולם בסוד החכמה, ולהראות דברים אחרים. כשסדרתי הדברים לפני רבי שמעון, אמר לי, אל תאמר שהדברים הללו הם של</p>

¹ היינו יסוד (נ"א).

² והאדם בהיותו בלי זווג פוגם ב' מדות אלו, ועם היות שהיה ראוי שיאמר מה נורא המקום ומה נורא הזה, להורות על תרין סטרין חד הוא ולהורות על ייחודם אמר מה נורא המקום הזה כאלו מקום וזה הכל היה אחד ועל ייחודם יחד כאחד אמר אין זה כלומר אינה מדה בפני עצמה כדמסיק (אור יקר).

³ [ג' ביאורים בענין:] והענין כי מלה "זה" יצדק על הבטל שאינו פועל, כי הפועל לא יקרא לעולם "זה", אלא משתנה לפי הפעולה הנפעלת ממנו. ועוד שישתתף הפועל בפעולתו ולא יקרא "זה" אלא "אלו" וכיוצא. וז"ש "אין זה" אין ראוי שיקרא זה המורה על היותו בטל. הב' אין זה, אין ראוי שיהיה זה בלא זאת, דהיינו למהוי בלחודוי. הג' "אין זה" אין מציאות וקיום לזה אלא בזאת ומפני היות נמשך ג' פעולות ממנו למלכות כנגד שלשתן אמר לאשתמשא. כי הכובש מעינו אף אם לא יהיה ראוי להוליד מן הסבה הנזכרת גורם פירוד כדפי' וכנגד הב' אמר לאשתמכחא בלחודוי אמר (אור יקר).

⁴ והיינו דקאמר אין זה למהוי בטיל דהיינו שיהיה פועל פועל השמוש מן הת"ת למלכות וענין זה יגרום בזווג איש עם אשתו אף אם יהיה עוברת או מניקה עם היות שאין פרי נמשך מאותו זווג הזווג בעצמו מצוה וזהו טעם מצות עונה (אור יקר), ועי' שעה"מ ריש פרשת בראשית.

⁵ דהיינו בסוד ייחודו עם המלכות יביאו לו הנשמות מהבינה ויתלוה אליו לוי רב אם מהמלכות אם מהנשמות הנעשות על ידו אם מבינה ות"ת בענין שאינו בלחודוי (אור יקר).

⁶ כי בסבת ברכות המלכות הוא מתברך והברכות אינם מצד הבינה לבדה כענין הפירות ולא כשמוש שהוא מצד הת"ת אלא מכל שייפי גופא דהיינו מכל הספירות שכולם משפיעות על ידי היסוד (אור יקר).

⁷ יסוד הבינה היא מסתיים בחזה דז"א, והוא נקרא זה, ושם מאחוריו יוצאות הנוק' הנק' שער, תרגום שער הוא תרעא, שהוא גימ' אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, וזה שהוא יסוד הבינה היא המוציאה שם את הנוק' (זהו הרקיע).

⁸ ר"ל מה שדרשת שנצטער יעקב שלא נשא אשה לא תהיה בצער זה וע"כ שדכו. א"מ (נ"א).

בראשית

	<p>תינוק, אלא הם דברים של סודות עליונים, וכלם רשומים בסוד החכמה.</p>
<p>וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי וגו' (שם כ) אמר רבי יהודה כיון דכל האי אבטח ליה קודשא בריך הוא אמאי לא האמין דאמר אם יהיה אלהים עמדי וגו' אלא אמר יעקב חלמא חלמנא וחלמין מנייהו קשוט ומנייהו לא קשוט ואם יתקיים הא ידענא דחלמא קשוט הוא ועל דא אמר אם יהיה אלהים וגו' כמה דחלמנא והיה יהוה לי לאלהים¹ אנא אהא משיך² ברכאן ממבועא <דנחלא> דכלא לאתר דא דאקרי אלהים</p>	<p>"וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי" וגו'. אמר רבי יהודה, כיון שכל זה הבטיח לו הקדוש ברוך הוא, למה לא האמין, שאמר "אם יהיה אלהים עמדי" וגו', אלא, אמר יעקב, חלום חלמתי, והחלומות, מהם אמת ומהם לא אמת, ואם יתקיים, הרי ידעתי שהוא חלום אמת, ועל כן אמר "אם יהיה אלהים עמדי" וגו', כמו שחלמתי, "והיה ה' לי לאלהים", אני אהיה מושך ברכות, מהמעין של הנחל של הכל למקום הזה שנקרא אלהים.</p>
<p>תא חזי ישראל³ דאיהו באמצעיתא כלא נטיל הוא בקדמיתא ממקורא דכלא ולבתר דימטי ליה מניה נגיד ואמשיך <להאי> (מהאי) אתר משמע דכתיב (שם כא) והיה יהוה לי (לאלהים) בקדמיתא ולבתר כלא לאלהים כמה דאלהים יהא נטיר ועביד לי כל אלין טבאן⁴ אוף אנא אהא משיך ליה מאתר דילי כל אינון ברכאן ואתחבר קשרא דכלא ביה אימתי (שם) ושבתי בשלום אל בית אבי כד אהא <יתיב> בדרגא דילי ואהא יתיב בדרגא דשלום לתקנא בית אבי ושבתי בשלום דייקא כדין (שם) והיה יהוה לי לאלהים דבר אחר ושבתי בשלום אל בית אבי דתמן הוא ארעא קדישא תמן אשתלים והיה יהוה לי לאלהים באתר דא אסלק מדרגא דא לדרגא אחרא כדקא יאות ותמן אפלה פולחניה⁵</p>	<p>בא וראה, ישראל שהוא באמצע, הכל הוא נוטל בראשונה מהמקור של הכל, ואחר שיגיע אליו, ממנו שופע וממשיך למקום הזה. משמע שכתוב "והיה ה' לי" בראשונה, ואחר הכל "לאלהים", כמו שאלהים יהיה שומר ועושה לי כל אותן הטובות, אף אני אהיה מושך לו מהמקום שלי כל אותן הברכות, ויתחבר בו הקשר של הכל. מתי, "ושבתי בשלום אל בית אבי", כשאהיה יושב בדרגה שלי, ואהיה יושב בדרגה של שלום לתקן את בית אבי, ושבתי בשלום דוקא, אז "והיה ה' לי לאלהים". דבר אחר, "ושבתי בשלום אל בית אבי", ששם היא הארץ הקדושה, שם אשתלם, "והיה ה' לי לאלהים", במקום הזה אעלה מדרגה זו לדרגה אחרת כראוי, ושם אעבוד עבודתו.</p>

¹ היינו אומר' והיה ה' לי לאלהים, פי' "והיה" יהוה בינה נקראת, "והיה" דהיינו נחלא, "יהוה" חכמה דהיינו מבוע דנחלא, וכן פי' הרשב"י בתיקו"ז בפסוק והיה ה' למלך על כל הארץ. "לי" למדתי ת"ת ומשם "לאלהים", שהיא המלכות (אור יקר).

² "אנא אהא משיך", שהוא הת"ת. "לאתר דא וכו'", מלכות. ואין הכוונה שאם לא יעשה לו הקב"ה טובה שלא יעבדהו ח"ו, אלא הכוונה כי בחלום נרמז לו שהוא מרכבה לת"ת, ואם הדבר כן, יוכל להשפיעה ממבועא דנחלא, ואם לאו לא יוכל (אור יקר).

³ כלומר מדרך הת"ת הוא כך לקבל מחכמה ובינה, ואח"כ להמשיך ממנו למלכות, ולכך אמר יעקב "כמא דאלהים יהא נטיר לי" שלא אשתקע בחוצה בטיט היון, ולא אשתכר ביין נסך כמו שעשה נח ואדם, אלא יהא נטיר לי כמו שעשה לאברהם, כאומר' אמרי נא אחותי את (אור יקר).

⁴ דהיינו מה שרמז לי שאני מרכבה לת"ת ובסוד נחלה בלא מצרים, א"כ "אוף אנא אהא משיך" שיהא בידי ספק לעשות קשרא דכולא ביה והיה יהוה ה"ה, לי וא"ו, לאלהים ה"א. והכל במלכות כלל י' ספירות בשם בן ד', שלום בת"ת, בית אבי מלכות, גבורה תתאה דאתי מגבורה עילאה פחד יצחק (אור יקר).

⁵ הענין בהיותו בחו"ל אינו אוחוז כי אם במלכות אם יהיה אלהים עמדי וכו' אמנם בשבתי בשלום אל בית אבי לא"י כפשטו אז אסתלק מהמלכות לת"ת וז"ש והיה יהוה ה"ה שהוא הת"ת לי במקום אלהים שהיה בחו"ל. או ירצה בהיותו בחו"ל אינו יכול לאחוז אלא במלכות דהיינו אם יהיה אלהים עמדי וכו' אמנם בשבתי בא"י והיה ה' ומשם אינו יכול לאחוז בבניה ואסלק מדרגא ת"ת לדרגא בינה והיינו לאלהים ותמן אפלה פולחניה להמשיכה מהבינה (אור יקר).

בראשית

<p>רבי חייא פתח ואמר (תהלים סה ד) דברי עונות גברו מני פשעינו אתה תכפרם האי קרא קשיא דלאו סופיה רישיה ולא רישיה סופיה! אלא דוד בעא על גרמיה ולבתר בעיא על כלא דברי עונות גברו מני אמר דוד אנא ידענא בגרמי דחבנא אבל כמה חייבין אינון בעלמא דאתגברו חוביהו עלייהו יתיר מני הואיל וכן לי</p>	<p>רבי חייא פתח ואמר, "דברי עונות גברו מני פשעינו אתה תכפרם", הפסוק הזה קשה, שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו. אלא דוד בקש על עצמו, ואחר כך בקש על הכל, "דברי עונות גברו מני", אמר דוד, אני ידעתי בעצמי שחטאתי, אבל כמה רשעים הם בעולם שהתגברו חטאיהם עליהם יותר ממני. הואיל וכן, לי</p>
<p>קנא/א</p>	
<p>ולוהן פשעינו אתה תכפרם תא חזי בשעתא דחייבין סניאין בעלמא אינון סלקין עד ההוא אתר² דספרי דחייביא³ אתפתחו כמה דאת אמר (דניאל ז י) דינא יתיב וספרין פתיחו וההוא ספר דינא עלה קיימא [נ"א מעילא⁴ דרישיה דדוד איהו] נ"א לעילא מרישיה דדוד איהו > בניני כך דברי עונות גברו מני ועל דא פשעינו אתה תכפרם</p>	<p>ולהם, "פשעינו אתה תכפרם". בא וראה, בשעה שרבים הרשעים בעולם, הם עולים עד אותו מקום שספרי הרשעים נפתחו, כמו שנאמר "דינא יתיב וספרין פתיחו" [דין יושב וספרים פתוחים], ואותו ספר (הדין עומד עליה נ"א למעלה מראשו של דוד הוא), לכן "דברי עונות גברו מני", ועל כן "פשעינו אתה תכפרם".</p>
<p>יעקב כנוונא דא בנין כך לא הימין אי תימא דלא הימין בקב"ה לא אלא דלא הימין ביה בגרמיה⁵ דילמא יחוב וההוא חובא ימנע ליה דלא יתוב בשלם ויסתלק נטירו מניה ובנין כך לא הימין בגרמיה והיה יהו"ה לי לאלהים אפילו רחמי כד איתוב בשלם אשוי לקבלי לדינא בנין¹² <דאנא> (ד)פלת קמיה תדיר אמר רבי אחא אמר יעקב השתא לא אצטריכנא לדינא⁶ כד איתוב לבית אבא אתכלילנא בדינא ואתקשר ביה אמר רבי יוסי לאו הכי אלא אמר השתא אם יהיה אלהים עמדי דינא אצטריכנא לנטרא לי עד דאיתוב בשלם לבית אבא אבל כיון דאיתוב</p>	<p>יעקב כדוגמא זו, לכן לא האמין. אם תאמר שלא האמין בקדוש ברוך הוא, לא, אלא שלא האמין בעצמו, אולי יחטא, ואותו החטא ימנע אותו שלא ישוב בשלום ותסתלק ממנו השמירה, ולכן לא האמין בעצמו. "והיה ה' לי לאלהים", אפילו רחמים כשאשוב בשלום אשים כנגדי את הדין, משום (שהרי) שאני עובד לפניו תמיד. אמר רבי אחא, אמר יעקב, כעת איני צריך את הדין, כשאשוב לבית אבי אתכלל בדין ואתקשר בו. אמר רבי יוסי, לא כך, אלא אמר, עכשיו אם יהיה אלהים עמדי, אני צריך שהדין ישמור אותי עד שאשוב</p>

¹ בתרתי, הא', מני יחיד פשענו רבים. והב', גברו תכפרם וכי מפני שגברו תכפרם. לכך פי' דברי עונות הרשעים האחרים גברו על עונותי וכיון שיש אחרים גדולים ממני ראוי שתכפרני בכללם ועל עצמו בעא ראשון באמר' גברו מני ואיני תכלית הרשע כדי שידחק כפרתי ולבתר בעא על כולא באמר' פשעינו לי ולהם (אור יקר).

² גבורה (אור יקר).

³ בגמ' איתא ג' ספרים, והא' לבד של רשעים וכו', הכא תכפרם, ואלו התם נחתמין למיתה, לכך נראה שאין ספרים אלו אותם הספרים, שאלו הספרים הם ספרי המעשה, ומיני העבירות רבים, ולכל א' וא' ספר בפני עצמו, כאומר' וכל מעשיך בספר נכתבין. ועבירת לא תנאף ספר בפני עצמו לכלל הרשעים, ועבירת לא תגנוב ספר בפני עצמו, והעוברים בחברה ספר להם יחד, והעובר יחיד ספר לו לבדו, בענין שכמה מיני ספרים יש, ומאלו יש מתכפרים ויש בלתי מתכפרים, ויש תלויים ונעשים ג' ספרים חדשים, והיינו ג' ספרים דתנן התם (אור יקר). פי' גבורה שהיא דנה את העולם (מ"מ).

⁴ וההוא ספר מעילא וכו' – פי' ספר שהוא גבורה הוא למעלה מהמלכות (מ"מ).

⁵ שלא האמין בו בעצמו (ד"א).

⁶ פי' רבי אחא ס"ל שיעקב קודם שובו אל בית אביו לא רצה אלא בשם הרחמים כדי להנצל מלבן ומעשו, ואחר שישבו אל בית אביו אזי יכלול אלהים בהו"ה ויהיה כלול משניהם. ורבי יוסי ס"ל להפך, שקודם שובו אל בית אביו, לא רצה אלא בשם אלהים שהוא דין, שאין הדין מתמתק אלא בשרשו, ואין הקלי' נכנעים אלא מכח שרש הדין (מ"מ).

בראשית

<p>בשלום אתכלילנא רחמי בדינא ואתקשר בקשורא מהימנא לאכללא כלא כחד</p>	<p>בשלום אל בית אבי, אבל כיון שאשוב בשלום, אכליל את הרחמים בדין, ואתקשר בקשר נאמן להכליל הכל יחד.</p>
<p>והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים (בראשית כח כב) דהא כדין יהא כלא קשורא חדא והאי אבן אתברכא¹ מימינא ומשמאלא ואתברכא מעילא ומתתא² בגין (דא) [דאתן] מעשרא מכלא אמר רבי אבא הא כתיב (שם יא) ויקח מאבני המקום ואי תימא דאבנא דא³ עלאה¹³⁴ כמה⁵ אבנין לאתר מותביה למשרי עלייהו¹⁴ והא כתיב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה⁶¹⁵ בגין <נ"א כיון> דאמר אין זה כי אם בית אלהים הכא ארים לה קמא עלאה בגין דתלא(ת) כל שבהא דזה בה⁷ דאין זה לקיימא ((נ"א) לתתא) כי אם בית אלהים ושפיר ועל דא אשר שמתי מצבה⁸</p>	<p>"והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים", שהרי אז הכל יהיה קשר אחד, והאבן הזו מתברכת מימין ומשמאל, מתברכת ממעלה וממטה, משום (זה) שאתן מעשר מכל. אמר רבי אבא, הנה כתוב "ויקח מאבני המקום", ואם תאמר שהאבן הזו עליונה (על) כמה אבנים למקום מושבה לשרות עליהם, (זהו שכתוב) והרי כתוב "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה" (עליונה היה צריך להיות), משום (כיון) שאמר "אין זה כי אם בית אלהים", כאן הרים אותה מצבה עליונה, משום שתלה בה כל השבח של זה, שאין זה לקיים (למטה) כי אם בית אלהים, ויפה. ועל כן "אשר שמתי מצבה".</p>
<p>כתיב יהיה בית אלהים לעלמין בית אלהים בית יהויה מבעי ליה כמה דאת אמר לכונן⁹ את בית יהויה וכן (תהלים קכב א) בית יהויה נלך אלא אתר דבי דינא איהו מתרין סטרין עלאין מסטרא דיובלא דאיהו אלהים חיים ומסטרא דיצחק <אלהים> אמר רבי אלעזר יובלא אע"ג דדינין (נפקין מינה וכלהו רחמי ודינין כל חידו מינה נפקין וההוא) [מתערין מינה¹⁰ וכלהו רחמי כל חידו מינה נפקין והוא] חדוותא <נ"א והוא</p>	<p>כתוב "יהיה בית אלהים", לעולמים. "בית אלהים", היה צריך לכתוב בית ה', כמו שנאמר "לכונן את בית ה'", וכן "בית ה' נלך". אלא מקום בית הדין הוא משני צדדים עליונים, מצד היובל שהוא אלהים חיים, ומצד של יצחק אלהים. אמר רבי אלעזר, היובל, אף על גב שהדינים (יוצאים) מתעוררים ממנה וכולם רחמים (ודינים), כל שמחה יוצאת ממנה, והוא שמחת (והוא חרות) הכל, אלא בית אלהים, הצד של הדין הקשה, אם לטוב, בצד (היובל) השמאל מתעוררת בו אהבה,</p>

¹ פי' המלכות מתברכת מחסד וגבורה (מ"מ).

² פי' מתברכת ג"כ מנ"ה ולא הזכיר הזהר רק ב' הקוים אבל קו אמצעי, שהוא ת"ת ויסוד לא הוצרך להזכירו ששם הוא מקום המלכות באחורי הת"ת נגד חזה דז"א בקו אמצעי (מ"מ).

³ היינו מ' (נ"א).

⁴ פי' ובה נתרץ קושיא דקראי, דבאמת י"ב בקר הם, ולכך מאבני המקום לשון רבים והמלכות עליהם מלמעלה, ועליה נאמר והאבן הזאת לשון יחיד (מ"מ).

⁵ קמז ע"ב (הערת הזוהר).

⁶ עליונה מבעי ליה (נוסף במ"מ). ור"ל אף אם נתרץ קושיא דקראי כמ"ש, עדיין קשה עליונה מבעי ליה, מאי מצבה. ותירץ, שר"ל שיעקב הקימה והעמידה למלכות והמשיך לה הארה מיסוד דז"א. וז"ש בגין דאמר אין זה כי אם בית אלהים, דהיינו זה שהוא היסוד יתחבר בבית אלהים שהיא מלכות, ולכך אמר לשון מצבה (מ"מ).

⁷ היינו יסוד במלכות (נ"א).

⁸ פירוש ולא כתיב שמתי עליהם. א"מ (נ"א).

⁹ צ"ע שאין כזה פסוק, ואפשר שהכוונה למלכים א' (ט א): ויהי ככלות שלמה לבנות את בית ידוד ואת בית המלך ואת כל חשק שלמה אשר חפץ לעשות. ועי' שם (ח סג): ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח לה' בקר עשרים ושנים אלף וצאן מאה ועשרים אלף ויחנכו את בית ידוד המלך וכל בני ישראל. אמנם עי' דבה"י ב' (ג ג) ושם (ז ה) שהוא בלשון בית האלהים ולא בית הו"ה.

¹⁰ ולכן כאן הוא בחינת עולם הבריאה וכסא דין (בהגר"א על ס"י יא ע"ד). והנה יש דוגמתם בארצות שהארץ העליונה היא "תבל" ובה ג"ע שהוא בסוד עולם הבא ותחתיו אש שהוא שורש הגיהנם שעל הארקא דמיניה דינין מתערין (שם יב ע"ג).

בראשית

<p>חירותא > דכלא אלא בית אלהי"ם¹ סטרא דדינא קשיא אי לטב בסטרא (דיובלא) [דשמאלא] אתער ביה רחמותא כמה דאת אמר (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי אי לביש בסטרא דשמאלא אתער ביה דינא קשיא כמה דאת אמר (ירמיה א יד) מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ ודאי בית אלהי"ם רבי שמעון אמר בית אלהי"ם היינו דכתיב (תהלים מח ג) קרית מלך רב אית מלך <סתם> ואית מלך <רב> ודאי עלמא עלאה מלך רב איהו ודא הוא קרית מלך רב</p>	<p>כמו שנאמר "שמאלו תחת לראשי". אם לרע, בצד השמאל מתעורר בו דין קשה, כמו שנאמר "מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ". ודאי בית אלהים. רבי שמעון אמר, "בית אלהים", היינו שכתוב "קרית מלך רב", יש מלך סתם ויש מלך רב, ודאי שהעולם העליון הוא מלך רב, וזוהי קרית מלך רב.</p>
<p>רבי חייא ורבי חזקיה הוו יתבי תחות אילני דחקל אונג אדמוך רבי חייא² חמא ליה לאליהו אמר מקסטיטורא דמר חקלא נהיר³ אמר השתא אתינא לאודעא דירושלם קריב איהו לאתחרבא וכל אינון קרתין דחכימיא בנין דירושלם דינא איהו ועל דינא קיימא ועל דינא אתחרב והא אתיהיב רשו לסמאל עלה ועל תקיפי עלמא ואתינא לאודעא לחכימיא דילמא יורכון שני דירושלם⁴ דהא כל זמנא דאורייתא אשתכח בה היא קיימא בנין דאורייתא אילנא דחיי דקיימי עלה כל זמנא דאורייתא [אתער נ"א אשתכח] לתתא אילנא דחיי לא אעדי לעילא פסק אורייתא לתתא אילנא דחיי אסתלק <מינה> מעלמא ועל דא כל זמנא דחכימיא יחדון בה באורייתא לא יכיל סמאל בהו דהא כתיב (בראשית כז כב) הקול קול יעקב והידים ידי עשו דא הוא אורייתא עלאה דאקרי קול יעקב בעוד [דההוא] קול לא פסק דבור שלמא ויכלא ועל דא לא אצטריך אורייתא⁵ למפסק ואתער</p>	<p>רבי חייא ורבי חזקיה היו יושבים תחת האילנות של שדה אונג. רבי חייא נמנם וראה את אליהו. אמר, מזיו ואור של האדון, השדה מאיר. אמר, כעת באתי להודיע שקרובה ירושלים להחרב, וכל אותן עיירות החכמים, משום שירושלים היא דין, ועל דין עומדת ועל דין תחרב. והנה נתנה רשות לסמאל עליה ועל גבורי העולם, ובאתי להודיע לחכמים אולי יאריכו את שנות ירושלים, שהרי כל זמן שנמצאת בה תורה, היא עומדת, משום שהתורה עץ החיים העומד עליה. כל זמן שהתורה מתעוררת למטה, עץ החיים לא זז למעלה. פסקה התורה למטה, עץ החיים מסתלק (ממנה) מן העולם. ועל כן, כל זמן שהחכמים ישמחו בתורה, לא יוכל עליהם סמאל, שהרי כתוב "הקול קול יעקב והידים ידי עשו", זו התורה העליונה שנקראת קול יעקב, בעוד שאותו קול לא פוסק, הדיבור שולט ויכול, ועל כן לא צריך להפסיק בתורה. התעורר</p>
<p>קנא/ב</p>	
<p>זהר</p>	

¹ פי' ר"א ס"ל בית אלהים בית גבורה שנקרא אלהים אבל יש בו ב' אופנים כשמעשה התחתונים טובים אזי אלהים הנזכר שהם הגבורות יהיו מתוקים, וכשאין מעשיהם מתוקנים אזי יהיו הגבורות קשים בלי מיתוק, וז"ש אי לביש בסטרא דשמאלא אתער ביה דינא קשיא (מ"מ).

² שהיה מנמנם רבי חייא (ד"א).

³ מזיהרא ואור של האדון השדה מאיר בזהירותו והוא מל' קסטירא דבוצינין שפי' זהירות הנרות (ד"א). וקשה דהא ירושלים אתחרבת בימי ריב"ז ובתר כן הווה דרא דתלמידו ר' אליעזר ובתריה דרא דר' עקיבא ובתריה דרא דרשב"י ובתריה דרא דתלמידו ר' חייא ור' חזקי' הנז' פה וכו'. ואפשר לומר דחזרה להתיישב בבני אדם תחת ממשלת קיסר רומי הרשעה והודיעו כי גם עתה תחזור להתחרב. ואף זה קשה ג"כ דהרי עשר גלויות גלו סנהדרין והאחרונה היתה בטבריא כנראה דאין עוד לא היה ישוב בירושלים אחר חורבן טיטוס. ואפשר לומר כי הני ר' חייא ור' חזקי' היו חכמים בזמן ריב"ז ואין אלו דרא דרשב"י (שמונה שערים) (של"ה).

⁴ שמא יתארכו השנים לחורבן ירושלים שלא יהיה נחרב כל כך מהרה (ד"א).

⁵ לג ע"א (הערת הזוהר).

בראשית

<p>רבי חייא ואזלו ואמרו מלה דא לחכימיא אמר רבי ייסא כלא ידעין דא והכי הוא דכתיב (תהלים קכו א) אם יהו"ה לא ישמר עיר שוא שקד שומר אלין אינון דמשתדלין באורייתא קרתא קדישא קיימא עלייהו ולא על גבריין תקיפין דעלמא היינו דכתיב אם יהו"ה לא ישמר עיר וגו'</p>	<p>רבי חייא, והלכו ואמרו את הדבר הזה לחכמים. אמר רבי ייסא, הכל יודעים את זה, וכך הוא, שכתוב "אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר", אלו הם שעוסקים בתורה, העיר הקדושה עומדת עליהם, ולא על הגברים הגבורים של העולם, היינו שכתוב "אם ה' לא ישמר עיר" וגו'.</p>
<p>וירא והנה באר בשדה וגו' (בראשית כט ב) רבי יהודה פתח ואמר (תהלים ג א) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו האי קרא אתערו ביה חבריא אבל מזמור לדוד אמאי קאמר שירה אי בגין דבריה איהו דקם עליה קינה יתיר מבעי ליה דהא אבאיש עלוי דבר נש זעיר מקריבוי מדאחרא סגי אלא מזמור לדוד אמר שירה והכי בעי דוד דחשיב דקב"ה סליק ליה חובוי לההוא עלמא כיון דהמא דהכא בהאי עלמא בעי למגביה מניה חדי</p>	<p>"וירא והנה באר בשדה" וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו", בפסוק הזה התעוררו החברים, אבל מזמור לדוד, למה דוד אמר שירה, אם משום שבנו הוא שקם עליו, יותר היה צריך לומר [לשון] קינה, שהרי הרע עליו על האדם קצת מקרוביו משאחר הרבה. אלא מזמור לדוד, אמר שירה, וכך בקש דוד, שחשב שהקדוש ברוך הוא סילק את חטאו לעולם ההוא. כיון שראה שכאן בעולם הזה רוצה לגבות ממנו, שמח.</p>
<p>תו [ד]חמא דעלאי מניה הוו בעלמא דקא ברחו וכלהו בלחודייהו יעקב ערק דכתיב (הושע יב יג) ויברח יעקב שדה ארם וערק בלחודוי משה ערק דכתיב (שמות ב טו) ויברח משה מפני פרעה <וערק> בלחודוי ודוד ברח כל אינון שולטני ארעא וכל אינון [גיברי] [גברי] ארעא ורישיהון דישראל כלהו ערקין עמיה וסחרין ליה מימיניה ומשמאליה לנטרא ליה מכל סמריין כיון דחמא שבחא דא אמר שירתא</p>	<p>עוד, שראה שעליונים ממנו היו בעולם שברחו, וכולם לבדם. יעקב ברח, שכתוב "ויברח יעקב שדה ארם", וברח לבדו. משה ברח, שכתוב "ויברח משה מפני פרעה", וברח לבדו. ודוד ברח, כל אותם שליטי הארץ וכל אותם גבורי הארץ וראשי ישראל, כולם ברחו עמו, וסובבים מימינו ומשמאלו לשמור אותו מכל הצדדים, כיון שראה השבח הזה, אמר שירה.</p>
<p>ואמר רבי יהודה כלהו אערעו בהאי באר ודוד אמאי לא אערע ביה אלא דוד מארי דבכו הוה לקבליה בההוא זמנא ובגין כך לא אערע ביה [ל]יעקב ומשה בחדוה קביל לון האי באר ובעא לאתקרבא בהדייהו ועל דא כיון דחמא לון האי באר סליקו מיא לגבייהו כאתתא דחדיאת עם בעלה ואי תימא הא אליהו ברח ולא אערע ביה אמאי אלא אליהו לתתא מן באר הוא¹ ולא לעילא כמה דהוו משה ויעקב ובגין כך² מלאך</p>	<p>ואמר רבי יהודה, כולם פגשו את הבאר הזו. ולמה דוד לא פגש בה. אלא דוד בעל שנאה היה כנגדו באותו הזמן, ולכן לא פגש בה. הבאר קבלה את יעקב ומשה בשמחה ורצתה להתקרב עמם, ועל כן, כיון שראתה אותם הבאר הזו, עלו המים אליה כאשה ששמחה עם בעלה. ואם תאמר, הנה אליהו ברח ולא פגש בה, למה, אלא אליהו הוא למטה מן הבאר, ולא למעלה, כמו שהיו משה ויעקב, ולכן הוא מלאך ועושה</p>

¹ אליהו סוד הגבורות שבה, דאינון מ"ן דילה. ולעולם מ"ן הם שם ב"ן, ולכן אליהו בגימ' ב"ן. ולכן משה ויעקב שהם למעלה בז"א, והם מד' שאערעו בהאי באר, דהוא המ"ן, כי באר נובע מלמטה למעלה והם המ"ן, ולכן היו עולים המים לקראתם, שיהיו עולים המ"ן לקבל המ"ד. לא כן באליהו דאיהו הוי המ"ן עצמם, וע"כ קראו מלאך דעביד שליחותיה. כי מלאך עולה כמענין הוי"ה אדנ"י, ולעולם יסוד דיליה או יסוד דילה הם הוי"ה אדנ"י, משום דז"א הוי הוי"ה, ואדנ"י נוק', והיסודות הם המחברים הוי"ה עם אדנ"י. ולפי שאליהו הוי המ"ן שלהם ביסוד, הרי הוי"ה אדנ"י בו שהוא מלאך, וכן עולה שם ב"ן בעצמו הוי"ה אדנ"י, כי ד' אותיות דהוי"ה גימ' כ"ו, ד' אותיות, הרי ל'. והב"ן עם ט' אותיות, הרי ס"א. והל', הרי צ"א כמנין מלאך, וכמנין הוי"ה אדנ"י וכו' (זהר הרקיע). אליהו הוא משם ב"ן דמלכות אלהי גימ' ב"ן וז"ש אליהו לתתא (מ"מ).

² מז ע"ב (הערת הזוהר).

בראשית

<p>איהו ועביד [שליחותא] (שליחותיה) ובגין דיעקב ומשה לעילא¹ אינון מן הבאר באר חדי לגבייהו וסליק לקבלא לון כאתתא דחדת לגבי בעלה ומקבלא ליה</p>	<p>שליחות, ומשום שיעקב ומשה הם למעלה מן הבאר, הבאר שמחה אליהם ועלתה לקבל אותם כאשה ששמחה לבעלה ומקבלת אותו.</p>
<p>וירא והנה באר בשדה (בראשית כט ב) רזא איהו דחמא האי באר לעילא דא כנוונא דא כתיב שלשה עדרי צאן רובצים עליה אי אינון</p>	<p>"וירא והנה באר בשדה", סוד הוא שראה את הבאר הזו למעלה, זה דוגמת זה. כתוב "שלשה עדרי צאן רובצים עליה", אם הם</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה² באר דרגא דאדון כל הארץ³ בשדה חקל תפוחין קדישין⁴ שלשה עדרי צאן תלת דרגין עלאין קדישין מתתקנן על ההוא בירא⁵ ואינון נצ"ח והו"ד ויסודא דעלמא</p>	<p>"וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה". "באר" הדרגה של אדון כל הארץ, "בשדה", שדה התפוחים הקדושים. "שלשה עדרי צאן", שלש דרגות עליונות קדושות מתוקנות על אותה הבאר, והן נצח והוד והיסוד של העולם.</p>
<p>ואלין משכין מיא מלעילא ומליין להאי בירא¹⁶⁶ בגין דההוא מקורא יסודא דעלמא⁷ <כד> שארי בגו ההוא בירא <עביד פירי> ונביע תדיר ואתמליא ההוא בירא מניה כיון דאתמליא ודאי כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים אלין אינון כל אוכלוסין ומשריין⁸ קדישין דכלהו שקיין ושתאן מההוא בירא וכל חד וחד כמה דאתחזי ליה</p>	<p>ואלו מושכות מים מלמעלה וממלאים את הבאר הזאת. משום שהמקור ההוא, יסוד העולם, כששורה בבאר הזו, הוא עושה פירות ונובע תמיד, ואותה הבאר מתמלאת ממנו. כיון שהתמלאה, ודאי כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, אלו הם כל האוכלוסים והמחנות הקדושים, שכולם משקים ושותים מהבאר ההיא, וכל אחד ואחד כראוי לו.</p>
<p>והאבן גדולה על פי הבאר דא אבן דמינה⁹ כשלי בני עלמא אבן נגף <וצור מכשול> דקיימא</p>	<p>"והאבן גדולה על פי הבאר", זו האבן שממנה כושלים בני העולם, אבן נגף וצור מכשול, שעומדת תמיד על פי הבאר הזו,</p>

¹ שורש דוד הוא במלכות ז"א בסוד העטרה וסוד ה' אחרונה, וסי' דוד מלך ישראל, פי' ממלכות ישראל, ולכן הוא חי וקיים כי הוא סוד יסוד, ולכן אלמלא דהוא זמנא הוה מאריה דבירא לקבליה הוה אערע ביה והוה חדי ביה וסליק לגביה דהיינו מעלמא דדכורא (רמ"ז).

² כלומר שלעולם מקבלת מלכות מנה"י (דע"ה ח"א כא ע"ג), והנה"י הוא בחי' בהמה (דע"ה ח"ב כב ע"ד). עיקר האדם הוא בחי' החג"ת שלו, והנה"י הם בחי' הב"ן ה"ה בחי' בהמ"ה וכמש"כ כאן (כללים ח"א לא ע"א). הנה"י נכללים בנוק' (ביאורים ח"ב יב ע"ג), גם הנה"י וגם המלכות המה לצורך התחתון ושורש לתחתון (ביאורים ח"ב סו ע"ד).

³ ח"ג סב ע"א (לש"ו).

⁴ קשיא ליה, היינו באר היינו שדה. ופי' כי שאני באר משדה בבחינות שונות, וזה כי באר היא בחי' דקה יותר משדה, כי באר היא בחינת אדון כל הארץ דהיינו בסוד היחוד היותה ארון והיכל לתורה שבכתב, כדכתיב הנה ארון הברית אדון וכו' ובחי' שדה היא בחי' מג' אבות סתם, היותה מקבלת ג' גוונים עליונים, שהם חוור וסומק וירוק. ואל אלו קאמר שדה תפוחין, שהיא מקבל מג' אבות. ונודע שיקדם החבוק שהוא סוד שדה תפוחין אל הזווג שהוא בחי' הבאר, וז"ש באר בשדה (אור יקר).

⁵ שתקון העליונים מהתחתונים, ובסוד הנשמות שהם צאן קדשים צאן ירושלים ועליהם ואתנה צאני צאן מרעיתי שהם ג' עדרים בסוד פי' ואתה תחזה כדפי' בתיקו"ז (אור יקר).

⁶ משה אהרן ויוסף – ג' מרכבה לג' מדות אלו, והם מתקנים אותם כדי שישפיעו למלכות. ומלת רובצים יהיה עתה מגזרת שוכבים לשון יחוד וזווג (אור יקר).

⁷ כל א' מהם עביד שמוש בההוא בירא ע"י היסוד שהוא מקור הברכות לבאר בהיותו בתוכיות המלכות ממש, ושם מתרוקן הברכות ולא מלמעלה לה (אור יקר).

⁸ חיילות ומחנות (ד"א).

⁹ ממנה מתפשט תוקפא דדינא קשיא, המכונה כאן "אבן נגף" בבחינה הטמאה שבו, ובחינת הטהרה שכנגדם מכונה "אבני שיש טהור" (עי' תיקון ע') (דע"ה ח"ב צא ע"א).

בראשית

<p>תדיר על פי <האי באר על> (הבאר ועל) מימריה¹ למתבע דינא דכל עלמא דלא יחות מזונא וטב לעלמא</p>	<p>על פקודתה לתבוע הדין של כל העולם, שלא ירד מזון וטוב לעולם.</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>וירא והנה באר בשדה² רבי אלעזר אמר כתיב (ישעיה נא א) שמעו אלי רודפי צדק [אינון] דתבעי רזא דמהימנותא אינון דאתדבקו בקשורא דמהימנותא³ אינון דידעין ארחוי דמלכא עלאה כד סליקו תרינ⁴ ונפקו לקדמות חד⁵ מקבלין ליה בין (תרינ) [תקינ] דרועין⁶ תרי נחתי לתתא⁷ תרינ אינון חד בינייהו⁸ תרינ אלין מותבא דנביאי⁹ אתר דינקי ביה חד בינייהו¹⁰ דאיהו אתחבר בכלא¹¹ הוא נטיל כלא¹² ההוא בירא קדישא¹³</p>	<p>"וירא והנה באר בשדה". רבי אלעזר אמר, כתוב "שמעו אלי רודפי צדק", אותם המבקשים סוד האמונה, אותם שנדבקו בקשר האמונה, אותם שיודעים דרכי המלך העליון. כשעולים שנים ויצאו לקראת אחד, מקבלים אותו בין שתי זרועות. שנים יורדים למטה, שנים הם אחד ביניהם, שני אלה מושב הנביאים, המקום שיונקים בו, אחד ביניהם, שהוא מתחבר בכל, הוא נוטל הכל. אותה באר קדושה</p>
<p>קנב/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>שלשה אמאי כתיב (בראשית כט ג) ונאספו שמה כל העדרים אלא אינון שלשה דרום מזרח צפון¹⁴ דרום מהאי סטרא וצפון מהאי סטרא ומזרח בינייהו ואלין קיימין על האי באר ואחידן ליה ומליין ליה מאי טעמא בגין (שם ב) כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים (ו)היינו דכתיב (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי¹⁵</p>	<p>שלשה, למה כתוב "ונאספו שמה כל העדרים", אלא הם שלשה, דרום, מזרח, צפון. דרום מן הצד הזה, וצפון מהצד הזה, ומזרח ביניהם. ואלו עומדים על הבאר הזו ואוחזים אותה וממלאים אותה. למה, משום "כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים", היינו שכתוב "ישקו כל חיתו שדי".</p>

¹ על מימרא דה' למתבע דינא כלומר במאמרו הוא שתתקיים הקליפה בעולם כדי שיתבע דינא כו' שזה הבאר בעל' הדינין רוצה שהשפעה יהיו ראויים אליה ואם אינם ראויים לא תרד כדמסיק והשתא א"ש שאין הפ' כפול דכפי הפשט היינו ע"פ הבאר היינו למקומה (נ"א).

² בפ' שמות דף י"ב ב' הביא זאת התוספתא בשינוי ושם לא הזכיר ר"א וכן נראה אמת לפי שהתוספתא קדמה הרבה גם שם לא הזכיר פ' שמעו אלי וכאן נראה שלקחו בעל התוספתא בשאלה. ז"ח (נ"א).

³ בסוד בינה (הגהות רח"ו ח"ב יב ע"ב – עיי"ש שהתוספתא מופיעה גם שם).

⁴ פי' מט"ט וסנדל כשעלו בסוד מ"ן (מ"מ).

תחת נה"י (מ"מ).

⁵ מלכות (מ"מ).

⁶ פי' חסד וגבורה (מ"מ).

⁷ פי' נר"ה (מ"מ).

⁸ יסוד (מ"מ).

⁹ פי' שהנביאים הם מנר"ה (מ"מ).

¹⁰ פי' יסוד (מ"מ).

¹¹ פי' בסוד שורק וקשור והכוונה לפי שהוא מקשר הו"ק ועוד שהוא קשור עם המלכות (מ"מ).

¹² פי' שהארת החו"ג שיצאו מיסוד דאימא נכללים בו כנודע (מ"מ).

¹³ מלכות (מ"מ).

¹⁴ עיי' ע"ח שער ע"מ פ"ב ושעה"כ דרושי תפלת השחר דרוש ג' שזה נה"י.

¹⁵ פי' מן באר שבע שהיא ה' אחרונה שבשם ישתו העדרים שהם הע' שרים וזהו אותיות העדרים הע' דרים שהם דרים בכסא הכבוד תחת' הבאר שהיא מלכות דאצילות והנה שם ג' עדרי צאן וגו' הנה מנה"י דז"א נעשה חב"ד דנוק' וז"ש ג' עדרי צאן רובצים עליה על ו' קצוותיה ולמעלה מהם אדם כי הם מנה"י דז"א הנקרא צאן אדם (זהר הרקיע, וכן הוא בספר הליקוטים ויצא פרק כט).

בראשית

<p>ונאספו שמה כל העדרים היינו דכתיב (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וגללו את האבן מעבירין מינה תקיפו דדינא קשיא ההוא דגליד וקריש¹ >נ"א מיין דכרין< דכדין אקרי אבן² ולא נפקי מינה מייא לבר וכד אינון נחלין אתיין אתתקף דרום דאיהו ימינא ולא יכלא צפון למקרש מיין כהאי נהרא כד מימיו סגיאין לא גלידין וקרשי מיא כנהרא דמימיו זעירין ועל דא כד אינון נחלין אתיין אתתקף דרום³ דאיהו ימינא ומיין אשתריין ונגדין ואשקין עדרייא כמה דאמרן דכתיב (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי⁴ (בראשית כט ג) והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה⁵ בנין דעלמא אצטריך דינא דילה דתהוי בדינא לאוכהא ביה חייביא</p>	<p>"ונאספו שמה כל העדרים", היינו שכתוב "כל הנחלים הולכים את הים". "וגללו את האבן", מעבירים ממנה את תוקף הדין הקשה, אותו שקפא ונקרש (מים זכרים) שאז נקרא אבן, ולא יוצאים ממנה מים החוצה. וכשאותם הנחלים באים, מתחזק הדרום שהוא הימין, והצפון לא יכול להקריש את המים, כנהר הזה, כשמימיו רבים, לא קופאים ונקרשים המים, כמו נהר שמימיו מועטים. ועל כן, כשאותם נחלים באים, מתחזק הדרום שהוא הימין, והמים מפשירים ושופעים ומשקים את העדרים, כמו שאמרנו, שכתוב "ישקו כל חיתו שדי". "והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה", משום שהעולם צריך את הדין שלה, שתהיה בדין, להוכיח את הרשעים בה.</p>
<p>תא חזי יעקב כד הוה יתיב על בירא וחמא מיא דסלקין לגביה ידע דתמן תזדמן ליה אתתיה וכן במשה כד יתיב על בירא כיון דחמא דמיא סלקין לגביה ידע דאתתיה אודמנת ליה תמן והכי הוה ליה ליעקב דתמן אודמנת ליה אתתיה כמה דכתיב (בראשית כט ט) עודנו מדבר עמם ורחל באה עם הצאן ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו' משה דכתיב (שמות ב יז) ויבאו הרועים ויגרשום וגו' ותמן אודמנת ליה צפורה</p>	<p>בא וראה, כשיעקב היה יושב על הבאר וראה המים עולים אליו, ידע ששם תזדמן לו אשתו. וכן במשה, כשישב על הבאר, כיון שראה שהמים עולים אליו, ידע שאשתו תזדמן לו לשם. וכך היה ליעקב, ששם הזדמנה לו אשתו, כמו שכתוב "עודנו מדבר עמם ורחל באה עם הצאן [וגו'] ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו'". משה, שכתוב "ויבאו הרועים ויגרשום" וגו', ושם הזדמנה לו צפורה,</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>ונאספו שמה כל העדרים (בראשית כט ג) ונאספו שמה העדרים לא כתיב אלא כל העדרים משריין קדישין לעילא ומשריין קדישין לתתא</p>	<p>"ונאספו שמה כל העדרים". לא כתוב ונאספו שמה העדרים, אלא "כל העדרים", המחנות הקדושים למעלה והמחנות</p>

¹ ונבאר עתה בחינה השלישית [של אור מים רקיע עי' ח"ב קסז ע"א ע"ח שער ט"ל פרק ה] הנקראת רקיע והיא בז"א אחר שיצא ממעי אמו לחוץ הוא ונוקבא כשנולד. ואז מדידתו היא בבחינת השלישית הנקראת מדה שהיא האמה המודדת באורך וברוחב לכאן ולכאן כפי מה שצריך להתפשט. והנה בחינת הרקיע היא בסוד השמים בסוד ושמים בזרת תכן, והענין הוא כי אחר שיצאו ז"א ונוקביה לחוץ, אז נתעבה ונקרש ואיתגליד ונעשה רקיע, ואז נמדד על ידי מדידת מדת האמה הנקרא ק"ו המדה המתפשט והולך וגוזר וקוצב שער (שער מאמרי רשב"י כא ע"ד). קושי הגבורה המקריש המים ממי השפע, ומעכבם שלא יושפע לתחתונים, ובהתגבר הרחמים ומימי השפע מתבטל הדין וגובר החסד והמים יורדים ולפיכך בעוד שהמלכות מקבלת מגבורה מקרשת בשפע שבה ומעכבת אותו, אמנם ברבות שפע הרחמים המכונה בשם מים וישפיעו שבע ספירות יעשה נחל השפע רב ומתחזק החסד ומתרבה ומבטל הדין המעכב השפע, ולפי פי' זה אבן היינו קרישו דמייא דהיינו דין הגבורה המעכבת ביד החסד שלא לשפיע (אור יקר). שנגלד ונקרש ונקפא (ד"א). חוזק הדין עד שהמים נגלדו ונקפאו (נ"א).

² עי' לעיל קנא ע"ב ודברינו שם בשם הדע"ה.

³ כט ע"ב (הערת הזוהר).

⁴ לקמן קסא ע"ב (לש"ו).

⁵ עי' ח"ב רל ע"א: כתיב (שם כט ג) ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן דא שכינתא דאקרי אבן בחן אבן ישראל דמגנדרין לה ואעלין לה בגלותא וכתיב והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה. ועי' ב"ע יח ע"ב: אח"כ אחר הזווג והשיבו את האבן למקומה לחיצונית היסוד שכן הוא בגלות עד לע"ל שאז נאמר סולו סולו המסילה סקלו מאבן כו'.

בראשית

<p>אלין בשירין ותושבתן לעילא ואלין בעלותין ובעותין לתתא אלין ואלין מיד וגללו את האבן מעל פי הבאר מגנדרין לה ומעברין לה מן קודשא ואסתליק מן דינא מיד והשקו את הצאן נטלו מלאכי עלאי לעילא ונטלי ישראל לתתא לבתר והשיבו את האבן על מימרא דהאי באר לאתעטרא >נ"א לאתענדא< קמיה ולמתבע דינא דעלמא לאתנהגא עלמא בדינא והכי אצטריך דהא לא יכיל עלמא למיקם אלא על דינא למהוי כלא בקשוט וזכו</p>	<p>הקדושים למטה, אלו בשירים ותשבחות למעלה, ואלו בתפלות ובקשות למטה, אלו ואלו, מיד "וגללו את האבן מעל פי הבאר", מגלגלים אותה והיא מתעברת מן הקדושה ומסתלקת מן הדין. מיד "והשקו את הצאן". נוסעים מלאכים עליונים למעלה, ונוסעים ישראל למטה. אחר כך "והשיבו את האבן", על פקודת הבאר הזו, שתהיה מעוטרת (מזומנת) לפניו ולתבוע הדין של העולם, להנהיג העולם בדין, וכך צריך, שהרי אין העולם יכול לעמוד אלא על דין, שהכל יהיה באמת וזכות.</p>
<p>כיון דאשתלים יעקב לא אצטריך להאי אבן סיועא אחרא מה כתיב (בראשית כז כב) ויגש יעקב ויגל את האבן? ויגל וגללו ולא כתיב ויסר והסירו, אלא "וגללו", היינו הערבוב של השטן שמערבבים אותו שלא יוכל לקטרג. ויעקב לבדו, לא הצטרך לסיוע אחר, אלא הוא לבדו, שהרי יעקב היה שלמות האבות, שכיון שיכל לעשו בעולם הזה, יכול למעלה, ובכל צריך מעשה.</p>	<p>כיון שנשלם יעקב, לא הצטרך לאבן הזו סיוע אחר. מה כתוב, "ויגש יעקב ויגל את האבן". "ויגל", "וגללו", ולא כתוב ויסר והסירו, אלא "וגללו", היינו הערבוב של השטן שמערבבים אותו שלא יוכל לקטרג. ויעקב לבדו, לא הצטרך לסיוע אחר, אלא הוא לבדו, שהרי יעקב היה שלמות האבות, שכיון שיכל לעשו בעולם הזה, יכול למעלה, ובכל צריך מעשה.</p>
<p>תרין עלמין אחסין יעקב חד עלמא דאתגליא³ וחד עלמא דאתכסיא⁴ כגוונא דלהון ממש מחד נפקו (תרין) [שית] שבטין ומחד נפקו תרין שבטין עלמא דאתכסיא אפיק שית סטריין⁵ עלמא דאתגליא אפיק תרין ואינון תרין כרובין⁶ דתחתיה⁷ ויעקב בין תרין עלמין אשתכח בדיוקנא דלהון ממש ובגין כך כל מלוי דלאה הוו באתכסיא ודרחל באתגליא</p>	<p>שני עולמות ירש יעקב, אחד העולם שנגלה, ואחד העולם שהתכסה. כדוגמא שהם ממש. מאחד יצאו ששה שבטים, ומאחד יצאו שני שבטים. העולם המכוסה הוציא ששה צדדים, והעולם המגולה הוציא שנים, והם שני הכרובים שתחתיה. ויעקב נמצא בין שני עולמות, בדמותם ממש, ולכן כל עניני לאה היו בכסויי ושל רחל בהתגלות.</p>

¹ מגלגלין (ד"א).

² מתחיל הנסירה, וכתוב (בראשית כט ב) והאבן גדולה ע"פ הבאר, שהוא בעת שיסודה סתומה, בתולה ואיש לא ידעה, ג"ן נעול וגו' (שיה"ש ד יב) וכתוב (בראשית כט ג) ונאספו כל העדרים וגו', והם חג"ת אבהן שבונים אותה בסוד פרצוף ומביאים אותה לזיווג עם ז"א ואז וגללו את האבן וגו', וכן בעת שבאתה רחל אל יעקב ואז ויגל את האבן וגו', והבן מאוד (פת"ש נוק' ז"א כא).

³ רחל (ע"ח שער כה דרוש ה, שער לח דרוש ב). מלכות שלכך נקרא אתה לשון נגלה חד עלמא דאתכסיא שהיא הבינה שלכך נק' היא לשון העלם והענין שבהיותו אחוז בת"ת שהוא בריח התיכון מבריח מן הקצה ב' עד הקצה מ' (נ"א).

⁴ פירוש כמו דמלאה נפקי שית שבטין ומרחל תרין כן ת"ת למעלה אחז בבינה שהאצילה ו"ק ואחז במלכות שהאצילה תרין כרובין מט"ט וסנדלפו"ן. ז"ח (נ"א). היא בבחינת עולם הבריאה וספירת הבינה (ע"ח שער ג פרק ב). לאה נקראת עלמא דאתכסיא מאחר שכתר דז"א מכסה על בחינת האחוריים שלה (ע"ח שער כג פרק ד).

⁵ פי' הם ו"ק דז"א שהוציאה אותם הבינה שלא היה אחוריים דמלכות דאימא והיא בחי' אימא וסדרם כך ראובן שמעון לוי ויהודה בחגת"ם יששכר זבולון בנו"ה דז"א ואינון תרין כרובין (מ"מ).

⁶ קמב ע"א קנו ע"א ורלב ע"ב ובלק קפז ע"ב ותרומה קסה ע"א (ד"א).

⁷ פי' הם מט"ט וסנדל שעולים למלכות מט"ט מעורר מ"ד וסנדל מעורר מ"ן וכתב הרב זלה"ה שהם זו"ן דבריאה והם יוסף ובנימין, כי יוסף הוא בחי' מט"ט ובנימין הוא בחי' סנדל כמ"ש בסתרי תורה על פ' וימצא דודאים בשדה ועי' מ"ש שם בס"ד (מ"מ).

בראשית

תוספתא	
קאים תחותייהו ¹ הקלא ² דתפוחין קדישין ³ איהו מהאי בירא מתשקין עדריא ⁴ כל אינון רתיבין כל אינון מארי גדפין [ג'] קיימין ⁵ רביעין (קיימין) על האי בירא האי בירא ⁶ מנייהו אתמלי ⁷ הה"ד (בראשית כט ב) כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים וגו' דא אדנ"י אתקרי על דא כתיב (דברים ג כד) אדני אלהי"ם אתה החילות וכתוב (דניאל ט יז) והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני ארון כל הארץ הה"ד (יהושע ג יא) הנה ארון הברית ארון כל הארץ	עומדת תחתייהם, היא שדה התפוחים הקדושים, מהבאר הזו משקים העדרים, כל אותן המרכבות, כל אותם בעלי כנפים. שלשה קיימים רובצים (עומדים) על הבאר הזו. הבאר הזו מתמלאת מהם, זהו שכתוב "כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים" וגו'. זה נקרא אדנ"י, ועל זה כתוב "אדני אלהים אתה החילות", וכתוב "והאר פניך על מקדשך השמם למען אדנ"י", אדון כל הארץ, זהו שכתוב "הנה ארון הברית ארון כל הארץ".
קנב/ב	
בגין דההוא באר גרמא לון ⁸	משום שאותה הבאר גרמה להם.
תא חזי האי באר שבע זמנין כתיב בפרשתא דא ⁹ בגין דאיהו רמו לשבע ¹⁰ והכי אקרי באר שבע (בגין דאדכר) [באר דא אדכר] שבע זמנין בפרשתא דא דכתיב (בראשית כט ב - ג) וירא והנה באר בשדה כי מן הבאר ההיא ¹¹ והאבן גדולה ¹² על פי הבאר ונאספו שמה כל העדרים וגו' מעל פי הבאר והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר וגללו את האבן מעל פי הבאר ויגל את האבן מעל פי הבאר הא שבעה ובודאי דהכי הוא במשה לא כתיב אלא זמנא חדא ¹³	בא וראה, הבאר הזו כתובה שבע פעמים בפרשה הזו, משום שהיא רמוז לשבע, וכך נקראת באר שבע, (משום) הבאר הזו נזכרת שבע פעמים בפרשה הזו, שכתוב "וירא והנה באר בשדה". "כי מן הבאר ההיא". "והאבן גדולה על פי הבאר". "ונאספו שמה כל העדרים וגו' מעל פי הבאר". "והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר". "וגללו את האבן מעל פי הבאר". "ויגל את האבן מעל פי הבאר". הרי שבעה, ובודאי שכך זה. במשה לא

¹ תחת נה"י (מ"מ).

² פי' מלכות (מ"מ).

³ כתב בסה"כ כי קדישין הם חב"ד ותפוחין הם חג"ת והכוונה כי מלכות כשהיא עומדת נגד נה"י נקראת חקל שהוא שדה וכשהיא עומדת נגד חג"ת נקראת תפוחים, וכשהיא עומדת נגד חב"ד נקרא קדישים (מ"מ).

⁴ פי' בי"ע (מ"מ).

⁵ נה"י (מ"מ).

⁶ מלכות (מ"מ).

⁷ פי' מנה"י דז"א נבנית המלכות כמ"ש הרב (מ"מ).

⁸ שהיא אשת חיל וגורם להם אשת חיל למטה (אור יקר).

⁹ לרמוז אל ז' ספירות הכלולות בה, ונודע שהיא עצמה השביעית. אמנם בת שבע נשלמת שבעה בבחינתה מהבינה, ולכך משם היא באר בשדה, בחי' דקה בבחינה נגלת בחינת באר מצד המלכות מהבינה בשדה מלכות עצמה, והיינו בת כלולה מז' (אור יקר).

¹⁰ יעקב לא שמש בה אלא בההוא עלמא ובהאי עלמא שמש בז' נערוותיה ועיין בפ' בראשית (ד"א).

¹¹ ישקו העדרים מצד חסד דתמן מים (אור יקר).

¹² מהגבורה שהיא דין. וגללא את האבן מצד יעקב ת"ת, והשיבו את האבן עד אשר יאספו שנהים מצד שם נצח הוד. ויגש יעקב ע"י היסוד והיינו ז' והיא שדה שבה הבאר בת שבע כדפי' (אור יקר).

¹³ משום דמשה ויעקב אינם שוים במרכבתם לת"ת, שיעקב מגופא ומרע"ה מנשמתא. ולפיכך כל א' יש לו בחי' במלכות להתייחד משה בסוד כלת משה, והוא מציאות הצלע שהיא בחינת י' שבה שהיא אחת אינה נפרטת בשבע, ויעקב בבחינת ה' שבה שהיא בת שבע, ולהכי מרע"ה אסתלק לעילא מן באר שהוא בעלה ודאי, דהיינו י' ולא יעקב שהוא בבאר עצמו ואינו במעלה כמשה (אור יקר). כי יעקב הוא אחוז ברחל יותר מלאה בסוד ויאהב יעקב את רחל, וכיון שרחל נק' בת שבע, לפי שמקבלת מז' תחתונות דז"א לכך כתיב בפ' זו ז' פעמים באר. אבל משה הוא בלאה, כמ"ש הרב וראית את אחורי היא לאה שהשיג מרע"ה את לאה, וזשרז"ל מלמד שהראהו קשר של תפילין, וקשר של תפילין היא לאה, וז"ש בגין דמשה אתפרש וכו', שר"ל

בראשית

<p>דכתיב (שמות ב טו) וישב בארץ מדין וישב על הבאר¹ בגין דמשה² אתפרש מכל וכל מביתא דלתתא ויעקב לא אתפרש כלל במשה חד כמה דכתיב (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה³ ובגין כך משה מאריה דביתא הוה (שם) ואסתלק לעילא במשה כתיב וישב על הבאר ביעקב וירא והנה באר בשדה ולא כתיב וישב על הבאר⁴</p>	<p>כתוב אלא פעם אחת, שכתוב "וישב בארץ מדין וישב על הבאר", משום שמשו נפרד מכל וכל מהבית שלמטה, ויעקב לא נפרד כלל. במשה אחד, ככתוב "אחת היא יונתי תמתי", אחת היא לאמה. ולכן משה היה בעל הבית והתעלה למעלה. במשה כתוב "וישב על הבאר", ביעקב "וירא והנה באר בשדה", ולא כתוב וישב על הבאר.</p>
<p>דבר אחר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (בראשית כח י) רבי אבא פתח ואמר (תהלים קו ג) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת אשרי שומרי משפט זכאין אינון ישראל דקודשא ב"ה יהב לון אורייתא דקשומט⁵ לאשתדלא בה יממא ולילי⁶ דהא כל מאן דאשתדל באורייתא אית ליה חירו מכלא⁷ חירו מן מותא דלא יכלא לשלטאה עליה והא אוקמוה בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא ואתאחיד בה אתאחיד באילנא דחיי⁸ ואי ארפי גרמיה מאילנא דחיי הא אילנא דמותא⁹ שריא עלוי ואתאחיד ביה הה"ד (משלי כד י) התרפית ביום צרה צר כחכה התרפית אי ארפי¹⁰ ידוי מאורייתא ביום צרה צר כחכה</p>	<p>דבר אחר, "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", רבי אבא פתח ואמר, "אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת", "אשרי שומרי משפט", אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורת אמת לעסוק בה ימים ולילות, שהרי כל מי שעוסק בתורה יש לו חירות מהכל, חירות מן המות, שלא יכול לשלוט עליו, והרי פרשוה, משום שכל מי שעוסק בתורה ואוחז בה, אוחז בעץ החיים, ואם מרפה את עצמו מעץ החיים, הנה עץ המות שורה עליו ונאחז בו. זהו שכתוב "התרפית ביום צרה צר כחכה", "התרפית", אם מרפה ידיו מן התורה, "ביום צרה צר כחכה".</p>

שפירש מאשתו ויעקב לא אתפרש שעדין הוא אחוז ברחל ותיקון רחל הוא ע"י פריה ורביה, לכך לא פירש (מ"מ).

¹ פי' כיון שהוא בלאה למעלה מרחל, לכך כתיב וישב על הבאר שהוא למעלה מרחל הנק' באר. והטעם שנקראת באר כמ"ש הרב שהו"ה דב"ן ואהיה דהה"ן גימ' קנ"א הרי באר. ועוד אחוריים דשם מ"ה גימ' ק"ל, ואחוריים דהו"ה פשוטה גימ' ע"ב וק"ל, הרי באר והשמות אלו הם ברחל (מ"מ).

² ר"ל משה הפריש עצמו מכל שלמטה לפיכך נבדק ממש בשלמעלה דכתיב על הבאר ממש אבל יעקב לא הפריש עצמו כלל אפילו בעת ווסתה דכשזו נאסרה הרי אחרת היה לו לכך כתיב אצלו וירא מרחוק ולא דביקות גמור. ז"ח (נ"א). כב ע"א (הערת הזוהר).

³ פי' היא לאה שהיא אחוריים דמלכות דאמא ואסתלק לעילא כמ"ש שעלה ללאה (מ"מ).

⁴ פי' כיון שהוא ברחל, לכך לא כתיב על הבאר, נמצא ששני שינויים בין יעקב ומשה: אחד, שבמשה כתיב באר אחד, וביעקב ז' פעמים באר. ב', במשה כתיב על הבאר וביעקב לא כתיב על. ובמ"ש יתורצו השינויים שיעקב אחוז ברחל בכל ז' בחינותיה שמקבלת מז"ת דז"א, ולהכי לא כתיב על משא"כ במשה שאחוז בלאה (מ"מ).

⁵ מצד הת"ת הנק' אמת (אור יקר).

⁶ כי מפני רחבה יש בה לעסוק כל ימיו יומם ולילה לייחד מדת יום ומדת לילה תמיד (אור יקר).

⁷ משעבוד מלכיות מדרך ארץ מייסורים ועל הכל חירות ממלאך המות שאינו מת כדרך שאר העם (אור יקר).

⁸ ת"ת, עץ החיים (אור יקר).

⁹ שאין דבר ריק בעולם אך בצלם יתהלך איש אם יעסוק בתורה צלו עץ החיים ואם לא זאת עץ המות השקר צל מות (אור יקר).

¹⁰ עי' פרשת וישלח קעד ע"ב (הגהות הגר"א).

בראשית

<p>מאי צר כחכה צר כח כה דהא איהו תדיר לימינא¹ ונטירו דילה תדיר על בר נש כד אזיל באורחוי דאורייתא וכדין דחי ליה לרע לבר דלא יקרב לגביה דבר נש ולא יכיל לקטרגא ליה וכד בר נש אסטי מארחוי דאורייתא ואתרפי מנה כדין צר כחכה [בגין דהוא רע דאיהו שמאלא שליט עליה דבר נש] ודחי ליה להאי כה לבר עד דדחיק ליה אתר בעקו דבר אחר צר כחכה דכד בר נש אחיד בארחי דאורייתא אתרחים לעילא ואתרחים לתתא ורחימא דקב"ה הוי כמה דאת אמר (ש"ב יב כד) ויהו"ה אהבו דהוה רחימוי דקב"ה ורחים ליה וכד בר נש אסטי <מארחי> (ארחוי) דאורייתא כדין צר <כח כה> (כחכה) צר דיליה² ומארי דבבו איהו לגביה ושליט עלוי ההוא דאקרי רע עד דמקטרג ביה בהאי עלמא³ ובעלמא דאתי⁴</p>	<p>מה זה "צר כחכה", צר כח כה. שהרי היא תמיד לימין, ושמירתה תמיד על בן אדם כאשר הולך בדרכי התורה, ואז דוחה את הרע החוצה שלא יקרב לבן האדם, ולא יוכל לקטרג לו. וכשאדם סוטה מדרכי התורה ומתרפה ממנה, אזי צר כח כה, משום שאותו הרע, שהוא השמאל, שולט על האדם, ודוחה את ה"כה" הזו החוצה, עד שדוחק אותו מקום בצרה. דבר אחר "צר כחכה", שכאשר בן אדם אוהב בדרכי התורה, נאהב למעלה ונאהב למטה, והוא אהוב של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר "וה' אהבו", שהיה אהוב של הקדוש ברוך הוא, ואוהב אותו. וכשאדם סוטה מדרכי התורה, אזי צר כח כה, צר שלו ובעל שנאה הוא אליו, ושולט עליו אותו שנקרא רע, עד שמקטרג בו בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>תא חזי⁵ <האי> רע דאיהו יצר הרע שליט על עלמא בכמה סטרין וכמה שלטנו אית ליה בעלמא ואיהו חויא תקיפא דחב ביה אדם וכשלין ביה בני עלמא ומשכי ליה עלייהו עד דאפיק לון נשמתיהו ותא חזי כד איהו שליט שליט על גופא⁶ וכיון דעל גופא שליט נשמתא נפקא מניה בגין דגופא אסתאב ונשמתא סלקא ולא שליט עליה עד דנטיל רשו וכמה אינון דאתיין מסטריה ושלטיין על עלמא והא תנינן דכל עובדין דעלמא דאתעבידו ושלטי בהו ואית ליה ממנן ושמשין כלהו שמשין בעובדין דעלמא ועל דא איהו קין דשמאלא⁷ והא אוקמוה⁸ דאית קין לימינא⁹ ואית קין לשמאלא והאי קין דשמאלא איהו קין כל בשר [קין כל בשר] אקרי קין כל רוחא לא אקרי</p>	<p>בא וראה, הרע הזה, שהוא יצר הרע, שולט על העולם בכמה צדדים, וכמה שלטון יש לו בעולם, והוא נחש תקיף שחטא בו אדם, ונכשלים בו בני העולם, ומושכים אותו עליהם, עד שמוציא להם את נשמותיהם. ובא וראה, כשהוא שולט, שולט על הגוף. וכיון ששולט על הגוף, יוצאת ממנו הנשמה, משום שהגוף נטמא, והנשמה עולה, ואין שולט עליו עד שנוטל רשות. וכמה הם שבאים מצדו ושולטים על העולם, והרי שנינו שכל מעשי העולם שנעשים ושולטים בהם, ויש לו ממונים ושמשים, כולם שמשים במעשי העולם. ועל כן, הוא קין של השמאל, והרי פרשוה, שיש קין לימין ויש קין לשמאל. והקין של</p>

¹ הענין כי יצר הטוב הוא נצוץ קדוש מרכבה לשכינה לימינו של אדם והיינו שהם לימין מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, יצר הטוב מטטרון רקיע על ראשיהם מלמעלה ועליהם שכינה לשומרו מיצר הרע שהוא סמאל מרכבתו לשמאל האדם עון משחית אף וחימה, ואם יתרפה האדם מן התורה ישלוט עליו ויגביר יצר הרע ואז כח ה' אשר היה עליו סר לצד א' דחוק ליה מפני החצונים, והיינו אומר' דוחק רגלי השכינה ואותו מקום צר נקרא יום צרה ושם סר כחכה מפני שליטת הרע (אור יקר).

² מלת סר מתחלף ס' בצ' שהוא מוצא אחד זסר"ץ, וירצה ביום צרה שהוא הרע השולט עליו סר ג"כ כחכה ומסייע לחצוני להרע לו וב' פירושים אלו נמצאים בתורה א' ואנכי אסתר אסתיר. הב', והיה כאשר שש ה' וגומר כן ישיש והכל לפי רעת המעשים (אור יקר).

³ בגוף להמיתו (אור יקר).

⁴ בנפש להכריתה או להענישה (אור יקר).

⁵ ויצא קסה ע"ב (ד"א).

⁶ שלח לך קעב ע"ב (הערת הזוהר).

⁷ פי' יצר הרע הוא מסיגי הגבורות (מ"מ).

⁸ סב ע"ב (הערת הזוהר).

⁹ שיצר הטוב הוא ענף החסדים (מ"מ).

בראשית

<p>(קץ) ורזא דמלה דא איהו קץ (כל בשר) ודא איהו קץ דא קץ על בשרא¹ ודא על רוחא בנין כך דא פנימי ודא חיצון דא ימינא ודא שמאלא דא קדישא ודא מסאבא והא אוקמוה</p>	<p>השמאל הזה הוא קץ כל בשר, נקרא קץ כל בשר, לא נקרא קץ כל רוח, וסוד הדבר, זהו קץ (כל בשר), וזהו קץ, זה קץ על בשר, וזה על רוח, לכן זה פנימי וזה חיצוני, זה ימין וזה שמאל, זה קדוש וזה טמא, והנה פרשוה.</p>
<p>ותא חזי רזא עלאה קדישא דמהימנותא רזא דעלמא דדכורא ועלמא דנוקבא וכל קדושא דקדישין ביה² וכל רזי דמהימנותא מהכא נפקן וכל חייזין³ וכל חירו⁴ וכל טביזין⁵ וכל</p>	<p>ובא וראה סוד עליון קדוש של האמונה, הסוד של עולם הזכר ועולם הנקבה, וכל קודש הקדשים בו, וכל סודות האמונה מכאן יצאו, וכל החיים וכל החירות וכל הטובות וכל</p>
<p>קננ/א</p>	
<p>נהורין⁶ מהכא אינון וכל ברכאין⁷ וטלי נדבאין⁸ וכל רחימו דרחימותא⁹ כלא מסטרא דא רזא דדרום¹⁰ מסטרא דצפון¹¹ מתפשטי דרגין¹² עד דמטא לתתא קסטופא דדהבא¹³ בסטרא מסאבא לכלוכא דמסאב ואחיד להאי לעילא ואחיד להאי לתתא והכא מזדווגי דכר ונוקבא כחדא ואינון רוכב נחש¹⁴ רזא דדכר ונוקבא ורזא דא עזאזין¹⁵ ומהכא מתפרשין דרגין ונפקין כמה סטרין לעלמא דמתפשטין מהכא ושלטין על עלמא וכלהו סטרי מסאבא ורברבין ממנן גו עלמא תא חזי עשו כד נפק לעלמא [כוליה] (כולא) סומקא כורדא בשערא כנוונא דשעיר ומתמן אלופין¹⁶ ממנן תריסין¹⁷ <נ"א תריסר> דשלטין בעלמא והא אוקמוה</p>	<p>האורות הם מכאן, וכל הברכות וטללי נדבות, וכל האהבה של האהבות, הכל מהצד הזה, סוד הדרום. מצד הצפון מתפשטות דרגות עד שמגיעה למטה פסולת הזהב בצד הטומאה, ליכלוך טמא, ואוחז את זה למעלה, ואוחז את זה למטה. וכאן מזדווגים זכר ונקבה יחד, והם רוכב נחש, הסוד של זכר ונקבה, וזה סוד עזאזין¹⁵. ומכאן נפרדות הדרגות ויוצאים כמה צדדים לעולם, שמתפשטים מכאן ושולטים על העולם, וכולם צדדי הטומאה, וממונים שרים לתוך העולם. בא וראה, כשיצא עשו לעולם כולו אדום כשושנה, בשער כדוגמת השעיר, ומשם אלופים, מגינים ממונים (שנים עשר) ששולטים בעולם, והנה פרשוה.</p>

¹ סב ע"ב (הערת הזוהר).

² פי' מהחסדים שמשם בא יצר הטוב (מ"מ).

³ פי' מוח חכמה בסוד החכמה תחיה בעליה (מ"מ).

⁴ פי' מח בינה ששם מקום החירות (מ"מ).

⁵ מוח החסדים שנק' טבין בסוד וירא אלהים את האור כי טוב (מ"מ).

⁶ ז' ספירות נעלמות בסוד הדעת (אור יקר). הם הגבורות שמאירים יותר מהחסדים בסוד טובה תוכחת מגולה וכו' (מ"מ).

⁷ מצד החסד (אור יקר).

⁸ מצד הת"ת (אור יקר).

⁹ מצד הגבורה בהיותה לטוב לאהבה ויאהב יצק שמאלו תחת לראשי וכו' (אור יקר).

¹⁰ דהיינו קץ הימין היותר נדבקת לימין וכל הפעולות בחסד (אור יקר).

¹¹ לא צפון ממש שהיא גבורה אלא ממה שנתפשט למטה סיגי הזהב כדמסיק (אור יקר).

¹² עי' לעיל קנא ע"ב ודברינו שם בשם הדע"ה. ועי' דע"ה ח"ב צב ע"א מה שביאר לעניין סנדלפון.

¹³ זוהם הזהב והיינו מותרי הדין הנשפע מלמעלה (ד"א).

¹⁴ סמאל לילית, עשו סמאל, אהליבמה תמנא בשמת כחות לילית (אור יקר).

¹⁵ זר"ן דנוגה דבי"ע הם עזאזל, סליק עד לעילא, עד המלכות (מ"מ).

¹⁶ הם שרים וכחות נמשכים מסמאל ולילית (אור יקר).

¹⁷ עי' תיקר"ז מה ע"א וכן גר"א מג ע"א שלאו דווקא תריסין אלא בעלי גבורה ומלחמה.

בראשית

<p>תא חזי (תהלים קו ג) אשרי שומרי משפט¹ דנטרי מהימנותא דקב"ה² בגין דקב"ה איהו משפט³ ובעי ליה לבר נש לנטרא דלא יסמי לארחא אחרא אלא דיהא נטיר משפט >בגין דקב"ה איהו משפט דכל ארחוי משפט < עושה צדקה בכל עת וכי בכל עת יכיל בר נש למעבד צדקה אלא מאן דישתדל בארחוי דאורייתא⁴ ועביד צדקה⁵ עם אינון דאצטריכו לה דכל מאן דעביד צדקה עם מסכנא אסגי ההיא צדקה לעילא ותתא</p>	<p>בא וראה, "אשרי שומרי משפט", ששומרים האמונה של הקדוש ברוך הוא, משום שהקדוש ברוך הוא הוא משפט, וצריך לאדם לשמור שלא יסטה לדרך אחרת, אלא שיהיה שומר משפט, משום שהקדוש ברוך הוא הוא משפט, שכל דרכיו משפט. "עושה צדקה בכל עת", וכי בכל עת יכול אדם לעשות צדקה, אלא מי שעוסק בדרכי התורה ועושה צדקה עם אותם שצריכים אותה, שכל מי שעושה צדקה עם העני, מרבה אותה צדקה למעלה ולמטה.</p>
<p>תא חזי מאן דאשתדל בצדקה ההיא צדקה⁶ דעביד סליק לעילא ומטא לעילא⁷ לההוא⁸ אתרא דיעקב⁹ דאיהו רתיכא עלאה ואמשיך ברכאן¹⁰ לההוא אתר ממבועא דכל מבועין ומההיא צדקה אמשיך וארבי ברכאן לכל אינון תתאי ולכל רתיכין ולכל חילין וכלהו אתברכאן¹¹ ואתוספן נהורין¹² כדקא יאות בגין דכלהו אקרו עת¹³ ודא הוא דכתיב עושה צדקה בכל עת</p>	<p>בא וראה, מי שעוסק בצדקה, אותה צדקה שעושה עולה למעלה ומגיעה למעלה לאותו המקום של יעקב, שהוא מרכבה עליונה, וממשיך ברכות למקום ההוא מן המעיין של כל המעיינות. ומאותה הצדקה ממשיך ומרבה ברכות לכל אותם התחתונים ולכל המרכבות ולכל החיילות, וכולם מתברכים, ונוספים אורות כראוי, משום שכולם נקראו עת, וזהו שכתוב "עושה צדקה בכל עת".</p>
<p>תא חזי בזמנא דהוו ישראל בארעא קדישא אינון הוו משכי ברכאן מלעילא לתתא וכד נפקו ישראל מארעא קדישא עאלו תחות רשו אחרא</p>	<p>בא וראה, בזמן שהיו ישראל בארץ הקדושה, הם היו מושכים ברכות ממעלה למטה, וכשיצאו ישראל מן הארץ הקדושה, נכנסו תחת רשות אחרת, ונמנעו הברכות</p>

¹ אינה מצוה לדיינים אלא לכל ישראל (אור יקר).
² שמירת האמונה מסור לכל א' והטעם שתלה הכתוב הענין במשפט בגין דקב"ה איהו משפט, ודקדק
היות אמת מדלא קאמר אשרי עושי משפט אלא שומר וזה שנאמר ובעי ליה לבר נש לנטרא וכו' והכוונה
ששומר אורחותיו כדי שלא יפגום ויסתלק מעליו המשפט שהוא הקב"ה. והוקשה לו שאין יחס כנוי המשפט
אלא לדיינים ולשאר העם היה לו לומר כינוי אחר ויאמר אשרי שומר תורה וכיוצא לזה (אור יקר).
³ ולהורות על שמירת כל דרכי האדם כמו שהקב"ה כל דרכיו משפט נקט הכי (אור יקר).
⁴ מצד הת"ת (אור יקר).
⁵ "עביד צדקה", מלכות, הוא היחוד הגמור (אור יקר).
⁶ מלכות (אור יקר).
⁷ עולה עד הת"ת (אור יקר).
⁸ ביחוד של צדקה מתייחדים עקרי השמות המיוחדים הקדושים שהם יקר"ק אקי"ק אלקי"ם אדנ"י
בגימטריא צדקה. א"מ (נ"א).
⁹ פ' המלכות מעלה אותה הצדקה בסוד מ"ן לז"א שהוא מקומו של יעקב אבינו (מ"מ).
¹⁰ לבינה ולעליונות כולם ולכך אמשיך לת"ת ברכאן ממבועא דהיינו כתר וחכמה הנכללות בבינה (אור
יקר). פ' אחר שהמלכות מעלה הצדקה בסוד מ"ן לז"א אזי מזדווגים ז' ו' ועולים בסוד מ"ן לאו"א ומזדווגים
ג"כ או"א ע"י מ"ן שלהם שהם ז' וז"ש "ואמשיך ברכאן לההוא אתר" שהוא ז"א ממבועא דכל מבועין שהיא
אימא ודא הוא דכתיב עושה צדקה בכל עת, פ' שע"י הצדקה שעושה האדם ממשיך שפע לכל החיילות כולם
שנקראים עת (מ"מ).
¹¹ שפע (אור יקר).
¹² תוספת כללות במדותם כעין פנים וכנפים לחיות (אור יקר).
¹³ שהם חיילי המלכות הנקראת עת כנודע. וכל זה ראיה לקץ הימין ומה גורם השומר אותו והיינו ת"ח
אשרי וכו' וראיה לקץ כל בשר ת"ח בזמנא וכו' (אור יקר).
כ"ח עתים דקהלת (ד"א). והנה המלכות מכונה "עת", וכמ"ש בזוה"ק (וירא קטז ע"ב) מקץ (קצח ע"א) ופ'
תרומה (קנה ע"ב), כי בה ועל ידה יוצא ונעשה כל דבר בעתו ובזמנו (הקדור"ש כח ע"א).

בראשית

<p>וברכאן אתמנעו מעלמא תא חזי יעקב הוה תחות רשו קדישא כיון דנפק מארעא¹ עאל ברשו אחרא² ועד לא עאל תחות רשו אחרא אתגלי עליה קב"ה בחלמא וחמא כל מה דחמא ואולו עמיה מלאכין קדישין עד דיתיב על בירא וכיון דיתיב על בירא סליקו מיא לגביה וכן הוה משה דמתמן אודמנת ליה אתתיה רזא דמלה בירא לא סלקא אלא כד חמא קשרא דיליה לאתחברא בהדיה</p>	<p>מן העולם. בא וראה, יעקב היה תחת רשות קדושה, כיון שיצא מן הארץ, נכנס לרשות אחרת, וטרם שנכנס תחת רשות אחרת, התגלה עליו הקדוש ברוך הוא בחלום וראה כל מה שראה, והלכו עמו מלאכים קדושים, עד שישב על הבאר. וכיון שישב על הבאר עלו אליו המים. וכן היה משה, שמשם הזדמנה לו אשתו. סוד הדבר, הבאר לא עולה אלא כשרואה את הקשר שלה להתחבר עמו.</p>
<p>ואמר רבי אבא כל הני קראי קשיין אהרדי בקדמיתא כתיב (בראשית כח י) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ולבן בחרן הוה יתיב אמאי נטיל מתמן דכתיב (שם כט א) וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם ומגלן דבחרן הוה דיוריה דלבן דכתיב (שם ד) ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו ויאמר הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו משמע דדיוריה דלבן בחרן הוה אלא יעקב אמר אנא בעינא למיעל בשכינתא בגין דבעינא לאודווגא אבא כד אתנסיב ושדר לעבדא אשכח עינא דמיא וכדין אודמנת ליה לאבא אתתא והא באתר דא לא אשכחנא לא עינא ולא בירא ולא מיא ומיד וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם ותמן אודמנת ליה בירא כדקאמרן ואודמנת ליה אתתיה³</p>	<p>ואמר רבי אבא, כל הפסוקים הללו קשים זה על זה. בראשונה כתוב "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", ולבן היה יושב בחרן, למה נסע משם, שכתוב "וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם". ומנין לנו שבחרן היה דיורו של לבן, שכתוב "ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו, ויאמר [להם] הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו", משמע שדיורו של לבן היה בחרן. אלא יעקב אמר, אני רוצה להיכנס בשכינה משום שאני רוצה להתחתן. כשאבא נשא ושלח את העבד, מצא עין המים, ואז הזדמנה לאבא אשה, והנה במקום הזה לא מצאתי לא עין ולא באר ולא מים, ומיד, "וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם", ושם הזדמנה לו באר, כמו שאמרנו, והזדמנה לו אשתו.</p>
<p>רבי אלעזר אמר חרן תמן הוה⁴ ודאי והאי בירא בחקלא הוה דאי לאו הכי אמאי כתיב (שם יב) ותרץ ותגד לאביה אלא בגין דהוה סמיך למתא</p>	<p>רבי אלעזר אמר, חרן, שם היה ודאי, והבאר הזו היתה בשדה, שאם לא כך, למה כתוב "ותרץ ותגד לאביה", אלא משום שהיה סמוך לעיר.</p>
<p>ואמר רבי אלעזר יעקב דאודמנת ליה על בירא אתתא אמאי לא אודמנת ליה לאה דהא קיימא ליה ליעקב כל אינון שבטין אלא לאה לא בעא קודשא בריך הוא לזווגא ליה ליעקב באתגליא⁵ דכתיב (שם כה) ויהי בבקר והנה היא</p>	<p>ואמר רבי אלעזר, יעקב שהזדמנה לו אשה על הבאר, למה לא הזדמנה לו לאה, שהרי העמידה לו ליעקב כל אותם השבטים, אלא שאת לאה לא רצה הקדוש ברוך הוא לזווגה עם יעקב בגלוי, שכתוב "ויהי בבוקר והנה היא לאה", שהרי קודם לא התגלה הדבר. ועוד, כדי למשוך את</p>

¹ ויצא יעקב (אור יקר).

² וילך חרנה (אור יקר). מכאן משמע שאפילו בחרבן אסור לצאת מא"י לחו"ל שהרי בזמן יעקב לא היה מקדש ואלולי שיצא מפני דוחקו גם לישא אשה לא נזדווגו מלאכים. ועכ"ז לא נזדווגה שכינה עצמה רק מלאכים ואע"פ שיצא בציווי אביו. ז"ח (נ"א).

³ שהיא הלכה מחרן לרעות שם (אור יקר).

⁴ במקום הבאר, ומאי קשה לך אפשר שהבאר לא היה בישוב ונכנס לישוב וחזר לבאר לשדה והיינו לא שהלך ממש אלא שרצה ללכת ובדרכו ראה הבאר סמוך לחרן. תדע דכתיב ותרץ הנערה ואם כדברך שהיה רחוק הרבה היאך בריצה א' הגיע לאביה (אור יקר).

⁵ מפני שהיתה נגד הבינה שהיא נעלמת ורחל נגד המלכות בנגלה (אור יקר).

בראשית

<p>לאה¹ דהא קודם לכן לא אתגליא מלה ותו בגין לאמשכא עינא ולבא דיעקב בשפירו דרחל למעבד דיוריה תמן ובגינה</p>	<p>עינו ולבו של יעקב ביופי של רחל, לעשות שם את דיורו, ובשבילה</p>
<p>קנג/ב</p>	
<p>אזדווגת ליה לאה ואוקימת כל אינון שבטין במה ידע יעקב מאן היא רחל אלא דאינון רעיין אמרו ליה² דכתיב (בראשית כט ו) והנה רחל בתו באה עם הצאן</p>	<p>הזדווגה לו לאה והקימה את כל אותם השבטים. במה ידע יעקב מי היא רחל, אלא שאותם הרועים אמרו לו, שכתוב "והנה רחל בתו באה עם הצאן".</p>
<p>תא חזי מה כתיב (שם יח) ויאמר³ אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה וכי מה דעתיה דיעקב דלא קאמר עשר ירחין או שתא חדא אלא שבע שנים אמאי אלא יעקב בחכמתא עבד בגין דלא יימרו⁴ דבגין תיאובתא דשפירו דרחל עבד אלא בגין חכמתא דסיהרא בת שבע שנין היא וכלהו שבע שנין עלאין שרו עליה דיעקב⁵ עד לא נסיב לה לרחל למיתב גבה כדקא יאות דהא יעקב נטל כלהו בקדמיתא ולבתר אתא לגבה בגין לאשתכחא איהו שמים ואיהי ארץ ורזא דמלה (שם כ) ויהיו בעיניו כימים אחדים מאי כימים אחדים אלא כלהו שבע שנין שקיל לון בעיניו כאינון עלאין דאינון אחדין דלא מתפרשא⁶ וכלהו חד דמתקשרא⁷ דא בדא באהבתו אותה לאשתכחא כגוונא עלאה</p>	<p>בא וראה מה כתוב, "ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה", וכי מה דעתו של יעקב שלא אמר עשרה חדשים או שנה אחת אלא שבע שנים, למה. אלא יעקב עשה בחכמה, כדי שלא יאמרו שבשביל התשוקה של יופיה של רחל עשה, אלא בשביל החכמה, שהלבנה בת שבע שנים היא, וכל שבע השנים העליונות שורות היו על יעקב טרם נשא את רחל לְשֶׁבֶת עמה כראוי, שהרי יעקב לקח את כולם בראשונה, ואחר כך בא אליה, כדי להמצא הוא שמים והיא ארץ. וסוד הדבר, "ויהיו בעיניו כימים אחדים", מה זה "כימים אחדים", אלא כל שבע השנים שקל אותם בעיניו כאותם עליונים, שהם אחדים ולא נפרדים, וכולם אחד, שנקשרים זה עם זה באהבתו אותה להיות כדוגמא העליונה.</p>
<p>תא חזי דאפילו לכן רמז ליה באינון שבע ולא ידע מאי קאמר דפתח ואמר⁷ טוב >דכתיב (שם יט) טוב> תתי וגו' אמר רבי אבא הכי הוא ודאי פלח שבע שנין לאזדווגא בשמטה אמר רבי אלעזר תא חזי בכל אתר יובלא סתים דלא אתגליא ושמטה אתגליא תא חזי בשעתא דיעקב פלח שבע שנין קדמאין נפקא קלא ואמר <יעקב> (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם⁸ <כתיב> עולם סתים דלעילא יובלא מתמן שירותא דאלין</p>	<p>בא וראה שאפילו לכן רמז לו באותם השבע ולא ידע מה אמר. שפתח ואמר טוב, שכתוב "טוב תתי" וגו'. אמר רבי אבא, כך זה ודאי, עבד שבע שנים להזדווג עם שמיטה. אמר רבי אלעזר, בא וראה, בכל מקום היובל סתום, שלא התגלה, והשמיטה התגלתה. בא וראה, בשעה שיעקב עבד שבע שנים ראשונות, יצא קול ואמר, יעקב, כתוב "מן העולם ועד העולם". העולם הסתום שלמעלה היובל,</p>

¹ בבקר שהוא חסד והנה היא לאה, אבל קודם לכן למעלה אינה נגלית (אור יקר).

² פי' לא שהרועים השיבו ויאמרו שלום ותו לא, והכתוב הוא שמסיים והנה רחל בתו וכו' אלא שהרועים הם סיימו דבריהם ואמרו לו והנה רחל בתו באה (מ"מ).

³ גליון וללבן שתי בנות דף קסג ע"א (ד"א).

⁴ שא"כ ה"ל לקצוב זמן קצר אלא ודאי לסוד קא מכוין (מ"מ).

⁵ פי' חגתנה"ם דז"א ששם הוא מקום רחל מהם קיבל יעקב הארה ואח"כ המשיכם לרחל (מ"מ).

⁶ פי' יעקב היו חשובים בעיניו הז"ת דז"א שתיקן באו"א שנקראים אחדים דכחדא שריין ולא מתפרשן (מ"מ).

צה ע"ב (הערת הזוהר).

⁷ פי' שהחסד שהוא תחלת ז' שנים העליונים נקרא טוב ובזוהר שיר השירים בפ' ישקני מנשיקות טוב לאו איהו אלא מסטרא דאור קדמאה וכן בפ' תרומה קכז ע"א וקכח ע"ב (ד"א).

⁸ עי' ע"ח ל"ר פרק ב'. כאן מבאר עניין יחוד דז"א למעלה ולמטה (דע"ה ח"ב פב ע"א).

בראשית

<p>דאינון סתימין דלא אתגליא לון¹ מן יובלא אינון בגין כך אסתימו מיעקב דלא ידע דחשב דהא מן שמטה אינון ובגין דיעבד שירותא מעולם דלעילא אתכסיין מניה בגין דיובלא איהו סתים ולבתר דעברו² שני יובלא דאתכסיין עבר¹⁸ שני שמטה דאתגליין³ ואתעטר בתרין עלמין ואחיד לון</p>	<p>משם הראשית, שאלו שהם סתומים, שלא התגלה להם, הם מן היובל, לכן נסתמו מיעקב שלא ידע, שחשב שהרי הם מן השמיטה, וכדי שיעשה ראשית מן העולם שלמעלה, התכסו ממנו, משום שהיובל הוא סתום. ואחר שעברו שני היובל המכוסים, עברו שני שמיטה הנגלים, והתעטר בשני עולמות ואחז אותם.</p>
<p>תא הוי לאה אולידת שית בנין וברתא חדא והכי אתחזי דהא שית סטרין קיימין עלה⁴ ואלין שית וברתא חדא ברזא עלאה נפקא רחל אולידת תרין צדיקים והכי אתחזי <הא שמטה> דבין תרי צדיקי יתבא <לעלמין> <עלמא> דכתיב <תהלים לו כט> צדיקים ירשו ארץ צדיק לעילא וצדיק לתתא צדיק לעילא⁵ מניה נגדן מיין עלאין צדיק לתתא מניה נבעא נוקבא מיא לגבי דכורא בתיאובתא שלים צדיק⁶ מסטרא דא וצדיק מסטרא דא כמה דכורא לעילא יתיב בין תרי נוקבי הכי נמי נוקבא לתתא יתבא בין תרי צדיקי ועל דא יוסף ובנימין תרין צדיקין נינהו⁷ יוסף זכה למהוי צדיק לעילא בגין דנטר את קיימא בנימין איהו צדיק לתתא לאתעטרא שמטה בין תרי צדיקי יוסף הצדיק ובנימין הצדיק</p>	<p>בא וראה, לאה הולידה ששה בנים ובת אחת, וכך ראוי, שהרי ששה צדדים עומדים עליה, ואלו ששה ובת אחת יצאו בסוד עליון. רחל הולידה שני צדיקים, וכך ראוי, הנה שמיטה, לעולם יושבת בין שני צדיקים, שכתוב "צדיקים יירשו ארץ". צדיק למעלה וצדיק למטה. הצדיק למעלה, ממנו שופעים מים עליונים, הצדיק למטה, ממנו נובעת הנקבה מים לזכר בתשוקה שלימה. צדיק מצד זה, וצדיק מצד זה, כמו שהזכר למעלה יושב בין שתי נקבות, כך גם הנקבה למטה יושבת בין שני צדיקים. ועל כן יוסף ובנימין הם שני צדיקים. יוסף זכה להיות צדיק למעלה, משום ששמר את הברית, ובנימין הוא צדיק למטה, לעטר את השמיטה בין שני צדיקים, יוסף הצדיק ובנימין הצדיק.</p>

¹ קנח ע"ב ורמח ע"ב וארא כב ע"ב ויגש רי ע"ב ויחי רמז ע"ב (ד"א).

² ז"ס מב' עד מ' וב' נקרא יובל ושני שמיטה נקרא ז"ס שבמ' שהמ' נקרא שמיטה. א"מ (נ"א).

³ פקודי רנו ע"ב (הערת הזוהר).

⁴ לאה היא בח' הארת אור הבינה הרי היא אם ה'ק, וכן היא אחוזה בדעת ולכן ילדה ו' בנים שכן היא אם ה'ק ומלכות (הקדו"ש מח ע"א).

⁵ עי' שעה"כ כג ע"ג.

⁶ רמה ע"ב ויקהל ריא ע"ב ריג ע"ב (ד"א).

⁷ וראוי לדקדק בזאת הסוגיא בענין בנימין דאקרי צדיק על דלא שמש ערסיה כל הנהו שנין דאתאבל יעקב על יוסף ופי' ואמר כי כשירד למצרים שאל לו יוסף אם היו לו בנים והשיב לו שעדיין לא היו לו בנים וא"ל יוסף ואם יולדו לך מה יהיה שמותם והשיב לו שיקראם ע"ש יוסף אחי וראש כנדרש בגמ' אחי שהי' אחי וכו' וחזר והקשה שהרי בירידתם למצרים נאמר ובני בנימין בלע ובכר והיו מכלל ע' נפש שירדו מצרימה ותירץ כי אחר שאתא בנימן לוות יוסף למצרים ואשתכח ליוסף כאשר נגלה להם ואמר אני יוסף אחיכם אז הדר בנימין עם אחיו לארץ כנען ושמש ערסיה ונולדו לו בנים וז"ש בנימן הדר לביתיה ושמש ערסיה וכו' וצ"ע כי כפי הנראה מענין יהודה שהיו עצמותיו מגולגלים בארון מפני החרם שקבל עליו אם לא אביאנו אליך וחטאתי לאבי כל הימים משמע דלא אהדר בנימין לארץ כנען. ואם נאמר דאהדר ומה שהיו עצמותיו מגולגלים בעבור דקיי"ל דחרם על תנאי מפי עצמו צריך הפרה אפילו שיתקיים קשה ג"כ שהרי תכף אחר שעלו אחיו לארץ כנען והעלו עמהם העגלות הורידו עמהם ליעקב למצרים ולא היה שהות לבנימין להוליד אפי' בן אחד כ"ש עשרה בנים ואפי' אם יהיו לו עשרה נשים כי הרי כלם ירדו למצרים נולדים חוץ מן יוכבד שנולדה בין החומות ומכ"ש שכל השבטים נולדו עמהם תאומה אחת ונשאו אותה ולא יתכן שבנימין הנקרא צדיק ישא תשע נשים אחרות ארורות מבנות כנען וכמו שהקשה רבי נחמיה לר' יהודה במדרש וע"ש ואם נאמר שנולדו עמו עשרה תאומות הוא פלא עצום ועוד שאפילו לזה לא היה זמן שנתעברו ושילדו כלם וירדו למצרים. אמר שמואל ונוסף על זה שמוכרח לומר שכלם מתו קודם שירדו למצרים וכמו שפרש"י ז"ל לדברי האומר תאומות נולדו עם השבטים צ"ל שכלם מתו קודם שירדו למצרים הואיל ולא נמנו בתוך הע' נפש זולתי סרח בת אשר או יוכבד כמ"ד וצ"ע (שמונה שערים) (הגהות מהרח"ו), ועי' בהגר"א על ספד"צ י ע"א ד"ה מלך הז' וי ע"ג ד"ה ענין אפרים, ועי' לקמן קנה ע"ב.

בראשית

<p>וכי בנימין צדיק הוה אין דכל יומי לא חטא בהאי את קיימא ואף על גב דלא אודמן ליה עובדא כיוסף אי הכי אמאי אקרי צדיק אלא כל יומי דיעקב הוה באבלא דיוסף לא שמש ערסיה ואי תימא דכד אתנטיל יוסף מיעקב רביא הוה ולא נסיב ואת אמרת דלא שמש ערסיה אלא אע"ג דאזדווג לבתר לא בעא לשמשא ערסיה!</p>	<p>וכי בנימין היה צדיק, כן, שכל ימיו לא חטא באות הברית הזו. ואף על גב שלא הזדמן לו מעשה כמו יוסף, אם כן למה נקרא צדיק, אלא כל ימי יעקב, כשהיה באבל של יוסף, לא שימש מטתו. ואם תאמר, שכשניטל יוסף מיעקב ילד היה ולא נשוי, ואתה אומר שלא שימש מטתו. אלא אף על גב שהתחתן לאחר מכן, לא רצה לשמש מטתו.</p>
<p>ואנן הכי תנן בשעה דשאל יוסף לבנימין אמר ליה אית לך אינתו א"ל אין א"ל אית לך בנין א"ל לא אבל בנין זמינין לו א"ל והיך יקרונן אין והיך אקרונן א"ל על שום אחי וכו' >נ"א א"ל אית לך בנין א"ל זמינין לי א"ל ואיך יתקרונן לך א"ל ע"ש אחי [וראש] וגו' > גרא ונעמן וגו' >דכתיב (בראשית מו כא) ובני בנימן בלע ובכר וגו' ואת אמרת דלא שמש¹⁹ א"ל אין > דהא בההיא שעתא לא הוה ליה >נ"א לבתר דיצא מבית האסורין הוה ליה ></p>	<p>ואנו כך שנינו, בשעה ששאל יוסף את בנימין, אמר לו, יש לך אשה, אמר לו כן. אמר לו, יש לך בנים, אמר לו, כן. ואיך נקראים, אמר לו, על שם אחי וכו', (אמר לו, יש לך בנים, אמר לו, עתידים לי. אמר לו, והיאך תקראם, אמר לו, על שם אחי וגו'). "גרא ונעמן" וגו', שכתוב "ובני בנימין בלע ובכר" וגו', ואתה אמרת שלא שימש, (אלא באותה שעה). אמר לו, כן, שהרי באותה שעה לא היו לו. (לאחר שיצא מבית האסורים היו לו).</p>
<p>ואי תימא ובני בנימין בלע ובכר כד עאלו למצרים הכי הוא ודאי דכל זמנא דאתאבל יעקב על יוסף לא שמש ערסיה ואוליד בנין ואמר בנימין הא יוסף אחי את קיימא דאבא הוה דהא ברית סיומא דגופא איהו כיון דאיהו² אתאביד אנא אהא נטיר</p>	<p>ואם תאמר, "ובני בנימין בלע ובכר", כשנכנסו למצרים, כך זה ודאי, שכל זמן שהתאבל יעקב על יוסף, לא שימש מטתו והוליד בנים, ואמר בנימין, הנה יוסף אחי, אות הברית של אבא היה, שהרי הברית היא סיום הגוף. כיון שהוא נאבד, אני אהיה שומר</p>
<p>קנד/א</p>	
<p>אתריה דאחי ואי תימא הא בההוא זמנא דאתאביד לא הוה צדיק דצדיק לא הוה עד דאערע עובדא ביה אלא כלהו הוה ידעי מיעקב דיעקב הוה ידע דאתר דא ירית יוסף ובניני כך אוריך בלבן כל כך עד דיסתיים גופא ומאן הוא סיומא דגופא ברית ועל דא כתיב (בראשית ל כה) ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' דהא ודאי השתא אשתלים גופא כיון דגופא אשתלים בעינא למיזל ובניני כך בנימן ידע ונטר ארחיה דאחי</p>	<p>מקומו של אחי. ואם תאמר, הרי באותו זמן שנאבד לא היה צדיק, שצדיק הוא לא היה עד שקרה המעשה הזה בו, אלא כולם היו יודעים מיעקב, שיעקב היה יודע שהמקום הזה ירש יוסף, ולכן האריך אצל לבן כל כך, עד שיסתיים הגוף, ומי הוא סיום הגוף, הברית, ועל כן כתוב "ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף" וגו'. שהרי ודאי כעת נשלם הגוף. כיון שנשלם הגוף, אני רוצה ללכת, ולכן בנימין ידע ושמר את דרך אחיו.</p>
<p>כיון דאתא [ל]יוסף ואשתכח בנימין הדר לביתיה ושמש ערסיה (אולו ועאלו) [ואוליד] בנין</p>	<p>כיון שבא ליוסף ונמצא, בנימין חזר לביתו ושימש מטתו, (והלכו ונכנסו) והוליד בנים. ועל כן הקדוש ברוך הוא עשה</p>

¹ ובסמוך בדרך קנד ע"א אמר כיון דאתא ליוסף ואשתכח בנימין הדר לביתיה ושמש ואוליד בנין הא לישנא קשיא טובא קדמונים אחזו צע"ר איך במעט זמן אוליד ל' בנים והוא פלא. ומז"ה ב"ח פירש לא שמש ערסיה בגינה אלא בגינה דיוסף וכו' והוא דחוק מאד ובפרט בסוף הלשון ושם הביא גרסא אחרת ובתר דנפק יוסף מבית אסורים הו"ל וזו גרסא מתיישבת עש"ב ש"ר במק"מ שהביא דברי הרמ"ז ונדחק הרבה. וכתב שהאר"י זצ"ל פי' לצורכו כמ"ש בז"ח ואם קבלה נקבל (מא"י) (נ"א).

² קנה ע"ב משפטים קיד ע"ב (ד"א).

בראשית

<p>ו[על דא] קב"ה עביד ליה צדיק לתתא ויוסף צדיק לעילא ובגיני כך רחל תרין בנין אולידת ולאח שית בנין וברתא ועל דא אינון <שבע> שנין קדמאי אתכסיין דלא ידע בהו יעקב בגין דהוו דיובלא ואינון דשמטה אתגליין ובשמטה <דאתגליא> (דאתגליין) פלח ליובלא דאתכסיא! דכתיב (שם כט כ) ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים שבע שנים סתם ברחל פלח שבע שנים עלאין ואתאחיד בהו בתרי עלמין מכאן אוליפנא מנו דאתגליא אתי בר נש לסתימאה</p>	<p>אותו צדיק למטה, ויוסף צדיק למעלה, ולכן רחל הולידה שני בנים, ולאח ששה בנים ובת. ועל זה אותן שבע השנים הראשונות מכוסות, שלא ידע בהן יעקב, משום שהיו של היובל. ואותן של שמיטה התגלו, ובשמיטה הגלויה עבד את היובל שהתכסה, שכתוב "ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים", שבע שנים סתם, ברחל עבד שבע שנים עליונות, ונאחז בהן בשני עולמות. מכאן למדנו, מתוך הנגלה בא האדם לנסתר.</p>
<p>ואי תימא אי הכי דשנין קדמאי² מיובלא אינון הא ביובלא כתיב (ויקרא כה ח) שבע שנים שבע פעמים³ שבע שנים שכיחי שבע פעמים (<נ"א> לא שכיחי) אן אינון אלא אינון שבעה יומין דנטר בהלולא דלאה אשלימו חושבנא⁴ דהא כל יומא פעם²⁰ (נ"א שבע) אחת אקרי דכתיב⁵ (תהלים קיט קסד) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך וכל שבעה אשתלים בשבעה יומין שבע בכל יומא דאקרי פעם אחת⁶ וברחל לא הוה כן דלא נטר שבעה יומין אלא שבע שנין דפלח לבתר וא"ת אי הכי שנין דשמטה⁷ הוו ליה למפלח קודם ולבתר לאודווגא בשמטה אלא כיון דקביל עליה למפלח כאילו פלח לון אתא רבי אבא ונשקיה אמר בריך רחמנא דזכינא להאי קרא על ההוא</p>	<p>ואם תאמר, אם כך שהשנים הראשונות הן מהיובל, הרי ביובל כתוב שבע שנים שבע פעמים, שבע שנים מצויות, שבע פעמים (לא מצויות), איפה הן, אלא אותם שבעה ימים ששמר בחתונה של לאה השלימו את החשבון, שהרי כל יום (פעם אחת ושבע אחת נ"א שבע) נקרא פעם אחת, שכתוב "שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך", וכל שבעה משתלם בשבעה ימים, ז' בכל יום, שנקרא פעם אחת. וברחל לא היה כן, שלא שמר שבעה ימים, אלא שבע שנים שעבד אחר כך. ואם תאמר, אם כך, שנים של שמיטה היה לו לעבוד קודם ואחר כך להזדווג עם השמיטה. אלא כיון שקיבל עליו לעבוד, כאלו עבד אותם. בא רבי אבא ונשקו. אמר, ברוך הרחמן שזכיתי לפסוק הזה, על</p>

¹ פי' כי ז' נעלמות אינם מושגות אלא מתוך התחונות שבמלכות, לכך באלו הנגלות מתוך מה שמראים מהעליונים פלח וכו' והשלים עניינם (אור יקר).

² אי אמרת בשלמא למאי דס"ד דשבע שנין דשמטה אינון כדפי' מחשבת יעקב על רחל אלא שאח"כ החליפו לו והוכרח לעבוד שבעה אחרים ניחא דהוו שבעה לבד אלא לדידך דאמרת דאינון דיובלא היה ראוי שיהיו בהם ז' שנים ז' פעמים (או יקר).

³ כל אחד כלול' מהשאר משא"כ בנהרות שהן הרי בתר עולם הנפרדים (ד"א).

⁴ כלומר שבכל יום ויום מאותם השבעה היה כלול מז' שנים הקודמין בענין שהם שבעה פעמים שבעה שנים והטעם שכיון שקדם לשבע ימי החופה שבע שני העבודה, היה כל יום ויום מהחופה נכלל בשבעת ימי העבודה כיון שהם היו סבה לז' ימי חופה והכל אומרים בכל יום נשא פלוני לפלונית בז' שני עבודה מה שאין כן ברחל שלא קדמו ז' שני עבודה לחופה לכך ז' ימי חופת האינם כלולים מז' שנים (אור יקר).

⁵ פירש ז"ח מרמ"ק כי מתפלל ושומע הכל מש"צ ועונה אמן הרי ג' הלולים וכן במנחה הרי ו' ועוד ערבית הרי ז'. והא דחשיב ג' תפלות כ"כ הרד"א בשם הר"א ו' ששון הביאו ב"י סימן קפ"ד ע"ש (מא"ן) (נ"א).

⁶ פירוש שלא עשה יעקב ב"פ ז' ימי חופה אלא בחופה אחת של לאה נשא רחל ודלא כפירש"י ז"ל כי העי' הוא להתקשר בז' שנים עליונים בכלל ובפרט ז"ש ז"פ ואחר שהוא נקשר באלו בנקל הוא מתקן ז' בחי' שבה דהיינו ז"ש דפלח לבתר כי עקר התיקון הוא מלמעלה. ז"ח. ואני אומר כי אינם דברי רש"י לחוד אלא מפורש בבר' ועוד מקרא מפורש הוא מלא שבוע זאת ונתנה לך כו' והדבר קשה שלא עשה ז' ימי חופה לרחל. ואפשר דמ"ש דלא נטר ז' יומין ר"ל בכוונה של לאה שיועילו ז' למ"ט כל יום לז'. אלא ז' ימי חופה פשוטים וה' יאיר עינינו. ואחרי כתבי ראיתי שכ"כ במק"מ (מא"ן) (נ"א).

⁷ ה"ל למפלח קודם כמו בלאה שהקדים ז' שנים לזווג כן ה"ל להקדים ז' שנים דרחל לזווג ותירץ כיון דקיבל עליה למפלח וכו' ר"ל בשלמא בלאה שהוא התחלת התיקון צריך להקדים ז' שנים קודם הזווג אבל ברחל כיון שכבר המשיך הארה מז' עליונות בחב"ד ח"ג ושליש הת"ת לצורך לאה די שיקבל עליה למפלח לצורך רחל (מ"מ).

בראשית

<p>אתר כתיב (ישעיה מב כא) יהו"ה חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר</p>	<p>אותו המקום כתוב "ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר".</p>
<p>תו א"ר אלעזר הא דאתמר לאה אולידת שית בנין וברתא חדא הכי הוא ודאי רחל תרי בנין ודאי בני שפחות ארבעה תקונא דלהון היך קיימי אלא אינון ארבע¹ קשרים דאקרון אחורים דכתיב (מ"א ז כה) וכל אחוריהם² ביתה דהא בדרועא ימינא תלת³ קשרין אבל קשרא חד באמצעיתא דאיהו רב ואיהו אחור דאשתאר לבר וכן חד בדרועא שמאלא וכן חד בירכא ימינא וכן חד בירכא שמאלא וכד אתתקן כלא אשתכחו כלהו ביתה⁴ לקיימא קרא דכתיב וכל אחוריהם ביתה</p>	<p>עוד אמר רבי אלעזר, זה שנאמר לאה הולידה ששה בנים ובת אחת, כך זה ודאי. רחל שני בנים ודאי. בני השפחות ארבעה. תקונם איך עומדים, אלא אותם ארבעה קשרים שנקראים אחוריים, שכתוב "וכל אחוריהם ביתה", שהרי בזרוע ימין שלשה פרקים, אבל פרק אחד באמצע שהוא גדול, והוא אחור, שנשאר בחוץ. וכן אחד בזרוע שמאל, וכן אחד בירך ימין, וכן אחד בירך שמאל. וכשהכל נתקן, נמצאו כולם ביתה, לקיים את הפסוק שכתוב "וכל אחוריהם ביתה".</p>
<p>כל שאר קשורין כלהו אתחזיין במישר ואלין נפקין לבר מדרועין ולבר מירכין לאתחזאה בבני השפחות [דאע"ג] (ואע"ג) דאינון במניינא לא השיבו כבני רחל ולא וכו' נפקי לבר דבר אחר אלין אינון ארבע דכל שאר קשרין נטלי בניייהו ואלין נטלי לון אמר רבי אבא הכי הוא ודאי "נ"א א"ר אבא דא לאו דא" וכל כלא מתתקן כחדא⁵</p>	<p>כל שאר הפרקים, כולם נראים ביושר, ואלו יוצאים מחוץ לזרועות ומחוץ לירכיים להראות בבני השפחות, שאף על גב שהם במנין, אינם חשובים כבני רחל ולא, ולכן יצאו בחוץ. דבר אחר, אלו הם הארבעה שכל שאר הקשרים נוטלים בשבילם, ואלו נוטלים אותם. אמר רבי אבא, כך זה ודאי, (אמר רבי אבא, זה לא זה) ועל כן הכל נתקן יחד.</p>
<p>וירא יהו"ה כי שנואה לאה וגו' (בראשית כט לא) רבי אלעזר פתח (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה מושיבי עקרת הבית דא רחל דאיהי עקרא דביתא⁶ אם הבנים שמחה דא לאה <דבר אחר> מושיבי עקרת הבית דא שמטה דאיהי עקרא דהאי עלמא עליה אתדבר אם הבנים שמחה דא יובלא⁷ [דכל] (וכל) חידו וכל חדוה דכלהו עלמין ביה תליין והאי קרא כללא דכלא הוא בנין דהאי כליל כללא</p>	<p>"וירא ה' כי שנואה לאה" וגו'. רבי אלעזר פתח, "מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה". "מושיבי עקרת הבית" זו רחל, שהיא עיקר הבית. "אם הבנים שמחה" זו לאה. דבר אחר, "מושיבי עקרת הבית" זו שמיטה, שהיא עיקר העולם הזה, על ידו הוא מונהג. "אם הבנים שמחה" זה היובל, שכל שמחה וכל חדוה של כל העולמות תלויים בו, והפסוק הזה הוא הכלל של הכל, משום שזה כולל הכל בסוד קדוש, ועל זה סיום הפסוק, "הללויה". "וירא ה' כי שנואה לאה", וכי למה היא שנואה, והרי בני השנואה אינם</p>

¹ קנח ע"א (הערת הזוהר). שרשם של בלהה וזלפה הוא באחוריים דרחל ולא (ח"ג נ"ה). ועי' ע"ח שער הקלי' פרק ב' (הקדו"ש מד ע"ד).

² מכאן שבתפילה שמיחד השם צריך שלא יצא מזרועותיו לחוץ שיניח הזרועות על החזה וידביק לגוף הפרק שבו התפלין. ז"ח (נ"א). עי' ע"ח שער טז פרק ו' שמכאן מוכח שהידים גבוהים מהכתפיים.

³ רמא ע"א (הערת הזוהר).

⁴ משא"כ בסטרא אחרא שאחוריהם לחוץ ככתוב בפרשת פקודי רמד ע"ב (ד"א).

⁵ עי' ע"ח שער הולדת אר"א פרק ו'.

⁶ כלומר שעיקר הנהגת התחתונים תלוי בה (פת"ש אח"ף ז).

⁷ בח"י נ"ח [בספר חמדת ימים דף נח] באי בשלום עטרת בעלה כי היא עולה עד הראש, וצ"ל גם ברנה וביום טוב גם בשמחה והאומר בשמחה בשבת תועה מדרך השכל, כי רנה שהיא בסוד המלכות כמ"ש בתז"ח דף לב נדרש בשבת מלכתא ושמחה בסוד אימא אם הבנים שמחה כמ"ש בזהר ויצא דא יובלא וכו' נדרש ב"ט שהוא באימא כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

בראשית

<p>ברזא קדישא ועל דא סיומא דקרא¹ הללויה² וירא יהו"ה כי שנואה לאה וכי אמאי היא שנואה והא בני שנואה לאו בני מעליא נינהו וחזינן דכל אינון בני מעלי מלאה נפקן ואת אמרת כי שנואה לאה אלא ודאי יובלא איהו תדיר עלמא דאתכסיא³ [וכל מילוי] לאו (בני)</p>	<p>בנים מעולים, וראינו שכל אותם בנים מעולים יצאו מלאה, ואתה אומר שלאה שנואה, אלא ודאי היובל הוא תמיד עולם המכוסה, וכל דבריו אינם (בני)</p>
<p style="text-align: center;">קנד/ב</p>	
<p style="text-align: center;">זהר</p>	
<p>[ב]אתגליא נינהו ובגין כך יעקב אתכסיין מניה כל עובדוי</p>	<p>בנגלה, ולכן נסתרו מיעקב כל מעשיו.</p>
<p>תא חזי⁴ עלמא תתאה⁵ באתגליא⁶ איהו והוא שירותא דכלא לסלקא בדרגוי⁷ כמה דחכמה עלאה⁸ [ו]הוא שירותא דכלא⁹ הכי נמי עלמא תתאה חכמה איהו והיא שירותא דכלא ובגין כך קרינן אתה¹⁰ בגין דאיהו שמטה ואתגליא ועלמא עלאה דאיהו יובלא קרינא הוא דכל מלוי באתכסיא¹¹ אינון ורזא דמלה דלאה דכתיב</p>	<p>בא וראה, העולם התחתון הוא בנגלה, והוא ראשית הכל לעלות בדרגותיו, כמו שהחכמה העליונה היא ראשית הכל, כך גם העולם התחתון הוא חכמה, והיא ראשית הכל, ולכן נקרא "אתה", משום שהוא שמיטה, ובגלוי. והעולם העליון שהוא היובל, נקרא "הוא", שכל דבריו הם בנסתר. וסוד הדבר של לאה, שכתוב "וישכב עמה בלילה הוא", ועל זה כתוב</p>

¹ גליון וע"ד סיומא דקרא הללו יה פי' דהוי שבחא עלאה שבחא ושמא כחדא גלילן ככתוב בויהי רלב ע"ב וישלח קמה ע"ב ואמר ועילא מכלהו הללויה (ד"א). ובוישלח דף קעח ע"ב הלוקה בגין דכליל שמא ושבחא כחדא כו' ע"ש. הרש"ב (נ"א).

² שהוא כולל כל השם הוי"ה והיא בת"ת בעל השם כנודע (אור יקר).

³ כלומר שעיקרה נעלם בעולם הזה (הקדו"ש מט ע"ד).

⁴ מ' התחלה לעלות ממטה למעלה. וחכמה התחלה ל"ס ממעלה למטה כי הכתר הוא סוף עולם וא"ס כמש"ל דף ל"א רע"ב. הרש"ב (נ"א).

⁵ מלכות נקרא עולם בסוד היותה כוללת ו"ק בעצמה דהיינו שמטה באתגליא איהו עם היות שיש לה כמה מסכים וכמה מרכבות היא באתגליא ועם היות שגם ו"ק יקראו נגלים בבחי' הבינה, עכ"ז ראוי שתקרא מדה זו מדה נגלת יותר מפני שהיא תחלה לגילוי (אור יקר).

⁶ עי' ע"ח שער הצלם פרק א', שכל עולם הוא בחי' נוק'. והנה ד"ז שבחינות בינה ומלכות מכונים "עולם" קאי רק על הז"ת שלהם, שכן הג"ר הם מוחין, והם פנימיים ונסתרים. עיקר שם עולם נופל על כללות הנושא את כל המציאויות כולם הרי הם הד' היסודות (ביאורים ח"א נט ע"ג עיי"ש).

⁷ אפילו בבחי' שבה לא יוכל לעלות למעלה אל חסד שבה וגבורה שבה, אם לא ע"י כניסתו בפתח דהיינו בחי' המלכות ומטעם זה ראוי שיתייחס הגילוי אליה יותר משאר מדות עם היות שנודה שהם בקצת נגלות והשתא קשה א"כ גם יש למטה ממנה כסא שרף ואופן וחיה, א"כ למה תקרא ראשית לגילוי אחר שיש למטה ממנה גילוי יותר. לזה נאמר שאין ראוי שידובר באלו שהם חוץ לאצילות והעסק בנדון דידן הוא באצילות ובאצילות הגילוי ממטה למעלה היא המלכות (אור יקר).

⁸ קשיא ליה מאחר שהיא כלולה מז' למה לא נאמר שיהיו בה ז' פתחים לכניסה ויכנס האדם לאיזו ספירה שירצה, לזה אמר כמה דחכמה עילאה הוא שרותא דכולא הענין כי מלת חכמה יורה על דבר שיקדם בדעת המבין יהיה לו פתח וכניסה אל הבינה ולכן קדמה מדת החכמה אל מדת הבינה, וכמו שמה שהוא קודם החכמה הוא העדר הידיעה כן מה שיקדם אל החכמה שהוא הכתר לא נדע מה הוא א"כ מלת חכמה יורה על ראשית דבר א"כ כמו שהחכמה העליונה נקראת ראשית גם המלכות שהיא נקראת חכמה כדכתיב ותרב חכמת שלמה, חכמה עילאה נקראת חכמת אלהים ראשית לבינה מלכות נקראת חכמת שלמה ראשית ליסוד ולת"ת וז"ש חכמה איהו ואיהו שרותא וכו' אלא שזו ראשית ממעלה למטה וזו ראשית ממטה למעלה (אור יקר).

⁹ גליון חכמה עלאה הוא שירותא, עיין בבראשית לא ע"ב בגליון (ד"א). שם מבואר שכתר הוא נעלם.

¹⁰ שמות קלח ע"ב (הערת הזוהר).

¹¹ שורש לאה הוא בבינה שהיא מהג"ר שהמה נסתרות (הקדו"ש מו ע"א), לכן היא מכונה "הוא" (הקדו"ש יג ע"ב).

בראשית

<p>כתרגומו בכירותא¹ כהונתא ומלכותא ומלכו בסטרא דגבורה איהו ועל דא ראובן סתם</p>	
<p>אמר רבי אבא ראו בן סתם דאתכליל בשמעון ולוי² לאה הכי הוה דעתה <נ"א רעותא> דכתיב (בראשית כט לד) הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים בנין דהוה תלתא דמתחברין כחדא ותא חזי דהכי הוא דהא רתיבא עלאה אבהן ודוד מלכא דאתחבר בהו וכלהו ארבע אינון רתיבין עלאין רזא דשמא קדישא ועל דא ראובן שמעון לוי לבתר יהודה דירית מלכו ועל דא כלהו באתר דא וכתיב <נ"א דא בתר דא דכתיב> הפעם אודה את יהו"ה וגו' (בראשית כט לה) ותעמוד מלדת בנין דהכא אשתכללו ארבע סמכין³</p>	<p>אמר רבי אבא, ראו בן סתם, שנכלל בשמעון ולוי. כך היתה דעתה (רצונה) של לאה, שכתוב "הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים", משום שהיו שלשה שמתחברים יחד. ובא וראה שכך הוא, שהרי המרכבה העליונה, האבות, ודוד המלך שהתחבר עמם, וכל הארבע הם מרכבות עליונות, הסוד של השם הקדוש. ועל כן ראובן שמעון ולוי, אחר כך יהודה שירש מלכות, ועל כן כולם במקום הזה. וכתוב (זה אחר זה, שכתוב) "הפעם אודה את ה' וגו', ותעמוד מלדת", משום שכאן נשלמו ארבעה עמודים.</p>
<p>הפעם אודה את יהו"ה מאי טעמא אמרה אודה את יהו"ה בהאי ולא בכלהו אלא מהכא כל זמנא זמן</p>	<p>"הפעם אודה את ה'", למה אמרה בזה אודה את ה', ולא בכולם, אלא מכאן, שכל זמן</p>
<p style="text-align: center;">סתרי תורה</p>	
<p>מתניתין⁴ בני עליון קדישי עליונין בריבין <נ"א ברין> דעלמא מוחא דאגוזא כנשו למנדע הא צפרא נחית בכל יומא אתער בגנתא שלהובא דנורא בגדפהא בידהא תלתא מגרופיין⁵ שנינן כחרבא⁶ מפתחן גניזין בידא ימינא קרי בחיל ואמר מאן מנכון די <נהירו אנפוי די> עאל ונפק ואתתקיף באילנא דחיי מטא בענפוי אחיד בשרשוי אכיל מאיביה מתיק מדובשא יהיב חיין לנפשא אסותא לגרמיה</p>	<p>משנה. בני עליון, קדושים עליונים, ברוכי (נבחרים) העולם, מח האגוז, התכנסו לדעת. הנה צפור יורדת בכל יום, מתעוררת בגן, שלהבת אש בכנפיה, בידיה שלש מגרפות שנונות כחרב, מפתחות של גזנים ביד ימין, קורא בחיל ואומר, מי מכם שפניו מאירות, שנכנס ויצא והחזיק בעץ החיים, הגיע בענפיו, אחז בשרשיו, אכל מפריו המתוק מדבש, נותן חיים לנפש ורפואה לעצמו.</p>
<p>אסתמר מהרהורא בישא מהרהורא דמשקר באילנא דחיי מסאיב נהרא ונחלא מקורא דישראל דיהיב מותא לנפשא ותבירו לגרמיה</p>	<p>השמר מהרהור רע, מהרהור שמשקר בעץ החיים, מטמא הנהר והנחל המקור של ישראל, שנותן מות לנפש ושבר לעצמו,</p>

¹ בסוד הת"ת שנקרא בן בכור, כהונתא חסד, ומלכותא גבורה (מ"מ).

² ור"ל דכולל חג"ת לכן נקרא בן סתם דעמודא דאמצעייתא בן י"ה דכולל ימינא ושמאלא כנ"ל והוא ג' סטרין ראובן שמעון לוי וכו' והן כהונה מסט' דכהן איש חסד ומלכו בסט' דגבו' ובכורה מסט' דעמודא דאמצעייתא בני בכורי ישראל והוא נטיל ב' חולקין דלכן הן ד' בתי דתפילין ולכן כתיב ב"פ יתר נגד בכורה ושאת כהונה וישא אהרן את ידיו ועז מלכות ויתן עז למלכו ולכן נקרא בן סתם בני בכורי ישראל דכליל חג"ת ג' סטרין (בהגר"א בתיקו"ז קנב ע"ג).

³ נתייסדו ארבע עמודי הכסא (ד"א). פירוש נתקנו ד' רגלי המרכבה כי ד' דיהודה רומזת על דוד. הרשב"ב (נ"א).

⁴ כתב הרמ"ק כי אלו המשניות והתוספתות היו מימי קדם מרז"ל והיו מדברים בלשון קצר והרשב"י ע"ה באו לידו ובכל דרוש מביא מתניתין או תוספתא בתוך דבריו וכולם מדברים בלשון תוכחות ולפי שאמר בסמוך א"ר אבא ראובן סתם כו' נקט לה (ז"ח) (נ"א).

⁵ צנורות ומזלגות כמין כף נח סב ע"ב (ד"א).

⁶ חדים כולהם כחרבות לדון למי שמהרהר באשה אחרת בשעת הזיווג כי הוא כבן תמורה וע"ז הציפור כרוזא קרי לצדיקים דאתתקפו באילנא דחיי שיזהרו בזה כי כל הגדול כו' יצרו כו' וצריכים שמירה מעולה. הרשב"ב (נ"א).

בראשית

<p>לית ליה קיומא כלל הרהורא דמסאיב ההוא מקורא דיליה <עביד אילנא דשקרא> בנין דההוא הרהורא סלקא ואחלף נפשא תחות נפשא אילנא דחיי אסתלק ואילנא דמותא אתתקיף ביה נפשא מתמן משיך ווי ליה דאתעקר</p>	<p>אין לו קיום בכלל. הרהור שמטמא אותו המקור שלו, עושה עץ של שקר, משום שאותו הרהור עולה ומחליף נפש תחת נפש, עץ החיים מסתלק, ועץ המות מחזיק בו, מושך משם הנפש. אוי לו שנעקר</p>
קנה/א	
זהר	
<p>דכנסת ישראל בגלותא שמא קדישא לאו שלים הוא!</p>	<p>שכנסת ישראל בגלות, השם הקדוש אינו שלם.</p>
<p>תא הזי אע"ג דתלת בנין הווי² עד דאולידת ליהודה לא(ו) שלים כרסייא ובגיני כך הפעם אודה את יהו"ה ולא בכלהו ועל דא (בראשית כט לה) ותעמוד מלדת מאי ותעמוד³ דקיימא כרסייא על סמכוהי⁴ (ותעמוד עד הכא) ותעמוד דהא עד הכא ותעמוד ביחודא חד⁵ מכאן ולתתא עלמא דפרודא איהו ואי תימא אינון תרין בנין דאוליד לבתר כגוונא דא⁶ לא דהא אינון תרין באלין אתחברו⁷ בנין דשית סטרין דעלמא כחדא אינון⁸</p>	<p>בא וראה, אף על גב ששלשה בנינים היו עד שהולידה את יהודה, הכסא לא נשלם, ולכן "הפעם אודה את ה'", ולא בכולם. ועל כן "ותעמוד מלדת". מה זה ותעמוד, שעמד הכסא על תומכיו. (ותעמוד עד כאן) ותעמוד, שהנה עד כאן ותעמוד, ביחוד אחד, מכאן ולמטה הוא עולם הפירוד. ואם תאמר, אותם שני הבנים שהולידה אחר כך כדוגמא זו, לא, שהרי אותם השנים התחברו עם אלו, משום שששת הצדדים של העולם הם יחד.</p>
<p>ותא הזי כלהו תריסר⁹ שבטיין תקוני דכנסת ישראל בהאי עלמא נינהו¹⁰ לאתתקנא נהורא עלאה אוכמא כמה דאתחזי¹¹ ולא תבא עקרא</p>	<p>ובא וראה, כל שנים עשר השבטים הם תקוניה של כנסת ישראל בעולם הזה, לתקן האור העליון השחור כמו שראוי, ולהשיב את עיקר הכל למקומו. כל</p>

¹ אין שם שלם בשום ספירה מן הספירות אלא במדת המלכות, וזה היה משכון ביד המלכות שלא תשתלם ספירה מן הספירות עד שהיא תתחבר עמהם, והיינו ה' אחרונה שבשם ולא כן שאר הספירות שיש יה"ו בחסד וחסד עם המלכות שם יה"ה, וכן בגבורה וכן בת"ת אמנם בעוד שהיא בגלותא שמא קדישא לאו שלים הוא (אור יקר).

² הווי חד – כדפי' ששלטם קשורים יה"ו בכל א' מהם, ואצ"ל אם כל א' לעצמו, אלא אפילו שלשתם יחד אין שלמות אלא ע"י יהודה ולהיות זה אמת גם יהודה מכ"ש אינו שלם בהיותו לבדו אלא לפחות נקשר ביסוד, ולכך נקשרו יהודה ובנימין בסוד יסוד (אור יקר).

³ פי' ותעמוד מסיבת לידה יהודה (מ"מ). קפו ע"א (הערת הזוהר).

⁴ עמודיו (ד"א).

⁵ ובמה מורה ותעמד הייחוד, במה שאמרה ותעמד, שלא ילדה למטה שהוא עולם הנפרדים אינם בכלל אצילות ממלכות ולמטה אילו כסא הכבוד (אור יקר). פי' כמו דבר א' (מ"מ).

⁶ בעולם הפירוד דקאמרת (אור יקר).

⁷ נו"ה על מלכות קשורה עם חסד וגבורה. וא"ת היאך אמרת דד' כחדא הווי ומשם ולמטה עלמא פרודא והיינו ותעמד, והשתא אמרת דתרין הווי כחדא באילין (אור יקר).

⁸ ענינם קשר ו"ק, חסד דרום במזרח, ומזרח בצפון וצפון במערב ודרום, היינו קשר ארבעתם והם ראובן חסד דרום, שמעון גבורה צפון, לוי מזרח ת"ת יהודה מערב מלכות, נו"ה מעלה ומטה יששכר זבולון, וקשר מעלה במזרח ומערב וצפון ודרום, וכן קשר מטה בארבעתם. ונמצא עם היות שנשלם בארבעה סוד המרכבה מעלה ומטה הנקשר עמהם הוא בכלל, וז"ש דשית סטרין דעלמא כחדא אינון, וע"ד משל אצלות בשית סטרין לא יקשה לך זה (אור יקר).

⁹ כלומר עם היות שנאמר שהם למעלה בספירות וכיוצא, על"ז אינם מרכבה שם כאברהם יצחק ויעקב (אור יקר).

¹⁰ שתיקוני המלכות אינם שוים ויש תיקונים צריכים אליה מבינה ויש שאינה מבינה וכיוצא (אור יקר).

¹¹ והנה מיני התיקונים הם ג': הא' להיות המלכות נהורא אוכמא שאין לה אור מעצמה וצריכה תיקון וקישוט, והיא מתקנת בקישוטיין אלו (אור יקר). עז ע"א (הערת הזוהר).

בראשית

<p>דכלא¹ לאתריה כלהו עלמין² כגוונא חד קיימי ובהאי אשתכלל עלמא תתאה כגוונא <דעלמא> דלעילא³</p>	<p>העולמות עומדים כדוגמא אחד, ובזה נשלם העולם התחתון כדוגמת העולם שלמעלה.</p>
<p>יששכר זבולון הכא אשתכללו שית בנין שית סטריין⁴ דעלמא כגוונא דא בני השפחות אינון ארבע ואתחברו באלין ואלין ארבע קשרין דמתחברן בהו ואוקמוה ועל דא כתיב (מ"א זכה) וכל אחוריהם ביתה⁵ (ו)אע"ג דבני שפחות נינהו ביתה⁶ רבי חזקיה אמר אי הכי הא אתמר כל מה דאוליד עלמא תתאה פרודא איהו דהא כתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד מה תימא ביוסף ובנימין אי תימא דעלמא חד בהני לאו איהו דהא לא נפקו מעלמא עלאה ועלמא תתאה מה דאולידת אולידת לתתא ולא לעילא ואי הכי פרודא איהו</p>	<p>יששכר זבולון, כאן נשלמו ששה בנים, ששת הצדדים של העולם. כדוגמא זו בני השפחות הם ארבע, והתחברו עם אלו, ואלו ארבעת הקשרים שמתחברים בהם, ובארוה. ועל כן כתוב "וכל אחוריהם ביתה", אף על גב שבני שפחות הם, "ביתה". רבי חזקיה אמר, אם כך, הרי נאמר, כל מה שהוליד העולם התחתון הוא פירוד, שהרי כתוב "ומשם יפרד". מה תאמר ביוסף ובנימין. אם תאמר שעולם אחד באלה, זה אינו, שהרי לא יצאו מן העולם העליון, והעולם התחתון מה שהוליד, הוליד למטה ולא למעלה, ואם כך הוא פירוד.</p>
<p>אתא רבי אבא ונשקיה א"ל מלה דא סתים איהו דהא עלמא עלאה אתתקן בתריסר דאינון מדיליה⁷ אבל תא חזי רוא דמלה בכל זמנא צדיק מעלמא תתאה נפיק ועייל⁸ ביה עייל ומניה נפיק ובגין כך אתבני באתר דא ועקרא הוא לעילא⁹ ועקרא הוא לתתא¹⁰ >נ"א צדיק ביה עייל ומניה נפיק< ובעלמא תתאה</p>	<p>בא רבי אבא ונשקו. אמר לו, דבר זה הוא נסתם, שהרי העולם העליון נתקן בשנים עשר של אותם משלו. אבל בא וראה סוד הדבר, בכל זמן הצדיק יוצא מהעולם התחתון ונכנס, בו נכנס וממנו יוצא, ולכן נבנה במקום הזה, והעיקר הוא למעלה, והעיקר הוא למטה. (צדיק, בו נכנס ויוצא ממנו) והוא תמיד בעולם התחתון</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>בההוא הרהורא מגו אילנא דהיי ואתדבק באילנא דמותא ענפין לית ביה לא חמא טבא <לעלמין> (לעלמא) יבשא איהו בלא לחותא כלל</p>	<p>באותו הרהור מתוך עץ החיים ונדבק בעץ המות, [אשר] אין בו ענפים, לא רואה טוב לעולמים, הוא יבש בלי לחות כלל, פרו מר כלענה. עליו נאמר "והיה כערער</p>

¹ הב' אחר תיקוניה לייחודה עם בעלה וכו' שהוא הת"ת שורש וקשר כל הקצוות אל מקומו שהיא המלכות (אור יקר).

² [הג' היא] אחר ייחודה עם בעלה להשתוות אל הבינה בכל עניניה, וז"ש כולהו עלמין, דהיינו עלמא עילאה בינה ועלמא תתאה מלכות כגוונא חד קיימי (אור יקר).

³ פי' כמו אר"א, שפתח ואמר טוב תתי אותה לך מדפתח לבן במלת טוב, ש"מ שרומז שיעק שהוא ז"א שבניינו מהחסדים שנקראים טוב הוא ראוי לישא רחל יותר מכל אדם. א"נ י"ל מדקאמר ליה טוב תתי אותה לך מלאיש אחר הוא ראוי לישא רחל יותר מכל אדם לפי שהוא מרכבה לז"א (מ"מ).

⁴ שש קצוות (ד"א).

⁵ עי' לעיל קנד ע"א ודברינו שם בשם הקדור"ש.

⁶ פרדס רמונים מהרמ"ק שער טו פ"ד (ד"א).

⁷ הרי הם בסוד י"ב בקר, והים שעשה שלמה על גביהם (הקדור"ש צז ע"ג).

⁸ ז"ל הרב: רוחא דיהיב בה בעלה נקרא יוסף בהיותו בז"א וכשניתן בה בביאה קדמאה דבריאת העולם נקרא בנימין והוא נפש שלה והוא שם ב"ן דהה"ל, ע"כ. וז"ש צדיק מעלמא תתאה נפיק פי' שם ב"ן שה"ס בנימין מעלמא תתאה שהיא המלכות נפיק בסוד מ"ן ועי' פי' כמ"ש הרב שבהיותו בז"א נקרא יוסף והוא עייל במלכות וז"ש אתבני באתר דא שהוא יסוד דנוק' (מ"מ).

⁹ פי' שרשו בדכורא (מ"מ).

¹⁰ פי' ניתן ביסוד דנוק' (מ"מ).

בראשית

<p>אנביה מריר כלענה עליה אתמר (ירמיה יז) והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב וגו' בגין דהרהורא טבא סליק לעילא אחיד באילנא דחיי אתקיף בענפוי אכיל מאנביה כל קדושין וכל ברכאן נפקין מניה אחסין חייין לנפשיה ואסוותא לגרמיה עליה אתמר (שם) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום וגו'</p>	<p>בערבה ולא יראה כי יבוא טוב" וגו'. משום שהרהור טוב עולה למעלה, אוחז בעץ החיים, מחזיק בענפיו, אוכל מפריו, כל הקדושות וכל הברכות יוצאות ממנו, מוריש חיים לנפש ורפואה לעצמו, עליו נאמר "והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום" וגו'.</p>
<p>כל מלין דעלמא אזלין בתר מחשבה והרהורא ועל דא (ויקרא כ ז) והתקדשתם והייתם קדושים בגין דכל קדושין דעלמא אפיק ומשיך בהרהורא טבא מאן דאסתאב בהרהורא¹ בישא כד אתי לאזדווגא באתתיה ושוי רעותיה והרהוריה באתתא אחרא זורע זרעא בהרהורא אחרא דא הוא דאחלף דרגין עלאין דלעילא דרגא דקודשא בגין דרגא דמסאבא כמה דהרהורא דיליה [הכי] עביד חלופין <לתתא אופ הכי עבד חלופין> לעילא כמה דגופא דההוא ברא דיוליד אקרי בן תמורה אופ הכי בנפשא בן תמורה אקרי דהא לא משיך משיכו קדישא בההוא הרהורא ונפשא דיליה אתחלף בדרגא אחרא</p>	<p>כל דברי העולם הולכים אחר המחשבה וההרהור, ועל כן "והתקדשתם והייתם קדושים". משום שכל הקדושות של העולם מוציא ומושך בהרהור טוב. מי שנטמא בהרהור רע, כשבא להזדווג עם אשתו ושם רצונו והרהורו באשה אחרת, וזורע זרע בהרהור אחר, זהו שמחליף את הדרגות העליונים שלמעלה, הדרגה של קדושה בעבור הדרגה של הטומאה, כמו שההרהור שלו עושה חלופים למטה, כמו כן עושה חלופים למעלה. כמו שגופו של אותו בן שיוליד נקרא בן תמורה, כך גם בנפש נקרא בן תמורה, שהרי לא מושך משיכה קדושה בהרהור ההוא, ונפשו מתחלפת בדרגה אחרת.</p>
<p>יעקב שלימא דכלא גלי קמי קודשא בריך הוא דכל ארחוי בקשוט הוו והרהורא דקשוט הרהר תדיר בכלא בההוא ליליא דמשמש באתתיה בלאה הרהורא² דיליה ברחל הות משמש בלאה וחשיב ברחל ומקורא דיליה בההוא הרהורא דיליה אזלא ולא לדעתא דהא לא הוה ידע בגין כך לא סליק ראובן בשמא קודשא בריך הוא דהוה ידע אחמי ליה ואמר ראו בן דאתיליד בעלמא ועל דא כתיב (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו אל תקרי אַראנו אלא אַראנו³ דיסתכלון ביה</p>	<p>יעקב השלם של הכל, גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שכל דרכיו היו באמת, והרהור של אמת הרהר תמיד בכל, באותו הלילה ששימש עם אשתו לאה, ההרהור שלו היה ברחל, משמש עם לאה וחושב על רחל, והמקור שלו הלך בהרהור ההוא שלו. ולא לדעת, שהרי לא היה יודע, לכן לא עלה ראובן בשם, הקדוש ברוך הוא שהיה יודע הראה לו, ואמר ראו בן שנולד בעולם, ועל כן כתוב "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו", אל תקרי אַראנו אלא ראנו, שיסתכלו בו.</p>
<p>ובגין דאתגלי קמיה דקודשא בריך הוא⁴ דהא לאו לדעתא הוה ובארח קשוט הרהר ברעותיה יעקב לא איפסל מגו שבטין קדישין דאי לאו הכי הוה איפסל ובגין דהרהורא עקרא איהו ועביד עובדא קודשא בריך הוא דהוה ידע ההוא הרהורא באתר דאתדבקא בההיא טפה</p>	<p>ומשום שהתגלה לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי זה היה לא לדעתו, ובדרך אמת יעקב הרהר ברצונו, [לכן ראובן] לא נפסל מתוך השבטים הקדושים, שאם לא כך, היה נפסל, ומשום שההרהור הוא עיקר ועושה</p>

¹ ויקרא פד ע"א שם נו ע"א (הערת הזוהר).

² קעו ע"ב ויקרא רצב ע"ב (הערת הזוהר).

³ הא' בפתח (הערת הזוהר).

⁴ עלץ לבי שבלשון זה רמיז מה שתרצתי אנכי עפר דל על ראובן איך ח"ו אינו בן תמורה עבר"י אנכי עשיתי אר"ש בא"ח סימן ר"מ (מא"ן) (נ"א).

בראשית

	מעשה, הקדוש ברוך הוא שהיה יודע אותה ההרהור במקום שנדבק, באותה הטפה
קנה/ב	
זהר	
איהו תדיר ¹ לעלם כתיב (בראשית לה יח) ויהי בצאת נפשה כי מתה	לעולם, כתוב "ויהי בצאת נפשה כי מתה".
תא חזי בהאי עלמא תתאה צדיק ² ביה עייל ומניה נפיק כד עייל איהו ברזא דיוסף הצדיק ³ כד נפיק ברזא דבנימן הה"ד ויהי בצאת נפשה כי מתה ⁴ מאן נפשה דא צדיק ⁵ דנפיק מנה ⁶ ודא בנימן (ה)נקרא בן אוני דחשיבת דאולידת לתתא בעלמא דפרודא ⁷ ואשתארו חד סרי באינן לעילא מה כתיב (שם) ואביו קרא לו בנימין בן ימין דהא אסתלק לעילא בעלמא עלאה דכד אתאביד יוסף ⁸ בנימן ⁹ אשלים אתריה ועל דא צדיק בעלמא תתאה עייל ונפק בגין כך יוסף ובנימן וכלהו תריסר כנוונא דלעילא ביהודא חד ¹⁰	בא וראה, בעולם התחתון הזה, הצדיק נכנס בו וממנו יוצא, כשנכנס הוא בסוד של יוסף הצדיק, וכשיוצא הוא בסוד של בנימן. זהו שכתוב "ויהי בצאת נפשה כי מתה". מי נפשה, זה הצדיק שיוצא ממנה, וזה בנימין, נקרא בן אוני, שחשבה שהולידה למטה בעולם הפרוד, ונשארו אחד עשר, באותם למעלה. מה כתוב ואביו קרא לו בנימין, בן ימין, שהרי התעלה למעלה בעולם העליון, שכאשר נאבד יוסף, בנימין השלים את מקומו, ועל כן הצדיק נכנס ויוצא בעולם התחתון, לכן יוסף ובנימן וכל השנים עשר כמו שלמעלה ביחוד אחד.
הפעם ¹¹ אודה את יהו"ה (שם כט לה) רבי שמעון פתח ואמר (תהלים קיא א) אודה יהו"ה בכל לבב בסוד ישרים ועדה בכל לבב בכל לב מבעי ליה אלא דוד ברזא עלאה ¹² דשמא קדישא קא בעי ליה לאודאה ליה לקב"ה ¹³ אודה יהו"ה	"הפעם אודה את ה'". רבי שמעון פתח ואמר, "אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה". "בכל לבב", היה צריך לכתוב בכל לב, אלא דוד בסוד עליון של השם הקדוש רצה להודות לקדוש ברוך הוא. "אודה ה' בכל לבב", ביצר טוב וביצר רע, ואלו שני הצדדים, אחד ימין ואחד שמאל. "בסוד ישרים ועדה", אלו הם שאר הצדדים של

¹ פי' שתמיד שם ב"ן הוא מעל מ"ן ביסוד דנוק' (מ"מ).

² שמות רנט ע"א (הערת הזוהר).

³ כמש"ל רוחא דיהיב בה בעלה בהיותו בז"א נקרא יוסף ושאר המאמר מבואר בהקדמה זו (מ"מ).

⁴ ורבינו האר"י זצ"ל באר כי לא נשאר מבחי' רוחא דשדי בגוה יעקב ונתנה נפשה ובמקומו בארנו בעניותינו טעם הדבר (מא"י) (נ"א).

⁵ הוא מסוד מ"ן שהם נפשות הצדיקים שהיא קולטת מעשיהם הטובים והיינו סוד אליך ה' נפשי אשא (אור יקר).

⁶ בסוד אור חוזר (אור יקר). עי' לעיל קנג ע"ג.

⁷ חשבה שהיה בעולם הפירוד מגיע עד מקום רגליה יורדות מות ולא חשבה כן ביוסף מפני היותו בסוד אור ישר מ"ד נכנס אליה ולא יוצא (אור יקר).

⁸ שאז שמש בנימין בסוד אור ישר שנסתלק למעלה ומאיר ממעלה למטה ובבחי' זו ג"כ בנימין תקונא דעלמא עלאה (אור יקר). כלומר כשנמכר (עי' ב"ע קלח ע"ב). ועי' הקדו"ש שער ז פרק ה' אות ז' שזהו כאשר עמד בנסיון (עי' לעיל קנג ע"ב).

⁹ קנג ע"ב (הערת הזוהר), ועי' ויחי רמו ע"ב, ומשפטים קד ע"א וקד ע"ב (לש"ו בהערות על בהגר"א על ספד"צ סוף י ע"ג), ועי' בהגר"א על ספד"צ סוף י ע"ג.

¹⁰ ולא כדפר"ק ר' חזקיה שהיה חילוק ביניהם (אור יקר).

¹¹ קעח ע"ב (הערת הזוהר).

¹² כלומר עם היות נראה שעל לבבו קאמר עכ"ז הכוונה על סודם כדמסיק (אור יקר).

¹³ פי' לכלול כל שם בן ד' בפסוק זה וביחוד זה כדמסיק כי י"ה בימין ושמאל דהיינו לבב ו' בישרים ה' בעדה (אור יקר).

בראשית

<p>בכל לבב ביצר טוב¹ וביצר רע² ואלין תרין סטריין חד ימינא וחד שמאלא בסוד ישרים ועדה אלין אינון שאר סטריין דהאי עלמא³ דהא לבב כגוונא דדרום וצפון⁴ בסוד ישרים אלין אינון שאר סטרי עלמא דאינון <שית> כגוונא דלעילא⁵ ועדה דא הוא אתר דיהודה⁶ וכתביב (שם קלב יב) ועדותי זו אלמדם וכתביב (הושע יב א) ויהודה עוד רד עם אל וגו' כתיב (תהלים קלח א) אודך בכל לבי נגד אלהים אזמרך הכא באתר חד קאמר⁷ דכתיב נגד אלהים אזמרך דהא לגבי האי דרגא קאמר שירתא⁸ להברא ליה בימינא</p>	<p>העולם הזה, שהרי לבב כדוגמת צפון ודרום. "בסוד ישרים", אלו הם שאר צדדי העולם, שהם ששה כדוגמא שלמעלה. "ועדה", זהו המקום של יהודה, וכתוב "ועדותי זו אלמדם", וכתוב "ויהודה עוד רד עם אל" וגו'. כתיב "אודך בכל לבי נגד אלהים אזמרך", כאן במקום אחד נאמר, שכתוב "נגד אלהים אזמרך", שהרי לדרגה הזו אמר שירה, לחבר אותה לימין.</p>
<p>תא חזי יהודה אחיד בכל סטריין⁹ אחיד בדרום ואחיד במזרח דהא איהו מסטר שמאלא קא אתיא¹⁰ ושירותיה בצפון ואחיד בדרום בגין דאיהו אויל לימינא ואתאחיד בגופא בגין כך הפעם אודה את יהוה ותעמוד מלדת (בראשית כט לה) ותעמוד דקיימא בקיומא דקיימא כדקא יאות דהא אתתקן כלא רתיבא קדישא</p>	<p>בא וראה, יהודה אחוז בכל הצדדים, אחוז בדרום, אחוז במזרח. שהרי הוא בא מצד השמאל, וראשיתו בצפון, ואחוז בדרום, משום שהוא הולך לימין ונאחז בגוף, לכן "הפעם אודה את ה'". "ותעמוד מלדת", ותעמוד שעמדה בקיום של הברית כראוי, שהרי הכל נתקן מרכבה קדושה.</p>
<p>רבי שמעון נפק לקרייתא אודמן ליה רבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי כיון דחמא לון אמר חדתותי דאורייתא אצטרך הכא יתבו תלתא אלין <נ"א יומין> כד בעא למיזל פתח כל חד וחד קרא רבי</p>	<p>רבי שמעון יצא לקריה. הזדמן לו רבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי. כיון שראה אותם, אמר, צריך כאן התחדשות של התורה. ישבו שלשת אלה (ימים). כשרצה</p>

¹ נגדי לדרום חסד (אור יקר).

² נגדי לצפון גבורה (אור יקר).

³ האדם בעולם לבב היינו הוא עצמו, וישרים היינו שאר הקצוות שהם ד' יסודות שבו, מים בנצח, אש בהוד, עפר ורוח ת"ת ויסוד, שיעלה ההודאה מכל המציאות. וקשיא ליה שהיה ראוי שנבאר לבב האדם בעצמו, וישרים שש קצוות שבעולם כולם שירצה שהאדם והעולם יהללו, לזה תירץ ואמר "דהא לבב וכו" (אור יקר).

⁴ כי בהישיר האדם פניו למזרח יצר הטוב הוא בדרום שהוא בימין, ויצר הרע בצפון שהוא בשמאל, ובאומר לבב, היינו צפון ודרומו של עולם, בסוד ישרים דקאמר בבית מורה שהם שאר סטריין דהיינו ב' של בסוד, כאלו יאמר צפון ודרום עם ד' צדדים האחרים (אור יקר).

⁵ כמו ששם הו"ה שהוא הת"ת כולל ו"ק לבד היינו צפון ודרום חסד גבורה, מזרח מערב ת"ת ויסד, מעלה ומטה נצח והוד, כן ההודאה צריך שתעהל מאלו לבד לעוררם שאם יעלה מהאדם דהיינו לבב ו"ק ישרים א"כ יעורר ז' ואינם למעלה כך (אור יקר).

⁶ פי' מלכות (אור יקר), שבאחורי הת"ת (הקדר"ש מה ע"א).

⁷ דהיינו בכל לבי ולא בכל לבב, והטעם דכתיב נגד אלהים אזמרך דהא לגבי האי דרגא וכו' כדפי' ומה שלא אמר אודך בלבי אלא בכל לבי היינו שעיקר מדה זו מן הצפון א"כ קדם לה השמאל אמנם מתייחד ומתקשר בימין, וז"ש "לחברא לה בימינא" והיינו בכל לבי היות שניהם לב א' והוצרך לתת טעם למה הודאה זו בימין ולא בשתייהם כענין אודה ה' בכל לבב ולא בת"ת קו האמצעי כענין אודה ה' (אור יקר). פי' פסוק זה לא הזכיר רק לב א' שהוא החסד כדי לקשר המלכות בחסד (מ"מ).

⁸ כאומר נגד אלהים אזמרך והיינו מדת המלכות ורצה בזה לתת טעם להודאה זו בלב א' ואינו בשתי לבבות כמקומות אחרים (אור יקר).

⁹ שהיינו מדתו המלכות אחיד בכל סטריין דהיינו הגבורה מדרכו שהיא גבורה תתאה דאתי מגבורה עילאה והחסד בסוד מערבית דרומית והת"ת בסוד מטרונותא, בין תרי ודרועין דמלכא וסטריין אלו הא' הרגל אליה ואין צריך לקשרה שם דהיינו הגבורה, והג' שהיא בעלה אין צורך משום דאחיד בדרום שהוא חסד ממילא אחיד במזרח (אור יקר).

¹⁰ שמות רכג ע"א (הערת הזוהר).

בראשית

<p>אבא פתח ואמר (שם יג יד) ויהו"ה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו' שא נא עיניך וראה וגו' וכי לפום חיוז דאברהם ירית ארעא ולא יתיר עד כמה חמי בר נש תלת פרסי או ארבע או חמש פרסי ואיהו אמר (שם טו) כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו' אלא כיון דארבע סמרין דעלמא חמי כל ארעא חמי דהא ארבע סמרי דעלמא כללא דכל עלמא תו זקף ליה קב"ה על ארעא דישראל</p>	<p>ללכת, פתח כל אחד מהם בפסוק. רבי אבא פתח ואמר, "וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה" וגו', וכי לפי הראייה של אברהם יורש את הארץ, ולא יותר, עד כמה רואה בן אדם, שלש פרסאות או ארבע או חמש פרסאות, והוא אומר "כי את כל הארץ אשר אתה רואה" וגו'. אלא, כיון שהוא רואה ארבעת הצדדים של העולם, רואה את כל הארץ. שהרי ארבעת הצדדים של העולם הם כללו של כל העולם. עוד, הקב"ה הרים אותו על ארץ ישראל</p>
<p style="text-align: center;">סתרי תורה</p>	
<p>קדמאה אסתמר ליה בכירותא דכתיב (ד"ה א' ה א) כי הוא הבכור וגו' נתנה בכורתו ליוסף בהווא אתר דהרהורא אזלא ואתדבק בההיא טפה תמן אתדבק ואתמסר ההיא בכורה ואתנטיילת בכורה מראובן ואתמסר באתר דהרהורא אתדבק בה ברחל הרהר ואתדבק רעותא ברחל אתדבק בכירותא וכלא אתהדר בתר הרהורא ומחשבה</p>	<p>הראשונה נשמרה לו הבכורה, שכתוב "כי הוא הבכור וגו', נתנה בכורתו ל[בני] יוסף". באותו מקום שהרהור הלך ונדבק בטפה ההיא, שם נדבק ונמסרה אותה הבכורה, ונטלה הבכורה מראובן, ונמסרה למקום שהרהור נדבק בה, ברחל הרהר ונדבק הרצון, ברחל נדבקה הבכורה, והכל חזר אחר הרהור והמחשבה.</p>
<p>כגוונא דא הרהורא ומחשבה עביד עובדא ואתמשך משיכו בכל מה דאתדבק בר נש בסתרא דכתיב (דברים כה ב) לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה והכא אצטריך הרהורא ורעותא לאתדבקא ובהווא רעותא ומחשבה משיך משיכו ועביד עובדא דאצטריך ולא ישתצי שמא דמיתא מעלמא וסתרא דא (איוב לד יד) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף¹ <דהא> (דא) ודאי רעותא ומחשבה משיך משיכו ועביד עובדא בכל מה דאצטריך ועל דא בצלותא אצטריך רעותא והרהורא לכונא וכן בכל אינון פולחנין דקודשא בריך הוא הרהורא ומחשבה עביד עובדא ומשיך משיכו בכל מה דאצטריך</p>	<p>כדוגמא זו הרהור והמחשבה עושים מעשה, ונמשכת משיכה בכל מה שנדבק אדם בסתר, שכתוב "לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה". וכאן צריך הרהור ורצון להתדבק, ובאותו הרצון ומחשבה מושך משיכה ועושה המעשה שצריך, ולא יכלה שם המת מן העולם. וסתר זה, "אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף", שהרי ודאי הרצון והמחשבה מושכים משיכה ועושים מעשה בכל מה שצריך. ועל כן בתפלה צריך רצון והרהור לכוון, וכן בכל אותן העבודות של הקדוש ברוך הוא, הרהור והמחשבה עושים מעשה, ומושכים משיכה בכל מה שצריך.</p>
<p style="text-align: center;">קנו/א</p>	
<p style="text-align: center;">זהר</p>	
<p>ואחמי ליה דאיהי קשירא בסמרי דעלמא והוה חמי כלא</p>	<p>והראה לו שהיא קשורה בצדדי העולם, והיה רואה את הכל.</p>

¹ ענין היבום, דכיון שמת אחיו השאיר הרוח שם, דע"י טפה דאחיו שהוא קרוב אליו קודם שיבא בה הרוח דאח [נ"א דאחר] הוא (הנה) היבם החי מקדים נשמתו הראשון ומתחבר ברוחו ובא זה בג' הכנות: א', הרוח דשביק בגווה כנ"ל. ועוד, טפת אחיו. ועוד, כוונת היבום, שמכוין להביא נשמת אחיו הראשון המת שם. וז"ס (איוב לד יד) אם ישים אליו לבו, היבם, ומכוין לבו (שם), רוח של מת דבגווה, וגם נשמתו אליו יאסוף (שם), פי' כי הוא מקבץ ומאסף נשמה עם רוח שהיו שם, וז"ס רוחו ונשמתו אליו יאסוף (שם) (ע"ח שער המלכים ו).

בראשית

<p>כגוונא דא מאן דחמי ליה לרבי שמעון כל עלמא חמי הדוותא דעילא ותתא פתח רבי חייא ואמר (בראשית כח יג) הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך וכי ההוא אתר בלחודוי אבטח ליה קב"ה דהא ארבע אמינן או חמשא הוו ולא יתיר אלא בזמנא ההוא באינן ארבע אמינן כפיל ליה קב"ה כל ארעא דישראל אשתכח ההוא אתר כללא דכל ארעא ומה ההוא אתר <איהו> כללא דכל ארעא רבי שמעון דאיהו בוצינא דכל ארעא על אחת כמה וכמה <דשקיל ככל עלמא>¹</p>	<p>כדוגמא זו, מי שרואה את רבי שמעון, רואה את כל העולם, השמחה של מעלה ומטה. פתח רבי חייא ואמר, "הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך", וכי אותו המקום לבדו הבטיח לו הקדוש ברוך הוא, שהרי ארבע אמות או חמש היו ולא יותר, אלא באותו זמן, באותם ארבע אמות, קיפל הקדוש ברוך הוא את כל ארץ ישראל. נמצא שאותו מקום הוא הכלל של כל הארץ. וכמו שאותו המקום הוא הכלל של כל הארץ, כך רבי שמעון שהוא המאור של כל הארץ, על אחת כמה וכמה ששקול ככל העולם.</p>
<p>פתח רבי יוסי ואמר (שם כט לה) הפעם אודה את יהו"ה וכי בכל מה שהולידה לא ראוי להודות לקדוש ברוך הוא אלא בזה, אלא יהודה הוא הבן הרביעי לכסא, והוא משלים את הכסא. ולכן יהודה לבדו תיקון הכסא ותומך של כל התומכים. (שהיו שלשה, אברהם ויצחק ויעקב. ואז בא דוד מיהודה והשלים הכסא, ועל כך נקרא יהודה, שהוא השם הקדוש, והדל"ת (ארבע רגליו) מרגלות הכסא). רבי שמעון שמאיר את כל העולם בתורה, וכמה מאורות מאירים בשבילו, על אחת כמה וכמה.</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר, "הפעם אודה את ה'", וכי בכל מה שהולידה לא ראוי להודות לקדוש ברוך הוא אלא בזה, אלא יהודה הוא הבן הרביעי לכסא, והוא משלים את הכסא. ולכן יהודה לבדו תיקון הכסא ותומך של כל התומכים. (שהיו שלשה, אברהם ויצחק ויעקב. ואז בא דוד מיהודה והשלים הכסא, ועל כך נקרא יהודה, שהוא השם הקדוש, והדל"ת (ארבע רגליו) מרגלות הכסא). רבי שמעון שמאיר את כל העולם בתורה, וכמה מאורות מאירים בשבילו, על אחת כמה וכמה.</p>
<p>וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה (בראשית ל יד) רבי יצחק פתח ואמר (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהו"ה כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך האי קרא אוקמוה בכמה אתר אלא מאן יכיל לממני עובדוי דקב"ה דהא כמה חילין ומשריין משניין דא מן דא דלית לון חושבנא וכלהו בזמנא חדא כמרזפא דאפיק זיקין לכל סטרין בזמנא חדא כך קב"ה אפיק כמה זינין ומשריין משניין דא מן דא דלית לון חושבנא וכלהו בזמנא חדא</p>	<p>"וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה". רבי יצחק פתח ואמר, "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך", הפסוק הזה בארוהו בכמה מקומות. אלא מי יכול למנות את מעשי הקדוש ברוך הוא, שהנה כמה צבאות ומחנות משונים זה מזה שאין להם חשבון, וכולם בפעם אחת, כמו פטיש שמוציא זיקים לכל הצדדים בפעם אחת, כך הקדוש ברוך הוא מוציא כמה מינים ומחנות משונים זה מזה שאין להם חשבון, וכולם בפעם אחת.</p>
<p>תא הוי בדבורא² וברוחא³ כחדא אתעביד עלמא דכתיב (שם לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם בדבר יהו"ה דא דבורא וברוח פיו דא רוחא דא בלא דא לא אויל ואתכליל דא בדא ונפיק מנייהו כמה חילין לחילין ומשריין למשריין וכלא בזמנא חדא תא</p>	<p>בא וראה, בדבור וברוח יחד נעשה העולם, שכתוב "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם". "בדבר ה'" זה הדיבור, "וברוח פיו" זו הרוח, זה בלי זה לא הולך, ונכללים זה עם זה ויוצאים מהם כמה צבאות לצבאות, ומחנות למחנות, והכל בפעם אחת. בא וראה, כשרצה</p>

¹ עי' אפיקי ים חולין צא ע"ב.

² פ' מלכות (מ"מ).

³ ז"א (מ"מ).

בראשית

<p>חזי כד בעא קב"ה למברי עלמין אפיק חד נהורא סתימאה! דמן ההוא נהורא נפקין ונהרין כל אינון נהורין דאתגליין² ומההוא נהורא נפקין ואתפשטו ואתעבידו שאר נהורין³ ואיהו עלמא עלאה⁴ תו אתפשט האי נהורא עלאה [ועבר] (ועביד)²² אומנא⁵ נהורא דלא נהיר ועביד עלמא תתאה⁶ ובגין דאיהו נהורא דלא נהיר בעי לאתקשרא לעילא</p>	<p>הקדוש ברוך הוא לברוא את העולמות, הוציא אור סתום אחד, ומהאור ההוא יוצאים ומאירים כל אותם האורות שהתגלו, ומאותו האור יוצאים והתפשטו ונעשו שאר האורות, והוא העולם העליון. ועוד, האור העליון הזה התפשט ועשה אומן, אור שאינו מאיר, ועשה את העולם התחתון. ומשום שהוא אור שלא מאיר, רוצה להתקשר למעלה,</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>וילך ראובן⁷ בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה וגו' (בראשית ל יד) תנן כוס של ברכה⁸ לא אתברכא אלא בסטר ימינא⁹ ובגין כך בעוד דאתער ימינא לגבי כוס של ברכה שמאלא לא תסייע תמן¹⁰ דהא ימינא אשכח [עילאה] (מלה) בההוא כוס לאתערא לגבי עלמא עלאה וסתרא דא וילך ראובן דא סטרא דדרום בגין כך דגלים²³ בדרום דאיהו רישא לתריסר תחומין ותיאובתיה דסטר דרום לאשכחא עילה ותקרובא למטרוניתא לברכא לה מה כתיב וימצא דודאים בשדה אזל לחפשא בכל אינון גנוזין דילה ואשכח</p>	<p>"וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה" וגו'. שנינו, כוס של ברכה אין מתברכת אלא בצד ימין, ולכן בעוד שמתעורר הימין לכוס של ברכה, השמאל לא תסייע לשם, שהרי הימין מוצא סיבה בכוס ההיא להתעורר כלפי העולם העליון. והסתר הזה, "וילך ראובן" זה צד הדרום, לכן דגלו בדרום, שהוא ראש לשנים עשר התחומים, ותשוקתו של צד הדרום למצוא סיבה ומתנה למלכה לברך אותה. מה כתוב, "וימצא דודאים בשדה", הלך לחפש בכל אותם הגנוזים שלה, ומצא בשדה הזו אותם הדודאים, ועליהם נאמר "הדודאים</p>

¹ פי' בינה (מ"מ).

² פי' ר"ק דז"א (מ"מ).

³ בי"ע (מ"מ).

⁴ פי' נהורא סתימא הנז' (מ"מ).

⁵ פי' מלכות (מ"מ).

⁶ פי' בי"ע (מ"מ).

⁷ מן הזהר משמע שהדודאים הנז' הם מט"ט וסנדל"ל, ומדברי הרב ז"ל משמע שמט"ט וסנדל הנז' הם זר"ן דבריא. והנה כל הנשמות של ישראל כשעוסקים בתורה ומקיימים מצותיה עולה ריח תורתם מע"ט אל מט"ט וסנדל או אל זר"ן דבריא כדברי הרב ז"ל. והנה מט"ט הוא דכורא וסנדל הוא נוקבא וכן זר"ן הם ז"נ, ויש בישראל תורה ומצות סגוליות שבהם מעלים מ"ן אל הנוק' דבריא או אל סנדל ויש בישראל ג"כ שהם מורידים מ"ד מלמעלה מן ז"א דבריא או מן מט"ט ע"י תורתם ומע"ט. וכשישראל מעלים מ"ן ע"י תורה ומע"ט או מורידים מ"ד ע"י תורתם אז עולה תורתם עד מט"ט וסנדל או עד זר"ן ואז הם מתעוררים לשאול מזונות אל בניהם שעסקו בתורה ומע"ט ואומרים על כל כללות הנשמות של ישראל הכללות בזר"ן דבריא בהאי ברא אתינא לקמך ואז גם זר"ן דאצילות מעלים אותם לאו"א ואומרים ג"כ בהאי ברא אתינא לקמך כי אין להם מה ליתן עד שיקבלו שפע מלמעלה, ואז גם אר"א עולים אל א"א ונוק' ואז גם א"א ונוק' עולים עד עתיק ונוק', וכעד"ז עד רום המעלות עד מקום שאין לו סוף. כי מה שקבלו העולמות הוא לצורך גופם, לא להוציא תולדות ונבראים כי מה שמקבלים תמיד לצורך חיותם שהוא דבר מוכרח לחיות העולמות אין נותנים ממנו ואין מושפעים משם הנשמות אבל על ידי תורה ומע"ט של ישראל הם מקבלים שפע חדש להוציא נשמות בעולם ולהביא שפע לעולם ואז יורד השפע דרך המדרגות עד זר"ן דבריא או עד מט"ט וסנדל, ואז זר"ן דבריא או מט"ט וסנדל מקבלים השפע ומחלקים אותו לצבא השמים ולנבראים ונמצא כי הכל תלוי בדודאים הנז' שהם זכר ונקבה, זה מוערר מ"ן וזה מוערר מ"ד דזר"ן דאצילות, ואז מתחברים זר"ן דאצילות ע"י מ"ן ומ"ד שלהם, ובא השפע לעולמות דרך המדרגות כנז'. והכל ע"י תורה ומע"ט של התחתונים בסוד תנו עוז לאלהים, וז"ש הדודאים נתנו ריח כי הדודאים הנז' הם מעלים ריח תורה ומע"ט של ישראל למעלה ואז בא השפע לעולם וז"ש ועל פתחינו כל מגדים וכו' (מ"מ).

⁸ מלכות (נ"א).

⁹ היינו מדת החסד (נ"א).

¹⁰ כי סוד השמאל אצטריך בתחילה שיעורר היחוד ואח"כ יבא הימין תיכף. ז"ח (נ"א).

בראשית

<p>בהאי שדה אינון דודאים¹ ועלייהו אתמר (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח ואינון תריין² כרובים דאינון תקונין דילה לאתערא אתערו לעילא דהא בכל אינון תקונין דהאי שדה לית תקונא דיתער לגבי עילא בר כרובים³</p>	<p>נתנו ריח". ואותם שני כרובים שהם התקונים שלה, להעיר התעוררות למעלה, שהרי בכל אותם התקונים של השדה הזו, אין תיקון שיעורר כלפי מעלה, רק הכרובים.</p>
<p>סטר דרום אימתי אתער לגבה לאשכחא עילה לברכא לה בימי קציר חטים בזמנא דפליגת חולק שללא⁴ לאוכלוסהא וכלהו הצדא >ו< (ו)חקלא⁵ מיד ויבא אותם אל לאה אמו סליק ריחא ואתערו דלהון לגבי עלמא עלאה⁶ עלמא דאתכסיא בגין (דאתער) [דיתער] ברכאן לעלמא תתאה וכד (איהי) אתברכא אינון דודאים נקטין ויהבין לכל עלמין דכתיב (שיה"ש ז יד) הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים כד אינון נתנו ריח ההוא ריחא נקיט ליה סטר דרום לאתערא לגביה) עלמא עלאה מיד על פתחינו כל מגדים וכל טובא לא חסיר (מכלא) <מעלמא></p>	<p>מתי צד הדרום מתעורר אליה למצוא סיבה לברך אותה, "בימי קציר חטים", בזמן שמחלקת חלק שלל לאוכלוסיה, וכל קוצרי השדה. מיד, "ויבא אותם אל לאה אמו", מעלה ריח והתעוררותם לעולם העליון, העולם המכוסה, משום שמעיר (שיעורר) ברכות לעולם התחתון. וכאשר מתברכת, אותם הדודאים לוקחים ונותנים לכל העולמות, שכתוב "הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים". כאשר הם נתנו ריח, אותו הריח לוקח אותו צד הדרום להתעורר לעולם העליון. מיד, "על פתחינו כל מגדים", וכל טוב לא חסר (הכל) מהעולם.</p>
<p style="text-align: center;">עלמא תתאה</p>	<p style="text-align: center;">העולם התחתון</p>
<p style="text-align: center;">קנו/ב</p>	
<p style="text-align: center;">זהר</p>	
<p>בעי לאתקשרא לתתא⁷ ובקשורא דלתתא אתקשר לאתנהרא בקשורא דלעילא והאי נהורא דלא נהיר בקשורא דלעילא אפיק כל חילין ומשריין לזינין סגיאין הה"ד (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהו"ה וגו' וכל מה די בארעא הכי נמי לעילא ולית לך מלה זעירא בהאי עלמא דלא תלייא במלה אחרא עלאה דאתפקדא עליה</p>	<p>ורוצה להתקשר למטה, ובקשר שלמטה נקשר להאיר בקשר שלמעלה. והאור הזה שאינו מאיר, בקשר שלמעלה מוציא את כל החיילות והמחנות למינים רבים, זהו שכתוב "מה רבו מעשיך ה'" וגו'. וכל מה שבארץ כך גם למעלה, ואין לך דבר קטן בעולם הזה שלא תלוי בדבר אחר עליון שהתמנה עליו למעלה, משום</p>

¹ דודאים הם זרין דבריאה כנ"ל שבהם תלויים כל הנשמות וכל צבא השמים ואינון תרין כרובים שהם זרין דאינון תיקונים דילה כי הם ב' בניה של רחל יוסף ובנימין, ונקראים תיקונין דילה כי הם קישוטי הכלה ע"י תורה ומע"ט של ישראל הנכללים בהם שמעלים ריח טוב למעלה ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא להשפיע עליהם רב ברכות, אבל השפע של חיות העולמות אינו תלוי במעשה התחתונים ועליו נאמר כטל מאת ה' אשר לא יקוה לאיש וכו' אלא ברצון המאציל העליון ונק' טל דלא מעצר כי הוא חיות העולמות דוגמת לחם צר ומים לחץ, אבל שפע רוב ברכות ע"י מעשה התחתונים שפותחים כחודה של מחט, ולמעלה פותחים להם אוצרות שמים. וז"ש ואינון תרין כרובים וכו' לית תיקונא דאתער לגבי עילא בר כרובים, והם סוד כרובים שהיו במקדש ובמשכן כי הם תיקוני השכינה להעלות מ"ן וכו' (מ"מ).

² קנב ע"א (הערת הזוהר).

³ בפ' תרומה בכ"י כתוב כי כשאדם בכעס יביאו לו נער ויתפייס ע"ש (ד"א).

⁴ פי' בזמן שהשכינה משפעת לכל הנבראים גם ראובן שהוא החסד מבקש עילה וסיבה לברכא לה ולכן חיפש ומצא הדודאים שמעלים ריח טוב של תורה ומעשים טובים, מיד ויביא אותם אל לאה אמו סליק ריחא ואתערו דלהון לגבי עלמא עילאה וכו' (מ"מ).

⁵ קוצרי השדה ורמז אל קבלת שפעה משדה העליון שדה תפוחים (ד"א).

⁶ לאה היא עומדת למעלה במקום אחורי הראש, כי זהו הטעם שבזוהר קוראים אל לאה עלמא עלאה (שעה"כ כה ע"א).

⁷ פי' ע"י מעשה התחתונים היא מעלה מ"ן נמצא שהיא קשורא בתחתונים הה"ד מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית פי' חכמה תתאה (מ"מ).

בראשית

<p>לעילא בנין דכד אתער האי לתתא אתער ההוא דאתפקדא עליה לעילא דכלא אתאחד דא ברא</p>	<p>שכשמתעורר זה שלמטה, מתעורר אותו שהתמנה עליו למעלה, שהכל נאחז זה עם זה.</p>
<p>תא חזי כתיב (בראשית ל יד) תני נא לי מדודאי בנך לאו דודאים אולידו לה לרחל אלא קב"ה קא גלגל מלה ע"י דאינון דודאים בנין דיפוק יששכר דאחיד באורייתא יתיר מכלהו שבטין בנין דהא רחל אחידא ביה ביעקב ולא שבקת ליה לגבי לאה הה"ד (שם טו) המעט קחתך את אישי וכתיב (שם טו) לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנך אינון גרמו דיפוק יששכר לעלמא <בנין> דסליק ריחא דאורייתא קמי קב"ה הה"ד (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח וגו' וכתיב (שם טז) וישכב עמה בלילה הוא ודאי</p>	<p>בא וראה, כתוב "תני נא לי מדודאי בנך", לא הדודאים הם שילדו את רחל, אלא הקדוש ברוך הוא מגלגל את הדבר על ידי אותם דודאים כדי שיצא יששכר שאוחז בתורה יותר מכל השבטים, משום שהרי רחל האחווה ביעקב ולא השאירה אותו ללאה. זהו שכתוב "המעט קחתך את אישי", וכתוב "לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנך". הם גרמו שיצא יששכר לעולם משום שמעלה הריח של התורה לפני הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב "הדודאים נתנו ריח" וכו', וכתוב "וישכב עמה בלילה הוא", הוא ודאי.</p>
<p>והא אוקמוה דעלמא עלאה הוא דסתים ולא גליא בנין דהא אורייתא מעלמא² עלאה נפקת ובכל אתר עלמא עלאה הוא דלא אתגליא והא אתמר (במדבר יח כג) ועבד הלוי הוא בנין לאמשכא מניה ברכאן לכלא ויששכר ביה אתאחיד ועל דא קרינן עין החיים אילנא דאינון חיין עלאיין דאקרי הוא ולא אתה ואי תימא דאלין דודאים פתחו מעהא דרחל לאו דהא כתיב (בראשית ל כב) וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה קב"ה ולא מלה אחרא בנין דאינון דודאים אף על גב דחילא דלהון לעילא בההוא חילא דלהון לא אתמני פקידה דבנין דהא בנין במזלא תליין ולאזו במלה אחרא</p>	<p>והרי פרשה שהעולם העליון הוא שנסתם ולא נגלה, משום שהרי התורה יוצאת מהעולם העליון. ובכל מקום העולם העליון הוא שלא התגלה. והרי נאמר "ועבד הלוי הוא", כדי להמשיך ממנו ברכות לכל, ויששכר נאחז בו, ועל כך קוראים עין החיים, העץ שלאותם החיים העליונים שנקרא "הוא" ולא "אתה". ואם תאמר שהדודאים הללו פתחו את מעיה של רחל, לא, שהנה כתוב "וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה", הקדוש ברוך הוא ולא דבר אחר. משום שאותם הדודאים, אף על פי שכוחם למעלה, באותו הכח שלהם לא נתמנה פקידת הבנים, שהרי הבנים תלויים במזל, ולא בדבר אחר.</p>
<p>ואי תימא דהא אינון למגנא אתבריאו לאו דהא אפילו</p>	<p>ואם תאמר שהנה הם נבראו לחנם, לא, שהרי אפילו</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>לא אתער לגבי עלמא עלאה אלא כד אינון דודאים יחבין ריחא לימינא כיון דאינון יחבין ריחא לימינא וימינא אתער לגבי עלמא עלאה מיד עלמא תתאה אתער לשאלא מה דאצטריך³ מה כתיב (בראשית ל יד) ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדודאי בנך הב לי ברכאן מההוא אתערו דאינון דודאים דאתער לגבך סטר ימינא כדין עלמא עלאה בחדוה בשעשוע אתיב לגבה</p>	<p>לא מתעורר לעולם העליון, אלא כשאותם דודאים נותנים ריח לימין. כיון שהם נותנים ריח לימין, והימין מתעורר לעולם העליון, מיד העולם התחתון מתעורר לשאול מה שצריך. מה כתוב, "ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדודאי בנך". תן לי ברכות מאותה ההתעוררות של אותם דודאים שמתעורר לצד הימין. אז העולם העליון בשמחה ובשעשוע, משיב</p>

¹ קכד ע"ב (הערת הזוהר).

² פו ע"ב (הערת הזוהר).

³ קשיא ליה כיון שסוף סוף רחל תובעת בפה תני נא לי א"כ מה צורך קודם התעוררות הדודאים לזה תירץ שהתביעה הנזכרת אי אפשר אם לא יקדם לה התעוררות הדודאים (אור יקר).

בראשית

<p>ואמרת (שם טו) המעט קחתך את אישי כאמא לגבי ברתא ואי הכי בעלה דעלמא עלאה יעקב¹ איהו²⁴ לאו הכי אלא תיאובתא דאבא² תדיר לאו איהו אלא לגבי ברתא דנא (דאיהי) <דהאי> בת רחימו דיליה לגבה תדיר בגין דאיהי בת יחידאה בין שית בנין³ ולכל אינון שית בנין פליג לון חולקין ונבזבזן ומתנן ולה לא פליג ולית לה ירותא⁴ כלום ועל כל דא איהו⁵ אשגח בה⁶ בתיאובתא ורחימו⁷ יתיר מכלא ברחימו דיליה קרא לה בת⁸ לא ספיק ליה דא וקרא לה אחות⁹ לא ספיק ליה דא קרא לה אם¹⁰ בשום אמיה לא ספיק ליה דא קרא לה בשמיה¹¹ דכתיב (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא חכמה ודאי ועל דא עלמא עלאה¹² אמרת לגבה¹³ המעט קחתך את אישי דכל רחימו דיליה אתמשך לך לגבך ועל דא בשעשועא ורחימו אימא לגבי ברתא</p>	<p>אליה, ואמרת "המעט קחתך את אישי", כאם אל בתה. ואם כך, בעלה של העולם העליון הוא יעקב, לא כך, אלא תשווקת האב תמיד אינה אלא כלפי הבת הזו, (שהיא) שהבת הזו אהבתו אליה תמיד, משום שהיא בת יחידה בין ששה בנים, ולכל אותם ששת הבנים חילק להם חלקים ואוצרות ומתנות, ולה לא חילק, ואין לה ירושה כלום, ועל כל זה הוא משגיח בה בתשווקה ואהבה יותר מן הכל. באהבה שלו הוא קורא לה בת. לא הספיק לו זה, וקרא לה אחות. לא הספיק לו זה, קרא לה אם בשם אמו. לא הספיק לו זה, קרא לה בשמו, שכתוב "והחכמה מאין תמצא", חכמה ודאי. ועל כן העולם העליון אומרת לה, "המעט קחתך את אישי", שכל אהבתו נמשכה לך אליך, ועל זה בשעשוע ואהבה האם אל הבת.</p>
<p>מה אתיבת איהי לכן ישכב עמך הלילה (בראשית ל טו) בכל אתר לכן שבועה¹⁴ איהי</p>	<p>מה היא משיבה, "לכן ישכב עמך הלילה". בכל מקום "לכן" היא לשון</p>

- ¹ איש הבינה היא חכמה ואם על יעקב היא אומרת קחתך את אישי מוכרח הוא שיעקב בחכמה וזה אי אפשר שהרי הוא למטה בת"ת (אור יקר).
- ² היינו החכמה (נ"א).
- ³ שבת אחת בין ו' בנים אביה אוהבה וכמו כן המ' היא בת בין ו' בנים שהם ו"ק (נ"א).
- ⁴ חולקין, מתנן, וירותא הם ג' בחי' אל השפע: הא' אור ושפע שהטביע להם בעת האצלות והיינו חולקין. הב', הוא תוספת על זה שהם נוספים במתנה בכל עת שיזדמן לאיזו סבה שיהיה. ג', ירותא הוא היות מציאות שורשם מושכים להם מאבא שפע והם מתעטרין באותם השרשם, וזה יקרא ירושה מאב ואם (אור יקר).
- ⁵ היינו החכמה (נ"א).
- ⁶ תדיר בסוד קשר חכמה עלאה בחכמה תתאה (אור יקר).
- ⁷ הם ב' בחי' מצד החסד רחימו כדכתיב אהבת עולם אהבתך על כן משכתיך חסד, תיאובתא חשק הזווג בת"ת אמנם מצד הבינה אין לה ולכן שאלה תני נא לי כי השפע מצד הבינה מתוק לה דהיינו יין הטוב המשמח המחמם ומעורר הזווג (אור יקר).
- ⁸ השפיע לה במקומה למטה (אור יקר). מאמר זה לכאורה לא שייך אלא לגבי ז"א קרי לה בת כשהיא מהחזה ולמטה קרי לה אחות כשהיא שלימה בקומתה כמותו קרי לה אם כשעולים העולמות בשבת ואז הנוק' עולה עד מקום אימא ולובשת עצמות אימא ואז עצמות הז"א הראשון נשאר למטה ממנה ולכן נקראת אמו קרי לה כשמיה כשהנוק' עולה במקום אבא בסוד כי קדש היא וכל אלו הענינים לא שייכי אלא בז"א וכאן מדבר בחכמה שהוא האב שיש לו שית בנין וברתא חדא ולכן נקראת אמו קרי לה כשמיה כשהנוק' עולה במקום אבא בסוד כי קדם היא וכל אלו הענינים לא שייכי אלא בז"א וכאן מדבר בחכמה שהוא האב שיש לו שית בנין וברתא חדא (מ"מ).
- ⁹ השפיע לה בייחודה עם הת"ת שהיא אחות לת"ת (אור יקר).
- ¹⁰ בעלותה אל הבינה והכוונה אחות לת"ת אם לת"ת (אור יקר).
- ¹¹ בעלותה אל החכמה ממש, והיינו סוד ד' מדרגות ד' אותיות הו"ה, ה' בת, ו' אחות, ה' אם, י' שמיה (אור יקר). שקראה חכמה כמוהו על צד החביבו ורחימו דאבא לגבי ברתא אבל החכמה ודאית אינה אלא החכמה עליונה שיצאה ונמצאת מהכתר דהיינו האין וז"ש החכמה מאין תמצא א"נ חכמה ודאי על המ' כשם אביה שכן נקרא חכמ' תתאה חכמת שלמה (נ"א).
- ¹² בינה (נ"א).
- ¹³ דמלכות (נ"א).
- ¹⁴ צריך ביאור מי נשבע זאת השבועה, אם נאמר שברתא היא שנשבעה, והרי היא השואלת ומבקשת ממנה. וי"ל דרחל היא שנשבעה כפשטיה דקרא, ותאמר רחל, ור"ל שהמלכות מעוררת ז"א בעלה אל הזווג,

בראשית

<p>ישכב מהו ישכב אלא שכיבה בכל אתר¹ תקונא דנוקבא לגבי דכורא לאעלא בה ציורא דאתון כלהו ודא איהו (ישכב) [י"ש כ"ב] י"ש דא איהו עלמא עלאה² [כ"ב] רזא דאורייתא נקודה טמירא דאתער לגבה כ"ב אתון (ודא <הוא> ישכב) [והא יש כב] י"ש עלמא דאתי³ דכתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש⁴ כ"ב נקודה עלאה דאעיל כל כ"ב אתון רזא דכל אורייתא</p>	<p>שבועה. "ישכב", מה זה "ישכב", אלא שכיבה בכל מקום היא תיקון הנקבה לזכר, להכניס בה ציור של כל האותיות, וזהו "ישכב", י"ש כ"ב, י"ש זהו העולם העליון, הסוד של התורה, נקודה טמירה שמתעוררים אליה כ"ב אותיות, וזהו ישכ"ב, י"ש, העולם הבא, שכתוב "להנחיל אוהבי יש", כ"ב, נקודה עליונה שמכניסה כל כ"ב האותיות, הסוד של כל התורה.</p>
קנז/א	
זהר	
<p>למלה דא סיועא אינון לאינון דמתעכבי ולא אינון עקראן <ולא> (דלא) אתגזר עליהו אלא במזלא</p>	<p>לדבר הזה הם סיוע לאותם שמתעכבים ואינם עקרות, ולא נגזר עליהם אלא במזל.</p>
<p>⁵ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבא וגו' (בראשית ל טז) האי מלה חציפותא איהו לאו איהו הכי אלא מהכא אוליפנא ענוותנותא דלאה דלא אמרה קמי אחתה מדי ואיהי אקדימת לארחא ואמרה ליה בחשאי ואודעא ליה דהא ברשותא דרחל הוה דכתיב (בראשית ל טז) כי שכור שכרתוך מרחל נמילת רישו ובגין דלא יבאיש בעינהא דרחל אמרה ליה לבר ולא בביתא ולא עוד אלא פתחא משכנא דלאה נפקת לבר ועיילת ליה ליעקב בפתחא דלבר עד לא ייעול למשכנא דרחל מאי טעמא בגין דלא תימא מלה קמי דרחל ולא תחציף קמי אחתהא ולא עוד אלא אמרה לאה אי ייעול יעקב במשכנא דרחל לאו דין הוא לאפקיה מתמן⁶ בגין כך אקדימת ליה <לבר> וכל האי למה אלא לאה רוחא</p>	<p>"ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא" וגו'. הדבר הזה הוא חוצפה. אינו כך, אלא מכאן למדנו ענוותנותה של לאה, שלא אמרה דבר בפני אחותה, והיא הקדימה לדרך ואמרה לו בחשאי והודיעה לו, שהרי זה היה ברשות רחל, שכתוב "כי שכר שכרתוך", מרחל נטלה רשות. וכדי שלא ירע בעיני רחל, אמרה לו בחוץ ולא בבית. ולא עוד, אלא בפתח של משכן לאה יצאה החוצה, והכניסה את יעקב בפתח שבחוץ טרם שיכנס למשכן רחל. למה, כדי שלא תאמר דבר לפני רחל, ולא תתחצף לפני אחותה. ולא עוד, אלא אמרה לאה, אם יכנס יעקב למשכן רחל, אינו דין להוציאו משם, לכן הקדימה לו בחוץ. וכל זה למה. אלא שרוח הקודש התעוררה בלאה, וידעה שכל השבטים העליונים הללו, כולם</p>

ובזה צריך לעלות בסוד מ"ן אל אימא וגורם זוג א"א כמ"ש לקמן ויבוא יעקב מן השדה (מ"מ). והמ' נק' שבועה והוי כאלו ברתא נשבעת בחייה שישכב החכמה עם הבינה ויתן לה יותר ממה שנתנה לה (נ"א).

¹ הכוונה שאימא תתקן את עצמה להעלות מ"ן אל אבא ע"י שעולה בה הז"א בסוד מ"ן והיא תתקן עצמה בהעלאת מ"ן לגבי דכורא כדי למיהב לה מ"ד, וז"ש לאעלאה בה ציורא דאתון כולהו ודא הוא ישכב (מ"מ).

² אבא, רזא דאורייתא שאבא נק' נקודה טמירא דאתער לגבה כ"ב אתון, ודא הוא ישכב, כי תחלה פי' ישכב תיקונא דנוק' לגבי דכורא וכו', והשתא מפרש מלת ישכב כולה באבא ושני הפי' דא ודא איתנהו (מ"מ).

³ לפי פי' זה מלת ישכב מחולקת יש באימא כ"ב באבא שהיא נקודה עילאה הכולל כ"ב אותיות התורה והרי זה פי' שלישי כי לפי' ראשון ישכב כולה בימא תקונא דנוק' וכו' ולפי' הב' כולה באבא ולפי' הג' יש באמא כ"ב דאבא (מ"מ).

בינה (נ"א).

⁴ חכמה ונקרא כן ע"ש דאעיל כל כ"ב אתון כו' ושיעור הכתוב לכן בשבועה נשבעת אני שע"י אלו הדודאים שתתן לי אתה בי' הנקרא יש יבא לשכב עמך כ"ב שהיא החכמה ומלת ישכב אשתמע לתרי אנפי. ז"ח (נ"א).

⁵ באור יקר איתא כאן מש"כ בח"ג קסא ע"א ועתה יגדל נא כח יי' ר' אחא ור' יוסי אמרי זכאי אינון ישראל מעמין עכו"ם דעלמא וכו' וצ"ע מדוע.

⁶ אחר שהוא נתאוה לה והיא מצויירת בלבו אין ראוי להוציאו משם כדי שלא יהיה שום ערבוב בבנים במחשבה כענין ראובן (אור יקר).

בראשית

<p>קדושים יצאו ממנה, ודחקה השעה בחביבות לקדוש ברוך הוא, ולכן קראה להם שמות בסוד החכמה.</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי לרבי חייא, בכל פעם (שאנו) הולכים בדרך ועוסקים בתורה, הקדוש ברוך הוא מרחיש לנו נסים, וכעת הדרך הזו ארוכה לנו, נתעסק בתורה, והקדוש ברוך הוא יתחבר עמנו. פתח רבי חייא ואמר, "בראשון בארבעה עשר יום לחודש בערב תאכלו מצות", וכתוב "שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני". כתוב "לחם עוני", בדבר הזה התעוררו בו החברים. אבל בא וראה, כשהיו ישראל במצרים, היו ברשות אחרת. כשרצה הקדוש ברוך הוא לקרב אותם אליו, נתן להם מקום של לחם עוני, לחם עני. מי העני, זה דוד המלך, שכתוב בו "כי עני ואביון אני". ולחם עוני הזה נקרא מצה, נקבה בלי זכר, היא עוני. התקרבו למצה בהתחלה, כיון שקרבו אותם יותר, הכניס אותם הקדוש ברוך הוא בדרגות אחרות, והתחבר זכר עם נקבה. ואז, כשמצה מתחברת בזכר, נקרא מצוה בתוספת וא"ו. זהו שכתוב "כי המצוה</p>
<p>דקודשא אתערת בה וידעת דכל הגי שבטין עלאין בלהו קדישין יפקון מנה! ודחקת שעתא בחביבותא לקב"ה ובגין כך היא קראת לון שמהן ברזא דחכמתא</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה א"ר יוסי לרבי חייא בכל זמנא (דאנן) <דאזלינן> בארחה² <ולעינן באורייתא> קב"ה מרחיש לן נסין והשתא ארחה דא אריך לן נתעסק באורייתא וקב"ה יזדווג בהדן פתח רבי חייא ואמר (שמות יב יח) בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות וכתוב (דברים טז ג) שבעת ימים³ תאכל עליו מצות לחם עני לחם עני כתיב האי מלה אתערו בה חברייא אבל תא הזי כד הוו ישראל במצרים הוו ברשותא אחרת⁴ כד בעא קב"ה לקרבא לון לגביה יהב לון⁵ אתר דלחם עני לחם עני מאן עני דא דוד מלכא דכתיב ביה (תהלים פו א) כי עני ואביון אני והאי לחם עני אקרי מצה נוקבא בלא דכורא⁶ מסכנותא הוי אתקריבו לגבי מצה בקדמיתא כיון דקריבו לון יתיר עייל לון קב"ה בדרגין אחרנין⁷ ואתחבר דכורא בנוקבא וכדין מצה כד אתחברת בדכורא אקרי מצוה בתוספת וא"ו⁸ הה"ד (דברים ל יא) כי המצוה הזאת בניני כך מצה בקדמיתא ולבתר מצוה</p>

¹ הם רומזים בסוד ו"ק והם מבטן רמוזים במקום גבוה ובג"כ קראת וכו', שמוכיח היותם מבטן ידועים למעלה, והיא יודעת, ולכך היתה קוראה להם על שם מקומם, והיינו דפתח "זכאין ישראל וכו'", שהם ממש בסוד נשמתם בזולת המעשה כדפי', והגוף רמז גדול לנשמה בסוד עש"ן עולם שנה נפש כדפי' בשכינה ובעולם ובגוף הצדיק דווקא העמוסים מני בטן וזהו פתיחת דבריו ת"ח כד ברא וכו' (אור יקר).

² סגולת הדרך לזווג השכינה עם הולכי דרכים, שהיא נקראת שמירת הדרך, ומה גם עוסקי תורה דכתיב צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו (אור יקר).

³ הפסוק הראשון מצוה לאכול כזית מצה בליל פסח עם הפסח, הפסוק הב' אינו אלא רשות, לכך מיייתי תרי קראי (אור יקר).

⁴ שהם הכניסו עצמן תחת יד הקלי' במה שאחזו מעשה גלולי מצרים בידיהם זולת גלותם ושעבודם (אור יקר).

⁵ תחלת כניסת הפתח במתנה, והטעם שהם תמיד במלכות אמנם יהיו מסתלקים כדרך שהיא מסתלקת ממדרגה למדרגה לכך תחלת כניסתם במלכות בבחי' למטה לחם עוני ואל תפרש לחם שעונים בו דברים הרבה, שכבר היא מתייחדת והיא משוררת. אלא לחם עני שהיא עניה ומתעלת, דהיינו אומר' מאן לחם עני דא דוד מלכא דכתיב ביה עני ואביון אני הוא מלך לפעמים וכו' עני', הרי מדת מלכות דוד נעשה עניה, והיינו בהיותה פרודה מן הזכר (אור יקר).

⁶ וכיון שאין הזכר משפיעה מסכנותא הוי שעקר עושרה מצד הזכר והנה לשון מצה היינו לשון ריב כדפי' בתיקונים שמעו הרים את ריב ה' שהיא עושה תמיד ריב על יחודה ועל היותה בעוני ובפרודא ומעתה כאשר ישתלמו ישראל ויתעלו אל המדרגות העליונות דרך היסוד כאומרו שם שם לו חק ומשפט ששם פרעו כדפי' בזהר ואח"כ זכו לת"ת במשפט ואח"כ זכו לכל בהר סיני (אור יקר).

⁷ ולא שיעלו ממדרגה למדרגה ועזבו זאת מפני זאת אלא לעולם תקועים במלכות (אור יקר).

⁸ ולזה לא נסתלקו אותיות מצה אלא שהוסיפו אות ו' מהת"ת ונעשה מצוה ולזה המלכות יש לה שני שמות הא' מצה ודהיינו בפרוד ואח"כ מצוה בייחוד ומפני שזה הענין הוא בחי' המתייחסת אח"כ ביחוד שעולה ממצה למצוה לכך התפיסם הקב"ה במלכות והאכילם מצה (אור יקר). פי' שהוא"ו זכר ככתוב בפ' פקודי רלה ע"ב (ד"א).

בראשית

	<p>הזאת", לכן מצה בראשונה, ואחר כך מצוה.</p>
<p>עד דהוו אזלי שמעו חד קלא דאמר טופסרא¹ דקטנון² עקימן בארחה³ סטו לעילא⁴ לא תחתון בקוסטרא⁵ דקטרא²⁵⁶ דלתתא⁷ אמר רבי יוסי שמע מינה דקב"ה בעי לנטרא אורחין סליקו לעילא ועאלו בחד טורא בין טנרין תקיפין⁸ אמרו הואיל וקב"ה בעא בארחה דא מלה נחמי או ניסא אתרחיש לן אזלי יתבי גבי בקיעי דטנרא⁹ סליק לון חד בר נש תווהו¹⁰ א"ר יוסי מאן אנת¹¹ אמר מאנשי ארקא¹² אנא אמר ליה ותמן אית בני נשא אמר אין וזרעין וחצדין¹³ מנייהו בחיזו אחרא¹⁴ משניין מנאי וסליקנא גבייכו למנדע מנייכו מה שמיא דארעא דאתון בה א"ל ארין¹⁵ בנין דהכא ארין החיים¹⁶ שריא דכתיב (איוב כה ה) ארין ממנה יצא לחם מהאי יצא לחם בשאר ארעא לא יצא לחם ואי נפיק לאו משבעת המינין אדהכי עאל לאתריה תווהו אמרו ודאי קב"ה בעי לאתערא לן במלה¹⁷</p>	<p>בעודם הולכים שמעו קול אחד שאומר, מושלי האוהל הולכים בדרך עקום, סטו למעלה, אל תרדו באהל בדרך קשור שלמטה. אמר רבי יוסי, מזה נשמע שהקדוש ברוך הוא רוצה לשמור את דרכינו. עלו למעלה ונכנסו להר אחד, בין סלעים חזקים. אמרו, הואיל והקדוש ברוך הוא רצה בדרך הזו, נראה דבר, מה או יתרחש לנו נס. הלכו. ישבו על בקיעי הסלע. עלה להם איש אחד. תמהו. אמר רבי יוסי, מי אתה. אמר, אני מאנשי ארקא. אמרו לו, ושם יש בני אדם. אמר, כן, וזרעים וקוצרים, מהם במראה אחר משונים ממני, ועליתי אליכם להכיר מכם. מה שמה של הארץ שאתם בה. אמר לו, ארץ, משום שכאן שורה ארץ החיים, שכתוב "ארץ ממנה יצא לחם". מזו "יצא לחם". בשאר הארץ לא יצא לחם, ואם יוצא, לא משבעת המינים. בינתיים נכנס למקומו, תמהו, אמרו, ודאי הקדוש ברוך הוא רוצה לעורר אותנו באיזה דבר.</p>
<p>א"ר חייא ודאי על האי קרא דאמרת דכירנא דאוליפנא מסבאי חד מלה עלאה בפסח דיהב לון</p>	<p>אמר רבי חייא, ודאי על הפסוק הזה שאמרת, זכרתי שלמדתי מסבי דבר אחד</p>

¹ העתק הטופס (אור יקר).

² לשון קטטה ומחלוקת ירצה לוחמי מלחמת התורה (אור יקר).

³ דרך עקלקלות (אור יקר).

⁴ נטו למעלה (אור יקר). פי' בעלי אדרא יושבי אהלים הולכים בדרך עקום הסירו לילך למעלה אל ראש ההר ומלת טוספרא פי' שר ומושל ומלת קטנון פי' חדר ואהל. כי תרגום ויבא החדר' ועל לקיטונא (ד"א).

⁵ בקוסרא – לשון קצה בחלוף קצת אותיות (אור יקר).

⁶ בקירטא - לשון דרך קצרה ננסית (אור יקר).

⁷ ולא תהיו יורדים באהל הדרך הקשור ויורד למטה (ד"א).

⁸ סלעים חזקי' (ד"א).

⁹ בקיעת הסלע (ד"א).

¹⁰ על שם מה שנתאמת אליהם (אור יקר).

¹¹ חשבו שד או רוח רעה (אור יקר).

¹² אנשים בני אדם וקין ולא שדים ורוחות (אור יקר). הוא א' מז' ארצות ע' ויקרא ט ע"ב (ד"א).

¹³ וקוצרים (ד"א).

¹⁴ פי' בשני ראשים כנזכר בפ' בראשית כ"י ואינו בדפוס (ד"א). עיין מ"ש בד"א. נדפס בז"ח דף יג ע"ד דפוס וויניציאה ואינו בתרין רישין (יש ט"ס שם) וכו' ושם מבואר דזאת הארץ תבל עש"ב כל המאמר (מא"ן) (נ"א).

¹⁵ פירוש ארץ תבל כי זאת העליונה נקראת תבל רביעית לז' ארצות כמ"ש לקמן דף ג' ולעיל דף ט"ל ב' ע"ש. הרש"ב (נ"א).

¹⁶ מלכות, אפילו במקום שליטת השרים בחו"ל מארץ חיים ינקי. אמנם ארצות דלתתא ינקי מהחצונים, לכך אין להם שבעת המינים שהם שפע מז' ספירות ועל שם הם חטה שעורה גפן תאנה רמון זית תמר כולם לשכינה ודאי, וזריעתם יהיו משאר מינים שאינם משפע המלכות אלא שפע החצונים (אור יקר).

¹⁷ שיתברר להם מציאות ארקא ובני אדם השוכנים בה שם מחלוקת בפ' צו (אור יקר).

בראשית

<p>קב"ה לישראל לחם דא מארעא דחיי¹ ולבתר לחם מן השמים² לחם דא והא אוקימנא מלה תו הוה אמר דבר (רב)</p>	<p>עליון בפסח, שנתן להם הקדוש ברוך הוא לישראל הלחם הזה מארץ החיים. ואחר כך לחם מן השמים. הלחם הזה, והנה בארנו את הדבר. עוד היה אומר, שאדם,</p>
<p style="text-align: center;">סתרי תורה</p>	
<p>ודא הוא ישכב ישכב עמך יעקב לא כתיב אלא ישכב עמך ההוא טמירא דאתחזי לאתערא לנבך וכלא באתערו <דאינון> (דכלהו) דודאים וכלא כתיב ברחימו</p>	<p>וזהו "ישכב". לא כתוב ישכב עמך יעקב, אלא ישכב עמך, אותו הטמיר שראוי להתעורר אליך, והכל בהתעוררות של אותם (שכלם) דודאים, והכל כתוב באהבה.</p>
<p style="text-align: center;">קנז/ב</p>	
<p style="text-align: center;">זהר</p>	
<p>נש כד נפיק להאי עלמא לא ידע מדי עד דאטעים נהמא כיון דאכיל נהמא אתער למנדע ולאשתמודעא כך כד נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי מדי עד דאטעים לון קב"ה לחם מהאי ארץ דכתיב (איוב כה ה) ארץ ממנה יצא לחם וכדין עאלו ישראל למנדע ולאשתמודעא ליה לקב"ה</p>	<p>כשיוצא לעולם הזה, לא יודע דבר עד שטועם לחם. כיון שאוכל לחם, מתעורר לדעת ולהכיר. כך כשיצאו ישראל ממצרים, לא היו יודעים דבר, עד שהטעים להם הקדוש ברוך הוא לחם מן הארץ הזו, שכתוב "ארץ ממנה יצא לחם", ואז נכנסו ישראל לדעת ולהכיר את הקדוש ברוך הוא.</p>
<p><ו> ינוקא לא ידע ולא אשתמודעא³ עד דטעים נהמא דהאי עלמא ישראל לא ידעו ולא אשתמודעו במלין דלעילא עד דאכלו לחם עלאה וכדין ידעו ואשתמודעו בההוא אתר⁴ ובעא קב"ה דינדעון ישראל יתיר בההוא אתר דאתחזי להאי ארץ ולא יכילו עד דטעמו לחם מההוא אתר⁵ ומאן איהו שמים דכתיב (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים וכדין ידעו ואסתכלו בההוא אתר ועד דאכלו לחם מההוא אתר <נ"א ועד דלא אכלו לחם מאלין אתרי> לא ידעו מדי ולא אשתמודעו</p>	<p>ותינוק לא יודע ולא מכיר עד שטועם לחם של העולם הזה. ישראל לא ידעו ולא הכירו בדברים שלמעלה עד שאכלו לחם עליון, ואז ידעו והכירו את אותו מקום, ורצה הקדוש ברוך הוא שישראל ידעו יותר באותו מקום שראוי לארץ הזו, ולא יכלו, עד שטעמו לחם מאותו המקום. ומי הוא, שמים, שכתוב "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים". ואז ידעו והסתכלו לאותו מקום. ועד שאכלו לחם מאותו מקום, (ועד שלא אכלו לחם מאלו המקומות), לא ידעו דבר ולא הכירו.</p>
<p>אתא רבי יוסי ונשקיה אמר ודאי על דא אתער לון קב"ה בהאי ועל דא שירותא דישראל למנדע לחם הוה קמו ואזלו עד דהוו אזלו חמו תרי</p>	<p>בא רבי יוסי ונשקו. אמר, ודאי על זה העיר אותם הקדוש ברוך הוא בזה, ועל כן הראשית של ישראל לדעת היה הלחם. קמו והלכו. בעודם הולכים ראו שני דרמוסקין</p>

¹ שיושפע שפע המלכות ורוח החיים בחכמה מן המלכות ישרה במצה (אור יקר).

² המן מחכים מן הת"ת ולפי השפע העליון שבו כך מוסיף ידיעה באדם להשכיל בתורה ובסתריה כדמפרש ואזיל, והענין שעם היות שישראל במצרים אוכלים מז' המינים שהם משפע המלכות עכ"ז יש הבדל בין אוכלים השפע בהתלבשות העולם הגשמי או הכנתו בלחם מצה שישרה עליו סוד רוח חיים מהמלכות ויכירוהו (אור יקר).

³ אינו מוכן מעצמו ולא מחמת הוריו עם היות שיונק חלב, עד דטעים נהמא מהאי עלמא בלי התהפכות לטבע שני שהוא החלב, וכדין ידע וכו', כך ישראל לא ידעי ולא אשתמודעו לא היה להם הכנה מעצמם ולא הכנה על ידי מלמדים במילים דלעילא עם היות שאוכלים מזונות גשמיים שהשפע מתעבה עד דאכלו לחם דלעילא דהיינו שלא ישתנה אלא רוחניות עליון נתון בו כמו שהוא (אור יקר).

⁴ דהיינו שיתעלו אל הת"ת כדי שתזדווג המלכות ע"י עלייתם והיינו דאתחזי ולא היה לה (אור יקר).

⁵ לקמן רמו ע"א (לש"ו). כלומר ז"א (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

בראשית

<p>דרמוסקין¹ חד דכר וחד נוקבא א"ר יוסי לית לן מלה בעלמא דלא הוי דכר ונוקבא² וכל מה די בארעא הכי נמי בימא³</p>	<p>[מין פרי], אחד זכר ואחד נקבה. אמר רבי יוסי, אין לנו דבר בעולם שאינו זכר ונקבה, וכל מה שבארץ, כך גם בים.</p>
<p>פתח רבי יוסי ואמר (בראשית ל טז) ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו וגו' ותצא לאה לקראתו מנא ידעת הא⁴ אמרו דגעא חמרא⁵ ולאח ידעת ונפקת ליה וגרים ליה דנפק מנה יששכר הה"ד (שם מט יד) יששכר חמור גרם אל תקרי גרם אלא גרם דחמרא גרמא ליה אמרת לאה ודאי ידענא דאי ייעול יעקב במשכנא דרחל לית לי לאפקא ליה אלא אוריך ליה⁶ הכא וייעול במשכני</p> <p>כי שכור שכרתיך בדודאי בני (שם ל טז) מאי בדודאי בני בנין דניחא ליה ליעקב על דא דאלין מסייעין לאולדא⁷ ויעקב הוה ידע דמלה לא קיימא בדודאים אלא לעילא</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר, "ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו" וגו'. "ותצא לאה לקראתו", מנין ידעה, הרי אמרו שגעה החמור ולאח ידעה ויצאה אליו וגרם לו שיצא ממנה יששכר. זהו שכתוב "יששכר חמור גרם", אל תקרי גרם אלא גרם, שהחמור גרם לו. אמרה לאה, ודאי ידעתי שאם יכנס יעקב במשכן רחל, אין לי להוציא אותו, אלא אחכה לו כאן ויכנס במשכני.</p> <p>"כי שכר שכרתיך בדודאי בני", מה זה "בדודאי בני", משום שנוח ליעקב על זה, שאלו מסייעים להוליד. ויעקב היה יודע שהדבר לא עומד בדודאים, אלא למעלה.</p>
<p>פתח ואמר (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה א"ר חייא רוחא דקודשא (ב"ה) קאמר מושיבי⁸ עקרת הבית דא רחל⁹ אם הבנים שמחה דא לאה¹⁰ מושיבי עקרת הבית דא עלמא תתאה אם הבנים שמחה (הללויה) דא עלמא עלאה בניני¹¹ כך הללויה¹²</p>	<p>פתח ואמר, "מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה". אמר רבי חייא, רוח הקודש אומרת, "מושיבי עקרת הבית" זו רחל, "אם הבנים שמחה" זו לאה. "מושיבי עקרת הבית" זה העולם התחתון, "אם הבנים שמחה" (הללויה) זה העולם העליון, לכן "הללויה".</p>
<p>א"ר יהודה כל אלין שבטין תקונין דלתתא אינון וכלהו כגוונא דלעילא תא הזי כי שכור שכרתיך לנסבא מניה גופא ומאן איהו תורה שכור שכרתיך לך לגופך ממש שכור</p>	<p>אמר רבי יהודה, כל השבטים הללו הם תקונים שלמטה, וכולם כדוגמא שלמעלה. בא וראה, "כי שכר שכרתיך", לקחת ממנו</p>

¹ מין פרי בפ' כיצד מברכין (לט ע"א) הביאו לפניו כרוב ודורמסקין והם זכר ונקבה ואולי נקראו כן כאלו הם שתי תיבות ד"ו רמסקין ופ"י דו שנים מלשון דו פרצופין (ד"א).

² כעין השורש העליון שהם נמצאים מן הת"ת והמלכות, וכו' ולא עוד אלא כל תמונת הספירות העליונות דוגמתם במינים הנמצאים בעולם, ובחינותיהם במיני פירות וצומחים ובעלי חיים (אור יקר).

³ שהים דומה למלכות, ולפני בחי' זו הארץ אשר עליה דומה לת"ת (אור יקר).

⁴ כי מלת "לקראתו" לא משמע שהקדימה היא אליו קודם בואו אלא ממש בעת בואו לקראתו א"כ מאן ידעת, ועוד אמר תחלה ויבא ואח"כ ותצא (אור יקר).

⁵ מלמעלה, מעין חמורו של ר' פנחס בן יאיר, ולאח ידעה שהחמור מודיעה שיעקב בא (אור יקר). שצעק החמור (ד"א).

⁶ אמתין לו (ד"א).

⁷ ירצה למה הודיעו במה השכירו, אלא שלא יקפיד יעקב על מעשיהם שהיו משכירים אותו זו לזו, הראה לו שלשם בנים נתכוונו כמסייעי בעזרת שמים מכינים הטבע ולא שיעקב יתן דעתו בטבע כלל, אלא יפיס דעתו על מעשיהן ומחשבותיהן (אור יקר).

⁸ קנד ע"א (הערת הזוהר).

⁹ שהיא עיקר ביתו של יעקב (אור יקר).

¹⁰ שהרוב הבנים ממנה (אור יקר).

¹¹ קנד ע"א (הערת הזוהר).

¹² שיש במלה זו תיקון עלמא תתאה, הללו, דהיינו לשון בהלו, שמאיר המלכות בסוד ההלל מן הת"ת למלכות, ועלמא עלאה י"ה ודאי (אור יקר).

בראשית

	<p>הגוף, ומי הוא, תורה. "שכר שכרתיך" לך לגופך ממש. "שכר</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>ויבא יעקב מן השדה בערב (בראשית ל טז) ויבא יעקב דא תפארת קדישא¹ מההוא שדה² דנקיט כל ברכאן דכתיב ביה (שם כז כז) אשר ברכו יהוה בערב אמאי בערב [אלא בערב דכתיב עד²⁶ לפנות ערב] בזמנא דאתער יצחק אבוי לגבי האי שדה (אלא בערב) דכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב ונקיט ליה דהא יצחק לא אתער לגבי האי שדה כיון דאסתלק יעקב מתמן בערב שביק³ האי שדה ליצחק אבוי ואיהו סליק בההוא זמנא לגבי עילא</p>	<p>"ויבא יעקב מן השדה בערב". "ויבא יעקב", זו תפארת הקדושה, מאותה השדה שלוקחת את כל הברכות, שכתוב בו "אשר ברכו ה'". "בערב", למה "בערב", אלא בערב שכתוב "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב", בזמן שהתעורר יצחק אביו לשדה הזו ולקח אותו, שהרי יצחק לא מתעורר לשדה הזו. כיון שהסתלק יעקב משם בערב, השאיר את השדה הזו ליצחק אביו, והוא עלה באותו הזמן למעלה.</p>
<p>מה כתיב (שם ל טז) ותצא לאה לקראתו אמא עלאה לגבי ברא יחידא ותאמר אלי תבוא תחות גדפאי⁴ לברכא לך ולרוואה לך בתפנוקין ועדונין עלאין הא [עידן] [עדן] רעוא וענוגא למיהב לך <גייחא דרוחא עילאה> לגבי ההוא שדה עד לא יתוקד בתוקפא דיצחק כיון דנקטא ליעקב תחות גדפאה כדין (שם) וישכב עמה בלילה הוא הוא דסתים מכללא⁵ הוא דכל ברכאן וכל קדושין נפקי מתמן יעקב לא כתיב אלא הוא מאן <דאתחזי> (דאתחזי) לאתערא לגבה ועד (דהא²⁷ זמין) [דזמין] לגבה תחות גדפאה מאן דנקיט אינון קדישאן וברכאן⁶ לא אתמלי <אלא> מנקודה טמירא⁷ ההוא עלמא עלאה ועל <דא> (כך) דודאים מתערי כלא וכלא כגוונא <ד>רזא עלאה ראובן מאי ראובן קודשא בריך הוא שוי שמיהן</p>	<p>מה כתוב, "ותצא לאה לקראתו", האם העליונה לבן היחיד. ותאמר "אלי תבוא", תחת כנפי, לברך אותך ולהרוות אותך בתפנוקים ועדונים עליונים. הנה עת רצון ועונג לתת לך נחת רוח עליונה, לאותה השדה, טרם שישרף בחוזק של יצחק. כיון שלקחה את יעקב תחת כנפיה, אז "וישכב עמה בלילה הוא". "הוא", שסתום מן הכל, "הוא", שכל הברכות וכל הקדושות יוצאות משם. לא כתוב יעקב אלא "הוא", מי שראוי להתעורר אליה. וטרם מזדמן אליה תחת כנפיה, מי שלוקח אותם הקדושות והברכות, לא מתמלא אלא מהנקודה הנסתרת של אותו עולם העליון, ועל כן הדודאים מעוררים הכל, והכל כדוגמת סוד עליון. "ראובן", מה זה ראובן, הקדוש ברוך הוא שם שמות בארץ, שכתוב "לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ".</p>

¹ דהיינו כל ה"ק (הקדו"ש מד ע"ד).

² הכוונה כי הת"ת בעודו בשדה חקל תפוחין קדישין היה מברך אותו וזהו שדה אשר ברכו ה' שהוא הז"א כי מתחילה ברכו ה' לאותו שדה כשהיה הת"ת בו ועכשיו ויבוא יעקב מן השדה בערב שבקיה ליצחק אבוי וכו' (מ"מ).

³ בשעה שעולה ז"א לאור"א לעשות זווג כדי לבנות את הנוק', וכמ"ש הרב שאין צריך לעלות כי אם ז"א לבדו, כיון שהו אלצורך הנוק' לבדה, לבנותה, כמ"ש ויבן ה' אלהים אל הצלע כי בשאר פעמים בשעת ק"ש עולים ז"ן כיון שהוא לצורך שניהם אבל בכאן, שאינו רק בשביל הנוק' לבדה לבנותה אין צריך לעלות כי אם הז"א לבדו, וכמ"ש בספר הכוונות בדרוש שכיבת הלילה וזהו ויבא יעקב וכו' (מ"מ).

⁴ כיון דנקטא ליעקב תחות גדפאה שהוא העלאת מ"ן שהעלה יעקב לבדו לאימא כדי להזדווג עם אבא (מ"מ).

⁵ פי' הוא בינה, כמ"ש ועבד הלוי הוא (מ"מ).

⁶ ז"א (מ"מ).

⁷ לא אתמלי מן נקודה עילאה - כי אי אפשר להעשות זווג אור"א אלא עד שיעלה ז"א אל אימא בסוד מ"ן, ואע"פ שבשאר זמנים עולים ז"ן שניהם בסוד מ"ן אל אימא, בכאן שהוא לצורך הנוק' לבדה עולה ז"א לבדו וכו' שהוא לצורך בנין הנוק' בסוד ויבן ה' את הצלע כדי שיזדווג עמה בעלה בחצי הלילה לעשותה כלי אבא לאימא וז"א לנוק' כדי שבזווג שני של ק"ש תתעבר להוליד נשמות ושפע, וכן הנוק' בביאה ב' שבנפילת אפים, וכ"ז גרמו הדודאים ז"ן דבריאה שהעלו ריח טוב של תורה ומע"ט של הצדיקים למעלה וכו' (מ"מ).

בראשית

בארעא דכתיב (תהלים מז ט) לכו חזו מפעלות יהו"ה אשר שם שמות בארץ	
קנה/א	
שכרתיך לאולדא דיוקנדך מהכא מאן דלעי באורייתא אחסין עלמא דאתי ואחסין אחסנתא דיעקב אחסין עלמא דאתי דכתיב יששכר יש שכר (ירמיה לא טו) כי יש שכר לפעולתך וכתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא	שכרתיך" להוליד את דמותך. מכאן מי שעוסק בתורה, יורש את העולם הבא ויורש את נחלת יעקב. יורש העולם הבא, שכתוב "יששכר", יש שכר, "כי יש שכר לפעולתך", וכתוב "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא".
כי ילדתי לו ששה בנים (בראשית ל כ) אמר רבי חזקיה אלין [עילא ותתא] (עלאי ותתאי) וארבע סטרין דעלמא ומאן דאריך באחד בעי ליה לאמלא לקב"ה לעילא ותתא ולארבע סטרי דעלמא והיינו אחד אמר רבי חזקיה כתיב (שיר ב יז) על הרי בתר וכתיב (שם ח יד) על הרי בשמים מאן אינון הרי בשמים אלין שית בנין דלאה דאכללן שית אחרנין ואינון תריסר ואינון שית בנין ¹ דכל חד כליל בחבריה ולאה עלייהו לקיימא (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה ועל דא כתיב (דברים כבו) לא תקח האם על הבנים ² בנין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא ועל דא שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך (שם כב ז) בנין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא כלל ואת הבנים תקח לך היינו דכתיב (שם ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים ³ וגו' ולמקצה השמים	"כי ילדתי לו ששה בנים". אמר רבי חזקיה, אלו מעלה ומטה וארבעת הצדדים של העולם. ומי שמאריך באחד, צריך לו להמליך את הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה ולארבעת צדדי העולם, והיינו אחד. אמר רבי חזקיה, כתוב "על הרי בתר", וכתוב "על הרי בשמים". מי הם "הרי בשמים", אלו ששת הבנים של לאה שכוללים ששה אחרים, והם שנים עשר, והם ששה, משום שכל אחד כלול בחבירו, ולאה עליהם, לקיים "אם הבנים שמחה הללויה". ועל כן כתוב "לא תקח האם על הבנים", משום שהוא העולם הנסתר ולא הנגלה, ועל כן "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך", משום שהוא העולם שנסתר ולא נתגלה כלל. "ואת הבנים תקח לך", היינו שכתוב "כי שאל נא לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים ועד קצה

¹ רמא ע"א (הערת הזוהר).

² פ'י שלא נשאל באימא ובר"ק רק שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך (מ"מ).

³ עי' ס"י (פ"א מ"ד) עשר ספירות בלימה, עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה, הבן בחכמה וחכם בבינה, בחון בהם, וחקור מהם, והעמד דבר על בוריו, והשב יוצר על מכונו, ועי"ש בבהגר"א (ח ע"א): עד כאן פירש ג' ספירות הראשונות היאך הן בהן, שבהן אסור הבחינה והחקירה, ועכשיו מתחיל לפרש ז"ס אחרונות שבח"ב, ואמר בחון בהם (עי' ליקוט סוף הספר כב ע"ד ס"י ג') פ'י באו"א ששניהם הן חכמה תבחון בהם, היאך יוצאים הז' ספירות, כי מלוי היר"ד הן ו"ד שהן ו"ק ומלכות, וחקור מהן שהן יש"ס ותבונה, ששניהם הן בינה, שבהן מותר החקירה כמ"ש בזהר (הק' א ע"א) דקיימא לשאלא, ולא בה עצמה, (דברים ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים וכו' אל הז"ס היוצאים ממנה, ולכן אמר מהן, והן יוצאין מה' שהוא ד' על ו' שלעולם עיקר גלויים בנוקבא, לכן ביר"ד הם במלוי, ובה' באות שרשית, וביר"ד הקדים ו' לד' ששם הוא בזכר הקדים הו', וכאן בנוק' הקדים ד' לו', ע"כ. עי' ביאורים ח"א כ ע"ד: ובמקומות אחרים על פסוק כי שאל נא לימים ראשונים כו' - הוא בפ' ויצא (דף קנח ע"א) ובריש פ' וארא (דף כב ע"א) ובפ' יתרו (דף צג ע"א) ופ' פקודי (דף רלב ע"א), ומבואר שם ושם כי השאלה הוא רק מחסד ולמטה, אבל הבינה איהו עלמא דאתכסיא ולא אתגלייא כלל, ולית רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ועל זה נאמר (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, כי למעלה מן הו"ק לית מאן דיכיל למיקם עליה. וכן בתיקונים (בריש תיקון כב דף עא ע"א) ובתפילת אליהו (תיקו"ז דף יט ע"א), כי על החכמה ובינה נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו, ובפרט על הכתר הנה אמרו בסוף תיקון כ"ב (דף עו ע"ב) וכן בתז"ח (דף ה ע"ד), כי עליו אמרו רז"ל במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור אין לך עסק בנסתרות. ואמר ג' דברים: מופלא, מכוסה, נסתרות, לרמז על הג' רישין שבכתר. ועכ"פ הוא כי בכל אלו המקומות מבואר כי למעלה מהז"ת הנה אין שאלה כלל. אמנם לפי דברינו לעיל לא קשה כלל, כי הנה להרשב"י ע"ה בעת שגילה האדרות והתיקונים, וכן להאריז"ל לא היה שום שער נעול לפניו, וכמ"ש בריש הקדמת תיקונים (דף א ע"א) רשותא אתיהיב לון כו' ורשותא יהיב לעשר ספירן לגלאה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלאה עד דיתי דרא דמלכא משיחא, וכן ניתן רשות עד"ז להאריז"ל, כי הם היו מאותן דעיילי בלא בר. וע' עוד בדברי הגר"א בתיקונים (דף מד סע"ב) שאמר שם בענין

בראשית

<p>ועד קצה השמים וכל הני אקרונן הרי בשמים מכאן ולתתא אקרונן הרי בתר' דכתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים טורי דפרודא</p>	<p>השמים". וכל אלו נקראים "הרי בשמים". מכאן ולמטה נקראו "הרי בתר", שכתוב "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים", ההרים של הפרוד.</p>
<p>אמר רבי ייסא בני השפחות קשירו קשרין² ארבע קשרין דאצטריכו לתקונא ואמר רבי אלעזר דבנין כך נפקי לבר אינון קשרין ואף על גב דכלהו חד ומכאן ולהלאה כלהו חד בארע מישר ועל דא כלהו שבטין סלקין בסהדותא דלעילא הה"ד (תהלים ככב ד) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יהו"ה</p>	<p>אמר רבי ייסא, בני השפחות קשרו קשרים, ארבעה קשרים שהצטרכו לתיקון. ואמר רבי אלעזר, שלכן יוצאים החוצה אותם הקשרים, ואף על גב שכולם אחד, ומכאן והלאה כולם אחד, בדרך ישרה. ועל כן כל השבטים עולים בעדות למעלה. זהו שכתוב "ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'".</p>
<p>ואמר רבי אלעזר כתיב (בראשית ל כה) ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו', מה ראה יעקב למיהך לארחיה כד אתיליד יוסף ועד לא אתיליד יוסף לא בעא למיהך לארחיה אלא הא אוקמוה דחמא דאתיליד שטנא דעשו ותא הזי יוסף אשלים דוכתיה באתריה²⁸ ויוסף זכי ליה דאקרי צדיק והכא סיומא דגופא כיון דחמא יעקב דאשתלים גופא בעא גופא למיהך לארחיה וסיומא דגופא הוא <ברית> ועם כל דא בנימן אשלים חושבנא דביה אשתלימו תריסר ואי תימא וכי לא הוה ידע יעקב דעד כען לא אשתלימו שבטין אף על גב דאתיליד יוסף מאי טעמא לא אוריך עד <דיתיליד> (דאתיליד) בנימן וישתלימו שבטין אלא יעקב בחכמתא עבד ומלה ידע אמר ודאי אי אשתלימו הכא כלהו שבטין הא ידענא דתקונא דלעילא שריא עלייהו כדקא יאות ובארעא דא לא ליבעי <דישתלימו> אלא בארעא קדישא</p>	<p>ואמר רבי אלעזר, כתוב "ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף" וגו', מה ראה יעקב ללכת לדרכו כשנולד יוסף, וטרם שנולד יוסף לא רצה ללכת לדרכו. אלא הנה פרשוה, שראה שנולד שטנו של עשו. ובא וראה, יוסף השלים את מקומו אחריו, ויוסף זכה לו, שנקרא צדיק, וכאן סיום הגוף. כיון שראה יעקב שנשלם הגוף, רצה הגוף ללכת לדרכו, וסיום הגוף הוא הברית. ועם כל זה בנימן השלים את החשבון, שבו נשלמו שנים עשר. ואם תאמר, וכי לא ידע יעקב שעד עכשיו לא נשלמו השבטים, אף על גב שנולד יוסף. למה לא חיכה עד שנולד בנימן ויושלמו השבטים. אלא יעקב עשה בחכמה וידע הדבר. אמר, ודאי אם ישתלמו כאן כל השבטים, הנה ידעתי שהתיקון של מעלה שרוי עליהם כראוי, ובארץ הזו לא צריכים שישתלמו, אלא בארץ הקדושה.</p>
<p>תא הזי דהכי הוא [דכלהו] (דבכלהו) תריסר שבטין תקונא דעלמא תתאה נינהו³ וכיון</p>	<p>בא וראה שכך הוא, שכל שנים עשר השבטים הם תיקון של העולם התחתון,</p>

הבטחה העתידה, ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים (ישעיה יא ט), אמר שם הגר"א זה לשונו, ומ"מ אף בזה"ז הוא לפרקים, וכמו שאמרו הראשונים דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים. ובזמן שיש צדיק בדור כמו רשב"י וכיוצא, עכ"ל. ודבריו ז"ל כן הם בתנא דבי אליהו רבא (פרק ג דף סד ע"א) ובמדרש (ויקרא רבא פכ"ז סימן ד) ע"ש. וא"כ הרי אין לתמוה מעתה על הרשב"י והאריז"ל במה שדרשו וגילו גם במופלא ומכוסה, כי הוא מעין הבטחה העתידה כי מלאה הארץ דעה את ה', ומגלה הקב"ה מקצת מזה גם עתה לפרקים.

¹ כט ע"ב (הערת הזוהר).

² קנד ע"א (הערת הזוהר).

³ עי' הקדו"ש מה ע"א: כל ה"ב שבטים הם מושרשים בהמלכות דאצילות שהיא שורש רחל, אשר על ידה ובסיבתה יצאו כל ה"ב שבטים כולן, ונקראו כל ישראל על שמה כנ"ל. וכן נקרא רחל עלאה בשם כנסת ישראל, שכל נשמת ישראל מושרשים בה, ויוצאים ממנה, ולכך נקראת ג"כ בשם אימא תתאה (תיקו"ז ג ע"ב), כי בינה נקרא אימא עלאה, משום שממנה יצא ז"א והנוק' שהם כלל האצילות. ומלכות שהיא הנוק' נקרא אימא תתאה, שהוא שורש כלל ישראל וממנה נעשו כל העולמות ב"ע, וכמ"ש בפ' בראשית (כב ע"א וכת ע"ב) ע"ש. וכן מתנהגים כל העולמות ב"ע על ידה, ע"י יחודה בז"א, שהוא היחוד דהו"ה אדני וכו'.

בראשית

<p>דאתיליד בנימן מיתת רחל ונטלא דוכתא האי עלמא תתאה לאתתקנא בהו ועל דא לא אתיליד בנימן אלא בארעא <קדישא> הה"ד (שם מה ז) ואני בבאי מפרן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך ותמן מיתת רחל ונטלא דוכתא האי עלמא תתאה לאתישבא בביתא שלימתא וכל זמנא דרחל קיימא עלמא תתאה לא אתתקנא בהו מיתת¹ רחל נטלא (לעילא) ביתא בשלימו ואי תימא לאה אמאי לא מיתת בההוא זמנא אלא בגין דביתא בעלמא תתאה איהו וכלהו²⁹ מניה <הו> לאתתקנא ולא מעלמא עלאה ובגין כך לא מיתת בההיא שעתא וכל עובדוי דלאה באתכסיא אינון בגין דעלמא עלאה איהו באתכסיא ולא באתגליא ובגין כך לא אדכר מיתתה דלאה כמיתתה דרחל</p>	<p>וכיון שנולד בנימין, מתה רחל, ולקחה את המקום העולם התחתון הזה להתקן בהם. ועל כן לא נולד בנימין אלא בארץ הקדושה. זהו שכתוב "ואני בבואי מפרן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך", ושם מתה רחל, ונטלה את מקום העולם התחתון הזה להתיישב בבית שלם. וכל זמן שרחל קיימת, העולם התחתון אינו נתקן בהם. מתה רחל, נטלה (למעלה) הבית בשלמותו. ואם תאמר, למה לא מתה לאה באותו הזמן, אלא משום שהבית הוא בעולם התחתון, והכל היו ממנו להתקן, ולא מן העולם העליון, ולכן לא מתה באותה שעה. וכל מעשי לאה הם בנסתר, משום שהעולם העליון הוא בנסתר ולא בנגלה, ולכן לא נזכרה מיתתה של לאה כמיתתה של רחל.</p>
<p>ותא הזי <דהכי הוא ודאי> בגין דעלמא עלאה כל מלוי באתכסיא ועלמא תתאה כל מלוי באתגליא בגין כך אתכסיא לאה במערתא דכפלתא ורחל בגלוייא דאורהא דא בסתרא ודא באתגליא <ובאתכסיא עלמא עלאה אתרשים דכתיב (שם ל יג) ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות ובגין כך קראה שמיה אשר> (בגין כך כל</p>	<p>ובא וראה שכך זה ודאי, משום שהעולם העליון כל דבריו בנסתר, והעולם התחתון כל דבריו בנגלה, לכן נתכסתה לאה במערת המכפלה, ורחל בדרך הגלויה. זו בנסתר וזו בגלוי. ובנסתר העולם העליון נרשם, שכתוב "ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות", ולכן קראה שמו אשר. (לכן כל</p>
<p>קנח/ב</p>	
<p>ברכאן דתרין עלמין באתגליא ובאתכסיא² ועם כל דא) <ובגין דא> כלא חד³ דהא כלא הוי מעלמא עלאה⁴ הכי נמי³⁰ ובכל אתר תרין עלמין⁵ דא באתגליא ודא באתכסיא ואנן לא מברכינן לקב"ה אלא בתרין עלמין⁶ דכתיב (תהלים קו מה)</p>	<p>הברכות של שני העולמות בנגלה ובנסתר, ועם כל זה). ולכן הכל אחד, שהרי הכל הוא מן העולם העליון. כך גם [כאן], ובכל מקום, שני עולמות, זה בנגלה וזה בנסתר, ואנו לא מברכים את הקדוש ברוך הוא אלא בשני עולמות, שכתוב "ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם". לכן</p>

¹ קסה ע"ב קעד ע"א קעה ע"ב קס ע"ב (ד"א).

² מפני שיש ברכות אחרות שאינם מב' עלמין דהיינו ברכה שאין בה אשר קדשנו וכו', והכל לנו לנוכח בגלוי ועכ"ז אין לשלול מאותה הברכה הבינה ח"ו (אור יקר).

³ דהמלכות מיוחדת בבינה ע"י הת"ת המייחדם דהיינו יעקב שהוא בין רחל ולאה ומאחדם ואין ברכה במלכות אלא מתוך הבינה (אור יקר).

⁴ ה"נ כמו שבברכת אשר קדשנו ירצה להמשיך הברכה מהבינה למלכות, כן באמרנו ברוך אתה ה' אין לה ברכה אלא מהבינה אמנם מה שיש בין זו לזו הוא "ובכל אתר וכו'" (אור יקר).

⁵ להזכיר ב' עלמין בשם כגון בא"י אמ"ה אשר קדשנו נצטרך להזכיר דא באתגליא ודא באתכסיא כדפי' ובמקום שלא נזכרהו נאמר באתגליא אמנם הכל מעלמא עילאה לעולם (אור יקר).

⁶ יעלה על דעתך לומר שימצא הברכה למטה שימשך מלמעלה על ידי הת"ת המושך מזו לזו, דכתיב ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם בינה ועד העולם מלכות, שאם לא תאמר שבכלל ברוך אתה ה' נכללת הבינה כלל למה אנו קוראים המלכות את"ה, לא יצדק, שהרי היא נעלמת ג"כ מי עמד על מהותה, אפילו יחזקאל כל מה שהשיג וראה, לא ראה אלא בציורין דשעוה כדפי' בתיקו"ז אלא מפני ששם נכללת הבינה יצדק את"ה במלכות, כלומר נגלת היא בערך הבינה, וז"ש בגיני כך עלמא עלאה קרינן ה"א ועלמא תתאה קרינן את"ה שבערך העליונות יצדק אתה בבינה ובערך התחתונים יצדק הוא במלכות, א"כ כשנאמר אתה במלכות בלי ספק שם נכללת הבינה (אור יקר).

בראשית

<p>ברוך יהו"ה אלהי ישראל¹ מן העולם ועד העולם² בניני כך עלמא עלאה קרינן הו"א וקרינן לעלמא תתאה³ את"ה⁴ בגין דאיהו ברוך מעלמא עלאה על ידא דצדיק⁵ הה"ד (שם קלה כא) ברוך יהו"ה מציון שוכן ירושלם וגו' ודאי מציון⁶ איהו ברוך תא חזי כגוונא דא יהו"ה יהו"ה תרין עלמין⁷ נינהו דא באתגליא ודא באתכסיא ועל דא פסיק טעמא בגווייהו ומעלמא דא עד עלמא דא כלא חד</p>	<p>קוראים לעולם העליון הו"א, וקוראים לעולם התחתון את"ה, משום שהוא ברוך מן העולם העליון על ידי הצדיק. זהו שכתוב "ברוך ה' מציון שוכן ירושלים" וגו'. ודאי מציון הוא ברוך. בא וראה, כדוגמא זו ה' ה' שני עולמות הם, זה בנגלה וזה בנסתר, ועל כן מפסיק הטעם ביניהם, ומהעולם הזה ועד העולם הזה הכל אחד.</p>
<p>ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' (בראשית ל כה) אמר⁸ רבי יהודה תא חזי שלימותא דיעקב דלא בעא למיזל אלא ברשותיה דלבן ואי תימא זמנא⁹ אחרינא אמאי לא אזל³¹ ברשותיה [אלא] בגין דדחיל יעקב דלא ישבוק ליה וישתלימו תריסר שבטין בארעא אחרא ועל דא כיון דחמא דמטא שעתא דבנימן ברח כמה דאת אמר (שם לא כא) ויברח הוא וכל אשר לו דכיון דאתיליד בנימן אתקשרת שכינתא בכלהו שבטין ונטלא ביתא בכלהו ויעקב הוה ידע ברזא דחכמתא דכד ישתלימו תריסר שבטין דשכינתא תתקשט <ותתקשר> בהו [ורחל תמות] (רחל מיתת) ואיהי נטלא ביתא</p>	<p>"ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף" וגו'. אמר רבי יהודה, בא וראה השלמות של יעקב, שלא רצה ללכת אלא ברשות לבן. ואם תאמר, למה לא הלך פעם אחרת ברשותו, אלא משום שפחד יעקב שלא יעזוב אותו וישתלמו שנים עשר שבטים בארץ אחרת, ועל כן, כיון שראה שהגיעה שעתו של בנימן, ברח, כמו שנאמר "ויברח הוא וכל אשר לו". שכיון שנולד בנימן, נקשרה השכינה בכל השבטים ונטלה הבית עם כולם. ויעקב היה יודע בסוד החכמה, שכאשר ישתלמו שנים עשר שבטים, שהשכינה תתקשט ותתקשר עמם, ורחל תמות, והיא נוטלת את הבית.</p>
<p>תא חזי הכי אוליפנא עלמא תתאה אתחזי ליה ליעקב כמה דאתחזי למשה אלא דלא יכילת עד דהוו תריסר שבטין בביתא לאתקשרא בהו וכדין אתדכיאת (נ"א אתדחיית) רחל ונטלא איהי ביתא בכלהו שבטין והוה³² עקרא דביתא וכדין</p>	<p>בא וראה, כך למדנו, העולם התחתון נראה ליעקב כמו שנראה למשה, אלא שלא יכלה עד שהיו שנים עשר שבטים בבית להתקשר עמם, ואז נטהרה (נדחתה) רחל, והיא נטלה את הבית בכל השבטים והיתה עיקר הבית, ואז ודאי "מושיבי עקרת</p>

¹ קנג ע"ב (הערת הזוהר).

² עי' ע"ח שער הזווגים פרק ה': נקראת זאת תבונה ראשונה עולם הבא, והטעם כי הנקבות נקראות עולם כמ"ש בזוהר (ויחי קנח ע"א) על פסוק (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם. וזה התבונה נקרא עולם הבא, עלמא דאתי, לפי שהיא יורדת למטה ומתגלית תמיד. אבל בינה עליונה נשארת למעלה ואינה יורדת, לכן בינה נקראת לעתיד לבא, כי המוחין עליונים דז"א המלובשים בנה"י דבינה עליונה, הם עתידין לבא אח"כ כאשר יתגדל מעלתו, ויהיה לו מוחין עליונים יותר, מן בינה, ולא מן התבונה, ואז יהיה לע"ל.

³ שמות קלח ע"ב (הערת הזוהר).

⁴ עי' ח"ג רצ ע"א.

⁵ ובאומרו ברוך דהיינו היסוד כאומרו והמלך שלמה ברוך בלי ספק ברכתו מהבינה והיינו בסוד נשמת כל חי בינה ביסוד והיינו א"ל ח"י כנודע, תברך את שמך מלכות והיינו כל טוב חיי עולם הבא לצדיקים (אור יקר).

⁶ ברוך ה' מלכות, וכן בזהר פ' ויקרא מציון יסוד שהוא שוכן ירושלים והיינו דמסיק "ה' ודאי מציון" איהו ברוך דהיינו נקודת ציון קדש הקדשים דהיינו בינה והיינו ממש עולם הבא והכל ענין א' (אור יקר).

⁷ באד"ר פי' שב' שמות אלו בא"א ובז"א והכא מייחס אותם לבינה ומלכות, ואינו דוחק שכל ענין א"א יתייחס לבינה וכל ענין ז"א במלכות, שכן הכתר נגלה לבינה והת"ת במלכות, ואם כן ב' שמות ב' הה"ן, ופסק באמצע סוד וא"ו, ת"ת, ו"ק כדפי', שנטיל מזה לזה ומזה לזה (אור יקר). נשא קלח ע"א (הערת הזוהר).

⁸ נדפס דף קסה ע"א בס"ת (הערת הזוהר, וכן בדרך אמת).

⁹ בתחילה שלא יפסידנו העיכוב לא רצה ללכת בלי רשותו מה שאין כן עתה שהגיע שעת הולדת בנימן [נדצ"ל יוסף] (רמ"ז).

בראשית

<p>(תהלים קיג ט) מושיבי עקרת¹ הבית ודאי אמר יעקב הא מטא זמנא דאשתלימו תריסר שבטין ודאי עלמא (ד)לעילא יחות הוא לביתא לאתקשרא בהו ומסכנותא דא אתדחייא קמיה אי תמות הכא לא [אפוק²] (יפוק) מהכא לעלמין ולא עוד אלא בארעא דא³ לא אתחזי לאשלמא ביתא בנין כך (בראשית ל כה) ויהי כאשר ילדה וגו' עד לא אשתלימו שבטין</p>	<p>הבית". אמר יעקב, הנה הגיע הזמן שנשלמו שנים עשר השבטים, ודאי ירד העולם שלמעלה לבית להתקשר עמם, ועניה הזאת נדחית לפניו. אם תמות כאן, לא אצא מכאן לעולמים, ולא עוד, אלא בארץ הזו לא ראוי להשלים את הבית, לכן "ויהי כאשר ילדה" וגו', טרם ישתלמו השבטים.</p>
<p>שמע רבי שמעון אמר ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר ודא סליק על כלא ואי תימא אמאי לא אזל ליה לארחה מיד אלא כל זמן דרחל לא מתעברא מבנימן אתעכב תמן כיון דמטא זמנא דבנימן ערק ולא בעא רשותא בגין דלא יתעכב תמן ויתחבר יעקב בכולהו שבטין באתרא (דלא) [ד]אצטריך</p>	<p>שמע רבי שמעון ואמר, ודאי יפים הם כל דברי רבי יהודה, וזה עולה על הכל. ואם תאמר, למה לא הלך לו לדרכו מיד, אלא כל זמן שרחל לא התעברה מבנימן, התעכב שם, כיון שהגיע הזמן של בנימן, ברח ולא בקש רשות, כדי שלא יתעכב שם, ויתחבר יעקב בכל השבטים במקום (שלא) שצריך.</p>
<p>רבי אבא פתח (שמות ד יח) וילך משה וישב אל יתר חותנו וגו' תא חזי משה רעי ענא דיתרו חמוי הוה ודיוריה הוה ביה וכד בעי למיזל לא אזל אלא ברשותא דידיה ויעקב דהוה שלים ודיוריה הוה תדיר עמיה דלבן אמאי לא בעא רשותא מניה אלא הא אתמר דלא [יגלגל] (יתגלגל) לבן עמיה גלגולין וישתאר תמן דהא בקדמיתא אמר ליה ומיד גלגל עליה גלגולין <ואשתאר> (דישתאר) תמן והשתא דחיל מניה אבל יתרו לא הוה הכי לגבי משה בגין דלבן חרשא הוה ובחרשא הוה כל עובדוי לגבי דיעקב והשתא לא בעא יעקב לאתעכבא תמן דהא קב"ה אמר ליה (בראשית לא ג) שוב אל ארץ אבותיך וגו' ועל דא לא בעא לאתעכבא ולמישבק פקודא דמאריה</p>	<p>רבי אבא פתח, "וילך משה וישב אל יתר חותנו" וגו'. בא וראה, משה היה רועה את צאן חותנו יתרו, ודיורו היה עמו. וכשרצה ללכת, לא הלך אלא ברשותו. ויעקב, שהיה שלם, ודיורו תמיד היה עם לבן, למה לא בקש ממנו רשות. אלא הרי נתבאר שלא יגלגל לבן עמו גלגולים וישאר שם, שהרי בראשונה אמר לו, ומיד גלגל עליו גלגולים ונשאר שם, וכעת פחד ממנו. אבל יתרו לא היה כך כלפי משה, משום שלבן היה מכשף, ובכישוף היה כל מעשהו כלפי יעקב, וכעת לא רצה יעקב להתעכב שם, שהרי הקדוש ברוך הוא אמר לו "שוב אל ארץ אבותיך" וגו', ועל כן לא רצה להתעכב ולעזוב את מצות רבונו.</p>
<p>תא חזי כתיב (שם ל כב) ויזכור אלהים את רחל וגו' פתח ואמר (תהלים מו א) למנצח⁴ לבני קרח על עלמות שיר האי קרא אית לאסתכלא ביה ברזא³³ דחכמתא איהו וכל הני שירין ותושבחן דהוון אמרי בני קרח כלהו מחדתינ אינון שירי>ן ותושבחן דהוון מלקדמין וכן כל אינון</p>	<p>בא וראה, כתוב "ויזכור אלהים אל רחל" וגו', פתח ואמר, "למנצח לבני קרח על עלמות שיר", יש להתבונן בפסוק הזה שהוא סוד של חכמה, וכל השירים והתשבחות הללו שהיו אומרים בני קרח, כולם מחודשים הם אותם שירים ותשבחות שהיו מלפניהם. וכן כל אותם</p>

¹ פי' יעקב (מ"מ).

² פי' שכיון שהשכינה ירדה על י"ב שבטים, ונעשה התיקון במקום הזה, אינו רוצה יעקב לטלטל השכינה ממקום למקום, ולכן מוכרח לישב במקומו לכבוד השכינה (מ"מ).

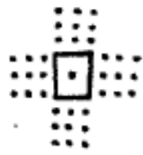
³ זה הטעם הוא מ"ש ר' אלעזר לעיל, וא"כ קשה למה ר"ש לא שיבח אלא רבי יהודה כל מלוי דר' יהודה שפיר וכו', ואפשר בשביל שר' יהודה הוסיף טעם הראשון, שכוונת יעקב שלא רצה להיות התיקון הזה בבית לבן ולטלטל השכינה וכו', לכך שיבחו ר"ש ואפשר שעתה שמע ר"ש טעם זה מר"י ולא מרבי אלעזר (מ"מ).

⁴ טעם פתיחה זו בכאן משום שאמר לקמן דאינון אתוון מעלמא עלאה נינהו דאינון אולידו וכו' נמצא שמהאותיות של ז"ן יצאו כל התולדות וכן בכאן ויזכור אלהים שהוא דכורא וישמע אליה אלהים היא הנוק' כמ"ש בזהר לקמן דף קס ע"ב ור"ל ז"ן מהם נפקדה רחל וילדה נשמות (מ"מ).

בראשית

<p>שירין ותושבחהן דאמר דוד וכל אינון דהוו עמיה כלהו הוו ברזא עלאה ברזא בחכמתא³⁴</p>	<p>שירות ותשבחות שאמר דוד וכל אותם שהיו עמו, כולם היו בסוד עליון, בסוד החכמה.</p>
<p>תא חזי עבד קב"ה עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה וכל אינון סדרין דסדרו דוד ושלמה בריה וכל אינון נביאי קשוט כלהו</p>	<p>בא וראה, הקדוש ברוך הוא עשה את העולם התחתון כדוגמת העולם העליון, וכל אותם הסדרים שסדרו דוד ושלמה בנו וכל אותם נביאי האמת, כולם</p>
<p>קנט/א</p>	
<p>סדרו כגוונא דלעילא תא חזי כגוונא דאיכא משמרות בארעא הכי נמי ברקיעא דמזמרי למארייהו ואמרי שירתא תדיר וכלהו קיימין אלין לקביל אלין וכלא <בסדרן> (בסדרא) דשירין ותושבחהן והא אוקמוה חברייא עלמות שיר מאי עלמות שיר אלא כמה דאת אמר (שיר ו ח) ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר מאי ועלמות אין מספר כמה דאת אמר (איוב כה ג) היש מספר לגדודיו ובגין דלית לון הושבנא כתיב¹ ועלמות אין מספר וכלהו שורין שורין מסחרן סדרין אלין לקבל אלין לזמרא ולשבחא למאריהון ואלין אינון עלמות שיר ובגין דאית עלמות דלא מזמרינן כאלין אלין אקרונ עלמות שיר</p>	<p>סדרו כדוגמת למעלה. בא וראה, כמו שיש משמרות בארץ, כך גם ברקיע, שמזמרים לרבונם ואומרים תמיד שירה, וכולם עומדים אלו כנגד אלו, והכל בסדרים של שירות ותשבחות, והרי פרשוה החברים. "עלמות שיר", מה זה "עלמות שיר", אלא כמו שנאמר "ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר". מה זה "ועלמות אין מספר", כמו שנאמר "היש מספר לגדודיו". ומשום שאין להם חשבון, כתוב "ועלמות אין מספר". וכולם שורות שורות, מקיפים סדרים, אלו כנגד אלו, לזמר ולשבח את רבונם, ואלו הם "עלמות שיר". ומשום שיש עלמות שאין מזמרות כמו אלו, אלו נקראות "עלמות שיר".</p>
<p>תלת סדרין מתפרשין² לכל סטר לארבע סטרי עלמא ובכל סדרא וסדרא דאיהי לכל סטר תלת סדרין אחרנין סדרא קדמאה³ דלסטר מזרח תלת סדרין אינון ואינון תשעה⁴ סדרין בגין דכל סדרא מאינון תלת אית ליה תלת סדרין ואשתכחו דאינון תשעה⁵ וכמה אלף ורבון תחותיהו הני</p>	<p>שלשה סדרים נפרדים לכל עבר לארבעת צדדי העולם, ובכל סדר וסדר, שהוא לכל עבר, שלשה סדרים אחרים. סדר ראשון שלצד מזרח, שלשה סדרים הם, והם תשעה סדרים, משום שכל סדר מהשלשה הללו יש לו שלשה סדרים, ונמצאו שהם תשעה, וכמה אלפים ורבבות</p>

¹ פקודי רכז ע"ב (ד"א).

² נדפס פקודי רכה ע"א (הערת הזוהר דרך אמת). צורת הסדרים כזה הם ט' לכל סטר והם ג' סדרים לכל סטר וצורה זו מצויירת בתיקו"ז וברע"מ והם ג' סדרים לג' רוחות ולכל רוח ג' סדרים מסודרים לד' רוחות בענין שהם ט' סדרים לכל רוח (אור יקר). דע כי המרכבה ד' עמודים קדם ואחור וימין ושמאל וכנגד זה מזרח ומערב צפון ודרום כנגד ד' אותיות הו"ה וכנגד אדם אריה שור נשר וכנגד ד' אלפא ביתות ב' ביושר כנגד דרום ומזרח ב' בהפוך כנגד אחור ושמאל וכל א"ב היא מן ג' אותיות כמו א"ק וכל א"ב דיושר דכר ורחמים כגון אב גד הו וכל א"ב דהיפוך תשר"ק נקרא נקבה דין מצד שמאל וכשהוא הרוב ביושר הוא הרוב רחמים וכשרוב בהפוך הוא דין בסוד לא יפתח אדם מחיצה וכו' עד שיהיה בו ג' מורביות של ג"ג ודע שבכל א"ב יש שם יה"ו (זהר הרקיע).

³ לשון זה הובא בפ' פקודי ופי' בו הרח"ו זל בהגהותיו וז"ל תלת סדרין אינון היינו אוריאל ושנים אחרים עמו (מ"מ).

⁴ פי' כל א' כולל עמו ב' אחרים הם ט' וכולהו מתנהגין באתוון רשימין פי' יה"ו בדרום הו"י בצפון וי"ה במזרח עכ"ל. פי' לפירושו כמ"ש הרב בכוונת הלולב שששה צירופים של יה"ו הם בו"ק דז"א יה"ו בחסד הו"י בגבורה וי"ה בת"ת יו"ה בנצח הו"ו בהוד וה"י ביסוד (מ"מ).

⁵ לפ"ז לכל רוח ט' הרי ל"ו וז"ש חזקיה ח"י ח"י הוא יודוך וכן הליכות עולם ל"ו. א"מ (נ"א).

בראשית

<p>סדרין תשעה (ו) כולו מתנהגי באתון רשימן¹ וכל סדרא אסתכי לאינן אתון רשימן³⁵ ומתחברן כולו ואמרי שירתא וכד אינן אתון פריח³⁶ גו אוירא² דרוחא³⁷ דממנא על כלא כדין אינן נטלי ושירתא אתבסם וחד את אתבטש³⁸ מתתא⁴ ההוא³⁹ את סלקא ונחתא ותרין אתון פרחי עלייהו⁵ והאי את מתתא סלקא סדרא [מתתא לעילא] (לעיל) ואתחבר בהו ואתעביד⁴⁰ תלת אתון כלהו לפום אתון⁶ יהי דאינן תלת גו אספקלריא המאירה מאילין אתפרש⁴¹ תלת סדרין ואינן תרין אתון וההוא את דסלקא מתחברא עמהון ואינן תלת</p>	<p>תחתיהם. תשעת הסדרים הללו, כולם מתנהגים באותיות רשומות, וכל סדר מסתכל לאותן אותיות רשומות, (והרי בארוה, וכן לכל סדר וסדר, וכולם נוסעים באותיות רשומות, ואלו עליונים מאלו, ועומדים אלו על אלו), וכולן מתחברות ואומרות שירה. וכשאותן האותיות פורחות לתוך האויר של הרוח (ההיא) הממונה על הכל, אז הם נוסעים, והשירה נמתקת, ואות אחת מוכה מלמטה, ואותה אות עולה ויורדת, ושתי אותיות פורחות עליהן. והאות הזו מלמטה מעלה סדר ממטה למעלה ומתחברת עמם, ונעשות שלש אותיות, כולם לפי האותיות יה"ו, שהן שלש בתוך האספקלריה המאירה. מאלו נפרדים שלשה סדרים, ואותן שתי האותיות, ואותה האות שעולה מתחברת עמהן, והן שלש.</p>
<p>תא הזי אינן תרין אתון עלאין דסלקין באוירא אינן כלילין דא בדא רחמי בדינא ובגין כך אינן תרין ואינן מעלמא עלאה⁷ ברזא דדכורא⁸ והאי דסלקא⁹ ואתחברא עמהון איהי נוקבא ואתכלילת בתרווייהו כגוונא דנוקבא אתכלילת בתרי סטרי¹⁰ בימינא ובשמאלא <ואתחברת> (ואתחברא) בהו הכי נמי האי את נוקבא דאתחברת בתרי אתון אחרנין ואינן</p>	<p>בא וראה, אותן שתי אותיות עליונות שעולות באויר, הן כלולות זו בזו, רחמים בדין, ולכן הן שתיים, והן מן העולם העליון, בסוד של זכר. וזו שעולה ומתחברת עמהן היא נקבה, ונכללת בשתייהן, דוגמת הנקבה הנכללת בשני צדדים, בימין ובשמאל, ומתחברת עמהם. כך גם האות הנקבה הזו שמתחברת עם שתי אותיות אחרות, והן בשני צדדים, אלו העליונים וזה למטה,</p>

¹ הענין כי המלאכים למטה הם מתקני באתון רשימן, הם רוחניות אלפא ביתות, ואלו הנזכרות שהם לדרום עמוד ימיני של כסא ששם מיכאל שריא בש"א וכו', ולהשלים שיהיו שלשה שורות של ג' ג' הוצרך להשלים בהכפל קצת אותיות, והשתתף אליהם אותיות יה"ו מצורפות. והטעם לזה, כי למטה במלאכים שהוא עולם הנפרדים, אין אחיזתם ורוחניותם נרמזת באותיות הפשוטות רק במורכבות, כגון מיכאל גבריאל וכיוצא. אמנם למעלה ברוחניות הכסא, הוא סוד צרוף האלפא ביתות הדקות שבכל אות ואות ברוחניותה נכללים כמה עולמות דקים, שבהם נכללו כמה מאורות שהם שורש אל המלאכים. והנה כמו שיש יחוד אל הת"ת והמלכות באצילות, כן יש יחוד אל ענפיהם למטה שהם בסוד כסא הכבוד. ואותם הענפים נרמזים באותיות ומהם זכרים ומהם נקבות, והם מתייחדות ומתרכבות זכרים בנקבות, והא כיצד סדר האותיות פשוטות הם אב גד הו זח טי וכו' אמנם בבא עת פקודת הזכרים את הנקבות הם אתון פרחין גו אוירא (אור יקר).

² דהיינו בעצם הכסא שהוא רוחא ממונא על כולא, וזה בלי ספק מורה על כללות הענפים בעצם שורשם, ומקום תוצאותם כעין ההיכלות כדפי' בזוהר פ' פקודי, והיינו עולם רוחני תחת האצילות למעלה מעולם המלאכים ונקרא כסא הכבוד כדפי', והוא רוחא בערך מחנות המלאכים שהם גופא ובו כלל כל המלאכים (אור יקר).

³ יסוד דז"א, כי רוחא הוא ז"א כנודע, והיסוד נקרא אוירא כנודע (מ"מ).

⁴ פי' אות ה' שהיא בנוק' (מ"מ).

⁵ פי' רח"ו ז"ל י"ו רחמי בדינא פי' י' הוא ברחמים ו' הוא דינא לגבי י' (מ"מ).

⁶ לעיל ע"ג ע"ב (ד"א).

⁷ בינה (מ"מ).

⁸ פי' מבינה באים לז"א (מ"מ).

⁹ פי' אות ה' (מ"מ).

¹⁰ פי' המלכות היא בין תרין דרועין שהם חו"ג (מ"מ).

בראשית

<p>בתריין סטריין אליין עלאין ודא לתתא וכלא איהו חד דכר ונוקבא בר⁴² דכד אתברי עלמא דאינון⁴³ אתוון מעלמא עלאה! נינהו דאינון אולידו כל עובדין לתתא כגוונא דלהון ממש ובגין כך מאן דייע לון ואזדהר בהו רחים לעילא ורחים לתתא</p>	<p>והכל הוא אחד, זכר ונקבה. שכאשר נברא העולם, אותם האותיות הן מן העולם העליון, שהם הולידו את כל המעשים למטה דוגמתם ממש. ולכן מי שיודע אותן ונזהר בהן, אהוב הוא למעלה ואהוב למטה.</p>
<p>רבי שמעון אמר אליין אתוון כלהו דכר ונוקבא לאתכללא כחדא ברזא דמיין עלאין ומיין תתאין וכלא חד ודא איהו יחודא שלים ובגין כך מאן דייע להו ואזדהר [בהו זכאה איהו <חולקיה> בהאי עלמא ובעלמא דאתי] (ו)בגין דאיהו עקרא [דיחודא] (ויחודא) שלים כדקא יאות תלת תלת מסטרא דא ומסטרא דא ביחודא חדא בשלימו דכלא וכלהו רזא דסדרא עלאה כדקא חזי כגוונא דלעילא דההוא סדרא תלת תלת ברזא חדא</p>	<p>רבי שמעון אמר, כל האותיות הללו, זכר ונקבה, להיכלל יחד בסוד המים העליונים והמים התחתונים, והכל אחד, וזהו היחוד השלם. ולכן מי שמכיר אותם ונזהר בהם, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, משום שהוא עיקר היחוד השלם כראוי, שלש שלש מצד זה ומצד זה, ביחוד אחד בשלמות הכל, וכולם הסוד של הסדר העליון כראוי דוגמת למעלה, שאותו סדר שלשה שלשה בסוד אחד.</p>
<p>סדרא תניינא דלסטר דרום² תלת סדריין אינון לההוא סטרא וכל סדרא וסדרא תלת תלת ואינון תשעה כמה דאתמר ואתוון אתפלגו הכי לכל סטרי³ לאתחברא כלא כחד בגין דאית אתוון ברזא דנוקבא ואתוון ברזא דדכורא ואתחברו כלהו כחדא והו חד ברזא דשמא קדישא שלים ולגבייהו סדריין ממנן תלת תלת כמה דאתמר וכלא נפקא מסדרא דאבהן דלעילא כסדרא דאתתקנא אתוון דשמא קדישא יהי' כמה דאתמר הני סדריין כלהו מתנהגי באלין אתוון ידיען ונטלי בהו וכמה חילין ורבבן⁴⁴ כלהו לתתא דנטלי ואתנהגי בסדרא דא</p>	<p>סדר שני שלצד הדרום, שלשה סדרים הם לאותו הצד, וכל סדר וסדר שלשה שלשה, והם תשעה, כמו שנאמר, וכך נחלקות האותיות לכל עבר להתחבר הכל יחד, משום שיש אותיות בסוד של נקבה, ואותיות בסוד של זכר, וכולן התחברו יחד, והן אחת בסוד השם הקדוש השלם, ואליהם סדרים ממונים שלשה שלשה, כמו שנתבאר, והכל יוצא מהסדר של האבות שלמעלה, כסדר שנתקנו אותיות השם הקדוש יה"ו, כמו שנתבאר. כל הסדרים הללו מתנהגים באותיות הידועות הללו, ונוסעים בהן, וכמה צבאות ורבבות כולם למטה שנוסעים ומתנהגים בסדר הזה.</p>
<p>סדרא תליתאה דלסטר צפון⁴ בתלת סדריין אינון לההוא סטרא ואינון תשעה ובתלת סטריין תלת תלת לכל סטר אינון תשעה ואינון סדריין מתלת סטריין כמה דאתמר שבעה ועשרים</p>	<p>סדר שלישי שלצד צפון, בשלשה סדרים הם לאותו הצד, והם תשעה, ובשלשה צדדים שלשה שלשה לכל עבר הם תשעה, ואותם סדרים משלשת הצדדים, כמו שנתבאר, שבעה ועשרים,</p>
<p style="text-align: center;">קנט/ב</p> <p>ברזא דאתוון דאינון שבעה ועשרין ואף על גב דאינון תריין ועשרין שלימו דאתוון אינון שבעה ועשרין⁵ [והכי] סדרא דסדריין אליין שבעה ועשרין</p>	<p>בסוד האותיות שהן עשרים ושבע. ואף על גב שהן עשרים ושתיים, שלמות האותיות הן עשרים ושבע, וכך הסדור של</p>

¹ יהו של יהו אבל ההי"ן הם מעלמא דנוק' (מ"מ).

² מיכאל ושנים אחרים עמו (מ"מ).

³ פי' כמ"ש לעיל שיה"ו בדרום וכו' (מ"מ).

⁴ גבריאל וב' אחרים עמו (מ"מ).

⁵ היותם לדעת ר' אבא הזכרים ח"י והנקבות ט' לבד, וזה דוחק גדול, כי ראוי היה שיהיו י"א זכרים וי"א נקבות כמו שהם לדעת ר"ש. לזה אמר תשע אתוון אינון ברזא דנוקבי, ונודעת היא הנקבה היותה בת ט' ועם הזכר י', והיינו שהיא שלימה בהיותה עם בעלה. והזכר ח"י דהיינו סוד ט' ממעלה למטה וט' ממטה למעלה,

בראשית

<p>לתלת תלת סדרין לכל ספר ואשתכחו (אלין) [אין] תלת מהאי סטרא דאינון תשעה ואלין תלת <מהאי> (דהאי) סטרא דאינון תשעה >ואלין תלת דהאי סטרא דאינון תשעה< אשתכחו כלהו שבעה ועשרין ורזא דאלין שבעה ועשרין אינון תשעה אתוון (אינון) דאינון ברזא דנוקבי¹ לאתחברא בהו נוקבא עם אינון תמני סרי סטרי אחרנין ברזא דאתמר וכלא איהו כדקא חזי²</p>	<p>הסדרות הללו. עשרים ושבעה, לשלשה שלשה סדרים לכל עבר, ונמצאו שלשה אלה מצד זה שהם תשעה, ושלשה הללו מהצד הזה שהם תשעה, ושלשה הללו מהצד הזה שהם תשעה, נמצאו כולם עשרים ושבעה. והסוד של העשרים ושבעה הללו הן תשע אותיות (הן), שהן בסוד הנקבות, לחבר עמהם נקבה עם אותם שמונה עשר צדדים אחרים בסוד שנתבאר, והכל הוא כראוי.</p>
<p>תא חזי כגוונא דאינון אתוון עלאין דעלמא עלאה³ הכי נמי אתוון אחרנין לתתא אתוון עלאין רברבין ואתוון תתאין זעירין⁴ וכלא דא כגוונא דא וכל הני רזין ברזא דדכר ונוקבא כלא חד בשלימו⁵</p>	<p>בא וראה, כדוגמא שאותן אותיות עליונות של העולם העליון, כך גם האותיות האחרות למטה, אותיות עליונות גדולות, ואותיות תחתונות קטנות, והכל זה דוגמת זה. וכל הסודות הללו הם בסוד של זכר ונקבה, הכל אחד בשלמות.</p>
<p>ויזכור אלהים את רחל (בראשית ל כב) דהא במזלא תליא ובנין כך כתיב בה זכירה ויהוה פקד את שרה (שם כא א) לאו ממזלא הוה ואי תימא דהא בנין במזלא תליין ולא לתתא הכא בשרה לאו במזלא⁶ הוה אלא ויהוה כתיב כלא כחדא אי הכי אמאי כתיב פקידה אלא ודאי זכירה (דא) הות מקדמת דנא ואתמסר מפתחא דא לתתא כמה דכתיב (שם יז בא) ואת בריתי⁷ אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה</p>	<p>"ויזכור אלהים אל רחל", שהרי במזל זה תלוי, ולכן כתוב בה זכירה. "וה' פקד את שרה", זה לא היה מהמזל. ואם תאמר שהרי הבנים תלויים במזל ולא למטה, כאן בשרה זה לא היה במזל, אלא כתוב "וה'", הכל יחד. אם כך, למה כתוב פקידה. אלא ודאי הזכירה (זו) היתה מקודם לכן, והמפתח הזה נמסר למטה, כמו שכתוב "ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה" וגו'. אחרי כן כדוגמא זו,</p>

ועם הנקבה בייחודה עמו הוא נשלם, והיינו סוד היחוד הנקרא חי (אור יקר). פי' מנצפ"ך (מ"מ). עי' ח"ב רכח ע"ב.

¹ עם אינון י"ח אחרנין, פי' יש ט' יודיין וט' וויין הם י"ח, וט' ההיין דאינון ברזא דנוקבאי בצירופים אלו (מ"מ).

² כי כן ראוי להיות הזכר חסר אם לא עם הנקבה והנקבה חסרה אם לא עם הזכר ושניהם יחד שלמים, והיינו סוד אחד שפירושו א"ח שהוא ט' לבד ועם המלכות שהיא ד' אחד שלם ובלעדה הוי פלא גופא (אור יקר).

³ היא בינה, ששם שורש האותיות, ומשם מוצאם בה' ספירות שהם ה' מוצאות הפה: אה"ע בגרון, גי"ק בחיך, זסר"צ בשיניים, דטלנ"ת בלשון, בומ"ף בשפתים (ס"י פ"ב מ"ג), וה' מוצאות הם ה' ספירות שסודם ה' עלאה, בינה, דהיינו חגתנ"ה ויסוד ומלכות כלולים בת"ת. וכמו שהם כ"ז אותיות בבינה, כי מנצפ"ך ירמזו בסוד הה' מוצאות עצמם, שהם ה' ספירות הנעלמות בבינה. הכי נמי ראוי שיהיו אתוון אחרנין לתתא, כ"ז, ולהשלים מספר האותיות במנצפ"ך עצמן אין ראוי, מפני דאתוון עלאין רברבין להורות על העלמם במקום א"א, לכך הם פשוטות וזקופות ולמטה אינך כך (אור יקר).

⁴ לכך באו להשלים הה' מקורות ה' מוצאות אותיות יה"ו שהם חסד גבורה ת"ת, וב' אותיות אחרות במקום נו"ה כפולות, בענין שכולא חד כגוונא חד ועכ"ז הה' העליונות משפיעות בה' תחתונות, דהיינו ה' עלאה משפעת בה' תתאה ע"י סוד וא"ו שהיא אמצעית קושרת הכל (אור יקר).

⁵ עי' תיקר"ז (קלד ע"א): אמר ליה א' עלאה (נ"א אות א') לעילא מן א' דאית א' מאתוון רברבן, ואית א' מאתוון זוטרון, ואית א' מאתוון בינוניים, אינון אדם דבריאה, אדם דצירה, אדם דעשיה, ועלייהו אתמר כי גבוה מעל גבוה שומר, עכ"ל, ועי' שם (קנח ע"ב), שמפרש שהם אימא ז"א ונוק'. ועי' שער רוח הקודש ג ע"ב: כ"ב אותיות של הנפש הם קטנות, וכ"ב אותיות שברוח הם בינוניים. וכ"ב אותיות של הנשמה הם גדולות. מה שחסר כאן עי' בסוף הספר סימן נא (הערת הזוהר).

⁶ פי' בתמיה (מ"מ).

⁷ פי' הוא היסוד שמע מינה שהזכירה הוה מקדמת דנא ולבתר כגוונא דא פי' שהזכיר פקידת המלכות כמו שהזכיר על היסוד בפ' ואת בריתי אקים את יצחק (מ"מ).

בראשית

<p>וגו' ולבתר כגוונא דא וכיון דאדכר ברוזא דלעילא לבתר אתמר ברוזא דנוקבא פקידה למהוי' כללא דכלא כחדא</p>	<p>כיון שנזכר בסוד שלמעלה, אחר כך נאמר בסוד של הנקבה פקידה, שיהיה הכלל של הכל יחד.</p>
<p>ויזכור אלהי'ם את רחל רבי חייא פתח ואמר (שמות ו ה) וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי ואזכור הא זכירה בגין דאיהו לעילא דהאי מזלא דאיהו לעילא בדכורא אתא על פקידה דאיהו בגלותא לתתא בנוקבא כגוונא דא ויזכור אלהי'ם את רחל כמה דאת אמר ואזכור את בריתי</p>	<p>"ויזכור אלהים אל רחל". רבי חייא פתח ואמר, "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי". "ואזכור", הרי זכירה, משום שהיא למעלה, שהמזל הזה הוא למעלה בזכר, בא על פקידה שהיא בגלות למטה בנקבה. כדוגמא זו "ויזכור אלהים את רחל", כמו שנאמר "ואזכור את בריתי".</p>
<p>תא חזי כתיב (שם ג טז) פקוד פקדתי אתכם וכי פקוד פקדתי והא פקידה בנוקבא קיימא ובההוא זמנא בגלותא הות ואיהי אמרת פקוד פקדתי אלא הכא אית לאסתכלא ורוזא דחכמתא הכא איהי בגלותא היך אתחזי למשה הכא והיך אמרת פקוד פקדתי אלא הכי אוליפנא שמשא כד נהיר איהו בשמיא ותוקפיה וחיליה שלטא על ארעא בכל אתר כגוונא דא (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו בזמנא דמקדשא קאים מלא כל הארץ כבודו דא ארעא קדישא והשתא דישראל בגלותא איהי לעילא ותוקפא סחרא להו לישראל לאגנא עליהו ואף על גב דאינון בארעא אחרא</p>	<p>בא וראה, כתוב "פקוד פקדתי אתכם", וכי פקוד פקדתי, והרי הפקידה עומדת בנקבה, ובאותו הזמן היתה בגלות, והיא אומרת פקוד פקדתי. אלא שכאן יש להסתכל, וכאן סוד של החכמה, היא בגלות, איך נראה למשה כאן, ואיך אמרה פקד פקדתי. אלא כך למדנו, כשהשמש מאיר, הוא בשמים, ותקפו וכחו שולט על הארץ בכל מקום, כדוגמא זו "מלא כל הארץ כבודו". בזמן שהמקדש עמד, "מלא כל הארץ כבודו", זו הארץ הקדושה, וכעת שישראל בגלות היא למעלה, והתוקף מקיף את ישראל להגן עליהם, ואף על גב שהם בארץ אחרת.</p>
<p>ותא חזי שכינתא לתתא ושכינתא לעילא שכינתא לעילא בתריסר תחומי רתיכין קדישין² ותריסר חיוון עלאין שכינתא לתתא בתריסר שבטין קדישין וכדין אתכלילת שכינתא לעילא ותתא וכלא בחד זמנא כחדא ואף על גב [דבזמנא] (דזמנא) דישראל בגלותא לתתא לא אתתקנת לעילא הכי נמי³ לא אתתקנת בגין דלתתא לא אתתקנת ודא הוא בגלותא עמהון דישראל דאיהי בגלותא עמהון במה אתתקנת⁴ למלכא דמית בריה מה עבד כפא ליה לערסיה על אבלא דבריה⁵ ולא אתקין ליה לערסיה אלא נטל כוביין⁶ ודרדרין ואטיל תחות ערסיה ושכיב</p>	<p>ובא תראה, שכינה למטה ושכינה למעלה. שכינה למעלה בשנים עשר תחומים מרכבות קדושות, ושתיים עשרה חיות עליונות. שכינה למטה בשנים עשר שבטים קדושים, ואז נכללת השכינה למעלה ולמטה, והכל בפעם אחת יחד. ואף על גב שבזמן שישראל בגלות למטה לא נתקנת למעלה, כך גם לא נתקנת משום שלמטה לא נתקנת, וזהו בגלות עם ישראל, שהיא בגלות עמהם. במה נתקנת, [משל] למלך שמת בנו, מה עשה, כפה את מטתו על אבל בנו, ולא התקין לו את מטתו, אלא נטל קוצים ודרדרים והטיל תחת מטתו ושכב עליה. כך הקדוש ברוך</p>

¹ ואין להקשות דברחל למה לא הזכיר רק דכתיב ויזכור אלהים את רחל, הול'ל פקידה ג"כ כמו בשרה וי"ל דסיפא דקרא וישמע אליה אלהים היא המלכות והיינו פקידה כמו שכתוב בזהר דף קס ע"ב (מ"מ).

² פי' הם י" בגבולי אלכסון שמקבלת מן ז"א ותריסר חיוון פי' י"ב בקר (מ"מ).

³ ריבוי ומיעוט הנעשה במלכות דאצילות הוא כפי ערך הפגם שנעשה במלכות שבה היוורדים לבי"ע (דע"ה ח"ב קיד ע"א).

⁴ פי' כיון שהשכינה עם ישראל בגלות במה אתתקנת מה תיקון יש לה הפך מספר (מ"מ).

⁵ כפה מטתו כדין אבל והציע תחתיו קוצים (ד"א).

⁶ קוצים (ד"א).

בראשית

<p>עליה כך קב"ה כיון דאתגלו ישראל ואתחרב מקדשא¹ נטיל כובין ודרדרין ושוי תהותיה הה"ד (שמות ג ב) וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש מתוך הסנה בנין דישראל הוו בגלותא פקוד פקדתי אתכם מאן דלא קיימא ברשותיה מה פקיד ומה עביד אלא פקוד מלעילא² פקדתי מלתתא³ מאי טעמא⁴ בנין דהאי זכירה הות עלה מקדמת דנא דכתיב (שם ו ה) ואזכור את בריתי כיון דכתיב ואזכור הא זכירה אתמנא עלה ובנין כך אמרת לבתר פקוד פקדתי</p>	<p>הוא, כיון שגלו ישראל ונחרב המקדש, לקח קוצים ודרדרים ושם תחתיו. זהו שכתוב "וירא אליו מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה", משום שישראל היו בגלות. "פקוד פקדתי אתכם", מי שלא עומד ברשותו, מה מְצוּה ומה עושה, אלא פקד מלמעלה, פקדתי מלמטה. למה, משום שהזכירה הזו היתה עליה מקודם לכן, שכתוב "ואזכור את בריתי", כיון שכתוב "ואזכור", הנה זכירה התמנתה עליה, ולכן אמרה אחר כך "פקד פקדתי",</p>
קס/א	
<p>דהא סימנא נקמת מקדמת דנא כנוונא דא שרה דכתיב (בראשית כא א) ויהו"ה פקד את שרה אבל הכא רחל דלא אדכרת מקדמת דנא לא אתמר בה פקידה אלא זכירה וכלא בזכירה איהו ברזא דמזלא</p>	<p>שהרי סימן לקחה מקודם לכן. כדוגמא זו שרה, שכתוב "וה' פקד את שרה", אבל כאן רחל, שלא נזכרה מקודם לכן, לא נאמר בה פקידה, אלא זכירה, והכל הוא בזכירה, בסוד של המזל.</p>
<p>רבי יהודה ורבי חזקיה הוו אזלי מקפוטקיא ללוד והוה רבי יהודה רכיב ורבי חזקיה [על] (ב) רגלוי אדהכי נחת רבי יהודה אמר מכאן ולהלאה נתעסק באורייתא כמה דכתיב (דברים לב ג) הבו גודל לאלהינו א"ל אלו⁴⁵ הוינא תלתא יאות הוא דחד יימא ותרין יתיבו ליה א"ל הני מלי בברכאן בנין דאדכר חד שמא דקב"ה ותרין יתיבו ליה הה"ד (שם) כי שם יהו"ה אקרא הבו גודל לאלהינו כי שם יהו"ה אקרא דא חד דמברך⁵ הבו גודל לאלהינו אלין תרין אחרנין</p>	<p>רבי יהודה ורבי חזקיה היו הולכים מקפוטקיא ללוד, ורבי יהודה היה רוכב, ורבי חזקיה על רגליו. בינתיים ירד רבי יהודה, אמר, מכאן והלאה נתעסק בתורה, ככתוב "הבו גודל לאלהינו". אמר לו, אלו היינו שלשה, יפה הוא, שאחד יאמר, ושנים ישיבו לו. אמר לו, הדברים הללו של הברכות, משום שנזכר שם אחד של הקדוש ברוך הוא, ושנים ישיבו לו. זהו שכתוב "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו", "כי שם ה' אקרא" זה אחד שמברך, "הבו גודל לאלהינו" אלו שנים אחרים.</p>
<p>אבל באורייתא⁶ אפילו תרי יתבי ויהבי רבו ותוקפא דשבחא דאורייתא לקב"ה אמר ליה רבי חזקיה לגבי ברכאן אמאי תלת אמר ליה הא אוקמוה ואתמר דכתיב הבו גודל לאלהינו אבל</p>	<p>אבל בתורה, אפילו שנים יושבים ונותנים גודל וחוזק של שבח התורה לקדוש ברוך הוא. אמר לו רבי חזקיה, כלפי הברכות למה שלשה. אמר לו, הרי פרשוה ונתבאר, שכתוב "הבו גודל לאלהינו". אבל</p>

¹ היינו בחרבן בית ראשון שהיה כעין גלות מצרים שלא היה גלות מצרים החלטי, ולכך מייתי ראייה הה"ד וירא אליו מלאך כי גלות מצרים וגלות בבל לענין זה כמעט אחדים (אור יקר).

² פ' אחר שהיסוד פקד המלכות העליונה חזרה המלכות בכח הארת היסוד שבה ואמרה פקדתי אתכם כי עתה יש בה כח במה שקבלה מן היסוד (מ"מ).

³ וזהו הסימן שמסר יוסף בפקידה כפולה כי בפקידה אחת א"א לגאל ור"ל השכינה שהוא לעילא נק' פקודה היא פקדה את ניצוץ השכינה שנתפשטה למטה במצרים. ואף בגלות דברה עם משה מתוך הסנה קוצים ודרדרים ע' שרים שמתלבשת בתוכם והקליפות סביבותם בגלות ומ"מ היא מצויה בכ"מ והרשות בידה ופקיד ועביד (נ"א).

⁴ מ"ט פ' ס"ס הגאולה אינה בידה אלא ביסוד ות' בנין דהאי זכירה הות עלה שכבר הו"ל כח היסוד. ז"ח (נ"א).

⁵ האמצע שהוא הת"ת ותרין יתיבון ליה ימין ושמאל המסכימים עם הברכה שמברך הת"ת (אור יקר).

⁶ היא עצמה הת"ת, אפילו תרין שהם רמז לימין ושמאל מספיקין כג' לברכה אחר שהתורה היא משלמת עמהם (אור יקר).

בראשית

<p>רוא דמלה הכא דהא כל רזין דברכאן הכי איהו חד לברכא [ותרין לאתבא בגין דיסלק שבחא דקב"ה ברזא דתלתא חד דמברך ותרין דאודין] (וחד לאתבא בגין דיסלק שבחא דקב"ה ברזא דלתתא חד מברך וחד דאמר אמון) ודא הוא קיומא דברכאן! וברזא עלאה כדקא יאות <ו>ברזא דתלת כמה דאוקמוה</p>	<p>סוד הדבר כאן, שהרי כל הסודות של הברכות הוא כך, אחד לברך ושנים להשיב, כדי שיעלה השבח של הקדוש ברוך הוא בסוד של שלשה, אחד מברך ושנים (אומרים אמון) שמודים, וזהו קיום הברכות, ובסוד עליון כראוי, ובסוד של שלשה, כמו שבארוהו.</p>
<p>עד דהוו אזלי אמר רבי יהודה תנינן אית זכירה לטב ואית זכירה לביש אית פקידה לטב ואית פקידה לביש² אית זכירה לטב כמה דאוקמוה דכתיב (ויקרא כו מה) וזכרתי להם ברית ראשונים וגו' (בראשית ח א) ויזכור אלהים את נח (שמות ב כד) ויזכור אלהים את בריתו ואית זכירה לביש דכתיב (תהלים עח לט) ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב פקידה לטב דכתיב (שמות ג טז) פקוד פקדתי אתכם פקידה לביש דכתיב (תהלים פט לג) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם וכלהו רזין עלאין כל הני זכירה ופקידה לטב אלין אינון דרגין ידיען רזא דמהימנותא דכר ונוקבא רזא חדא זכירה ופקידה ואלין אינון לטב</p>	<p>בעודם הולכים, אמר רבי יהודה, שנינו, יש זכירה לטוב ויש זכירה לרע. יש פקידה לטוב ויש פקידה לרע. יש זכירה לטוב, כמו שבארוה, שכתוב "וזכרתי להם ברית ראשונים" וגו', "ויזכור אלהים את נח", "ויזכור אלהים את בריתו". ויש זכירה לרע, שכתוב "ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב". פקידה לטוב, שכתוב "פקוד פקדתי אתכם". פקידה לרע, שכתוב "ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם". וכולם סודות עליונים. כל אלו, זכירה ופקידה לטוב, אלו הן דרגות ידועות, סוד האמונה, זכר ונקבה, סוד אחד זכירה ופקידה, ואלו הם לטוב.</p>
<p>זכירה ופקידה לביש³ אלין אינון רזא דסטרא אחרא דקיימא ברזא דאלהים אחרים דכר ונוקבא⁴ כחדא זכירה בהאי ופקידה בהאי ואלין אינון דקיימין תדיר לביש ואלין לקבל אלין מהכא נפקי כל רזי דמהימנותא⁵ וכל קדושין עלאין כמה דאוקמוה ומהכא נפקי כל זינין בישין וכל מותא וכל סטרין וזינין בישין בעלמא ואוקמוה ודא בהפוכא מן דא</p>	<p>זכירה ופקידה לרע, אלו הם הסוד של הצד האחר שעומד בסוד של אלהים אחרים, זכר ונקבה יחד, זכירה בזה ופקידה בזה, ואלו הם שתמיד עומדים לרע, ואלו כנגד אלו. מכאן יוצאים כל סודות האמונה וכל הקדושות העליונות, כמו שבארוה. ומכאן יוצאים כל המינים הרעים וכל מות וכל הצדדים והמינים הרעים בעולם, ובארוה, וזה בהיפוך מזה.</p>

¹ בעניית אמון נגמר ביסוד ולכך גדול העונה אמון יותר מן המברך (נ"א).

² מה שנאמר פקידה בשרה וזכירה ברחל, כדכתיב (בראשית ל כב) ויזכור אלהים את רחל. אמנם ידוע הוא, כי זכירה בדכורא ופקידה בנוקבא (לעיל קטו ע"א), ולפי האמת הכל הוא מדכורא אל הנוקבא, ואפשר כי להיות שם ברחל וכוונה היה להוציא את יוסף, שהוא כנגד היסוד, ששם מתקבצים החסדים והגבורות, לכך נאמר זכירה, כי החסדים הם סוד הזכר כנודע, ובשרה להיות הכוונה להוציא את יצחק, שהוא הגבורות כנודע, שהם בחינת הנוקבא, לכך נאמר בה פקידה וכו' (ספר הליקוטים - פרשת וירא - פרק כא).

³ בחצונים אמנם בלי ספק הכוונה כי המציאות העליון הוא בציור הטוב והרע למעלה אמנם הטוב יצוייר בקדושה מחמת מעשה התחתונים והרע יעשה פגם אפילו בקדושה כאומרו והרע בעיניך עשיתי ולכך יקשה מעשה התחתונים למעלה כאומרו צור ילדך תשי, ובהיות למטה אל התחתונים זכירתם לרעה או פקידתם לרעה יהיה ע"י המשכת הפגם ההוא דין לחצונים שהם המקטרגים על החוטא על עונשו, ולכך יזכרוהו החצונים או יפקדוהו על מעשיו וימשיכוהו שפע דין עליון, ולכך הפקידה לביש והזכירה לביש עם היות שיהיה ע"י הקדושים (אור יקר).

⁴ ואם יאמר זכירה לזכר מפני שגבר הזכר על הנקבה וכן אם יאמר פקידה לנקבה מפני שגברה הנקבה על הזכר (אור יקר).

⁵ היינו מזכר ונקבה קדושים פנימיים שכל ההנהגה הקדושה תלוי בזכר ונקבה וכן אל החצונים כל הכחות ישתתפו אל זכר ונקבה ס"מ וליל"ת, עם היות שהם עשר כתרין תתאין כולם נכללים בס"מ ובת זוגו (אור יקר).

בראשית

<p>אמר רבי חזקיה הכי הוא ודאי זכאה איהו מאן דחולקיה אתקיים בסטרא טבא¹ ולא ירכין גרמיה² לסטרא אחרא וישתזיב מנהון אמר ליה רבי יהודה הכי הוא ודאי זכאה מאן דיכיל לאשתזבא מניה³ מההוא סטרא וזכאין אינון צדיקיא דיכילי לאשתזבא מנייהו ולאנחא קרבא⁴ בההוא סטרא אמר רבי חזקיה במה פתח ואמר (משלי כד ז) כי בתחבולות תעשה לך מלחמה וגו' מאן מלחמה דא מלחמה דההוא סטרא בישא דאצטריך בר נש לאנחא ביה קרבא ולשלטאה עלוי ולאשתזבא מניה תא חזי דיעקב הכי אשתדל לגבי עשו בגין ההוא סטרא דיליה לאתחכמא עלוי ולמיזל עמיה בעקימו בכל מה דאצטריך בגין לשלטאה עלוי ברישא וסופא וכלא כדקא יאות ורישא וסופא כחדא דא כגוונא דא כמה דכתיב (בראשית כו לו) בכרתי ולביתר (שם) ברכתי⁵ שירותא וסופא כחדא דא כגוונא דא בגין לשלטאה עלוי באורח מישר⁶ כדקא חזי ליה ובגין כך זכאה איהו מאן דאשתזיב מנייהו ויכיל לשלטאה עלייהו</p>	<p>אמר רבי חזקיה, כך זה ודאי. אשרי הוא מי שחלקו מתקיים בצד הטוב ולא ירכין עצמו לצד אחר וינצל מהם. אמר לו רבי יהודה, כך זה ודאי, ואשרי מי שיכול להנצל ממנו מהצד ההוא. ואשריהם הצדיקים שיכולים להנצל מהם ולהלחם קרב עם אותו הצד. אמר רבי חזקיה, במה, פתח ואמר, "כי בתחבולות תעשה לך מלחמה" וכו'. מי המלחמה הזו, המלחמה של אותו הצד הרע שצריך אדם להלחם בו קרב ולשלוט עליו ולהנצל ממנו. בא וראה שיעקב כך השתדל אצל עשו, משום אותו הצד שלו להתחכם עליו וללכת עמו בעקמומיות בכל מה שצריך, כדי לשלוט עליו בראש ובסוף, והכל כראוי. והראש והסוף יחד זה כדוגמת זה, ככתוב "בלרתי" ואחר כך "ברכתי", הראשית והסוף יחד זה כדוגמת זה, כדי לשלוט עליו בדרך ישרה כראוי לו, ולכן צדיק הוא מי שנצל מהם ויכול לשלוט עליהם.</p>
<p>תא חזי זכירה ופקידה לטב אינון כחדא ברזא דמהימנותא וזכאה איהו מאן דאשתדל בתר מהימנותא כמה דאת אמר (הושע יא יא) אחרי יהוה ילכו באריה ישאג וגו'. אמר רבי חזקיה הכי הוא ודאי ותא חזי בר נש כד צלי צלותיה לא יימא</p>	<p>בא וראה, זכירה ופקידה לטוב הם כאחד בסוד האמונה, ואשרי הוא מי שמשתדל אחר האמונה, כמו שנאמר "אחרי ה' ילכו כאריה ישאג" וגו'. אמר רבי חזקיה, כך הוא ודאי. ובא וראה, כשאדם מתפלל תפלתו, אל יאמר עליה זכרני ופקדני, משום שיש זכירה ופקידה לטוב, וזכירה ופקידה</p>

¹ שהרי תחלתו מן הקדש אלא שיתקיים ויתחזק בה ולא יצא משם (אור יקר).

² דהיינו שע"י מעשיו ירד למטה דהיינו רובו טוב ואשתזיב שלא נגע בה כלל (אור יקר).

³ ששב בתשובה ממנו אחר שחטא וזכר אין יותר אותם שעשו בו מלחמה ונצחוהו (אור יקר).

⁴ במה ירצה על המלחמה שהוסיף ר' יהודה שאין הכוונה על סתם מלחמת היצר שהיר אמר לאשתזבה אלא הוסיף לאגחא נראה ענין נוסף ולזה אמר שכך הוא להתיעץ תחבולות כנגדו קודם חטאו כעין יעקב ותחבולות האם הם אל כל אדם לפי טבעו לזה אמר בכל מה דאצטריך כי מציאויות העולם רבות מאד והפרצות עד אין תכלית ויתחבל את יצרו כנגד הכל קודם חטאו מעין שעשה יעקב שממש היה הולך לנגדו ותחלה יקח בשרותא בכורתו דהיינו אותה בכורה ושליטה שיש לו בגוף שקודם ליצר הטוב, ואחר שנצחו בזה שישעבדו אל היצר הרע יקח ברכתו אותה ההשפעה שהיא נהנת מלמעלה דהיינו לקדש עצמו במותר לו שלא יהנה יצר הרע משום ענין מהקדש ימעול בקדושה וישתמש במצות בקדושה נמצא נוטל חלק ברכתו שהיה לו ליהנות מהקדש וזה קשה מאד והיינו שהכל ענין א' וזה תלוי בזה שרותא וסופא כדפי' (אור יקר)

⁵ כשלקח יעקב הבכורה השפיל דכורא ס"א הנק' בן בכור כנגד ז"א דקדושה הנק' בן בכורי וכשלקח הברכה השפיל הנוק' ס"א כי מלכות דקדושה נק' ברכה וכנגדה היא נוק' דס"א ובמ"ש א"ש שייכות זכירה ופקידה דלעיל עם בכורתי וברכתי (מ"מ).

⁶ פירוש כי בכר שבמלח בכרה היא בדרך הישר דא"ב אבל ברכה בהיפוך והתחכם יעקב ולקח הבכרה קודם בארץ מישור ואח"כ הברכה. ז"ח (נ"א).

בראשית

<p>עליה זכרני ופקדני¹ בגין דאיכא זכירה ופקידה² לטב וזכירה ופקידה</p>	
<p>קס/ב</p>	
<p>לביש וזמינין לנטלא מלה מן פומא ואתיין לאדכרא חובוי דבר נש <ולענשא> (ולאענשא) ליה בר <אי> איהו זכאה שלים דכד בדקי חובוי ההיא זכירה ופקידה לביש (ו)לא ישכחון לון כגון³ עזרא דאמר (נחמיה יג לא) זכרה לי אלהי לטובה דהא בכל אתר דבר נש צלי צלותיה יכליל גרמיה בין סגיאין בכללא דסגיאין⁴</p>	<p>לרע, ועתידיים ליטול את הדיבור מפיו, ובאים להזכיר חטאי האדם ולהענישו. פרט אם הוא צדיק שלם, שכאשר בודקים את חטאיו, אותה זכירה ופקידה לרע לא ימצאו אותם, כמו עזרא שאמר "זכרה לי אלהי לטובה". שהנה בכל מקום שאדם מתפלל תפלתו, שיכלול את עצמו בין רבים, בכלל של הרבים.</p>
<p>ותא חזי שונמית כדאמר⁴⁶ לה אלישע (מ"ב ד יג) היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא היש לדבר לך אל המלך⁵ ההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה וההוא יומא דמלכותא דרקיעא שלטא למידן עלמא וקב"ה אקרי מלך [המשפט⁶] בההוא זמנא ובגין כך אמר לה היש לדבר לך אל המלך מה כתיב (שם) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת⁷ מאי קאמרה לא בעינא למהוי רשימאה לעילא אלא לאעלא רישאי בין סגיאין ולא לאפקא מכללא דלהון וכך בעי ליה לבר נש לאתכללא בכללא דסגיאין ולא לאתיחדא בלחודוי בגין דלא ישגחון עליה לאדכרא חובוי כדקאמרן</p>	<p>ובא וראה, השונמית, כאשר אמר לה אלישע "היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא", "היש לדבר לך אל המלך", אותו היום היה יום טוב של ראש השנה, ואותו היום ששולטת מלכות הרקיע לדון את העולם, והקדוש ברוך הוא נקרא המלך המשפט באותו הזמן, ולכן אמר לה "היש לדבר לך אל המלך". מה כתוב, "ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת". מה אמרה, לא רוצה להיות רשומה למעלה, אלא להכניס את ראשי בין רבים, ולא לצאת מהכלל שלהם. וכך צריך לאדם להיכלל בכלל של רבים, ולא להתייחד לבדו, כדי שלא ישגחו עליו להזכיר חטאיו, כמו שאמרנו.</p>
<p>פתח רבי יהודה ואמר (איוב לח יז) הנגלו⁸ לך שערי מות ושערי צלמות תראה האי קרא קב"ה</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר, "הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה". הפסוק הזה</p>

¹ פי' אפילו אם יפרש זכרני ופקדני לטובה כמ"ש הזהר בר אי איהו זכאה שלים וכו' כגון עזרא שאמר זכרה לי אלהי לטובה (מ"מ).

² כל מעשה המצות הוא יחוד ב' מדות אלו דהיינו כל מעשה לשם שמים וכאשר האדם ירדוף אחר יחודם בכל המגיע בעבודה זו ברדיפה כאריה ישאג בחשק גדול יגיעת העבודה משכחת עון וזה בכלל המלחמה (אור יקר).

³ אולי ר"ל נחמיה (נחמיה יג) שספרו נקרא ע"ש עזרא בפ"י חז"ל וכו"י בנסהדרין צג ע"ב (הערת הזוהר).

⁴ הרבים דרך כלל הם מרכבה לשכינה וזכירתם ופקידתם בקדושה ואין רשות לחצונות לאנוס תפלתם היחיד פעמים שבחובתו תפלתו נאנסת ונטל' ונופלת למטה וקושר זכירה ופקדיה חצונית ומטעם זה זמינין לנטלא בכח מעשה הפגם ולזה יכלול גרמיה בין סגיאין ויתוקן הכל (אור יקר).

⁵ כדמסיק קב"ה איקרי מלך והיינו דין יום ראשון שהוא בעולם הזכר, או אל שר הצבא היא המלכות מתלבשת במט"ט שר הצבא ודאי והיינו דין יום ב' והיינו שביום ראשון נדונים בב"ד עליון באצילות כבנים וביום ב' בב"ד תחתון כעבדים ושאל לה באיזה ב"ד זכירה לטוב לפי מה שתשאל אם בני חיי ומזוני למעלה ואם שאר מילי למטה (אור יקר).

⁶ פי' רחל כמ"ש האריז"ל שמלך המפשט היא רחל, וכולא איהו פי' לו בו', הוא בניחותא ולא בא' הוא בתמיה. נמצא שהכל פי' אחד, וכל אינון דרגין דנפקי מנייהו מתקשרין בהו אינון שערים, פי' הקצוות של הקלי' נקראים שערים (מ"מ).

⁷ בברכה שיתברכו הרבים שזכותם עדיף וא"ת א"כ נמצא שלעולם לא יפרטו לה ברכה ולא ימלא שאלת האדם וי"ל כי זה אינו אלא בדרך עליית התפלה אמנם לפני המלך הרי כל העולם עוברים לפניו כבני מרון והוא נותן לכל בריה ובריה כדי מחסורה וכפי צורכה, אמנם בדרך תפילה לא יפרט עצמו שלא יעורר האויב עליו בפרט, אמנם הקב"ה משגיח דרך כלל ודרך פרט וזוכרו כפי צורכו (אור יקר).

⁸ הענין שאיוב חטא בב' אמונות כוזבות: הא', האמין שהקב"ה ממש בקום ועשה משליט המות על האדם וז"ש הן יקטלני שהוא משלח שר הקטל. הב', חשב שאחר שהמות שולט אין כח למעלה לסלקה כלל וז"ש כן

בראשית

<p>אמר ליה לאיוב כד חמא דאיוב דחיק גרמיה על דינוי דקב"ה תא חזי איוב אמר (שם יג טו) הן יקטלני לו איחל כתיב לא באל"ף¹ [וקרי] (וכתיב) לו בוא"ו וכלא איהו² א"ל קב"ה וכי אנא קטיל בני נשא הנגלו לך³ שערי מות ושערי צלמות תראה כמה תרעין אינון פתיחן בההוא סטרא ומותא שלטא עלייהו וכלהו סתימין מבני נשא⁴ >נ"א ולא יכלין לאסתמרא מנייהו בגין דאינון סתימין מבני נשא < ולא ידעין אינון שערים (איוב לח יז) ושערי צלמות תראה מאן אינון שערי מות ומאן אינון שערי צלמות אלא מות וצלמות כחדא אינון וזווגא חדא אינון מות הא אתמר דא מלאך המות והא אוקמוה</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא לאיוב כשראה שאיוב דוחק עצמו על דין הקדוש ברוך הוא. בא וראה, איוב אמר "הן יקטלני לו איחל", כתוב לא באל"ף וקוראים לו בוא"ו, והכל הוא [יש בו שני משמעויות]. אמר לו הקדוש ברוך הוא, וכי אני הורג בני אדם, "הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה", כמה שערים פתוחים באותו הצד, והמות שולט עליהם, וכולם סתומים מבני אדם, (ולא יכולים להשמר מהם משום שהם סתומים מבני אדם), ולא מכירים את אותם השערים. "ושערי צלמות תראה", מי הם שערי מות ומי הם שערי צלמות, אלא מות וצלמות הם יחד, והם זוג אחד. "מות" הרי נתבאר, זה מלאך המות, והרי פרשוה.</p>
<p>צלמות צלי⁴⁷ מות⁵ האי איהו מאן דרכיב עליה ואיהו צלא דיליה ותוקפא דיליה לאזדווגא כחדא בקשורא חד ואינון חד וכל אינון דרגין דנפקי מנייהו ומתקשרן בהו אינון שערים דלהון כמה דלעילא כמה דאת אמר (תהלים כד ט) שאו שערים⁶ ראשיכם⁷ וגו' ואלין (אינון שערים) [אקרין] נהרין ונחלין [שית סטריין] דעלמא⁸ אופ הכי אינון שערי מות ושערי צלמות מסטרא אחרא דרגין ידיען דשלטין בעלמא שערי מות ושערי צלמות דא נוקבא ודא דכורא ותרוייהו כחדא ועל דא אמר קב"ה ליה לאיוב בגין כל אינון מלין דאיהו אמר (איוב ז ט) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה וכל אינון שאר מלין אמר קב"ה הנגלו לך שערי מות למנדע דהא כלהו</p>	<p>"צלמות" צל מות, זהו מי שרוכב עליו, והוא הצל שלו והכח שלו להזדווג יחד בקשר אחד, והם אחד. וכל אותם הדרגות שיוצאות מהם ונקשרות בהם הם השערים שלהם, כמו שלמעלה, כמו שנאמר "שאו שערים ראשיכם" וגו'. ואלו (אותם שערים) נקראים נהרות ונחלים, ששת הצדדים של העולם. כמו כן כאן הם שערי מות ושערי צלמות מהצד האחר, דרגות ידועות ששולטות בעולם. "שערי מות ושערי צלמות", זה נקבה וזה זכר, ושניהם יחד. ועל זה אמר הקדוש ברוך הוא לאיוב, בשביל כל אותם דברים שהוא אמר, "כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה", וכל אותם שאר דברים, אמר הקדוש ברוך הוא, "הנגלו לך שערי מות", לדעת שהרי הכל</p>

יורד שאול לא יעלה. ושניהם רמז באומרו הן יקטלני לו בו' ירצה איחל אליו שהוא ישלח המות ואחר שתבא לא יחזור אותה ולכך אחר שיקטלני לא איחל וז"ש לא באלף וקרינן בו' (אור יקר).

¹ הא' רומזת בא' מג"ר והוא"ו רומזת בת"ת והיה או' איוב הן יקטלני לוא"ו ולא' איחל שירחמוני שהם בעלי הרחמים (נ"א).

² ירצה שתיהם אמר איוב ולשניהם הודיעו הקב"ה כנגד הרשון (אור יקר).

³ דרך כלל ירצה האם כבר ידעת סוד ההנהגה העליונה כולה שמה שחשבת שהמיתה על בני אדם ממש היא ההנהגה בקום עשה ממני זה שבוש גמור שהרי מה שהקב"ה הזהיר בתורה לבני אדם אינו גזרת המיתה אל עונש העבירה ח"ו אלא להזהיר שלא יגע באש שיכוה בו והיינו שערי המות הם פתוחין מצעמן והעובר בם ונכנס אליהם הוא מעצמו נכנס אל המות ומעצמו המות באה עליו והיינו עונשי התורה שאחר שנכנס אל החצונים תקונו במותו להעביר ממנו הפגם החצוני ההוא (אור יקר).

⁴ ומאליהם הם נופלים בשואת המות וענין זה קרה לאיוב שלא נשמר ונפל מעצמו וכו' ולדרך הקושיא הא' שהקשה הן יקטלני שהו אההורג ח"ו אמר בדרך פי' זה הנגלו לך שהכוונה שלא ידע להשמר ומאליו נפל הוא וכל שאר הנופלים מעת שחטא אדם הרא' ואילך וכו' (אור יקר).

⁵ ז"ן דקלי' דיסוד המים (דע"ה ח"ב פט ע"א).

⁶ ר"ק (מ"מ).

⁷ חב"ד (מ"מ).

⁸ שהם ר"ק (מ"מ).

בראשית

<p>ברשותי וכלהו זמינין לאתבערא מעלמא דכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח וגו'</p>	<p>ברשותי, וכולם עתידים להתבער מן העולם, שכתוב "בלע המות לנצח" וגו'.</p>
<p>תא חזי (בראשית ל כב) ויזכור אלהי"ם את רחל וישמע אליה אלהי"ם ויפתח את רחמה תרי זמינין אלהי"ם אלהי"ם אמאי אלא חד מעלמא דדכורא¹ וחד מעלמא דנוקבא בגין דבמזלא תלייא מלתא² וכד אתערת רחל בשמא דא דכתיב (שם כד) יוסף יהו"ה לי בן אחר ידע יעקב דאיהי אתחזייא לאשלמא כלהו שבטין ולא תתקיים בעלמא בגין כך בעא למיזל ולא יכיל וכד מטא זמנא דבנימן ערק ואזל ליה בגין דבארעא אחרא לא תשלם⁴⁸ ביתא לאתקשרא עלמא קדישא ביה והיינו דכתיב (שם לא ג) ויאמר יהו"ה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך מאי ואהיה עמך אלא אמר ליה עד הכא רחל הות עמך עקרא דביתא מכאן ולהלאה אנא אהא עמך ואטול ביתא בהדך בתריסר שבטין והיינו דכתיב (שם מח ז) ואני בבאי מפרן מתה עלי רחל עלי הוה ובגיני הוה מלה דאתדחייא איהי ואתיא דיורא אחרא ונטלא ביתא בגיני לדיירא עמי</p>	<p>בא וראה, "ויזכור אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה". פעמיים אלהים אלהים, למה, אלא אחד מעולם הזכר ואחד מעולם הנקבה, משום שהדבר תלוי במזל. וכשמתעוררת רחל בשם הזה, שכתוב "יסף ה' לי בן אחר", ידע יעקב שהיא ראויה להשלים את כל השבטים ולא תתקיים בעולם, לכן רצה ללכת ולא יכל. וכשהגיע זמנו של בנימין, ברח והלך לו, כדי שהבית לא ישתלם בארץ אחרת, להתקשר בו העולם הקדוש. והיינו שכתוב "ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך". מה זה "ואהיה עמך", אלא אמר לו, עד כאן רחל היתה עמך עיקר הבית, מכאן והלאה אני אהיה עמך ואטול את הבית עמך עם שנים עשר השבטים. והיינו שכתוב "ואני בבואי מפרן מתה עלי רחל", עלי היה זה, ובגללי היה הדבר שהיא נדחתה, ובאה דיירת אחרת ונטלה את הבית בשבילי לדור עמי.</p>
<p>ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה (שם ל כח) מאי נקבה אמר רבי יצחק ההוא רשע אמר אנא חמי דיעקב לא אסתכל אלא בנוקבי</p>	<p>"ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה". מה זה "נקבה", אמר רבי יצחק, אותו רשע אמר, אני רואה שיעקב לא מסתכל אלא בנקבות,</p>
<p>קסא/א</p>	
<p>ובגין כך יפלה לי אמר נקבה שכרך הא נקבה³ דאיהו שכרך <כד> בקדמיתא ואתנה אימא מאן נקבה אסתכלת בה ואתנה ופלה לי בגינה ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה (בראשית ל לא) אמר יעקב חלילה דהא אנא כל מה דעבידנא לשום יקרא דמלכא קדישא עבידנא <נ"א ולא לכסופא דגרמאי> ועל דא לא תתן לי מאומה דהא לאו</p>	<p>ומשום זה יעבוד לי. אמר "נְקִיבָה שְכָרְךָ", הנה נְקִיבָה שהיא שכרך כבראשונה. "ואתנה", אמור באיזו נקבה הסתכלת ואתנה, ועבוד לי בשבילה. "ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה". אמר יעקב חלילה, שהרי אני כל מה שעשיתי, לשם כבוד המלך הקדוש עשיתי, (ולא לתשוקת עצמי), ועל כן לא תתן לי מאומה, שהרי אין דעתי בזה, אלא "אם תעשה לי את הדבר הזה" וגו'.</p>

¹ פי' ויזכור אלהים הוא ז"א הנק' אלהים כמו שכתוב באדרא אלהים הבין דרכה (מ"מ). בינה (נ"א).
² והוא הנקרא מזל ופי' הפ' הוא ויזכר אלקים הבינה את רחל או וישמע אליה אלקים מ"ש שמעה תפלותיה. א"נ ויזכור אלקים מ' שנתייחדה עם הזכירה יסוד כדי לפקוד את רחל וישמע אל המ' האלקים בינה כי המ' משבחת תדיר למלכא עלאה. ז"ח (נ"א).
³ רצה לזווג לו נקבה אחרת, למטה מאלו הד' (לאה רחל בלהה וזלפה), והיא לילית הרשעה שעל גביו, והיינו נקבה שכרך עלי ולזה אמר לא תתן לי מאומה מום ודאי היא לי זאת, אל תתן לי מום, שאלו עשיתי לתאוה גשמית, היה מום בלי ספק. אלא כל מה שעבידנא ליקרא דמלכא, ועד כאן משתלם הקדושה, מכאן ואלך אין לי חלק בו, אם תעשה לי הדבר הזה לתקן מכאן ואילך הדב"ר הז"ה מלכות עם היסוד, על ידי עולם הנפרדים, צאן קדשים צאן ירושלים להפרידם, מכאן כמו שתקן ד' בחי' שכינה בד' נקבות, והשלים י"ב שבטים י"ב אדנים לסוד ד' בחי' ד' נקבות, כך יעשה עוד תוך הקדושה להשלים הנפרדים כולם אעבדך כו' (אור יקר).

בראשית

<p>דעתאי בהאי אלא (שם) אם תעשה לי את⁴⁹ הדבר הזה וגו'</p>	
<p>ויסר ביום ההוא את התישים¹ (שם לה) רבי אלעזר פתח ואמר (תהלים טו א) יהו"ה מי יגור באהלך וגו' הא אוקימנא ואוקמוה חברייא הולך תמים (שם ב) דא אברהם² דכד אתגזר תמים אקרי ופועל צדק דא יצחק ודובר אמת דא יעקב ודאי יעקב באמת אתדבק אי הוא באמת אתדבק מאי טעמא עבד עם לבן כגוונא דא אלא יעקב בחין שעתא דמזליה הוה דשרי לי>ה> לאינש למבחן שעתיה עד לא יתוב לארעיה ואי מזליה קאים במה דעביד שפיר ואי לאו לא יושיט רגלוי עד דיסלק <נ"א דקאים במה דעביד> לגביה³</p>	<p>"ויסר ביום ההוא את התישים". רבי אלעזר פתח ואמר, "ה' מי יגור באהלך" וגו', הרי בארנו ובארו החברים, "הולך תמים" זה אברהם, שכאשר נמול נקרא תמים, "ופועל צדק" זה יצחק, "ודובר אמת" זה יעקב. ודאי שיעקב נדבק באמת, אם הוא נדבק באמת למה עשה עם לבן בצורה הזו, אלא יעקב הבחין את שעת המזל שלו שהיתה, שמותר לאדם לבחון את שעתו טרם ישוב לארצו, ואם מזלו עומד במה שעושה, יפה, ואם לא, אל יושיט רגלו עד שיעלה (שיעמוד במה שעשה) אליו.</p>
<p>תא חזי כתיב (בראשית ל לג) וענתה בי צדקתי ביום מחר וגו' דהא איהו לא עבד בגין דיטול מדיליה למגנא אלא כלא בקושטא ושליומו דרעותא ולא עוד אלא דאיהו נטיל רשו מלבן ועל דא כתיב (שם כז) נחשתי ויברכני יהו"ה בגללך כמה חרשין וזינין עבד לבן ובחין מזליה בגיניה דיעקב והוה אשכח בגיניה דיעקב מאה עאנא כל ירחא ומאה אמרין ומאה עזין יתיר על עאניה רבי אבא אמר אלף עאנין ואלף אמרין ואלף עזין הוה מייתי ליה יעקב יתיר בכל ירחא וירחא הה"ד (שם ל) כי מעט אשר היה לך לפני ויפרוץ לרוב ויברך יהו"ה אותך לרגלי וברכתא דלעילא לאו איהו פחות מאלף⁴ מכל זינא וזינא⁵ מעאנין אלף אשתכח מאמרין אלף אשתכח מעזין אלף אשתכח על כל מה דשריא ברכתא דלעילא לא פחות מאלף עד דבגיניה דיעקב אסתלק לבן</p>	<p>בא וראה, כתוב "וענתה בי צדקתי ביום מחר" וגו', שהרי הוא לא עשה כדי שיטול משלו לחינם, אלא הכל באמת ושלמות הרצון. ולא עוד, אלא שהוא נטל רשות מלבן, ועל זה כתוב "נחשתי ויברכני ה' בגללך". כמה כשפים ומינים עשה לבן ובחן את מזלו משום יעקב, והיה מוצא בגלל יעקב מאה צאן כל חדש, ומאה כבשים ומאה עזים יותר על צאנו. רבי אבא אמר, אלף צאן ואלף כבשים ואלף עזים היה מביא לו יעקב יותר בכל חדש וחדש, זהו שכתוב "כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרוב ויברך ה' אותך לרגלי. והברכה שלמעלה אינה פחות מאלף מכל מין ומין. נמצא אלף מהצאן, מהכבשים נמצאו אלף, מהעזים נמצאו אלף, על כל מה ששורה הברכה שלמעלה לא פחות מאלף, עד שבשביל יעקב התעלה לבן לעושר רב. וכשיעקב רצה ליטול שכרו, לא מצא אלא</p>

¹ כוונת יעקב אבינו במעשים שעשה עם המקלות והרהטים בצאן המקושרות, היתה לתיקונים העליונים אשר בענינים המרומזים כנגדם למעלה. שכן מכיוון שהיה בבית לבן, שהוא בדרגין נוכראין, וברשותא דאל זר, היה עושה תמיד התחכמויות ותחבולות בעובדין דלתתא, והיה מכוון בהם על שרשי הדברים אשר מרמזים כנגדם למעלה, כדי להפרשא בין דרגין לדרגין, בין טמא לטהור ובין קודש לחול, ולהדביק את עצמו בקודש. כי זוהי העבודה היותר עליונה והתיקון שאין למעלה ממנו, ואז עומד האדם ב"מצולות ים" ובתוך החיצונים, ושם הוא שובר את עיקר תוקפו וכחו דס"מ (ביאורים ח"ב ב ע"ד).

² כמה שפי' בזהר בינוקא בענין תמים היותו במלכות צריכים אנו לומר כי אברהם במלכות ויצחק ביסוד והיינו ופועל צדק, ביסוד הוא פועל במלכות שהיא נקראת צדק מצד הדין ויעקב בת"ת, והיינו ודובר מיוחד המלכות שהיא דבר עם אמת בלבבו בימין ובשמאל (אור יקר).

³ צ"ע שכל הדף ההוא אין לו הבנה כמ"ש אם דשרי ליה לאינש למבחן מזליה עד לא יתוב לארעיה ואי מזליה קאים וכו' ואם במ"ש וכד בעא קב"ה יעקב לנטלא אגריה לא אשכח עשרה מכל זינא עד אמר ר' אלעזר וכו' וצ"ע (שמונה שערים למהרח"ו) (הגהות מהרח"ו).

⁴ מאה שערים שבמלכות כלולות מעשר והם מאת אדנים והיינו מאת עשר"ם דהיינו עשירות (אור יקר).

⁵ לפי שהספירות כלולות עשר מעשר עד אלף, וכל בחי' הספירות הסכימו להשפיע ליעקב ברכות מכל מין ומין בכל ירחא חידוש הלבנה שהוא במילואה שנשפעת מהעליונות וכלם משפיעים לו. ז"ח (ורמז שנשפע מלמעלה בחי' פלא אותיות אלף ואפשר שז"ש וברכתא דלעילא). (מא"י) (נ"א).

בראשית

<p>לכמה עותרא וכד בעא יעקב לנפלא אנריה לא [אשכת] (אשתכה) אלא עשרה מכל זינא וזינא ויעקב השיב ליה לעותרא סגי חמי כמה נטיל מדיליה ממה דהוה יהיב איהו בזכותיה ללבן וכל דא דסליק ביה יעקב לא הוה אלא בזרוע¹ דאינון מקלות דשוי לגבי ענא</p>	<p>עשרה מכל מין ומין, ויעקב חשב אותו לעושר רב. ראה כמה נטל משלו ממה שהיה נותן הוא בזכותו ללבן, וכל זה שעלה בו ביעקב, לא היה אלא בזרוע של אותם מקלות ששם אצל הצאן.</p>
<p>תא חזי כמה טרח ההוא שלימא דיעקב אבתריה דלבן כתיב (שם לו) וישם דרך שלשת ימים וגו' והוה אייתי ליה כל האי עותרא ועם כל דא לא בעא לבן דיהא אנריה דיעקב הכי אלא נטל עשרה מן דא ועשרה מן דא ויהב בידא דבניה⁵⁰ ואמר ליה מול הני ואי יולידו כמה דאמרת בהאי נוונא יהא אנרך הה"ד (שם לא מא) ותחלף את משכורתי עשרת מונים (ובהני) עשרה מן דא ועשרה מן דא וכתיב (שם ז) ואביכן התל בי והחליף את משכורתי עשרת מונים (ובהני עשרה) אשתדל בתר קב"ה וברכיה ומכל מה דשוי לבן עמיה דיעקב אהדר במלוליה ונטיל מיעקב כלא עד דקב"ה חס עליה ונטל מדיליה בזרוע אמר רבי אלעזר כל הני קראי לאחזאה חכמתא קא אתיין דתנינן מלין דלעילא מנהון תליין בעובדא² ומנהון במלולא³ ומנהון ברעותא דלבא⁴ ומאן דבעי לאמשכא ברכאן בעלותא במלולא ורעותא ומנהון דלא בעלותא אלא בעובדא תליין⁵¹</p>	<p>בא וראה כמה טרח אותו יעקב השלם אחרי לבן. כתוב "וישם דרך שלשת ימים" וגו', והביא לו כל העושר הזה, ועם כל זה לא רצה לבן שיהיה כך שכרו של יעקב, אלא נטל עשרה מזה ועשרה מזה ונתן (בידי בניו) לו, ואמר לו, קח את אלה, ואם יולידו כמו שאמרת, בצורה הזו יהיה שכרך. זהו שכתוב "ותחלף את משכורתי עשרת מונים". (ובאלו) עשרה מזה ועשרה מזה, וכתוב "ואביכן התל בי והחליף את משכורתי עשרת מונים". (ובאלו העשרה) השתדל אחר הקדוש ברוך הוא, וברכו. ומכל מה שהתנה לבן עם יעקב, חזר בדבורו ולקח מיעקב הכל, עד שהקדוש ברוך הוא חס עליו ונטל משלו בזרוע. אמר רבי אלעזר, כל הפסוקים הללו באו להראות החכמה, ששנינו, שדברים שלמעלה, מהם תלויים במעשה, ומהם בדיבור, ומהם ברצון הלב. ומי שרוצה למשוך ברכות בתפילה, בדיבור ורצון, ומהם שלא בתפילה אלא תלויים במעשה.</p>
<p>תא חזי יעקב שלים כל מה דעבד בחכמתא עביד כתיב (שם ל לח) ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים כלא בחכמתא לאמשכא ברכאן⁶ ממבועא דכלא⁷ לכלהו דרגין עלאיין⁸ דאינון חולקיה ועדביה⁹ את המקלות מאן מקלות אלין דרגין דאינון בי דינא¹⁰ אשר פצל</p>	<p>בא וראה, יעקב השלם כל מה שעשה, עשה בחכמה. כתוב "ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים", הכל בחכמה, למשוך ברכות מהמעין של הכל לכל הדרגות העליונות, שהן חלקו וגורלו. "את המקלות", איזה מקלות, אלו הדרגות שהן בית הדין, "אשר פצל", שהעביר מהן את הדין, "ברהטים", היינו שכתוב "מלך</p>

¹ נ"ל דצ"ל בזרעא והיינו שנעשה זרע מהמים ששתו כמ"ש חז"ל. א"מ (נ"א).

² כגון מעשה מצות (אור יקר).

³ ברכות ותפלות (אור יקר).

⁴ כוונת הלב בק"ש וכיוצא (אור יקר).

⁵ כי התפילה בסוד ציצית ותפילין היא בעובדא ואח"כ במלולא וברעותא (אור יקר).

⁶ דרך כלל כל מעשיו בענין המקלות כי לא אל הגשמי היה מכוון אלא יחוד עליון, וז"ש "לאמשכא ברכאן" מהכתר והחכמה שהם מקור לכל הברכות לכל הספירות, ולכל הקדושים הנקשרים ומתייחדים ביחודם בסוד הקדושה שבהם נכללים כסא הכבוד וז' היכלות וכו' (אור יקר).

⁷ פי' בינה (מ"מ).

⁸ פי' ר"ק דז"א (מ"מ).

⁹ פי' שיעקב הוא מרכבה לז"א (מ"מ).

¹⁰ פי' כגון גבורה והוד דז"א שיש בהם דינים (מ"מ).

בראשית

<p>דאעבר מנהון דינא¹ ברהמים היינו דכתיב (שיר ז ו) מלך אסור ברהמים² דהא מההוא מלך אתיין ברכאן לכלהו עלמיז³ דבר אחר</p>	<p>אסור ברהטים", שזה מהמלך ההוא באות ברכות לכל העולמות. דבר אחר,</p>
<p>קסא/ב</p>	
<p>זהר</p>	
<p>מלך אסור ברהטים (שיה"ש ז ו) מלך דא אסור וקשור באינון רהטין עלאיז⁴ דמנייהו אשתקיין כלא <נ"א אתמשכן ברכאן לכולא> ממלך עלאה⁵ בשקתות המים⁵² אלין אינון נחליז⁶ דנפקין⁷ ואתיין עד דמטו לאתר דמתכנשי תמוז⁸ אשר תבאנה הצאן לשתות כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם ובההוא אתר דמתכנשי תמוז מיא כלהו אתיין לאשקאה מניה</p>	<p>"מלך אסור ברהטים", מלך זה אסור וקשור באותם הרהטים העליונים, שמהם משקים את הכל (נמשכות ברכות לכל) מן המלך העליון. "בשקתות המים" (שממש משקים כל שקתות המים), אלו הם הנחלים שיוצאים ובאים עד שמגיעים למקום ששם מתכנסים. "אשר תבאן הצאן לשתות", כמו שנאמר "ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם". ובאותו המקום ששם מתכנסים המים, כולם באים להשקות ממנו.</p>
<p>ויחמנה (בראשית ל לח) מאי ויחמנה תא חזי בשעתא דרוח צפון נשיב מיין גלידין ולא נגדין לבר ולא אשתקיין בגין דדינא תליא וקרירו דצפון גליד מיא⁹ וכד אתער רוח דרום מתחממי</p>	<p>"ויחמנה", מה זה ויחמנה, בא וראה, בשעה שרוח צפון נושבת, המים נקפאים ולא נמשכים לחוץ ולא משקים, משום שהדין תלוי, וקור הצפון מקפיא את המים.</p>

¹ פי' שרצה יעקב להעביר מהם הדינים, והמתקם ע"י טיפת המוחין שבאה מחב"ד דז"א לר"ק דז"א, וע"י הארת המוחין נמתקים הספירות שיש בהם דינים (מ"מ).

² פירוש מלך ת"ת אסור ברהטים בד' אותיות של אדנ"י כנזכר בתקונים וה"ק ויצג את המקלות מדרגות הדין אשר פצל שהעביר הדין ע"י הרהטים שעשה שיתיחד ויתקשר ת"ת בד' אותיות אדנ"י וישפיע לו ברכות ויתמתקו הדינים וז"ש דהא מההוא מלך אתיין ברכאן לכלהו עלמיין. ז"ח (נ"א). תקונים קמב (ד"א).

³ פי' שמהבינה שנקראת מלך, באים הברכות לכל העולמות, ושיעור הכתוב כך הוא "מלך" שהיא בינה, "אסור ברהטים", ר"ל היא קשורה בחב"ד דז"א, כמ"ש הרב שנה"י דאימא הם בתוך חב"ד דז"א, וא"כ אימא נאחזת וקשורה בחב"ד דז"א שנקראי' רהטים, וכוונת יעקב שהמקלות שהם הספירות שיש בהם דין, המשיך להם הארה מחב"ד דז"א, ובזה העביר מהם הדינים, וז"ש "אשר פצל ברהטים" פי' העביר מהם הדינים בכח רהטים (מ"מ).

⁴ פי' מלך שהם ו"ק דז"א קשורים בחב"ד דז"א שנקראים רהטים, שחיות הגוף תלוי מהמוחין (מ"מ).

⁵ פי' מחב"ד דז"א בא השפע למלכות ולבי"ע, והם מהבינה שנקראת מלך עילאה (מ"מ).

⁶ שקתות המים הם חב"ד דז"א, ונקראים רהטים ושקתות המים, לפי שהם בריכות מליאות מים ומשקים לכל העולמות שתחתיהם, וכפי דבר אחר פי' הפסוק אשר פצל ברהטים, היינו שהעביר מהספרות שיש בהם דין הדינים שבהם בכח המוחין שנקראים רהטים. ואין חילוק בין פי' ראשון לשני, אלא בפסוק מלך אסור ברהטים אבל בפי' פצל ברהטים וכל הפירושים הם חב"ד דז"א. א"נ י"ל לפי דבר אחר, פי' רהטים הם נה"י דאימא, וז"ש מלך דא שהוא ז"א אסור וקשור באינון רהטי' עילאין שהם נה"י דאימא שבתוכו. ומ"ש "ממלך עילאה", ר"ל שהרהטים הנז' הם מהבינה שהם נה"י דידה, ולפי זה פי' הכתוב אשר פצל ברהטים, פי' שהעביר מהספירות שיש בהם דין הדינים שבהם בכח הארת נה"י דאימא, ולפי זה גם במלת הרהטים יש חילוק בין פי' ראשון לשני (מ"מ).

⁷ פי' הם הו"ק דז"א שנפקין מהמוחין דז"א, ועיקר שקתות המים בחב"ד דז"א, ולפי' השני שאמרנו הם בנה"י דאימא, אבל הו"ק שהם נחלין נקראים בהשאלה שקתות המים, לפי שגם הם משקים המים למלכות (מ"מ).

⁸ היא המלכות ששם כל ההארות (מ"מ).

⁹ לפעמים יכונה הדין בחום ואש, והרחמים בקרירות. ולפעמים להפך כסוגי' דשמעתין, וכו', אמנם הענין כי אל הדין בסוד השפע הנשפע ב' בחי', פעמים יהיה הדין כ"כ חזק שימנע השפע מעיקרו ולא יושפע כלל, ואז חום הגבורה ינגב וייבש מי החסד, והיינו דין חזק יהפך החסד ג"כ לדין. ולפעמים לא יתחזק כחו כ"כ למנוע הברכה מהימין, רק שיעכבהו ולא יושפע למטה ואז התימן מונע הברכות, והיינו אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי, וב' בחי' אלו להם ב' כנויים. כשיהיה הדין חזק יתייחס הגבורה בשם אש והפכה דהיינו

בראשית

<p>מיא ואתעבר גלידו דלהון ונגדין כדין אתשקיין כלא בגין דחמימו דדרום שראן מיא וכלהו מתחממי וחדאן למשתי מההוא קרירו דצפון דהוה לון בקדמיתא הה"ד ויחמנה ויחמנה והא כתיב (שם לט) ויחמו אלא דאינון כלהו נוקבי! ועל דא אתכוון יעקב למעבר עובדא בחכמתא ודא הוא דכתיב (שם לו) ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו'</p>	<p>וכשמתעוררת רוח הדרום, מתחממים המים והקפאון שלהם עובר ושופעים, אז הכל משקים, משום שהחום של הדרום מפשירים המים, וכולם מתחממים ושמחים לשתות מאותו הקור של הצפון שהיה להם בראשונה. זהו שכתוב "ויחמנה". "ויחמנה", והרי כתוב ויחמו, אלא שהם כולם נקבות. ועל זה התכוון יעקב לעשות מעשה בחכמה, וזהו שכתוב "ויקח לו יעקב מקל לבנה לח" וגו'.</p>
<p>פתח <נ"א רבי אלעזר> ואמר (תהלים קלה ד) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו (מתניתין) תא חזי כי יעקב בחר לו יה עד כאן לא ידענא מאן בריר למאן אי קב"ה בריר ליה ליעקב אי יעקב בריר ליה לקב"ה אלא ממה דגלי קרא ידענא דקב"ה נטיל ליה ליעקב לעדביה דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו</p>	<p>פתח (רבי אלעזר) ואמר, "כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו". בא וראה, "כי יעקב בחר לו יה", עד כאן לא ידענו מי בחר את מי, אם הקדוש ברוך הוא בחר את יעקב, אם יעקב בחר לו את הקדוש ברוך הוא. אלא ממה שגילה הכתוב ידענו שהקדוש ברוך הוא נטל את יעקב לגורלו, שכתוב "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו".</p>
<p>תא חזי הכי נמי יעקב בריר אחסנתיה ועדביה לחולקיה וסליק לעילא מכל דרגין ונטיל ליה לעדביה מקל לבנה לח היינו דרגא חורא דסטר ימינא ולוין וערמון היינו דרגא סומקא דסטר שמאלא ויפצל בהן פצלות לבנות (בראשית ל לו) דאעבר דינא מן דא ואתחבר ליה בימינא והוא עאל בינייהו ונטיל לון כחדא ואתעביד כלא חד בתרי גוויי ועם כל דא מחשוף הלבן (שם) דיתגלי חורא על סומקא וכל דא למאי לאמשכא לדרגא דא דעדביה ברכאן ממבועא דכלא <נ"א דנחלא> ולשוואה לדרגא דא דאיהו תלתא כחדא ברהטים בשקתות המים (שם לח) כמה דאוקימנא? וכדין בעובד <א> דא דחכמתא נגדין ברכאן לתתא ומתשקיין <נ"א ומתברכאן> כלהו עלמין ושריין עליה ברכאן כמה דאוקמוה דכתיב (שם מט כז) בבקר יאכל עד <וגו'> ולבתר מכאן ולערב יחלק שלל</p>	<p>בא וראה, כך גם יעקב בריר את ירושתו וגורלו לחלקו, ועלה למעלה מכל הדרגות ונטל אותו לגורלו. "מקל לבנה לח", היינו הדרגה הלבנה של צד הימין. "ולוין וערמון", היינו הדרגה האדומה של צד שמאל. "ויפצל בהם פצלות לבנות", שהעביר מזה את הדין וחיבר אותו לימין, והוא נכנס ביניהם ונטל אותם יחד ונעשה הכל אחד בשני צבעים. ועם כל זה "מחשוף הלבן", שיתגלה הלבן על האדום. וכל זה למה, למשוך את הדרגה הזו של גורלו ברכות מן המעין של הכל (של הנחל), ולשים את הדרגה הזו שהיא שלש כאחת, "ברהטים בשקתות המים" כמו שבארנו. ואז במעשה הזה של חכמה, שופעות הברכות למטה, ומשקים (ומתברכים) כל העולמות, ושורות עליהם הברכות, כמו שפרשוה, שכתוב "בבוקר יאכל עד" וגו', ואחר מכאן "ולערב יחלק שלל",</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוין וערמון וגו' (בראשית ל לו) (מתניתין) רעותא דעובדא קמרי</p>	<p>"ויקח לו מקל לבנה" וגו', משנה: הרצון של המעשה, קשרי האמונה, קול הקול של הקולות מתעורר ממעלה למטה. אנו היינו פתוחי עינים, הגלגל סובב מלמעלה לכמה צדדים. קול נעים התעורר, התעוררו ישנים</p>

החס דהמתקת בשם מים המכבין האש. וכשיהיה הבחי' האחרת יתיחס הגבורה בשם קרירות המקרשת המים, שהם השפע ומונעם שלא ימשכו, והפכה דהיינו החסד המושכת השפע וממתקת דין הגבורה בשם חום שמחמם קרירות הגבורה ומתכת קרישות המים שימשכו, והיינו סוגיא דשמעתין וכו' (אור יקר).

¹ פי' האי דכתיב ויחמנה קאי על הנקבות דבי"ע, והאי דכתיב ויחמו קאי על הזכרים דבי"ע (מ"מ).

² פי' כמש"ל שרהטים ושקתות הם חב"ד דז"א לחד פירושא ולפי ב' הם נה"י דאימא (מ"מ).

בראשית

<p>נרדמים ששינה בנחיריהם, ולא יודעים ולא מתבוננים ולא רואים, אטומי אזנים, כבדי לב, ישנים ואין יודעים. התורה עומדת לפניהם ולא משגיחים ולא יודעים במה מסתכלים, רואים ולא רואים. התורה מרימה קולות, הסתכלו טפשים, יפתחו העיניים ותדעו. אין מי שישגיח, אין מי שירכין אזנו. עד מתי תהיו בתוך החשכה של רצונכם, הסתכלו לדעת, ויתגלה לכם האור המאיר.</p>	<p>דמהימנותא¹ קל קלא דקליא² אתער מעילא לתתא אנן פתיחין עיינין הוינן גלגלא אסחר מעילא לכמה ספרין קל נעימותא אתער אתער ניימין דמיכין דשינתא בחוריהון³ ולא ידעי >ולא< מסתכלן ולא חמאן אטימין אודנין כבדין >דלבא< (דכלבא) ניימין ולא ידעין אורייתא קיימא קמייהו ולא משגיחין ולא ידעי במה מסתכלן חמאן ולא חמאן אורייתא רמאת קלין אסתכלו טפשיין פתחו עיינין ותנדעון לית מאן דישגח ולית מאן דירכין אודניה עד מה תהוון בנו חשוכא דרעותייכו אסתכלו למנדע ואתגלי לבון נהורא דנהיר</p>
<p>בזמן שיעקב השלם, מתוך הצרה של הארץ ורשות אחרת, בתוך דרגות זרות, דחה את כולם, ובירר חלק גורלו ונחלתו, האור מתוך החשכה, חכמה מתוך הטפשות, וכיבד את רבונו, כשהיה עומד בתוך הרשות של אל זר. על כן כתוב "לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו".</p>	<p>בזמנא דיעקב שלימא מגו עאקו דארעא ורשו אחרא בנו דרגין נוכראין דחה לכלהו ובריר חולק עדביה ואחסנתיה >נהורא< מגו חשוכא חכמתא מגו טפשותא ואוקיר ליה למאריה >כד הוה קאים בנו רשותא דאל< (בגו אל) זר על דא כתיב (ישעיה כט כב) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו</p>
<p>תוספתא</p>	<p>תוספתא</p>
<p>הקשר של הקשר הטהור היה עולה לפני ולפנים טרם שמצא מקום לבית מושבו, אותו מקום אינו מקום, לא נמצא למעלה ולמטה, נאבד מן הכל, אבדון הוא מן הכל, אבדון זכר, סמא"ל, שיצא מהפסולת של החוזק של יצחק אבדון, ומות (היא) הנקבה שלו, הנחש הקדמוני, אשת זנונים, שכתוב "רגליה יורדות מות". ואלו שנים, אבדון ומות, שמעו את תוקף רצון המלך. הסוד והסתר (הסתום) הנסתם העליון נאבד (הטמיר) מהכל, נעשה (טמיר)</p>	<p>קוטרא דקוטרא דכיא⁴ הוה סליק לגו לגו⁵ עד לא אשכח⁶ אתר בית מותבא⁷ ההוא אתר לאו אתר לא אשתכח לעילא ותתא מכלא אתאביד⁸ אבדון הוי מכלא אבדון דכורא⁹ סמא"ל דנפק מהתוכא דתוקפא דיצחק >אבדון< ומות נוקבא דיליה נחש קדמאה אשת זנונים דכתיב (משלי ה ה) רגליה יורדות מות ואלין תרין אבדון ומות שמעו תוקפא דהורמנו דמלכא¹⁰ רוא וסתרא</p>

¹ מקשרי ומייחדי האמונה בסוד האצילות (ד"א). פירוש רצון המעשה הטוב לקשר הספירות זו בזו ביחוד קשר האמונה ולבררם מהדינים וכן עשה יעקב. הרש"ב (נ"א).
² קול אחד מן הקולות עליונות שיוורדים מלמעלה (ד"א).
³ אותן שהשינה בנחיריהם ואינם מבקשים להשיג סודות התורה (ד"א).
⁴ הוא א"א שהוא קשר של כל הקשרים שהם הפרצופים שתחתיו כדמוכח לקמן (מ"מ). קשר של קשר הטהור שהוא גילוי אצילות מהעלם אל הגילוי (ד"א). פירוש קשר הקשרים הטהורים הוא אריך וע' מקדש מלך פירוש הכל. הרש"ב (נ"א).
⁵ פי' למעלה מזו"ן ולמעלה מא"א (מ"מ).
⁶ קודם שמצא (ד"א).
⁷ פי' מפני שהוא נעלם אין בו השגה לעליונים ולתחתונים, וז"ש ההוא אתר לאו אתר לא אשתכח לעילא ותתא (מ"מ).
⁸ פי' שהוא נעלם מהכל, ואין להם בו שום השגה (מ"מ).
⁹ פי' אגב שהזכיר תיבת אבדון הזכיר ענין ס"מ שנק' אבדון, ואפשר שנק' אבדון לפי שאין לו שום יניקה מא"א ואבוד הוא מאותה הארה של א"א (מ"מ).
¹⁰ תוקף רשות המלך (ד"א).

בראשית

<p>סתימא <נ"א טמירא> עלאה! אתאביד <נ"א טמיר> מכלא אתאביד <נ"א טמיר></p>	
קסב/א	
זהר	
<p>לאתברכא כלהו עלמין לתתא ויעקב נטל חולקיה מאינן ברכאן דשריין עליה לתתא בגין דאיהו חולקיה ועדבא דקב"ה</p>	<p>שיתברכו כל העולמות למטה. ויעקב נטל חלקו מאותן הברכות ששורות עליו למטה, משום שהוא חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>רבי ייסא זוטא הוה שכיה קמיה דרבי שמעון א"ל האי דכתיב (משלי י ו) ברכות לראש צדיק לצדיק מבעי ליה מאי לראש צדיק [א"ל] (אלא) ראש צדיק דא היא עטרה <קדישא>² ואוקמוה תו ראש צדיק דא יעקב דאיהו נטיל ברכאן ונגיד לון לצדיק ומתמן אודריקו לכל עיבר ומתברכן כלהו עלמין אבל הא אוקימנא ברכות לראש צדיק (ראש) צדיק אקרי ההוא אתר (רישא) דברית דמניה נפקין מבויעין לבר</p>	<p>רבי ייסא הקטן היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, זה שכתוב "ברכות לראש צדיק", היה צריך לכתוב לצדיק, מה זה "לראש צדיק". אמר לו, ראש צדיק זו היא העטרה הקדושה, ובארוה. עוד, ראש צדיק זה יעקב, שנטל את הברכות והשפיע אותם לצדיק, ומשם נזרקו לכל עבר, וכל העולמות מתברכים. אבל הנה בארנו, "ברכות לראש צדיק" (ראש) צדיק נקרא אותו המקום (ראש) של הברית, שממנו יוצאים מעיינות החוצה.</p>
<p>נוקבא דקיסטא דחמרא נפיק מניה³ איהו רישא כך ראש צדיק ההוא אתר כד זריק מבויעין לנוקבא אקרי ראש צדיק איהו ראש⁴ <נ"א רישא לכל ברכאן> בגין דכל ברכאן ביה שריין תו ההוא בר נש דזכי למנטר את קיימא קדישא ועביד פקודי דאורייתא צדיק אקרי ומרישיה ועד רגלוי הכי אקרי⁵ וכד ברכאן נגדין לעלמא שריין על רישיה ומניה קיימי ברכאן לעלמא בבנין קדישין זכאין דאוקים</p>	<p>הנקב של המדה שיוצא ממנו היין הוא הראש. כך ראש צדיק, אותו מקום, כשזורק מעיינות לנקבה, נקרא ראש צדיק. הצדיק הוא ראש (ראש לכל הברכות), משום שכל הברכות שריות בו. עוד, אותו האדם שזוכה לשמור את אות ברית הקודש ועושה את מצוות התורה נקרא צדיק, ומראשו ועד רגליו כך נקרא. וכשהברכות שופעות לעולם, הן שורות על ראשו, וממנו עומדות הברכות לעולם בבנים הקדושים הצדיקים שהקים.</p>
<p>רבי ייסא תו שאיל ואמר כתיב (תהלים לז כה) נער הייתי גם זקנתי וגו' האי קרא אוקמוה דשרו דעלמא אמרו איהו אמרו בחכמתא יתיר ממה דחשבין בני נשא א"ל ברי יאות הוא דהא ביחודא קדישא אתמר נער הייתי גם זקנתי והכי הוא ולא ראיתי צדיק נעזב דא הוא שבחא דיחודא דלא אשתכח יום בלא לילה דהא לילה</p>	<p>עוד שאל רבי ייסא ואמר, כתוב "נער הייתי גם זקנתי" וגו', הפסוק הזה פרשוהו שרו של עולם אמר אותו. הוא אמר אותו בחכמה יותר ממה שחושבים בני אדם. אמר לו, בני, יפה הוא, שהרי ביחוד הקדוש נאמר "נער הייתי גם זקנתי", וכך הוא, "ולא ראיתי צדיק נעזב", זה השבח של היחוד שלא נמצא יום בלא לילה. שהנה</p>

¹ א"א (מ"מ).

² עטרת היסוד דז"א (מ"מ, ע"ח שער א' ענף ה'). עי' ע"ח שער כה פרק א' שיש ב' עטרות של ב' יסודות.

³ כמו שנקב המדה שהיין יוצא משם ונשפך ממנו לחוץ הוא נקרא ראש הכלי והמדה אף כן לפי שהברית הוא נקב הגוף וממנו נשפך הבל מהגוף נקרא ראש כמ"ש ברכות לראש צדיק והוא מבואר (ד"א). עי' שעה"ק סג ע"ד (לש"ו).

⁴ פ' כמו דבר אחר, ור"ל צדיק בעצמו נקרא ראש שממנו יוצאים הארות למלכות ולבי"ע (מ"מ).

⁵ פירש ז"ח הגם שלא עשה שום מצוה רק ששמר הברית הזה לבד עכ"ז כולו נקרא צדיק מראשו עד רגליו וקשה דהא קאמר בהדיא ועביד פיקודי דאורייתא ונ"ל דר"ל מראשו עד רגליו איקרי ראש בעבור שמירת בריתו זהו ראש צדיק כלומר כל הצדיק או ר"ל אע"פ ששומר הברית לבד נקרא צדיק מ"מ אם עשה ושמר גם כל שאר מצות נקרא כולו צדיק לא על שם הברית לחוד. א"מ (נ"א).

בראשית

<p>כיה אשתכח תדירא וצדיק אחיד לעילא ואחיד לתתא וזרעו מבקש לחם מאי הוא אלא בשעתא דזריק ואתנגיד זרעא לא תבע לנוקבא דהא בהדיה שריא דלא אתפרשא מניה לעלמין וזמינא היא לנביה דהא זרעא לא נגיד אלא בשעתא דנוקבא זמינא</p>	<p>הלילה תמיד נמצא בו, והצדיק אחוז למעלה ואחוז למטה. "וזרעו מבקש לחם", מה הוא, אלא בשעה שזורק ונשפע הזרע, אינו תובע את הנקבה, שהרי היא שורה עמו, שאין נפרדת ממנו לעולמים וזמינה היא אצלו. שהרי אין זרע שופע אלא בשעה שהנקבה זמינה,</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>מרעיונין <נ"א מעיינין> והרהורין <נ"א מאן דאתמשך בתר אילין אתאביד מכלא כולא בהפוכא דא מן דא טבוהי דגבר שלים כיעקב¹ דסליק ולא אתחשכו עיינין בהאי תננא וזכה לאתקרבא באמת חותמא דמלכא קדישא תא חזי טמירא עלאה מכלא > מניה נפק את י² נקודה עלאה מהאי נקודה עלאה נפק כלא³ אמשיך ואפיק ה⁴ אמא עלאה דאשקי לכלא⁵ מהאי נפיק ו⁶ רזא דשית⁷ דאחיד לכל סטריין⁸ דאיהו מקל לבנה לח⁹ ולז¹⁰ וערמוין¹¹ תריין דרועין¹² דאחידן ביה¹³ אילין נפקי¹⁴ ואחידו בה"א תתאה¹⁵ לחברא משכנא כחד ולמהוי חד¹⁶ כדין תליסר מכילין הוו חד¹⁷ וחורא אתגליף על גוונין וסליק על גוונין</p>	<p>מרעיונות (מעייניים) והרהורים. (מי שנמשך אחר אלו, נאבד מן הכל. הכל בהיפוך זה מזה. אשרהו לאיש שלום, כיעקב שעולה ולא נחשכו העינים בעשן הזה, וזכה להתקרב באמת לחותם המלך הקדוש. בא וראה, הטמיר העליון מהכל) ממנו יצאה האות י', הנקודה העליונה. מהנקודה העליונה הזו יצא הכל, המשיך והוציא ה', האם העליונה שמשקה את הכל. מזה יצא ו', הסוד של שש שאוחז את כל הצדדים, שהוא מקל לבנה לח ולז וערמון. שתי הזרועות שאוחזות בו, אלו יוצאות ואוחזות בה"א התחתונה, לחבר המשכן יחד ולהיות אחד. ואז שלש עשרה</p>

¹ פירוש אשריהו לאיש שלים כיעקב כו'. הרש"ב (נ"א).

² פי' א"א יצא ממנו אבא (מ"מ).

³ מאבא יצאו כל פרצופי האצילות בסוד כולם בחכמה עשית, ועי' בפ' נח דף עד כי שם הארכנו (מ"מ).

⁴ פי' אבא הוציא אמא (מ"מ).

⁵ פי' בינה משפעת לזו"ן ולבי"ע (מ"מ).

⁶ יש לדקדק שלא קאמר נפק שמורה על פועל עבר אלא נפיק יוצא ולעולם יוצא דהיינו חידוש ו"ק מבינה לעולם וכו' אמנם אית דגרסי נחית ויש לדקדק עוד למה לא אמר נפיק כאינך וי"ל לפי שהבינה נעלמת בהעלם ג' ראשונות חשובות כא' ואין כן ו"ק שהם נגלות (אור יקר).

⁷ פי' מבינה יצא ז"א שכולל ו"ק (מ"מ).

⁸ פי' בין בינה ומלכות (מ"מ).

⁹ חסד (מ"מ).

¹⁰ גבורה (מ"מ).

¹¹ ת"ת (מ"מ).

¹² היינו התפשטותם (מ"מ).

¹³ היינו כללותם (מ"מ).

¹⁴ בסוד החיבוק, בסוד צפונית מערבית מערבית דרומית וכו' ועי' כך קשר הת"ת עם המלכות בסוד זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם יחד אדם אור יקר).

¹⁵ פי' מלכות שהיא בין ב' דרועין (מ"מ).

¹⁶ הם ב' יחודים הא' לחבר הו"ה אחד לעצמו, ושמו אחד לעצמו, והב' הוא ושמו אחד, ואל שניהם דקדק באומרו לחבר משכנא כחד, היינו יחוד שמע ישראל ויחוד ברוך שם כבוד כל א' לעצמו, "ולמהוי חד" והיינו סוד העמידה, והיחוד הוא ושמו אחד (אור יקר).

¹⁷ זו"ן שרשם למעלה בא"א והם סוד י"ג מדות כמ"ש בתפלת ר' נחוניא בן הקנה ומתפשטים לת"ת ומלכות, ופי' מורי ז"ל דמתמן אשתרשו ו' סטריין דדכר ונוק', וי"ג מדות הם ג' הוי"ת: ג' יודי"ן וג' ווי"ן לת"ת, וו' ההי"ן הם לנוק', ומזל הי"ג כוללם, הרי י"ג. נמצא כי י"ג מכילין הם סוד שורש זו"ן, וכשהם מתחברין, הי"ג מכילין מחוברים. ומ"ש בשמות דף ו' כי בינה נקרא מזלא וכן יסוד, בפסוק ויזכור אלהים את רחל הוא מזל

בראשית

<p>כלהו הה"ד (בראשית ל לז) מחשוף הלבן וכדין אקרי (זכריה יד ט) יהו"ה אחד ושמו אחד וכדין (תהלים כג א) יהו"ה רועי לא אחסר וכתוב (שם ב) בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב וגו'</p>	<p>מדות נהיו אחת. והלבן נחקק על הצבעים ועולה על הצבעים כולם. זהו שכתוב "מחשוף הלבן", ואז נקרא "ה' אחד ושמו אחד". ואז "ה' רועי לא אחסר", וכתוב "בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב" וגו'.</p>
<p>ויקח לו יעקב (בראשית ל לז) בריר ליה לחולקיה לעדביה מקל לבנה לח סטרא דימינא גוון חוור לח סטרא איהו דמים ולו דא סטרא דשמאלא סומקא כוורדא וערמון כליל דא בדא וכלהו אחיד ימינא חוורא בגווינה¹ וסלקא בהו דכתיב (שם) מחשוף הלבן² דאף על גב דאחיד לתרין סטרין נטל <נ"א נטה> חולקיה לסטר ימינא³ ואגליף בכלא בהאי סטרא ובהאי סטרא כדין אקרי גבר שלים שלים בכלא מה כתיב בתריה (שם מא) והיה בכל יחס הצאן המקשרות ושם יעקב את המקלות וגו'</p>	<p>"ויקח לו יעקב", בריר לו לחלקו ולגורלו, "מקל לבנה לח", צד ימין, גוון לבן, לח, הוא צד של המים, ולו, זה צד של השמאל, אדום כורד, וערמון, כלול זה בזה, וכולם אוחדו יחד, הימין הלבן בצבעו ועולה בהם, שכתוב "מחשוף הלבן", שאף על גב שאוחדו לשני הצדדים, לוקח (נוטה) חלקו לצד ימין, ונחקק בכולם, בצד זה ובצד זה, אז נקרא גבר שלם, שלם בכל. מה כתוב אחריו, "והיה בכל יחס הצאן המקושרות ושם יעקב את המקלות" וגו'.</p>
<p>סטרא דסטרין לחכימי לבא אתמסר בגו משריין עלאין קדישין <אית דרגין עלאין> אלין על אלין אלין פנימאין ואלין לבר אינון פנימאין מתקשרין במלכא קדישא ומתקשרין בישראל בנין קדישין לקודשא בריך הוא ואלין אקרונ הצאן המקשרות משריין דאינון מקשרות עילא ותתא בשעתא דתיאובתא דלהון לגבי זוהרא עלאה דלעילא עמודא דאמצעיתא יעקב שלימא נטל אינון מקלות תפלין דרישא⁴ ברהטים אתר ודוכתא⁵ לדיורי תפלין ומהכא נטלי נהורא <וזיווא> כל חילין ומשריין עלאין אינון דמתקשרן לעילא ומתקשרן לתתא</p>	<p>סתר הסתרים לחכמי לב נמסר, בתוך מחנות עליונים קדושים יש מדרגות עליונות אלו על אלו, אלו פנימיים ואלו לבחוץ. אלו הפנימיים מתחברים במלך הקדוש, ומתחברים בישראל, בנינים קדושים להקדוש ברוך הוא, ואלו נקראות הצאן המקושרות. מחנות של אלו מקושרות, מעלה ומטה. בשעה שהתשוקה שלהם לגבי הזהר העליון שלמעלה, עמוד האמצעי, יעקב השלם לקח אותם המקלות, תפלין של ראש, ברהטים, מקום ומושב, להנחת התפלין. ומכאן לוקחים אור וזיו כל החיילות ומחנות העליונים, אלו שמתקשרים למעלה ומתקשרים למטה.</p>
<p>כיון דאינון נטלין מגו רהטין שקתות המים כדין אינון הוו מקורין ומבועין לנחתא לתתא ולמיהב לכולא ובגין כך אפריש יעקב בין דרגין עלאין קדישין לדרגין אחרנין דשאר עממין כמה דאת אמר (שם מ) וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן עדרים אפריש ליה</p>	<p>כיון שאלו לוקחים מתוך הרהטים שקתות המים, אז אלו היו מקורות ונביעות להוריד למטה ולתת לכולם. ולכן הפריש יעקב בין המדרגות העליונות הקדושות למדרגות האחרות של שאר העמים, כמו שנאמר "וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן",</p>

הח' ולא מזל ה"ג, שמזל הח' הוא בינה דחכמה ויסוד דכתר, ושניהם תיקון א', וזהו כוונת הרשב"י דמזל לא בינה או יסוד (זוהר הרקיע). פי' י"ג מדות של רחמים נמשכו עד המלכות והאירו בה (מ"מ).

¹ פי' שהחסד גבור על כולם וכל הספי' אוחדו אותם החסד ונכללים בו (מ"מ).

² שר"ל שהחסד גובר על כולם (מ"מ).

³ פי' אע"פ שהת"ת כולל חו"ג עכ"ז נוטה הוא לצד החסד כנודע והיסוד נוטה לצד הגבורות (מ"מ).

⁴ פי' הם המוחין דז"א שנק' תפלין שיצאו בסוד אור מקיף במצח דז"א (מ"מ).

⁵ פי' רהטים הם נה"י דאימא שהם כלים של המוחין הם בתים של התפלין (מ"מ).

בראשית

קסב/ב	זהר
ותיאובתא דתרווייהו כחדא בדבוקא חד דלא מתפרשן ועל דא לא אצטריך למתבע עלה	ותשוקת שניהם יחד בדבוק אחד, שאין נפרדים, ולכן לא צריך לתבוע אותה.
א"ל ובזמנא דגלותא לאו הכי א"ל זרעו כתיב ולא איהו אימתי נפיק כד נוקבא בדבוקא חד עם דכורא ואי תימא (תהלים לז כה) לא ראיתי צדיק נעזב בזמנא דגלותא מאי היא אלא הא אחיד לעילא ולא נעזב לעלמין בזמנא אחרא לא נעזב מנוקבא אחיד לעילא ואחיד לתתא אחיד לעילא! בזמנא דגלותא בזמנא אחרא אחיד לתרין סטרין לעילא ותתא ² ולעולם אינו נעזב	אמר לו, ובזמן הגלות לא כך. אמר לו, כתוב "זרעו", ואינו. מתי יוצא, כשהנקבה בדבוק אחד עם הזכר. ואם תאמר, לא ראיתי צדיק נעזב, בזמן של הגלות מה היא, אלא זה אחוז למעלה ולא נעזב לעולמים. בזמן אחר לא נעזב מהנקבה, אחוז למעלה ואחוז למטה. אחוז למעלה, בזמן של הגלות, בזמן אחר אחוז את שני הצדדים, למעלה ולמטה, ולעולם אינו נעזב.
כתיב (בראשית א יז) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים דא צדיק ואף על גב דאתמר ברקיע השמים אלא ברקיע השמים ודאי דאיהו סיומא דגופא תא חזי תרין רקיעין אינון ³ ואינון שירותא וסיומא דא כגוונא דא <שירותא> רקיעא תמינאה ⁴ ביה שקיען כל ככביא ⁵ זעירין ורברבין ⁶ ודא הוא רקיעא עלאה סתימאה דקאים כלא ומניה נפיק כלא ואיהו תמינאה מתתא לעילא ⁷ והוא שירותא לאפקא מניה כלא כך איהו רקיעא תמינאה ⁸ מעילא ותתא ⁹ דביה שקיעין כל ככביא ¹⁰ כל נהורין ¹¹ ובוצינין ¹² והוא נטיל כלא ודא סיומא דכלא כמה דההוא רקיעא תמינאה דאיהו שירותא דכלא תליין ביה כל נהורין	כתוב "ויתן אותם אלהים ברקיע השמים", זה צדיק. ואף על גב שנאמר "ברקיע השמים", אלא ברקיע השמים ודאי, שהוא סיום הגוף. בא וראה, שני רקיעים הם, והם הראשית והסיום, זה כדוגמת זה. ראשית הרקיע השמיני בו שקועים כל הכוכבים, קטנים וגדולים, וזהו הרקיע העליון הנסתר שמקיים הכל, וממנו יוצא הכל, והוא השמיני ממטה למעלה, והוא הראשית להוציא ממנו הכל. כך הוא הרקיע השמיני ממעלה למטה, שבו שקועים כל הכוכבים, כל האורות והמאורות, והוא נוטל את הכל, וזה הסיום של הכל. כמו שאותו הרקיע השמיני,

¹ בלאה, וזה בגלות, שאז רחל יורדת לקדש הקדשים דבריא (רמ"ז).

² בין אחר חצות שלאה תופסת כל אורך זעיר (רמ"ז).

³ היינו הבינה והיסוד הבי' היא שרותא שהיא גלתה את ה"ק שהיו נעלמות בתוך החכמה והוא שירותא לאפקא כו' והיסוד סיומא דר"ק (נ"א).

⁴ רקיע עליון הוא יסוד בינה סוכת שלום, והוא שמיני מלמטה למעלה, והתחתון הוא יסוד ז"א. ומשום דסתם רקיע השמים הוא יסוד אמא שהוא מתפשט על הז"א, משום הכי עכשיו שרוצה לפרשו על יסוד ז"א, לכן אמר לעיל "ואע"ג דאתמר ברקיע השמים", פי' שהוא רקיע שעל השמים, אלא ברקיע השמים ודאי וכו', ר"ל רקיע של השמים עצמן, דהיינו עד המרום שהן מן רקיעין (רמ"ז). הרקיעים הם נקראים ספי' כנז' פ' תרומה וכשתמנה הרקיעים מלמעלה למטה מהחכמה או מהדעת יבא היסוד שמיני וכשאתה מונה מלמטה למעלה מהמ' יבא הבינה להיות שמיני וז"ש רקיעא תמינאה דהיינו הבי' ממטה למעלה וז"ש דא כגוונא דא כלו' זה ח' וזה ח' (נ"א).

⁵ פי' החסדים שנקראים כוכבים (מ"מ). היינו הספי' כדאי' בפ' בפקודי רל"ב שהם אחוזים ונתלים ממנה א"נ שקיעין רמז לר"ק שבתוכם שהם שרשים לר"ק (נ"א).

⁶ נה"י שהם בני בני רברבין חג"ת אבות לאלו הנק' זעירין. א"נ זעירין בעל הדין שהם גה"ם רברבין חתתניי שהם בעלי הרחמים ונקרא רברבין שמדת טובה מרובה. ז"ח (נ"א).

⁷ פי' מהמלכות עד הבינה, נמצאת הבינה שמינית (מ"מ).

⁸ יסוד דז"א (מ"מ).

⁹ כשמתחילים מחכמה דז"א, שכתר אינו מהמנין, ומהחכמה עד יסוד הוא שמיני (מ"מ).

¹⁰ פי' ה' חסדים יורדים מיסוד דאימא ליסוד דז"א (מ"מ).

¹¹ פי' הם הגבורות שהם מאירים בסוד טובה תוכחת מגולה (מ"מ).

¹² פי' הם ה"ק שנכללים בו כנודע (מ"מ).

בראשית

<p><ונטיל לון> ומניה נפקי הכי נמי האי איהו רקיעא תמינאה תליין ביה כל נהורין ונטיל לון ומניה נפקו לכלהו עלמין</p>	<p>שהוא ראשית הכל, תלויים בו כל האורות, ונוטל אותם, וממנו יוצאים, כך גם זה, אותו רקיע השמיני תלויים בו כל האורות ונוטל אותם, וממנו יצאו לכל העולמות.</p>
<p>שירותא וסיומא כנוונא חד קיימי ועל דא איהו נהר דנגיד ונפיק ולא פסקי מימיו לעלמין כלא למהוי סיומא כשירותא ובגין כך (בראשית א יז) ויתן אותם אלהיים ברקיע השמים ולמה להאיר על הארץ ואף על גב דאתמר כלא כנוונא חדא קיימי ודא הוא ברירא דמלה מה בין האי להאי אלא דא אוקים וזן לעלמא עלאה! דאיהו ביה? ולכל אינון סטרין עלאין ודא אוקים וזן לעלמא תתאה ולכל אינון סטרין תתאין³ ואי תימא עלמא דלעילא מאן איהו והא (איהו) (ההוא) רקיעא תמינאה עלאה סתימאה עלמא דלעילא איהו והכי אקרי דהא תרין עלמין נינהו כמה דאתמר אלא איהו עלמא עלאה וכל אינון דנפקי מניה על שמיא אקרין [ואינון דנפקי מעלמא תתאה על שמיא אקרין] וכל האי והאי כלא חד בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין</p>	<p>הראשית והסיום עומדים כצורה אחד, ועל כן הוא הנהר ששופע ויוצא ולא נפסקים מימיו לעולמים, הכל שיהיה הסיום כמו הראשית, ולכן "ויתן אותם אלהים ברקיע השמים", ולמה, "להאיר על הארץ". ואף על גב שנאמר, הכל עומדים כצורה אחד, וזהו בירור הדבר. מה בין זה לזה. אלא זה מקיים וזן את העולם העליון שהוא בו, ואת כל אותם הצדדים העליונים, וזה מקיים וזן את העולם התחתון ואת כל אותם הצדדים התחתונים. ואם תאמר, העולם שלמעלה מי הוא, והרי (הוא) אותו הרקיע השמיני העליון הנסתר הוא העולם שלמעלה, וכך נקרא, שהרי שני עולמות הם, כמו שנתבאר, אלא הוא עולם עליון, וכל אותם שיוצאים ממנו נקראים על שמו, ואותם שיוצאים מן העולם התחתון נקראים על שמו. וכל זה וזה הכל אחד, ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.</p>
<p>תא חזי (תהלים קד טז) ישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע מאן לבנון⁴ הא אוקמוה ואתמר האי קרא (שם יז) אשר שם צפרים יקננו⁵ חסידה ברושים ביתה אשר שם צפרים יקננו באן אתר בלבנון ואלין אינון תרין צפרים⁶ דקאמרן בכמה אתר</p>	<p>בא וראה, "ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע", מי הלבנון, הרי פרשוהו ונתבאר. הפסוק הזה "אשר שם ציפורים יקננו חסידה ברושים ביתה", "אשר שם ציפורים יקננו", באיזה מקום, בלבנון. ואלו הן שתי הציפורים שאמרנו בכמה מקומות,</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>לגרמיה דלא יהא ליה חולק בשאר עממין כמה דאפריש ליה דרגי דמהימנותא לעילא⁷</p>	<p>עדרים הפריד לו לעצמו, שלא יהיה לו חלק בשאר האומות. וכמו שהפריש לו מדרגות האמונה למעלה לחלקו ולגורלו,</p>

¹ ז"א (מ"מ).

² פי' שיסוד דאימא בתוך ת"ת דז"א (מ"מ).

³ פי' ו"ק דמלכות ומפני שרצה לומר בסיפא "ולכל אינון סטרין תתאין", קרי לו"ק דמלכות "סטרין עילאין". א"נ י"ל "לעלמא עילאה" הם חב"ד דז"א, שעיקר אימא היא בחב"ד דז"א, ומ"ש "לכל סטרין עילאין" הם ו"ק דז"א. א"נ "לעלמא עילאה" מלכות, "ולכל סטרין עילאין" בי"ע (מ"מ).

⁴ פי' אבא נקרא לבנון (מ"מ).

⁵ עי' שער הקלי' ב' ומאמרי רשב"י פ' ויחי [טו ע"ד] [דע"ה ח"ב סג ע"ב], והוא מכיוון שיש כנגדו בקלי' במקום לבן, שתי בנות (ע"ח שער הקלי' פרק ב'). ז"ל השער מאמרי רשב"י: ושני מוחין דקליפה דנוקבא דז"א דאצילות הם נקראים שתי צפרים וכו' ודע כי כל המוחין שיש בעול' הבריאה והיצירה והעשייה בין באבא בין באימא בין בז"א בין בנוקביה נקראי' שתיים נשים זונות הנז' בפ' אחרי מות ד"ס ע"ב ולפי שג' עולמות אלו הם עולמות של הנקבה אבל תרין מוחין דקליפה דנוקבא דאצילות נקראים שתיים צפורים כנז'.

⁶ פי' הם לאה ורחל וז"ש לקמן אבל אלין עילאין ונפקי מן לבנון דאיהו לעילא ורזא דמלה וללבן שתי בנות (מ"מ).

⁷ פי' הם הספירות דז"א, שיעקב מרכבה לז"א (מ"מ).

בראשית

<p>לחולקיה ועדביה הכי אצטריך לאפרשא דרגין דמשריין קדישין לתתא לקשרא לון בהדיה באינן היכלין דמטרוניתא וכלהו רשימין ברשימו דמלכא עלאה כמה דישראל רשימין לתתא בין כל שאר עממין אוף דרגין דמשריין עלאין רשימין אינן לחולקיה לקודשא בריך הוא בין כל שאר חילין ומשריין עלאין</p>	<p>כך צריך להפריש מדרגות של מחנות קדושים למטה, לקשר אותם עמו באלו ההיכלות של המלכה. וכולם רשומים בסימן של המלך העליון, כמו שישראל רשומים למטה בין כל שאר האומות, אף מדרגות של מחנות עליונים רשומים הם לחלקו של הקדוש ברוך הוא בין כל שאר החיילות ומחנות עליונים.</p>
<p>ועל דא בריר יעקב <אינן> לחולקיה ועדביה <רשימין לחולקא> (ברזא) דמהימנותא <נ"א> ובגין כך כתיב (תהלים קלה ד) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו יה עלאה איהו בריר חולקיה ועדביה רזא דמהימנותא <אוף הכי קודשא בריך הוא בריר ליה מכל שאר חילין > <משריין דעלמא ומשריין עלאין מתפרשאן אלין מאלין בשעתא דזהרא דנורא¹ > <בנהירו> (בבהירו) דשכינתא אתגליא כל אינן דרגין אחרנין אתכספן² ומתעמפי מההוא זהרא ולא יכלו לקרבא לגביה</p>	<p>ועל זה בריר יעקב את אלו לחלקו וגורלו, רשומים לחלק (בסוד) של האמונה. (לכן כתוב "כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו". יה עליון הוא, בריר חלקו וגורלו סוד האמונה). כמו כן כאן הקדוש ברוך הוא בריר לו מכל שאר צבאות ומחנות של העולם. ומחנות עליונים נפרדים אלו מאלו, בשעה שזוהר של אש בהארת השכינה מתגלה, כל המדרגות האחרות האלו מתביישות ומתכסות מהזוהר ההוא, ולא יכלו להתקרב אליו.</p>
<p>וכל אינן תקונין <נ"א דרגין> קדישין <דאינן> תקונא דיליה בשעתא דאתגליא ההוא זהרא מיד חדאן וסלקן לאתקרבא בהדיה ולא תקשרא לגביה ואיהו בהו אתתקנת וסתרא דא (בראשית ל מב) והיה העטופים ללבן³ והקשורים ליעקב ואצטריך⁴ לברכא⁵³ ולא תפרשא דרגין קדישין דחולקיה⁵⁴ מאינן דשאר עמין ובכלא אצטריך יעקב קדישא <נ"א בוכרא דקודשא בריך הוא לאתקרבא> ועל דא קודשא בריך הוא כתיב באורייתא מהימנותא דיליה בנו סמרי <נ"א סתרי> מלין אלין זכאה חולקיה</p>	<p>וכל אלו התקונים (מדרגות) הקדושים, שהם תיקון שלו, בשעה שמתגלה הזוהר ההוא, מיד שמחים ועולים להתקרב עמו ולהתקשר אצלו, והוא נתקן בהם, וסתר זה "והיה העטופים ללבן והקשורים ליעקב". וצריך לברר ולהבדיל מדרגות קדושות (לחלקו) שחלקו מאלו המדרגות של שאר העמים, ובכולם צריך יעקב הקדוש (בכור של הקדוש ברוך הוא, להתקרב), ועל זה הקדוש ברוך הוא כתב בתורה, אמונה שלו, בתוך צדדי (ס"א סתרי) מילים אלו, אשרי חלקו.</p>
<p>קסג/א</p>	
<p>ומאלין אתפרשן כמה צפרין אחרנין⁵ אבל אלין עלאין ונפקין מלבנון דאיהו <נ"א סתימאה></p>	<p>ומאלו נפרדות כמה ציפורים אחרות. אבל אלו עליונות, ויוצאות מן לבנון שהוא (סתום) למעלה, וסוד הדבר "וללבן שתי בנות" וגו'. "חסידה ברושים ביתה" (זו</p>

¹ פי' בשעה שמתגלית בהיקות ובהירות השכינה הנקרא זיהרא דנורא (מ"מ).

² פי' ספירות הקלי' אין להם שום יניקה מהארת המלכות, ואינם יכולים לקרב אליה (מ"מ).

³ פי' הדרגין של הקלי' שהם עטופים מאותה הארה הם ללבן שהוא ג"כ קלי' (מ"מ).

⁴ ב' בחי' אלו של לאה ורחל המה תולדות של לבן שהוא בחינת הלבן העליון, שהוא אבא עלאה (ע"ח שער לח פרק ג').

⁵ הם ב' צפרין הנז' בפ' ויחי, שהם חו"ב דנוק' דנוגה, וז"ל הרב: דע כי לאה היא מן החזה ולמעלה, ורחל היא מהחזה ולמטה. וזלפה היא אחורי לאה, ובלהה היא אחורי רחל, ואלו הם בקדושה. ויש צפור א' אחורי זלפה, וציפור הב' אחורי בלהה. ויש לילית בסוף נה"ם דרחל. וב' ציפורין הם חו"ב דנוק' דנוגה, וב' אנשים מרגלים הם חו"ב דזכורא דנוגה, ויש אדם קדמאה נגד לילית, וב' צפרין הם בפ' ויחי ובפ' ויצא, בסוד אשר שם צפרים יקננו, ובסוד וללבן ב' בנות, כי כנגדו יש ג"כ בקלי' במקום וללבן ב' בנות, והם ב' צפרין הנז' (מ"מ).

בראשית

<p>לעילא ורוא דמלה וללבן שתי בנות >וגו¹ חסידה² ברושים ביתה <נ"א דא לאה> באינון שית בנין עלאין שית סטרין דעלמא כמה דאתמר אמאי אקרי חסידה אלא האי עלמא עלאה אף על גב דנוקבא [איהי] קרינן לה <דכר> דכד אתפשט כל⁵⁵ מיבו³ וכל נהירו⁴ מניה נפיק⁵ ובנין כד (נפיק מתמן) [דאיהי חסידה⁶ נפיק מינה] חס"ד דאיהו נהורא קדמאה דכתיב (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור</p>	<p>לאה), באותם ששה בנים עליונים, ששת צדדי העולם, כמו שנתבאר. למה נקרא חסידה, אלא העולם העליון הזה, אף על גב שהוא נקבה, קוראים לו זכר, שכאשר מתפשט, כל טוב וכל האור יוצא ממנו. ומשום שהיא חסידה, יוצא (משם) ממנה חסד, שהוא האור הראשון, שכתוב "ויאמר אלהים יהי אור".</p>
<p>ועל דא ברושים ביתה⁷ ברושים אל תקרי ברושים אלא בראשים⁸ דהא עלמא אחרא בתתאין ביתה ואיהי בי דינא דעלמא ולזמנין אקרי כגוונא דלעילא בכל אינון שמיה⁹ ועל אתר דא כתיב (שם ו ו) וינחם יהו"ה ויתעצב אל לבו¹⁰ חרון אף יהו"ה דהא באתר דא תליא דהא כל מה דלעילא בלא איהו בנהירו חיין לכל סטרין¹¹ ועל דא תנינן אין עצבות לפני המקום לפני דייקא¹² ועל דא כתיב (תהלים ק ב) עבדו את יהו"ה בשמחה באו לפניו ברננה עבדו את יהו"ה בשמחה לקביל עלמא עלאה¹³ באו לפניו ברננה</p>	<p>ועל זה "ברושים ביתה", "ברושים" אל תקרי ברושים אלא בראשים, שהרי העולם האחר בתחתונים ביתה, והיא בית הדין של העולם, ולפעמים נקרא דוגמת למעלה בכל אותם השמות. ועל המקום הזה כתוב, "וינחם ה' ויתעצב אל לבו", "חרון אף ה'", שהרי במקום הזה תלוי, שהרי כל מה שלמעלה, הכל הוא באור חיים לכל הצדדים, ועל זה שנינו, אין עצבות לפני המקום, בדיוק לפני, ועל זה כתוב "עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה". "עבדו את ה' בשמחה" כנגד העולם העליון. "באו לפניו ברננה" כנגד העולם התחתון. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, לכן כתוב "אשריך ישראל מי כמוך עם</p>

¹ לאה ורחל מכונות "צפרים". עי' הק' תיקוז ב ע"א, אבל ב' מוחין חו"ב דנוק' דקלי' דעולמות בי"ע נקראים "ב' נשים זונות", ונכללים בהם "בני האלהים" הרי הם חו"ב דז"א דקלי'. עי' שער הקלי' פרק ב' ומאמרי רשב"י ויחי (דע"ה ח"ב סג ע"א).

² הוה ס"ד לפרשו במלכות (אור יקר).

³ חסדים (מ"מ).

⁴ היינו חסד הנקרא טוב, עם כללות כל המדות בה מיניה נפקי, וע"ש כך תקרא בלשון נקבה, ומאי דהוה נמי ניחא לך לשון חסידה במלכות מפני שמקבלת מחסד (אור יקר). הגבורות (מ"מ).

⁵ פי' שנתגלו מיסוד דאימא (מ"מ).

⁶ פי' עניינה חסד מצד עצמה נפקא מתמן חסד דאיהו נהורא קדמאה דכתיב ויאמר וגו', ועל שם שפתיחת רחמה הוא בחסד אור ראשון, לכן תקרא היא חסידה שמדתה חסד (אור יקר). בינה, ועי' רמ"ק בספ' עבודת יוה"כ: יזהר בחסידות בעשרת ימי תשובה, ואף אם לא ינהוג כך בחסידות הוא אח"כ, והטעם לזה לפי כי בימים האלה אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות, וכן עשרת ימי תשובה תלויים בבינה הנק' חסידה וכו' ע"ש בספר חמדת ימים דף קנז (מ"מ).

⁷ וא"ת מי הכניסנו בדוחק זה, אשיבך לשון ברושים, וז"ש וע"ד ברושים ביתה אל תקרי ברושים אלא בראשים ואין זה צודק במלכות (אור יקר).

⁸ פי' ו"ק דז"א כמ"ש לעיל באינון שית בנין עילאין שית סטרין דעלמא (מ"מ).

⁹ אמנם שם חסידה בלי ספק לא נאמר אלא על הבינה כדפי', כי עיקר פעולות מדה זו דין (אור יקר).

¹⁰ וקשיא ליה, כי למה לא נאמר שיהיו שמות אלו בבינה ג"כ, כי כמו שהיא נקראת חסידה ע"ש חסד היוצאה ממנה, תקרא חרון אף ע"ש הגבורה היוצאת ממנה, וא"כ אין הכרח מענין אומרו שהמלכות בית דינא, שגם הבינה כיוצא בה, לזה אמר שאין הדבר כן (אור יקר).

¹¹ שאפילו מה שהבינה משפעת בגבורה הוא חיים ואור (אור יקר).

¹² פי' בבינה שהיא קודם הת"ת (אור יקר). פי' שמקום היא מלכות כמ"ש לעיל ויפגע במקום, ולפני הוא ז"א ושם אין עצבות ח"ו (מ"מ).

¹³ שהיא עד היסוד שהכל רחמים ושמחה (נ"א).

בראשית

<p>לקביל עלמא תתאה! זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי בגין כך כתיב (דברים לג כט) אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביהו"ה מגן עזרך ואשר חרב נאותך וכחשו וגו'</p>	<p>נושע בה' מגן עזרך ואשר חרב גאותך וכחשו' וגו'.</p>
<p>ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו' (בראשית ל לה) פתח רבי אלעזר ואמר (משלי ט יב) אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא אם חכמת חכמת לך תא חזי ווי לאינון חייבי עלמא דלא ידעין ולא משגיחין במלי דאורייתא וכד אינון משגיחין בה בגין דלית לון סכלתנו מלין דאורייתא דמיין בעינייהו כאילו כלהו מלי ריקניא ולית בהו תועלתא וכלא בגין דאינון ריקנין מדעתא וסכלתנו דהא כל מלי דאורייתא כלהו מלין עלאין ויקירין וכל מלה ומלה כתיב בה (שם ג טו) יקרה היא מפנינים (שם ח יא) וכל הפצים לא ישוו בה (באורייתא) וכל אינון טפשין אטימין דלבא כד חמאן מלי דאורייתא לא די לון דלא ידעי אלא דאינון אמרי דאינהו מלין פגימין מלי דלית בהו תועלתא ווי לון כד יתבע לון קב"ה עלבונא דאורייתא ויתענשון עונשא² דמרדי במאריהון</p>	<p>"ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים" וגו'. פתח רבי אלעזר ואמר, "אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא". "אם חכמת חכמת לך", בא וראה, אוי לאותם רשעי העולם שלא יודעים ולא משגיחים בדברי תורה, וכשהם משגיחים בה, משום שאין להם שכל, דברי התורה דומים בעיניהם כאלו כולם דברי ריקנות ואין בהם תועלת, והכל משום שהם ריקנים מדעת ושכל שהרי כל דברי התורה, כולם דברים עליונים ונכבדים, וכל דבר ודבר שכתוב בה, "יקרה היא מפנינים" ו"כל חפצים לא ישוו בה" (בתורה), וכל אותם הטפשים אטומי הלב, כשרואים דברי תורה, לא די להם שלא יודעים, אלא שהם אומרים שהם דברים פגומים, דברים שאין בהם תועלת. אוי להם כשהקב"ה יתבע מהם את עלבון התורה, ויענשו עונש שמורדים ברבונם.</p>
<p>מה כתיב באורייתא (דברים לב מז) כי לא דבר רק הוא מכם ואי איהו רק מכם איהו דהא אורייתא כלא מלייא מכל אבנין טבין ומרגלאן יקירין מכל טבין דעלמא כמה דאת אמר וכל הפצים לא ישוו בה והיך יימרון דאיהי ריקניא ושלמה מלכא אמר אם חכמת חכמת לך דכד יתחכם בר נש באורייתא תועלתא דיליה³ איהו דהא באורייתא לא יכיל לאוספא אפילו את אחת ולצת לבדך תשא⁴ דהא אורייתא לא יגרע [משבחהא] (משבחהא) כלום וליצנותא דיליה איהו ואשתאר ביה לאובדא ליה מהאי עלמא ומעלמא דאתי</p>	<p>מה כתוב בתורה, "כי לא דבר רק הוא מכם", ואם הוא רק, הוא מכם, שהרי כל התורה מלאה מכל אבנים טובות ומרגליות יקרות מכל הטובות של העולם, כמו שנאמר "וכל חפצים לא ישוו בה", ואיך יאמרו שהיא ריקה. ושלמה המלך אמר, "אם חכמת חכמת לך", שכאשר יתחכם אדם בתורה, זוהי תועלת לו, שהרי בתורה לא יכול להוסיף אפילו אות אחת. "ולצת לבדך תשא", שהרי התורה לא יגרע כלום מהשבח שלה, והליצנות היא שלו, ונשארת בו להאביד אותו מן העולם הזה ומן העולם הבא.</p>

¹ שהוא לפניו של שם ההוי' שצריך רננות ושירין למתקא על דרך שהלויים ממתקי' הדינין בשיר. ובשל"ה פרשה וישב פסוק ויהי ה' את יוסף מהפך הגירסא מחמת קושי' גריס בשמחה דא עלמא תתאה ברעדה דא עלמא עילאה (נ"א).

² שלפי שלא למדו לא עשו מצות ומע"ט ועברו עבירות ומרדו במאריהון אפילו שוגג נחשב כמזיד אחר שבמזיד לא עסקו בתורה לכן מה שיעברו נחשב כמזיד (נ"א).

³ כלומר איך אמרת שהתורה מלייא מכל טבין אבנין וכו' והרי כשמעמיק מוסיף תוספת ועניינים שהחכמים מוסיפים לז"א כל אלו התוספת והחידושים הכל הוא בתורה אלא שהוא מתחכם בה להבין דבר מתוך דבר וזה תועלתא דיליה כי אין בתורה תוס' כלל והכל בה (נ"א).

⁴ פירוש אלו המתלוצצים ומלעיגים על דברי חכמים זה אינו (תוספת) [מגרעת] ח"ו בה דהא וכו'. ז"ח (נ"א).

בראשית

<p>תא חזי כד אתוון עלאין מתחברן כלהו בהאי דרגא סופא דכל דרגין קדישין עלאין ואתמליא מנייהו ואתברכא מעלמא עלאה כדין האי דרגא קיימא לאשקאה לכולהו עדרין כל חד וחד כדקא חזי ליה וכל חד וחד אתשקי מן דינא ורחמי תא חזי מה כתיב (בראשית ל לח) ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו' דיעקב בעא לאתקנא תפלה של ערבית ולאנהרא לסיהרא ולאשקאה ולברכא לה מכל סטרין דכתיב ויצג את המקלות אלין דינין וגבורין¹ דנפקי מגבורה דלעילא² ויעקב כד בעא לאתקנא להאי דרגא סליק לכל אינון דינין וגבורין מינה ואוקים לון ברהטים³ באינון רהטים ארבע דקיימי תחות האי באר >חפרוה שרים< (במדבר כא יח) דאתמליא מאינון נחלין ומבועין עלאין⁴ בגין דכד נפקין מיין מהאי באר קדישא אלין ארבע נטלי כלא ועל דא אקרונ רהטים ומתמן</p>	<p>בא וראה, כאשר האותיות העליונות כולן מתחברות בדרגה הזו, הסוף של כל הדרגות הקדושות העליונות, ומתמלאת מהם ומתברכת מן העולם העליון, אז הדרגה הזו עומדת להשקות את כל העדרים, כל אחד ואחד כראוי לו, וכל אחד ואחד נשקה מדין ורחמים. בא וראה מה כתוב, "ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים" וגו', שיעקב רצה לתקן תפלת ערבית, ולהאיר ללבנה ולהשקות ולברך אותה מכל הצדדים, שכתוב "ויצג את המקלות", אלו דינים וגבורות שיוצאים מן הגבורה שלמעלה. וכאשר יעקב רצה לתקן את הדרגה הזו, סילק את כל אותם הדינים והגבורות ממנה, והקים אותם ברהטים, באותם ארבעת הרהטים שעומדים תחת זו באר חפרוה שרים, שמתמלאת מאותם הנחלים והמעיינות העליונים. משום שכאשר המים יוצאים מהבאר הקדושה הזו, אלו הארבעה נוטלים הכל, ועל כן נקראים רהטים, ומשם</p>
קסג/ב	
<p>אתיין כלא למשתי⁵ ואינון דינין וגבורין כלהו קיימי תמן⁶ לנטלא לכל חד וחד כדקא חזי ליה⁷</p>	<p>כולם באים לשתות. ואותם דינים וגבורות, כולם עומדים שם לקחת את כל אחד ואחד כראוי לו.</p>
<p>אשר תבאנה הצאן לשתות לנכח הצאן (בראשית ל לח) אלין לקביל אלין⁸ ויהמנה מאי ויהמנה⁹ דכד מתעטרן בדינא¹⁰ מתחממין בהווא דינא ואזלין ושאטין בעלמא ומעייני בארחהון דבני נשא הן לטב הן לביש תא חזי מה כתיב</p>	<p>"אשר תבאנה הצאן לשתות לנוכח הצאן", אלו כנגד אלו. "ויחמנה", מה זה ויחמנה, שכאשר מתעטרים בדין, מתחממים באותו הדין, והולכים ומשוטטים בעולם, ומעיינים בדרכי בני האדם, הן לטוב הן לרע. בא וראה מה כתוב אחריו, "ויחמו הצאן אל המקלות", משום</p>

¹ ה"ג שבמלכות (מ"מ).

² פי' מהבינה (מ"מ).

³ פי' ארגמן, ור"ל כל הגבורות ירדו לארגמן מהמלכות (מ"מ).

⁴ פי' ו"ק ונקראים נחלין מצד הארות אימא שבתוכם, ומבועין מצד הארות אבא שבתוכם, א"נ נחלין הם החסדים ומבועין הם הגבורות תשהם מים נובעים בסוד מ"ן (מ"מ).

⁵ שפע הבינה, שאין כח בתחתונים לשתות ממנה אלא ע"י ד' מדות אלו, שהם דולים השפע העליון, ושם הציג את המקלות שהם הדינים, כדי שיתמתקו שם, ויושפעו לתחתונים כפי צורכם (אור יקר).

⁶ בד' רהטין אלו (אור יקר).

⁷ יש שנוטל כולו דין, ויש שנוטל מן הגבורה, ויש שנוטל קצתו דין קצתו רחמים ונוטל מן הת"ת, ויש שנוטל כולו חסד ונוטל מן הימין, ואלו היו במלכות היו מכעירין אותה בדיניה, עתה שהם למעלה שואבים התחתונים הדינים במתיקות והמזגה (אור יקר).

⁸ שיש למטה ג"כ הנהגה נגדיית עליונה, והיינו סוד ההיכלות שהם נגדיים לספירות כנודע (אור יקר).

⁹ שהרי המים מקררים הדינים (אור יקר).

¹⁰ שצורך הנהגת העולם בדין, והם באות לקבל דין, מוצאות שם הדין שהם המקלות האלו הנזכרות ומתפשטות בעולם ומנהיגות בדין, ואלו לא היה אלא לדין, היו נוטלות הדין, אמנם נוטלות ג"כ לטב מכל ד' הנהגות העליונות (אור יקר).

בראשית

<p>בתריה (שם לט) ויחמו הצאן! אל המקלות בגין דאינון מקלות הוו מתחממין² ומשגיחין בדיני עלמא³ ואתפקרן עליה ואתדנו בני נשא עלייהו כמה דאת אמר (דניאל ד יד) בגזרת עיריין⁴ פתגמא ומאמר קדישין שאלתא וגו'</p>	<p>שאותם המקלות היו מתחממים ומשגיחים בדיני העולם, ונפקדים עליו, ונדונים אנשים עליהם, כמו שנאמר "בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא" וגו'. (בגזירת מלאכים הדבר ובפקודת קדושים הגזרה וגו').</p>
<p>רבי חייא פתח ואמר (תהלים סג ט) דבקה נפשי אחרין בי תמכה ימינך האי קרא אית לאסתכלא ביה⁵ דבקה נפשי אחרין בגין דדוד מלכא הוה מתדבק נפשיה תדיר אבתריה דקב"ה ולא חייש למלין [אחרנין] דעלמא אלא לאתדבקה נפשיה ורעותיה ביה וכיון דאיהו הוה מתדבק בקב"ה⁶ הוה תמיך ביה ולא שבקיה מכאן לבר נש⁷ כד אתא לאתדבקה בקב"ה קב"ה אחיד ביה⁸ ולא שביק ליה⁹</p>	<p>רבי חייא פתח ואמר, "דבקה נפשי אחרין בי תמכה ימינך", בפסוק הזה יש להסתכל, "דבקה נפשי אחרין", משום שדוד המלך היה מדביק תמיד את נפשו אחרי הקדוש ברוך הוא, ולא חשש לדברים אחרים של העולם, אלא להדביק נפשו ורצונו בו. וכיון שהוא היה נדבק בקדוש ברוך הוא, היה תומך בו ולא עוזב אותו. מכאן שכאשר אדם בא להידבק בקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא אוחז בו ולא עוזב אותו.</p>
<p>דבר אחר דבקה נפשי אחרין לאתעטרא דרגיה לעילא¹⁰ דהא כד אתדבק ההוא דרגא <נ"א דיליה ואתברכא וכד אתמליא> בדרגין עלאין לסלקא בתרייהו כדן ימינא אחיד ביה לסלקא ליה ולחברא ליה בחבורא חד כדקא יאות כמה דאת אמר (שם קל"ז) ותאחזני ימינך וכתוב (שיר ב ו) וימינו תחבקני ועל דא בי תמכה ימינך וכד אחיד ביה בקב"ה כדן כתיב (שם) שמאלו תחת לראשי <וימינו תחבקני> ואיהו יחודא חד וחבורא חד וכד איהו חבורא חד כדן אתמליא ההוא דרגא דיליה ואתברכא וכד</p>	<p>דבר אחר, "דבקה נפשי אחרין", להתעטר דרגתו למעלה, שהרי כאשר נדבקת הדרגה היא (שלו ונתברכה, וכשהתגלתה) בדרגות העליונות לעלות אחריהן, אז הימין אוחז בה להעלותה ולחברה בחיבור אחד כראוי, כמו שנאמר "ותאחזני ימינך", וכתוב "וימינו תחבקני", ועל זה "בי תמכה ימינך". וכשאוחז בו בקדוש ברוך הוא, אז כתוב "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני", והוא יחוד אחד וחיבור אחד. וכשהוא חיבור אחד, אז מתמלאת אותה דרגה שלו ומתברכת.</p>

¹ הם עולם הנפרדים סוד ההיכלות אל המקלות סוד הדינים שבד' הנהגות הנזכרים ואותם הנהגות העליונות הם עיקר, וכפי השפעתם כך הנהגת התחתונים (אור יקר).

² בדין להשגחה מתחממות התחתונות בדין להשיגח בעולם (אור יקר).

³ הוא פירוש לסופיה דקרא עקודים נקודים וטלואים שיש מי שנשפע עליו דין שהוא עקוד וכלוא בבית ויש נקוד בנקידו יסורין שבאים עליו ויש טלואים מלשון טלה שיש להם עושר וטלואים כמ"ש ועשירות צאנך (נ"א).

⁴ שגזרת ההיכלות היא חתימת הפעולות העליונות וגמר בשלום למטה, שמעשיהם קרובים למעשה בני אדם (אור יקר).

⁵ "דבקה נפשי" משמע שדוד הולך אחריו. "בי תמכה" משמע שאינו יכול ללכת אחריו, אלא שצריך ליתמך בימין. לזה תיקן שהם ב' מעלות: הא', שדוד פעל להכליל ענייני העולם אחר העבודה, היינו דבקה נפשי וכו'. והנה ענין זה היה מצד דוד, אמנם אפשר שלא ישיג המעלה מפני סבות, לזה אמר "בי תמכה" (אור יקר).

⁶ מצד החק האנושי (אור יקר).

⁷ פ' לאו דוקא דוד אלא כל ב"נ שיהיה דבק בו בודאי דקב"ה יהיה תומך בו (נ"א).

⁸ בחק האלהות (אור יקר).

⁹ עם היותו בן אדם גרוע המעלה העליונה מצד החומר (אור יקר).

¹⁰ היינו המלכות שיתעטר על היסוד על נצח והוה דהיינו "דבקה נפשי", המלכות הנקראת נפש דוד. אמנם אחרין. ולזה אמר כך מורה, שהם מדרגות זו אחר זו, עוד לא אמר אחרין דבקה נפשי, אלא דבקה נפשי אחרין, משמע שיש דבקות ואח"כ עוד מעלות להתעלות זו אחר זו, ולזה אמר שהמעלה הא' שהיא נכרכת ומתדבקת והיינו דבקה, וז"ש כד אתדבק ההוא דרגא דיליה וכו' (אור יקר). וזהו דבקה נפשי שהיא המל' הנק' נפש דוד ללכת אחרי הת"ת להתייחד עמו. ז"ח (נ"א).

בראשית

<p>אתמליין כל אינון רהטין אתמליין לארבע סטריין דעלמא וכלהו עדרייא אשתקיין כל חד וחד לסטריה</p>	<p>וכשמתמלאים כל אותם הרהטים, מתמלאים לארבעת צדדי העולם, וכל העדרים משקים כל אחד ואחד לצדו.</p>
<p>וכד אתא יעקב לאתקנא האי דרגא בריר ליה סטרא דימינא דאתחזי ליה וסטרא אחרא דלא אתחזי ליה אתפרשת מיניה כמה דכתיב (בראשית ל מ) וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן לבדו הוה בלחודוי דלא ישתמש בטעוון אחרנין דבסטריין אחרנין זכאה חולקהון דישראל דעלייהו כתיב (דברים יד ב) כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך ובך בחר יהוה וגו' (להיות לו לעם סגולה)</p>	<p>וכשבא יעקב לתקן את הדרגה הזו, בירר לו צד הימין שראוי לו, והצד האחר שלא ראוי לו נפרד ממנו, כמו שכתוב "וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן", "לבדו", היה לבדו שלא ישתמש בטעויות האחרות [בעבודה זרה] שבצדדים האחרים. אשרי חלקם של ישראל, שעליהם כתוב "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ובך בחר ה' וגו'".</p>
<p>ותא חזי יעקב איהו תושבחה דאבהין ואיהו כללא דכלהו² ובגין דאיהו כללא דכלא בגין כך איהו קאים לאנהרא לסיהרא³ דיעקב איהו קאים לאתקנא לתפלת ערבית⁴ וכל ההוא תקונא איהו כדקא חזי ליה כל אינון סטריין קדישיין⁵ בלהו בתקונא אתקיין בסטרוי ואפריש חולקיה מחולקא דשאר עמין אלין סטריין <עלאין> קדישיין בקדושה עלאה ואלין סטריין מסאבין במסאבו דמסאבותא</p>	<p>ובא וראה, יעקב הוא המשובח של האבות והוא כלל כולם. ומשום שהוא הכלל של הכל, לכן הוא עומד להאיר ללבנה, שיעקב הוא עומד לתקן את תפילת ערבית. וכל התקון ההוא הוא כראוי לו. כל אותם הצדדים הקדושים, כולם בתקון, התקיין בצדו, והפריד חלקו מחלקם של שאר העמים. אלו הצדדים העליונים הקדושים בקדושה עליונה, ואלו צדדים טמאים בטומאת הטומאה.</p>
<p>והא אוקימנא דכתיב וישת לו עדרים לבדו וישת לו דאתקיין תקונין למהימנותא לבדו כמה דאת אמר (דברים יד ב) ובך בחר יהוה להיות לו לעם סגולה מכל העמים וגו' ולא שתם על צאן לבן דלא שוי חולקיה ועדביה עמהון ועל דא יעקב שלימו דאבהן אתקיין רזא דמהימנותא ואפריש חולקיה ועדביה מחולקא ועדבא דשאר עמין ועל דא כתיב (שם ד ד) ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כלכם היום</p>	<p>והרי בארנו, שכתוב "וישת לו עדרים לבדו", "וישת לו" שתיקן תקונים לאמונה לבדו, כמו שנאמר "ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים". "ולא שתם על צאן לבן", שלא שם חלקו וגורלו עמהם. ועל כן יעקב, שלמות האבות, תיקן סוד האמונה, והפריד חלקו וגורלו מהחלק והגורל של שאר העמים. ועל זה כתוב "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום".</p>
<p>רבי אבא אמר זכאה חולקהון דישראל דאינון עלאין על עמין עכו"ם בגין דרגא דלהון לעילא ודרגין דעמין עכו"ם לתתא אלין בסטרא דקדושה ואלין בסטרא דמסאבא אלין לימינא ואלין</p>	<p>רבי אבא אמר, אשרי חלקם של ישראל, שהם עליונים על העמים עובדי כוכבים ומזלות, משום שדרגתם למעלה, והדרגות של העמים עובדי כוכבים ומזלות למטה. אלו בצד הקדושה, ואלו בצד הטומאה. אלו</p>

¹ יעקב איהו תושבחה דאבהן בחיר שבאבות שכל מטתו שלימה (ש"נ).

² ואיהו כללא דכלהו. שכן נקרא שמים שכולל אש ומים שהן ח"ג ובגין דאיהו כללא דכלא וכו' כלומר להיות הת"ת קו האמצעי מברית מן הקצה אל הקצה לו נאוה תהלת הייחוד כי הוא הכולל את כולם ולכן איהו קאים לאנהרא לסיהרא (ש"נ).

³ היינו המלכות בעצמה, שהיא מאירה מן החמה בלבנינות כנודע (אור יקר).

⁴ לאתקנא תפלת ערבית לטהרה לדיניה ולמקשטה כדפי' לעיל (ש"נ).

⁵ כל אינון סטריין קדישיין היינו כללות ההיכלות זה בזה מתקשרים עם המלכות היא מתקנת ומתקשטת בהם בסוד מעשה הטוב העולה מהתחתונים וז"ש כלהו בתיקונא וכללות אחד ואז הת"ת אתקיין בסטרוי שהו' נכלל בשית סטריין דיליה ו' קצותיו ונכללים ההיכלות במלכות ונבדלו מהקליפות חולקא דשאר עמין (ז"ה) (ש"נ).

בראשית

<p>לשמאלא כיון דאתחרב בי מקדשא מה כתיב (איכה ב ג) השיב אחור ימינו מפני אויב ובגין כך כתיב (תהלים ס ז) הושיעה ימינך וענני ושמאלא אתגבר ומסאבא אתתקף עד דיבני קב"ה בי מקדשא ויתקין עלמא על תקונוי ויהדרון מלי⁵⁶ כדקא יאות ויתעבר סמרא מסאבא מן עלמא והא אתמר דכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וגו'</p>	<p>לימין, ואלו לשמאל. כיון שנחרב בית המקדש מה כתוב, "השיב אחור ימינו מפני אויב", ולכן כתוב "הושיעה ימינך וענני". והשמאל מתגבר והטומאה מתחזקת, עד שיבנה הקדוש ברוך הוא את בית המקדש ויתקן את העולם על תיקונו, ויחזרו דבריו כראוי, ויעבור צד הטומאה מן העולם. והנה נאמר שכתוב "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" וגו',</p>
<p>קסד/א</p>	
<p>וכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח וגו' וישתאר קב"ה בלחודוי כמה דכתיב (שם ב יח) והאלילים כליל יחלוף וכתיב (שם יז) ונשגב יהו"ה לבדו ביום ההוא הוא בלחודוי כמה דכתיב (דברים לב יב) ואין עמו אל נכר בגין דישתצי <חילא מסאבא> מעלמא ולא ישתאר לעילא ותתא אלא קב"ה בלחודוי וישראל לפולחניה¹ עם קדיש <ויתקרי קדיש> דכתיב (ישעיה ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם וכדין יהא <מלכא> (עלמא) יחידאי² לעילא ותתא ועמא יחידאי³ לפולחניה כמה דכתיב (דה"א יז כא) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ</p>	<p>וכתוב "בלע המות לנצח" וגו'. וישאר הקדוש ברוך הוא לבדו, כמו שכתוב "והאלילים כליל יחלוף", וכתוב "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא". הוא לבדו, כמו שכתוב "ואין עמו אל נכר", משום שיכלה כח הטומאה מן העולם, ולא ישאר למעלה ולמטה אלא הקדוש ברוך הוא לבדו, וישראל לעבודתו, עם קדוש. ויקרא קדוש, שכתוב "והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם", ואז יהיה מלך יחידי למעלה ולמטה, ועם יחידי לעבודתו, כמו שכתוב "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ".</p>
<p>רבי יצחק ורבי ייסא הוו אולי בארחה אמר רבי ייסא הא שכינתא לגבן נתעסק במלי דאורייתא דכל מאן דעסיק במלי דאורייתא וישתדל בה זכי לאמשכא ליה בהדיה פתח רבי יצחק ואמר (תהלים יח מז) חי יהו"ה וברוך צורי וירום אלהי ישעי האי קרא איהו רוא חי יהו"ה וכי לא ידענא דקב"ה אקרי חי⁴ אלא אפילו צדיק גמור⁵⁵⁷ איהו אקרי חי דהא חי צדיק איהו לעילא וצדיק איהו לתתא לעילא קב"ה אקרי חי לתתא וצדיק אקרי חי דכתיב (ש"ב כג כ) ובניהו בן</p>	<p>רבי יצחק ורבי ייסא היו הולכים בדרך. אמר רבי ייסא, הנה שכינה אצלנו, נתעסק בדברי תורה, שכל מי שעוסק בדברי תורה ומשתדל בה, זוכה להמשיך אותה עמו. פתח רבי יצחק ואמר, "חי ה' וברוך צורי וירום אלוהי ישעי", הפסוק הזה הוא סוד. "חי ה'", וכי לא ידענו שהקדוש ברוך הוא נקרא חי, אלא אפילו צדיק גמור, הוא נקרא חי, שהרי חי, צדיק הוא למעלה וצדיק הוא למטה, למעלה הקדוש ברוך הוא נקרא חי, למטה הצדיק נקרא חי, שכתוב "ובניהו בן יהודע בן איש חי". למה נקרא חי, משום שהוא צדיק, שהרי צדיק נקרא חי, חי העולמים.</p>

¹ ומה שנאמר אהפוך אל עמים וכו' היינו שיוכלו בכלל עם ה' ועבדיו (אור יקר).

² יתקשרו העולמות תכלית הייחוד והקשר והיינו "עלמא יחידאי" (אור יקר).

³ ויתקשרו בני אדם כאיש א' חברים (אור יקר).

⁴ ירצה אם הכוונה כפשט הענין חי ה' להורות על חיות ה' וקיומו על כל הנמצאים אמנם התיקון שהחי היא מלה פשוטה והחדוש הוא ה' (אור יקר).

⁵ ועתה ההודעה חי שהוא היסוד כמו שידעת ישתלם עד שיקרא יהו"ה והטעם דפשיטא לן דאיקרי חי דתלי שמא קדישא במלת חי כדפי' דהא חי צדיק איהו לעילא וצדיק איהו לתתא ומלה זו מפורסמת בלשון הרבה והענין פשוט לכל הבא לחקור, ויאמר לעילא קב"ה אקרי חי, לתתא צדיק אקרי חי, א"כ כשיחקור החוקר אמאי אקרי חי, מיד שכלו יכוון אל ההקדמה המסוכמת שהוא מפני שהוא מרכבה אל המדה הזאת מדת היסוד, והטעם שיכוון אל היסוד מפני שכשמו כן הוא, צדיק יסוד עולם חי העולמים (אור יקר).

בראשית

<p>יהודיע בן איש חי אמאי אקרי חי בגין דאיהו צדיק דהא צדיק חי אקרי חי העולמים¹</p>	<p>"וברוך צורי", הכל אחד, חי וברוך, שלא נפרדים זה מזה, שכאשר מתחברים יחד נקרא באר מים חיים, זה נובע בתוכו וזה מתמלא ממנו. "וירום אלוהי ישעי", זה העולם העליון שהוא רם ונשא, רם על הכל, שהרי ממנו יוצא הכל, (מקור שלא פוסק) וכל הנביעה שנובע למלא הבאר כראוי, ומשם מתברכת להאיר לכל אותם שלמטה, וכשמתמלאת הכל כראוי, אז "וירום אלוהי ישעי".</p>
<p>פתח רבי ייסא ואמר (איוב לו ז) לא יגרע מצדיק עינו ואת מלכים לכסא ויושיבם לנצח ויגבהו תא חזי כד חייביא לא שלטין בעלמא⁶ ואתאבידו מיניה (בעלמא) כדין צדיק איהו שליט בעלמא הה"ד (שם ו) לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן מה כתיב בתריה לא יגרע מצדיק עינו מהו עינו כמה דאת אמר (תהלים לד טז) עיני יהו"ה אל צדיקים ואת מלכים לכסא אלין אינון מלכין שליטין⁷ דאתאחדן לכסא ויושיבם לנצח דאתקיימו בכורסייא בקיומא שלים ויגבהו אמאי ויגבהו לשלטאה בעלמא ויתקיים כורסייא על סמכוהי דבר אחר ויגבהו דנטלי כרסייא וזקפיין לה לעילא לאתאחדא באתריה כדקא יאות וכדין כלא יחודא חדא</p>	<p>פתח רבי ייסא ואמר, "לא יגרע מצדיק עינו ואת מלכים לכסא ויושיבם לנצח ויגבהו. בא וראה, כשרשעים לא שולטים בעולם ונאבדים ממנו (בעולם), אז הצדיק שולט בעולם, זהו שכתוב "לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן". מה כתוב אחריו, "לא יגרע מצדיק עינו", מה זה עינו, כמו שנאמר "עיני ה' אל צדיקים". "ואת מלכים לכסא", אלו הם המלכים השולטים שנאחזים בכסא. "ויושיבם לנצח", שהתקיימו בכסא בקיום שלם. "ויגבהו", למה ויגבהו, לשלוט בעולם, ויתקיים הכסא על עמודיו. דבר אחר, "ויגבהו", שנוטלים את הכסא ומעמידים אותו למעלה להאחז במקומו כראוי, ואז הכל יחוד אחד.</p>
<p>עד דהוו אזלי חמו חד בר נש דהוה אתי וחד ינוקא עמיה רכיב על כתפיה אמר רבי יצחק ודאי האי בר נש יודאי איהו ובגין לזכאה לבני נשא קא</p>	<p>בעודם הולכים ראו איש אחד שהיה בא, וילד אחד עמו רוכב על כתפו. אמר רבי יצחק, ודאי שהאיש הזה הוא יהודי, וכדי לזכות אנשים הוא בא. אמר רבי ייסא,</p>

¹ כשבא הכתוב לומר חי ה' לא הודיענו שהשם הוא חי אבל בא להודיענו חי שהוא צדיק הוא הויה שם שלם, שעד עתה לא שמענו שם זה אלא בת"ת מפני שלמות המדה אמנם עתה נתחדש לנו היותו נקרא יהו"ה מפני שלמותו ותקונו ומעין זה הוא מלת וברוך צורי (אור יקר).

² צורי שהוא המלכות מפני תוקפה בדיניה, ברוך מושפעת מהיסוד והנה במה שאמר ברוך צורי לחוד הורה כולא חד (אור יקר).

³ שהרי נטלה המלכות שם היסוד כמעט אמנם הוסיף היחוד כאומרו חי וברוך בו' להורות יחוד על יחוד (אור יקר).

⁴ ב' מלות בסמיכות הו' (אור יקר). חי יסוד, וברוך מ', חי וברוך בגימטריא בר"ן יחד כוכבי בקר, כמנין של כנפי ד' חיות. א"מ (נ"א).

⁵ והנה כשנדקדק הורה על ג' חבורים יחד: הא', במלת ברוך. הב' במלת ו' וברוך. הג', אפילו יאמר חי וצורי יש ייחוד, לזה אמר שאין קשר ב' ספירות אלו כקשר ויחוד שאר הספירות, ששאר הספירות יתקשרו וישפיעו זו בתוך זו, אמנם לא יכנס זו בזו כיסוד שעניינו שיכנס היסוד תוך המלכות (אור יקר).

⁶ ששליטתם גורם מניעת הצדיק העליון (אור יקר).

⁷ פי' הם ארגמן, וא"ש מ"ש בסמוך כל אינון רהטין אתמליין וכו', והחכם השלם כמוהר"ר אברהם וכו' אמר לי שמקובל אצלו פי' מאמר זה בהקדמת ק"ך צירופי אלה"ם אשר מתמעטים והולכים בירידתם עד וכו' (מ"מ).

בראשית

<p>אתא¹ אמר רבי ייסא נזכה אנן בקדמיתא ביה כד מטא לגבייהו אמר רבי ייסא אן קיסתא (דמירמא) <דטרימא² נ"א קיסטא דעמירא> בקירטוי דאורחא³ אמר⁴ בגין דיזכון (בי) בני נשא⁵ דהא תרין בנין אית לי ואתא טורנא⁶ למתא ואשתבו והאידנא אזילנא בגין דיזכון <בהו> בני נשא זכו בהדיה ויהבו ליה למיכל⁷</p>	<p>נזכה אנו בו בראשונה, כשהגיע אליהם, אמר רבי ייסא, איפה כלי של בישול (המדה של העמיר) בקיצור הדרך. אמר, כדי שיזכו (בו) אנשים, שהרי יש לי שני בנים, והגיע שר לעיר ונשבו, והיום אני הולך כדי שיזכו בהם בני אדם, זכו עמו ונתנו לו לאכול.</p>
<p>אדהכי פתח ההוא יודאי ואמר (במדבר כח ב) את קרבני לחמי לאשי וגו' קרבנא דקב"ה בכל יומא בגין למיזן עלמא⁸ ולמיהב ספוקא לעילא⁹ ותתא דהא באתערותא דלתתא אתער לעילא ובדא מסתפקין כל חד וחד כדקא יאות את קרבני לחמי הדא הוא דכתיב (שיר ה א) אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי לאשי הדא הוא דכתיב (שם) אכלו רעים וגו' ומה קב"ה פקיד לאתערא מזונא [לעילא] [לתתא] בגין לאתערא מזונא [לעילא] [לתתא מההוא מזונא] מאן דיהיב מזונא לקיימא נפשא על אחת כמה וכמה דקב"ה <בריך ליה ויתער ליה מזונא דלעילא ויתברך עלמא בגיניה</p>	<p>בינתיים פתח אותו יהודי ואמר, "את קרבני לחמי לאשי" וגו', הקרבן של הקדוש ברוך הוא בכל יום כדי לזון את העולם ולתת כלכלה למעלה ולמטה, שהרי בהתעוררות שלמטה מתעורר למעלה, ובזה מתכללים כל אחד ואחד כראוי. "את קרבני לחמי", זהו שכתוב "אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי". "לאשי", זהו שכתוב "אכלו רעים" וגו', ומה הקדוש ברוך הוא צוה לעורר מזון למעלה (למטה), כדי לעורר מזון (למעלה) למטה, מהמזון ההוא. מי שנותן לקיים נפש על אחת כמה וכמה שהקדוש ברוך הוא מברך אותו, ויעורר לו מזון שלמעלה, ויתברך העולם בשבילו.</p>
<p>אמר רבי יצחק ודאי רזא דא כדקא חזי ושפיר קאמר אמר רבי ייסא ודאי על דא אמרו דלא יזול בר נש לשום בר נש אחרא בעלמא בתרי גווני זכינא (להאי) [בהאי] בר נש פתח ואמר האי קרא אמר</p>	<p>אמר רבי יצחק, ודאי זה הסוד כראוי, ויפה אמר. אמר רבי ייסא, ודאי על זה אמר שלא יזול אדם בשום אדם אחר בעולם, בשתי צורות זכינו לאיש הזה. פתח ואמר, הפסוק הזה אמר</p>
<p>קסד/ב</p>	
<p>רבי אלעזר (במדבר כח ב) את קרבני לחמי לאשי את קרבני רזא דכנסת ישראל דכתיב את את דייקא קרבני [דא] [דהא] איהו קרבנא</p>	<p>רבי אלעזר, "את קרבני לחמי לאשי", "את קרבני" הסוד של כנסת ישראל, שכתוב "את", את דוקא. "קרבני", זהו קרבן וקשר להתקשר. "לחמי", זה המזון שבא מלמעלה בהתעוררות שלמטה. "לאשי",</p>

¹ לזכאה לבני נשא קאת' כלומר שיזכו עמי לתת לו צדקה והוא ע"ד משרז"ל יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם הבעל הבית (ש"נ).

² היכן כלי של טירמא שמבשלים בו כענין טרימא דקורטמא שפי' מבשלים הכרכום אף כן כאן שאל ר' ייסא כלי זה שמבשלים בו מה עושה על אם הדרך אשר בני אדם עוברים ושבים שם (ד"א). פירוש לאן מדת ביאתך בזה הדרך והשיב לפדיון שבויים היה הולך ובנו על כתפיה. הרש"ב (נ"א). אן קיסטא לגין (ש"נ).

³ טורמא רמוס. בקירטוי דאורחא הוא דרך קצר והכונה לומר אנה הולך הכלי הרמוס והשפל בדרך זה הקצר (ש"נ).

⁴ והשיב העמדת כלי זה בראש הדרך שב"א עוברים ושבים כדי שהם יזכו בי לתת לי בכלי זה מה לאכול כי נדחק לו השעה ולא היה לו מה לאכול הוא ושני בניו מכח המעשה שאירע לו כמבואר בסמוך (ד"א).

⁵ טורנא גייס בגין דיזכון בי בני נשא ה"ג ואתי שפיר זכו בהדיה (ש"נ).

⁶ גייס שר צבא (אור יקר). שר אחד עם חיילותיו וכן תרגום סרני פלשתים טורני פלשתאי (ד"א).

⁷ זכו בהדיה דיהבו לי למיכל א"נ זכו בו שנתנו לו פדיון ועוד יהבו ליה למיכל (ז"ה) (ש"נ).

⁸ עולם העשיה הגשמית (אור יקר).

⁹ אפילו אל הנאצלים (אור יקר).

בראשית

<p>וקשורא לאתקשרא¹ לחמי דא מזונא דאתי מלעילא² באתערותא דלתתא לאשי לאתכללא שאר חילינ³ אחרנין דאצטריכו לאתזנא כל חד וחד כדקא חזי ליה ריח ניחחי דא רעותא וקשורא⁴ דאתאחדא כלא ברזא דעלמא עלאה⁵ תשמרו להקריב לי במועדו מאן מועדו בזמן דאתער אברהם למעבד רעותיה⁶ דכתיב (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר ובזמנא דאתעקד יצחק על גבי מדבחה⁷ דההיא שעתא⁸ בין הערבים הוה ואמר רבי (חייא) [ייסא] אי הכי האי דכתיב במועדו במועדים⁹ מבעי ליה א"ל ההיא שעתא¹⁰ אתכליל אשא במיא ומיא באשא ובגין כך כתיב במועדו</p>	<p>להכליל שאר החיילות האחרים שהצטרכו לזון כל אחד ואחד כראוי לו. "ריח ניחוחי", זה הרצון והקשר שאוחז את הכל בסוד העולם העליון. "תשמרו להקריב לי במועדו", מי הוא מועדו, בזמן שמתעורר אברהם לעשות רצונו, שכתוב "וישכם אברהם בבוקר". ובזמן שנעקד יצחק על גבי המזבח, שאותה השעה היתה בין הערבים. ואמר רבי (חייא) ייסא, אם כך, זה שכתוב במועדו, היה צריך לכתוב במועדים. אמר לו, אותה השעה נכלל אש במים ומים באש, ולכן כתוב "במועדו".</p>
<p>תא חזי בכל קרבנין לא כתיב כמה דכתיב הכא תשמרו להקריב לי תשמרו רזא דשמור¹¹ דאיהי צריכא לקרבא לגבי עילא דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו בימינא ושמאלא כמה דאתמר באברהם ויצחק וכלא ברזא עלאה אמר רבי ייסא אלמלא לא אתינא הכא אלא למשמע מלין אלין דיי זכאין אינון ישראל בעלמא דין</p>	<p>בא וראה, בכל הקרבנות לא כתוב כמו שכתוב כאן "תשמרו להקריב לי". "תשמרו" הסוד של שמור, שהיא צריכה להתקרב למעלה, שכתוב "תשמרו להקריב לי במועדו", בימין ובשמאל, כמו שנאמר באברהם ויצחק, והכל בסוד עליון. אמר רבי ייסא, אלמלא לא באתי לכאן אלא לשמוע הדברים הללו, די. אשריהם ישראל</p>

- ¹ עם היות ששאר הספירות מתקשרות ומתייחדות ג"כ, עיקר המתקשר להתקשר ע"י שאר הספרות היא המלכות (אור יקר).
- ² שפע הזווג (אור יקר).
- ³ היינו קשר היצירה, ומהיצירה לעשיה כל חד כדקא חזי ליה, מהם מהדין המתוק, מהם מן הימין, מהם מן האמצע (אור יקר). מחנות המלאכים וכחות עליונים (ש"נ).
- ⁴ שהוא סוד הכונה שהיו מכוונים הכהנים בעבודתם ולוים לשירם ולזמרם וישראל במעמדם והכנעת האדם המקריב והיודי שהיה מתודה על קרבנו וכל אותה הכונה היתה עולה למעלה עד הבינה דהוא עלמא עלאה וזהו שתרגם אנקלוס ריח נחוח קרבן דמתקבל ברעוא וכו' כלומר שהיה מתקבל בשביל רעותא דלבא והכונה שהיו מכוונים בה במועדם תיבעי ליה ה"ג שכן עולת הבקר בבקר ועולת הערב בערב (ש"נ).
- ⁵ הספירות התחתונות עולות אל הבינה, והעליונות יורדות אל הבינה, ושם נקשרות באור הכתר וא"ס (אור יקר).
- ⁶ להשפיע חסד עליון, דהיינו הרצון העליון, שהתעוררות החסד לפעול חסד לא עקידת הדין כשעת המנחה (אור יקר).
- ⁷ דהיינו שאברהם מתעורר לעוקדו למתק דיניו, ועקידתו על גבי מדבחה, הגבורה על המלכות, דהיינו תפלת המנחה יצחק בהיכל זכות (אור יקר).
- ⁸ בין הערבים הזה דהיינו ערב דיצחק וערב דדוד, ובין שתיהם נעקד יצחק ע"י אברהם, אם כן אברהם ג"כ מתעורר אז לעקוד הדינים (אור יקר). ההיא שעתא שנעקד יצחק על גבי המזבח נכלל אברהם ביצחק ויצחק באברהם דהיינו כללות החסד בגבורה וגבורה בחסד א"כ במועדו חד קרינא ביה דכלא חד א"נ היא שעתא כלומר ההיא שעתא שמתקרב קרבן הבקר שם כלול יצחק באברהם ואברהם ביצחק הנזכר א"כ מאחר שאשא ומיא כלולים זה בזה א"כ עולת הבוקר ועולת הערב הכל א' שבעולת הבקר אברהם וכלול בו יצחק ועולת הערב יצחק וכלול בו אברהם ולהכי במועדו חד קרינא ביה הוא דשמור שהיא המלכות לקרבא לגבי עילא שהם ימין ושמאל חסד וגבורה מ' בין תרין דרועין וזהו במועדו כדקאמרן (ז"ה) (ש"נ).
- ⁹ חסד וגבורה, שחרית ומנחה (אור יקר).
- ¹⁰ כל ושעה ושעה משני שעות אלו, בבוקר אתכליל אשא גבורה במיא בחסד ונמתקת, ובמנחה בעקידא דאשא חסד באשא גבורה, ולעולם ב' מועדים מועד א', חסד וגבורה יחד, או אפשר לפרש שניהם כא' בבוקר אשא במיא ומיא באשא, וכן במנחה אם כן לערך הספירות הכל מועד א' (אור יקר).
- ¹¹ ושמור אינה מתקרבת אלא בין ב' זרועות, אם כן במועדו היינו ב' זרועות (אור יקר).

בראשית

<p>ובעלמא דאתי על דא כתיב (ישעיה ס כא) ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר</p>	<p>בעולם הזה ובעולם הבא. על זה כתוב "ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר".</p>
<p>ולבן הלך לגזז את צאנו וגו' (בראשית לא יט) אמר רבי יוסי מאן תרפים¹ אלא ע"ז הוה² ואמאי אקרי תרפים לגנאי הוה³ כמה דתנינן במקום התורף ומנלן דע"ז הוה דכתיב (שם ל) למה גנבת את אלהי וכתוב (שם לב) עם אשר תמצא את אלהיך וגו' ולבן חרשא דכל חרשין דעלמא הוה ובהאי הוה ידע בכל מאן דבעי למנדע אמר רבי חייא בקסם אתעביד רבי יוסי אמר בנחש⁴ אמר רבי יהודה לא אתעבידו אלא בשעתי ידיען⁵ ואמאי אקרי תרפים בגין דבטשי <האי שעטא והאי שעטא> (ו) ארפי ידא כמה דאת אמר (ש"ב כד טז) רב עתה הרף ירך אומנא כד עביד ליה ההוא דידע רגעי ושעתי קאים עליה ואמר השתא ארפי והשתא עביד ולא תשכח עבידתא <דאצטריך> דירפון מינה אלא האי ואיהו מליל תדיר ויהיב עיטין בישינ <לאבאשא> לנפשיה דבר נש</p>	<p>"ולבן הלך לגזז את צאנו" וגו'. אמר רבי יוסי, מה זה תרפים, אלא עבודה זרה היה. ולמה נקראים תרפים, לגנאי היה, כמו ששנינו במקום התורף. ומנין לנו שהיו עבודה זרה, שכתוב "למה גנבת את אלהי", וכתוב "עם אשר תמצא את אלהיך" וגו'. ולבן היה המכשף של כל המכשפים של העולם, ובזה היה יודע את כל מה שרוצה לדעת. אמר רבי חייא, בקסם נעשה. רבי יוסי אומר, בנחש. אמר רבי יהודה, לא נעשו אלא בשעות ידועות, ולמה נקראים תרפים, משום שמכים את השעה הזו, והשעה הזו מרפה היד, כמו שנאמר "רב עתה הרף ירך". כשהאומן עושה אותנו, שיודע רגעים ושעות עומד עליו ואומר, כעת הרפה וכעת עשה, ולא תמצא מעשה שצריך שירפו ממנו אלא זה, והוא מדבר תמיד ונותן עצות רעות להרע לנפש האדם.</p>
<p>ורחל דחילת בגין דיהב עיטא לאבאשא ליה ליעקב ובגין בזיונא דע"ז שוי לון תחותה <עד דלא> (ו) יכיל למללא דהא כד איהו מתתקן למללא מכבדין ומרביצין קמיה והשתא מה כתיב (בראשית לא לד) ותשב עליהם דכר ונוקבא הוה [ופולחנין] (דפולחנין) סגיאין קא עבדין לון עד לא ממללן ובגיני כך אתעכב לבן תלת יומין דלא ידע</p>	<p>ורחל פחדה, משום שנתן עצה להרע ליעקב, ובשביל בזיון עבודה זרה שמה אותם תחתיה עד שאין יכולים לדבר. שהרי כשהוא מתוקן לדבר, מכבדים ומרביצים לפניו, וכעת מה כתוב, "ותשב עליהם". זכר ונקבה היו, ועבודות רבות עושים טרם מדברים. ולכן התעכב לבן שלשה ימים, שלא ידע שברח יעקב, שכתוב "ויגוד ללבן</p>

¹ הוא כלי לדעת את השעות נקראים תרפים וניחא כענין מיכל שהיה לה תרפים (אור יקר).

² עם היות שיש תרפים שאינם ע"ז כאן ע"ז הוה. והנה לפי פי' כלי לדעת את השעות נקראים תרפים שהם מכים ומשמיעים קול ומרפים משעה לשעה. אלא אם הוא ע"ז למה נקרא תרפים וכו' (אור יקר). והנה ענין תרפים אלו הוא לשון תורף, שהוא מקום ערוה, כמו בית התורפה, הנזכר בגמ' (נדה נז ע"ב), והם בחי' ב' רגלים של לאה הנכנסין ומתלבשין תוך כתר רחל כנ"ל, לכן אמר תרפים לשון רבים, שהם ב' הרגלים. וביאור הענין, כי הנה מקום פתיחת יסוד אמא תוך ז"א, הוא בחזה שלו, נמצא שגילוי ופתיחתו הוא בשליש האמצעי, וזהו פתיחת וגילוי בית התורף אשר שם של התבונה. וכו' הנה המקום הזה הוא בחי' עץ הדעת טו"ר, אשר בו חטא אדה"ר וחוה, כי שם הוא מקום גלוי החסדים של הדעת דז"א בחזה שלו, ולכן יש שם יניקה ואחיזה אל החצונים הנקרא רע בעצם וכו' (ע"ח לו"ר ג). השבעת השמות והמלאכים ושדים לידע כל אשר בארץ טוב ורע וכו' וההשבעות עצמן הן בעץ הדעת טוב ורע וכו' וכ"ז שרוצה להיות כאלקים המלאכים והשדים לידע עתידות טו"ר וכו' וזו היתה ע"ג של הראשוני הכל לדעת טו"ר כמו התרפים (בהגר"א בתיקו"ז קיב ע"ד).

³ כדאמרינן במס' מגילה ליצנות דע"ז שריא (אור יקר).

⁴ נחש וקסם הם ב' כחות, זו"נ טמאים וכו' והשתא פליגי איזה כח מהם נעשה מתלבש בו שמגיד העתידות, חד אמר בקסם נקבה, דהיינו לישנא דתרפים לשון בית התורפה, וחד אמר בנחש לשון זכר תרפים ולא תרפות (אור יקר).

⁵ אינו מצד נחש ולא מצד קסם אלא מצד עונן, דהיינו שמכוונין העונות להוריד כח הכוכבים בו כעין הטלסמאות, ולפי זה נראה שאינו ע"ז, אם כן הדרא קושאי לדוכתין למה גנבה רחל לזה אמר ויהיב עיטין וכו' (אור יקר).

בראשית

<p>דערק יעקב דכתיב (שם כב) ויוגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב ואמר רבי יהודה זמין גרמיה בתרין מלין אזדרו בכל חרשין דהוה ליה ואזדרו בזיינין בגין לאובדא ליה מן עלמא דכתיב (דברים כו ה) ארמי אובד אבי כיון דחמא קב"ה דבעא לאובדא ליעקב מה כתיב (בראשית לא כד) השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע והיינו דכתיב (שם כט) יש לאל ידי לעשות עמכם רע במה אתרחיץ בחרשין דהוה בידיה</p>	<p>ביום השלישי כי ברח יעקב". ואמר רבי יהודה, הזמין עצמו בשלשה דברים, הזדרז בכל הכשפים שהיו לו, והזדרז בכלי זיין כדי לאבדו מן העולם, שכתוב "ארמי אובד אבי", כיון שראה הקדוש ברוך הוא שרצה לאבד את יעקב, מה כתוב, "השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע". והיינו שכתוב "יש לאל ידי לעשות עמכם רע". במה בטח, בכשפים שהיו בידו.</p>
<p>תא חזי לבן אזל ביומא חד ארחה שבעה ימים דאזל יעקב בגין לאעקרא ליה מן עלמא חד על דאזל וחד על אינון תרפים ואף על גב דרחל אייהי עבדת לאעקרא ליה לאבוה מבתר ע"ז אתענשת דלא רביאת ליה לבנימן ולא קיימא בהדיה שעתיא חדא בגין צערא דאבוה אף על גב דאתכוונת לטב רבי יצחק אמר כל ההיא תוכחתא דהוה ליה ליעקב בלבן אהדר ליה ללבן לאודאה ליה לקב"ה דכתיב (שם נ) ראה אלהים עד ביני וביניך תא חזי כתיב (שם נג) אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו אהדר ההוא רשע לתקליה כיון דאמר אלהי אברהם אהדר ואמר ואלהי נחור</p>	<p>בא וראה, לבן הלך ביום אחד אותו הדרך שהלך יעקב שבעה ימים כדי לעקור אותו מן העולם. אחד על שהלך, ואחד על אותם התרפים. ואף על גב שרחל היא שעשתה כדי לעקור את אביה מאחרי עבודה זרה, נענשה, שלא גידלה את בנימין, ולא עמדה עמו שעה אחת, בשביל הצער של אביה, אף על גב שהתכוונה לטוב. רבי יצחק אמר, כל אותה התוכחה שהיתה ליעקב עם לבן, החזיר לו ללבן להודות לקדוש ברוך הוא, שכתוב "ראה אלהים עד ביני וביניך". בא וראה, כתוב "אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו". חזר אותו הרשע לתקלתו. כיון שאמר "אלהי אברהם", חזר ואמר "ואלהי נחור".</p>
<p>קסה/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>וישבע יעקב בפחד אביו יצחק (בראשית לא נג) מאי טעמא בפחד יצחק ולא באלהי אברהם אלא דלא בעא לאטרהא לימינא¹ בגיניה דלבן ולא עוד אלא דלא לבעי ליה לאיניש אף על גב דאומי בקושטא לאומאה באתר עלאה דכלא א"ר יוסי ודאי לקיומא <נ"א לאומאה> כדקא יאות² אומי יעקב כך והכי אתחזי ויעקב אשגח במלה³ אמר הא איהו אמר אלהי אברהם ושבק (לאבא) [ליה אבא] אנא אשלים כלא מיד וישבע יעקב בפחד אביו יצחק דבר אחר לאתכללא בדינא למיקם עליה דלבן</p>	<p>"וישבע יעקב בפחד אביו יצחק". למה בפחד יצחק ולא באלהי אברהם. אלא שלא רצה להטריח את הימין בשביל לבן, ולא עוד, אלא שאדם לא צריך, אף על גב שנשבע באמת, להישבע במקום העליון של הכל. אמר רבי יוסי, ודאי לקיום (לשבועה) כראוי יעקב נשבע כך, וכך ראוי. ויעקב השגח בדבר, אמר, הרי הוא אמר אלהי אברהם, ועזב את אבא, אני אשלים את הכל. מיד, "וישבע יעקב בפחד אביו יצחק". דבר אחר, להיכלל בדין, לעמוד נגד לבן.</p>
<p>ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים (בראשית לב א) רבי אבא פתח ואמר (שם ה ב) זכר ונקבה בראם וגו' כמה אית לן לאסתכלא</p>	<p>"ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים". רבי אבא פתח ואמר, "זכר ונקבה בראם" וגו', כמה יש לנו להסתכל בדברי</p>

¹ להמשיך ההשגחה העליונה בפרט המעשה ההוא (אור יקר).

² וכיון שכן, שכל מה שישבע ייחד הספירות העליונות, ולכך כראוי הוא קשר השמאל והימין, שהנשבע באמת מייחד הוא ואמר אלהי יצחק, מפני שכבר נאמר אלהי אברהם (אור יקר).

³ וראה שלבן הזכיר מדת החסד, תקן ויחד השמאל בימין, ומיד וישבע בקשר, ויחוד מה שהזכיר לבן הימין. ד"א שלא הזכיר אלא הגבורה שצורך השעה בגבורה ודין (אור יקר).

בראשית

<p>במלי דאורייתא ווי לון לאינן אטימי לבא וסתימין עיינין הא אורייתא קארי קמיהו (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי (שם ד) מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו ולית מאן דישגח תא חזי האי קרא אית ביה רזין עלאין איהו לגו ואיהו לבר זכר ונקבה בראם אשתמע [להאי גוונא ואשתמע] להאי גוונא ואשתמע דשמשא¹ וסיהרא² בחבורא חדא³ אינן דכתיב בראם כמה דאת אמר (חבקוק ג יא) שמש ירח עמד זבולה ואשתמע דאדם וחוה כחדא אתבריאוו בזווגא חד וכיון דאשתכחו בזווגא חד מיד ויברך אותם (בראשית ה ב) דלית ברכתא שריא אלא באתר דאשתכחו דכר ונקבא</p>	<p>התורה, אוי להם לאותם אטומי הלב וסתומי העיניים. הנה התורה קוראת לפניהם "לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי", "מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו", ואין מי שישגיח. בא וראה, בפסוק הזה יש סודות עליונים, הוא בפנים והוא בחוץ, זכר ונקבה בראם, נשמע לצורה הזו ונשמע לצורה הזו, ונשמע שהשמש והלבנה הם בחיבור אחד, שכתוב "בראם", כמו שנאמר "שמש ירח עמד זבולה", ונשמע שאדם וחוה נבראו יחד בזווג אחד. וכיון שנמצאו בזווג אחד, מיד "ויברך אותם", שאין הברכה שורה אלא במקום שנמצאים זכר ונקבה.</p>
<p>תא חזי כד נפק יעקב למיהך לחרן בלחודוי הוה דלא אינסיב מה כתיב (שם כח יא) ויפגע במקום [וגו'] ולא אתיבו ליה אלא בחלמא השתא דאנסיב והוה אתי בכלהו שבטין כביכול משיריין עלאין פגעין ביה ואתחננו ליה דכתיב (שם לב א) ויפגעו בו אינן אהדרו למפגע ביה בקדמיתא איהו ויפגע במקום השתא אינן ויפגעו בו בגין דבגיניה דיעקב ובאינן שבטין אתשקיין אינן ממיא דימא רבא ולא עוד אלא בקדמיתא [בלילה] בחלמא השתא בחיזו דעינא וביממא הה"ד (בראשית לב ב) ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה וגו' במה</p>	<p>בא וראה, כשיצא יעקב ללכת לחרן, היה לבדו, שלא נשא, מה כתוב, "ויפגע במקום" וגו', ולא השיבו לו אלא בחלום. כעת שנשא, והיה בא עם כל השבטים, כביכול המחנות העליונים פגשו בו והתחננו לו, שכתוב "ויפגעו בו". הם חזרו להפגש בו, בראשונה ויפגע הוא במקום, וכעת הם ויפגעו בו. משום שבשביל יעקב ובאותם השבטים הם משקים מן המים של הים הגדול. ולא עוד, אלא בראשונה בלילה בחלום, וכעת במראה העין וביום. זהו שכתוב "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה" וגו'. במה</p>
<p>סתרי תורה</p>	
<p>ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים (בראשית לב ב) מתניתין תוקפי דהורמני⁴ זקיפין <מלעילא⁵> (לעילא לעילא) שננא דחרבא⁶ דמלהטא ממנא על כל <נ"א כמה> חילין ומשיריין ההוא חרבא מלהטא הוא חרבא סומקא</p>	<p>"ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים". משנה: תוקף השרים זקופים מלמעלה, ולהט החרב השנונה ממנה על כל (כמה) הצבאות והמחנות. אותה החרב הלוהטת היא חרב אדומה, שכתוב "חרב</p>

¹ ת"ת (אור יקר).

² מלכות (אור יקר).

³ שניהם פועלים פעולה אחת, ולא יתייחס אליהם שם הריבוי כדכתיב בראם, והוה ליה למימר בראום (אור יקר).

⁴ חזקי החיילים (אור יקר). תוקף וכח של בעלי הדינים שהורשו מלעלה הוא שינון חרב הלוהטת והוא להט החרב המתהפכת (ד"א).

⁵ כלומר עם היותם משתלשלים למטה, עכ"ז הם זוקפים מצד עילתם למעלה, והכוונה שהארתם וחיותם לעולם מעילתם, וזה דרך כלל לכל החיילים בין טמאים בין טהורים. ונודע כי המלכות נקראת חרב והוא מצד הדין. אמנם להט החרב אינה החרב בעצמו, אלא דבר אחר המשתלשל מן החרב. ואחר שידענו היות חרב שם אליה מצד תוקף הדין הנפעל, כדמסיק לקמיה חרב לה' מלאה דם, דהיינו אדמיות הדין הנפעל לנקום נקם ולהעלות חימה, א"כ להט החרב הוא כח משתלשל מצד תוקף הדין, ויש בחרב ב' דברים, הא' להט, והב' שנון, והשנון הוא הכלי שבו נפעל שפיכת הדם והמיתה שהוא קשה מהלהט (אור יקר).

⁶ נודע שהוא כח משתלשל מן החרב בו כח ההריגה אכזרי מכח הלהט המפחיד, ועל כחות אלו אמר שננא דחרבא דמלהטא וכו' (אור יקר).

בראשית

<p>דכתיב (ישעיה לד ו) חרב ליהויה מלאה דם ההוא חרבא דתליא [ביה] (ביד) הפוכא¹ אינון דמהפכי לכמה גווינין הוא נשיין הוא גוברין בסטריין סגיאין מתפרשין גווינין אחרנין לכמה דרגין מסטרא דאילנא דחיי² נפקי אינון דמתיחדי ביחודא בקשורא קדישין אלין <אשתאבן> (אסתאבן) תדיר³ מטל השמים שמיה <ד>אלהיים אתקין בהו <נ"א ועל דא אמר (בראשית כז כח) משמני הארץ ואתתקן></p>	<p>לה' מלאה דם", החרב הזאת שתלויה בה ההיפוך, הם שמתהפכים לכמה צורות, הוא נשים הוא גברים, בצדדים רבים נפרדות הצורות האחרות לכמה דרגות. מהצד של עץ החיים הם יוצאים, שמתייחדים ביחוד בקשר. אלו הקדושים נשאבים תמיד מטל השמים. השם של אלהים נתקן בהם (ועל זה אמר משמני הארץ ונתקן).</p>
<p>בארבע סטריין דעלמא אתעבידו סמכין דכרסייא כלהו מרגליטין שייפין וסמכין⁴ לא מתפרשין לעלמא מגו דא שמא אינון קשורין דיעקב דבריר לחולקיה ומתקשרן בשמא <דא> כולהו נפקו (בערב) <ויעקב> כד נפק למיזל לארחיה לארבע סטריין אקיפו ליה לארבע זויין דעלמא נטרו ליה בשעתא קלה אתרגיש מאילנא⁵ (ו) לעילא למיטר אילנא דלתתא וכדין (שם לב ב) ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהיים זה כדין ויקרא שם המקום ההוא מחנים</p>	<p>בארבעה הצדדים של העולם נעשו לעמודי הכסא, כולם מרגליות ואיברים ועמודים, לא נפרדים לעולם מתוך השם הזה, הם הקשרים של יעקב שבירר לחלקו, ונקשרים בשם הזה. כולם יצאו (בערב), ויעקב, כשיצא ללכת לדרכו, הקיפו אותו לארבעה צדדים, לארבע הזויות של העולם שמרו אותו. בשעה קלה התרגש מהעץ (מהמקום) שלמעלה לשמור את העץ שלמטה, ואז "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה", אז "ויקרא שם המקום ההוא מחנים".</p>
<p>אמר רבי יהודה⁵ תא חזי שלמותיה דיעקב דלא בעי למיזל אלא ברשותיה דלבן ואי תימא זמנא אחרא אמאי לא אלא בנין דרחיל יעקב דלא ישבוק ליה וישתלימו תריסר שבטין בארעא אחרא ועל דא כיון דחמא דמטא שעתא דבנימן ברח כמה דאת אמר (שם לא כא) ויברח הוא וכל אשר לו דכיון דאתיליד בנימן אתקשר שכינתא בכלהו שבטין ונטל ביתא בהו ויעקב הוה ידע</p>	<p>אמר רבי יהודה, בא וראה את שלמותו של יעקב שלא רצה ללכת אלא ברשותו של לבן. ואם תאמר, בפעם אחרת למה לא, אלא משום שיעקב פחד שלא יעזוב אותו, וישלמו שנים עשר השבטים בארץ אחרת, ועל כן, כיון שראה שהגיעה השעה של בנימין, ברח, כמו שנאמר "ויברח הוא וכל אשר לו". כיון שנולד בנימין, נקשרה השכינה עם כל השבטים, ונטלה את הבית</p>

¹ בחרב תלוי אותו הכח שנשתלשל ממנה הכח החצוני, שבו תלוי כל הפוכים רעים. ומפני שיש הפוך, הוא בחרב עצמו לא תלוי בו. דהיינו שהדין מתהפכת מן הדין אל הרחמים, ומן הרחמים אל החסד, לפי ניקתה. לזה פי' שזה מין הפוך אחר שאינו בעצם החרב ח"ו, אלא תלוי בו, והיינו דכתיב להט החרב, שהלהט מתהפכת, והיינו הכחות חצונים שהפוכם מנשים לאנשים ומאנשים לנשים, דהיינו סוד נגעי בני אדם המחטיאים בתוקף חמימותם לבני אדם ונראים כנשים, ועוד מחטיאים האדם, מראים להם פנים צהובות כאשה יפה, כמשל שלמה "והנה אשה לקראתו וכו'", והם אח"כ עולים ומקטרגים ויורדים כגבור ערוך מלחמה, ליטול נשמה. ואין זה דרך הקדושים ח"ו, ובצד זה שהם החצונים, כמה מינים הם שאין להם מספר, וכולם חצונים, והם בסוד י' ספירות טמאות וז' היכלות וכו', וז"ש בטסרא דא סגיאין (אור יקר).

² היינו בסוד ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. הרי שיש חיים ויש מות, יש טוב ויש רע. גם את זה לעומת זה עשה האלהים, ויש עץ החיים ועץ מות, ועץ הדעת טוב ועץ הרע, והמלכות היא עץ הדעת טוב עם כל חיילי הקדושה, שהם משתלשלים מעץ החיים, כי החיים והטוב ענין א' כדפי'. והיינו שפי' הרשב"י ע"ה בתיקו"ז עץ הדעת טוב דא מטטרו"ן, ורע דא סמאל. ולזה כל חיילי הקדושה שהם חיים נצחיים, עם היות שיש בהם מלאכין דשכינה ומלאכין דקב"ה, עכ"ז כולם קדושים כא', יצדק אמרוה בהם "מסטרא דאילנא דחיי" שהוא הת"ת, שבו אחוז עץ הדעת טוב, והיינו סוד ז' היכלות הקדושים וכו', ושאר המלאכים הקדושים הנקשרים בהם, שכולם מתאחדים ונקשרים ביחוד הספירות ת"ת ומלכות (אור יקר).

³ זוכה אל תוספת מעלת הקדושים בדברים הרבים (אור יקר).

⁴ כלם הם מרגליות ואיברים עליונים ועמודים לכסא העליון והם ביחוד אחד בלי פירוד לעולם (ד"א).

⁵ נדפס דף קנח ע"ב ושם מפורש (הערת הזוהר ודרך אמת).

בראשית

<p>ברוחא דחכמתא דכד ישתלימו תריסר שבטין דשכינתא אתקשר בהו ורחל תמות ואיהי נטלא ביתא</p>	<p>עמם. ויעקב היה יודע ברוח החכמה, שכאשר ישלמו שנים עשר השבטים, שהשכינה תתקשר עמהם ורחל תמות, והיא נוטלת את הבית.</p>
<p>ותא הוי הכי אוליפנא עלמא תתאה אתחזי ליה ליעקב כמה דאתחזי ליה למשה אלא דלא</p>	<p>ובא וראה, כך למדנו, העולם התחתון ראוי לו ליעקב כמו שראוי למשה, אלא שלא</p>
<p style="text-align: center;">קסה/ב</p>	
<p style="text-align: center;">זהר</p>	
<p>אשתמודע לון אלא חמא דאינון הוו אינון דחמא בחלמא בניני כך קרא לון מחנים משריין דאתחזו לעילא ומשריין דאתחזו לתתא אמאי אתגליאו למפגע ליה אלא שכינתא אזלא לגביה לנטלא לביתיה ומחכא ליה לבנימן לנטלא ביתא עמיה דיעקב כדקא יאות וכדין כתיב (ירמיה ל י) ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד¹</p>	<p>הכיר אותם, אלא ראה שהם היו אותם שראה בחלום, לכן קרא להם מחניים, מחנות שנראו למעלה ומחנות שנראו למטה. למה נתגלו לפגוש אותו, אלא השכינה הלכה אליו לקחת את ביתו, ומצפה לבנימין לקחת את הבית עם יעקב כראוי, ואז כתוב "ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד".</p>
<p style="text-align: center;">ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>	
<p style="text-align: center;">סתרי תורה</p>	
<p>יכילת עד דהוו י"ב שבטין בביתא לאתקשרא בהו וכדין אתדחיית רחל ונטלת איהי ביתא בכלהו שבטין והות עקרא דביתא וכדין (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית אמר יעקב הא מטא זמנא דישתלימו י"ב שבטין וודאי עלמא דלעילא ייחוד ליה ביתא ואתקשרא⁶⁰ בהו ומסכנתא דא אתדחייא קמיה אי תימות הכא לא אפוק מכאן לעלמין ולא עוד אלא בארעא דא לא אתחזי לאשלמא ביתא בגין כך (בראשית ל כה) ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף עד לא ישלימו שבטין</p>	<p>יכלה עד שהיו שנים עשר שבטים בבית להתקשר עמהם, ואז נדחתה רחל, והיא נטלה את הבית עם כל השבטים והיתה עיקר הבית, ואז "מושיבי עקרת הבית". אמר יעקב, הנה הגיע הזמן שיושלמו שנים עשר השבטים, וודאי שהעולם שלמעלה יתייחד לו לבית ויתקשר (העולם שלמעלה ירד לו לביתו והתקשר) בהם, והעניה הזאת נדחית לפניו. אם תמות כאן, לא אצא מכאן לעולמים. ולא עוד, אלא בארץ הזו לא ראוי להשלים את הבית. לכן "ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף", טרם שישלמו השבטים.</p>
<p>שמע רבי שמעון אמר ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר ודא סליק על כלא ואי תימא אמאי לא אזל ליה לארחה מיד אלא כל זמנא דרחל לא מתעברא מבנימן אתעכב תמן כיון דמטא זמנא דבנימן ערק ולא בעא רשותא בגין דלא יתעכב תמן ואתחבר יעקב בכלהו שבטין באתר דאצטריך</p>	<p>שמע רבי שמעון, אמר, ודאי שכל דברי רבי יהודה יפים, וזה עולה על הכל. ואם תאמר, למה לא הלך לו לדרכו מיד. אלא כל זמן שרחל לא התעברה מבנימין, התעכב שם. כיון שהגיע הזמן של בנימין, ברח, ולא בקש רשות, כדי שלא יתעכב שם, והתחבר יעקב עם כל השבטים במקום שצריך.</p>

¹ עד עתה שהיה יעקב למטה היה מחריד מפני שהמקום גורם, שהוא מקום החרדה והקטטה. כעין בית שני מלכות, תמיד בו קטטה. אמנם ושב יעקב יתעלה אל הת"ת. דהיינו אחר פטירת רחל ויתעלה בת"ת ושקט ושאנן, שאין שם קטרוג החצונים. ואם תאמר והרי לא שקט אלא קפץ עליו רוגזו של יוסף, ו"ל שאינו אמת שיוסף חי היה, או אפשר שלא נתקיים זה עדיין, מפני שקפץ עליו רוגזו של יוסף, ואח"כ היה במצרים בחו"ל, ולעתיד לבא ושב יעקב א"י וכו' והשלים בכי טוב (אור יקר).

בראשית

סיום

בראשית

קמט ע"ב

של מיכאל ר"ת של קו"פ (אומר המסדר ר"ת קמץ ופתח), ושל גבריאל ס"ת שלהם, ושל רפאל שני של צרי ור"ת של סגול ושל נוריאל ס"ת של צרי ושני לס"ת של סגול, והן ד' תנועות ראשונות וכאשר התחלתן מחכמה הן ד' מוחין ד' מחנות השכינה וכ"א כלול מחבירו ולכן כ"א מב' נקודות ודכורא בר"ת ונוקבא בס"ת (יהל אור). עי' בהגר"א בתיקו"ז קנא ע"ד: הראשון של קמץ ושל פתח למיכאל והשלישי של קמץ ושל פתח לגבריאל וכסדר ושל צירי וסגול הראשונים לרפאל [האחרונים שלהם לנוריאל] אלא לפי שהראשון של צירי הוא השלישי לקמץ השני של צירי בא במקום הראשון והשלישי של צירי וסגול לנוריאל ונראה שט"ס שם מ"ש צדקיאל וצ"ל צוריאל כמ"ש כאן והנה ד' נקודות הראשונות כ"א מג' הן י"ב מרגליטין ג' היות דפ"ג והן ד' החיות ולכ"א ב' ממנין חד לשמש בשוקא וחד באורחא והן א' מימינא וא' משמאלא והן ראשם וסופם של ד' נקודות האלו הראשונים ובמקום האמצעים הן החיות בעצמן אבל בס"ת פ' וירא (קח ע"א) כתב בקמץ צדקיאל כמ"ש ובראשם הד' חיות הנ"ל אבל שם הוא מוטעה בסגול ושאר נקודות וכן בס' הא' ב' כמ"ש במ"א וכמ"ש בסוף ח"א שם, ע"כ. המשך היהל אור: וק' של קמץ הוא קדמיאל ופ' של פתח פדאל כי ר"ת של קמץ פתח במיכאל ובגבריאל ס"ת, דהיינו צ' מקמץ צדקיאל וחד מפתח חסדיאל וכו', ע"כ. ועי' עוד זהר הרקיע שמות ד ע"ב.

- 1 דאית בהני שבע הבל דכל דינין דעלמא נפקי ומתפשט' (דפוס אמסטרדם).
- 2 (מנייהו) דפ"ו.
- 3 נמחק באור יקר.
- 4 נמחק בהגהות הגר"א.
- 5 הגהות הגר"א גורס את המוסגר.
- 6 דרועין (מ"מ).
- 7 ולנחתא (הגהות הגר"א).
- 8 יעביד רעותיה (דפ"ו).
- 9 בשיתא (מ"מ).
- 10 "בגין" נוסף בדפ"ו.
- 11 צוריא"ל (גר"א).
- 12 "ס"א דאהא" נוסף בדפ"ו.
- 13 "על" נוסף דפ"ו.
- 14 "נ"א האי דכתיב" נוסף בדפ"ו.
- 15 "נ"א עליונה מבעי ליה" נוסף בדפ"ו וכן הוא במ"מ.
- 16 "ואלין משכין מיא מלעילא ומליין להאי בירא" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא ד"א והנה שם וכן השם הפכו משה ואלין משכין מייא מלעילא משה אהרן ויוסף אלין אינון תלת עדרין קדישין ומליין לההוא בירא דאיקר אדנ"י".
- 17 דמתקשרן (דפ"ו).
- 18 דאתכסייא עבד (דפ"ו).
- 19 "ס"א אלא בההיא שעתא" נוסף דפ"ו.
- 20 "ס"א פעם אחת ושבע אחת" נוסף דפ"ו.
- 21 "ס"א ד' רגלוהי" נוסף בדפ"ו.
- 22 ועביד (הגהות הגר"א).
- 23 דגליה (דפ"ו).
- 24 "בעלה דעלמא עלאה יעקב איהו" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "יעקב בעלמא עלאה איהו".
- 25 "בקוסטרא דקרטא" נמחק באור יקר, ובמקומו אילא "בקוסרא בקירטא".
- 26 "ויצא יצחק לשוח בשדה" נוסף במ"מ.
- 27 דלא (דפ"ו).
- 28 בתריה (דפ"ו).
- 29 וכלא (דפ"ו).

בראשית

- 30 "כולא הוי מעלמא תתאה" נוסף בהקדו"ש מט ע"ד.
- 31 אזיל (דפ"ו).
- 32 והות (דפ"ו).
- 33 דרזא (דפ"ו).
- 34 דחכמתא (דפ"ו).
- 35 "ס"א והא אוקמוה וכן לכל סדרא וסדרא וכלהו נטלי באתוון רשימן ואלין עלאי מאלין וקיימאן אלין על אליון" נוסף בדפ"ו.
- 36 פרחי (דפ"ו).
- 37 "ההוא" נוסף בדפ"ו.
- 38 את בטש (אור יקר).
- 39 וההוא (דפ"ו).
- 40 ואתעבידו (דפ"ו).
- 41 אתפרשו (דפ"ו).
- 42 מוסגר בדפ"ו, ונמחק במ"מ.
- 43 אינון (מ"מ).
- 44 ורבוון (דפ"מ).
- 45 אילו (דפ"מ).
- 46 כד אמר (דפ"ו).
- 47 צל (דפ"ו).
- 48 ישתלם (דפ"ו).
- 49 ז"ל בשלימות: ויאמר מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה אם תעשה לי הדבר הזה אשובה ארעה צאנך אשמר.
- 50 "בידא דבניה" נמחק בדפ"ו, ובמקומו איתא "ליה".
- 51 "ומנהון דלא בצלותא אלא בעובדא תליין" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "כולא בצלותא בעובדא תליין".
- 52 "ס"א דמתמן אשתקיין כולא שקתות המים" נוסף בדפ"ו ומ"מ.
- 53 לבררא (דפ"ו).
- 54 לחולקיה (דפ"ו).
- 55 נמחק באור יקר.
- 56 מלין (אור יקר ודפ"ו).
- 57 "אפילו צדיק גמור" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "ודאי צדיק".
- 58 מיין חיין (נוסף באור יקר).
- 59 "ס"א מאתר" נוסף בדפ"ו.
- 60 "נ"א עלמא דלעילא ייחות ליה לביתיה ואתקשרא" נוסף בדפ"ו.